

راجد پتری کی چیدگ

الفن و تعمیر

تاریخ نسیمی

بلوچ و بلوچستان

(7)

”راجدپتری چیدنگ“

(سری بہر)

الف نسیم

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

www.balochiacademy.org

Email: balochiacademy@gmail.com

© بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

کتاب نام :	راجدپتری چیدنگ
مبشہ کار :	آلفت نسیم
کمپیوٹر کمپوزر :	عزیز جمال دینی
پرنٹرز :	شوکت برادرز پریس، کراچی
تعداد :	500
نہاد :	300/=

ISBN: 978-969-9768-69-9

لہ

تا کدیم	بنکپ	لیکھ	تا کدیم	بنکپ	لیکھ
42	نھوہ ہونڈ	19	3	سردانک	1
44	بہمنی کہن	20	9	آسیاباد	2
45	بی بی دوست	21	10	ابراہیم کوش	3
46	بیر برصوت	22	11	اثر دھائی کوه	4
47	بیرگ وغار	23	13	باگاڑوڈن	5
48	پت وحشی بلوچستانس	24	15	باغازسر	6
49	بچوہوڈن	25	18	باگاڑوچاہ	7
50	پنیر آب	26	21	بلوچ پورہ	8
52	خر بت حیدری	27	23	بلوچی تھیریم	9
53	تکیہ نواب چاکر	28	25	بلوچ چونڈی	10
54	تیغاپ	29	28	بجارجوٹ	11
55	ٹرک کھنڈ	30	32	بجاروڈھ	12
57	ٹھی ڈیڈار	31	34	تہو کپور	13
59	ٹپہ مری	32	36	ٹنچ فلک سیر	14
60	ٹنڈو باگو	33	37	ٹنچ میر عالم	15
63	ٹنڈو مستی خان	34	39	بندر کمال خان	16
63	ٹنڈو قیصر	35	40	بندر مراد	17
64	ٹنڈو محمد خان	36	41	بہادر پور / بہادر گڑھ	18

تا کدیم	بٹکپ	لیکھ	تا کدیم	بٹکپ	لیکھ
88	ڈیرہ غازی خان	57	65	ٹنڈو جام	37
89	ڈگرانی سکور	58	65	ٹنڈو اللہ یار	38
91	رودینی گج	59	66	ٹوبانی کلات	39
92	رومی قبرستان	60	67	جنوز اتانی کوپنگ	40
96	رندان	61	68	چاکرنگ	41
99	زورگن غزرگن	62	71	چاکر سکور	42
101	سام پور	63	72	چاکر ہولپوش	43
102	ست گڑھ	64	73	چانڈوناڑو	44
106	سنگھیں ڈھور	65	74	چنگیز تلار	45
108	سجادول	66	75	حانی عکبہ	46
110	سخی سمندر آب	67	76	حمل تل	47
114	سر مکموہن میوزیم بلوچستان	68	78	حمل عجز	48
115	سرگ آنی ڈن	69	79	حزہ وڈوک	49
116	سفید بلندی	70	80	خان والی مسجد	50
118	ستوپٹ	71	81	خسروی کہن	51
119	ستی دی ماڑی	72	82	دشت شہباز	52
120	سنگ سیاہیں ٹرک لشکر	73	83	دو گرم	53
123	سوہری کشتہ	74	84	ڈملوٹی	54
128	سیاہ بھو	75	86	ڈیرہ فتح خان کلاچی	55
129	سیاہ جیوش	76	87	ڈیرہ اسماعیل خان	56

تاکدیم	بنکپ	لیکھ	تاکدیم	بنکپ	لیکھ
169	فزیخ نگر	97	130	سیاہ سواران	77
172	قوش آف	98	131	شادی شہید	78
173	قلعہ احمد آباد	99	133	شاہ اولندر	79
174	قلعہ ناصرہ (پہرہ کلات)	100	136	شامی تمپ، ٹربت	80
176	کاوسی کہن	101	137	شاہوگھٹ	81
177	کعبہ سید خان، جمالی	102	138	شہر روغان	82
179	کتبہ بے ستون	103	144	شہداد پور	83
182	گردی	104	146	شہیدان، جالک	84
183	کستوری واہ	105	146	شہم چک	85
184	کسوئی کلات	106	147	شہے بلارے سنگ	86
186	کبر دمب	107	150	شیخ حسین عزیزارت	87
191	کبر ریک	108	151	شیر گڑھ	88
193	کبر سنگ	109	152	شیر محمدوش	89
195	کوٹ باہر	110	153	شیرین گمب	90
196	کوٹ بخار	111	157	شیر مرید آف	91
198	کوٹ چاکر	112	158	شہیہ مرید عزیز	92
199	کوٹ نصرت خان	113	160	شہیہ مرید عزیز جنگل	93
200	کوٹ میر شہداد	114	161	عومری ڈن	94
202	کوٹ ڈبھی	115	164	عومری گھٹ	95
203	کوٹک گیر	116	168	فتح پور	96

تاکدیم	بنکپ	لیکھ	تاکدیم	بنکپ	لیکھ
256	مست توکلی آپ	138	205	کوچہ ساجد	117
258	مغل گھٹ	139	206	کوشک	118
260	مقدمتہ الجیش	140	224	کوہ دل ایکیم	119
261	ملک آساء گمبہ	141	225	کوہ مراد	120
264	ملکی چیدگ	142	226	گمبہ شہر میر چاکر	121
265	مندو تھل	143	228	کلاخچ والا	122
266	مندہ نی پڑنگ	144	229	گمبہ بلوچ	123
268	موتی گوہرام	145	230	گمبہ علاؤ الدین گمبہ شہک	124
271	میر پور خاص	146	231	گمبہ ملک بہرام شاہ	125
272	میرانی قبرستان	147	232	حنج در ا گندہ ڈر	126
274	میر کاریز	148	233	گزر نگر خان	127
275	میر واه	149	235	گوڈی سنگ	128
276	ناد علی	150	236	گھوڑا ڈھنڈ	129
277	نیل پادنگ	151	238	گوگل وڈوک	130
279	نصیر خان میت	152	242	لاش بختی	131
280	نمرو دکلات	153	245	لکھنوتی	132
281	نیلا چکرو	154	246	لوڑی آنی جگجاہ	133
282	ہفت ولی	155	248	ماہ گل و گمبہ	134
283	ہوت شہید	156	252	مزار و چیدگ	135
284	ہیزانی چیدہ	157	253	مریم توپ	136
			254	مزار کدور	137

سردانک

مئے اے وانگی کہ ”بلوچ ء بلوچستان“ ء راجدپتری چیدنگ ء نام یے بر
 انت، پراہ ء شایگانیں بلوچ سرڈگار ء ڈوبر ء سرادور ء تالانیں راجی نامداریں چیدنگ
 آنی بارہ ء انت۔ اے راجدپتری چیدنگ بلوچ ء بلوچستان ء دور سریں راجدپتر ء
 سستگیں کڑی انت کہ گوں وتی کز ء گوڑ ء ہنکین آنی وسیلہ ء بندوک انت ء برگوں سستگیں
 جاورانی درانگا زکنوک انت۔

اے سستگیں کڑی آنی وتی دپتر انت کہ پیرین آنی ڈوبر ء انت ء
 کیشتریں قلم آنی دپ ء نیاھنگ انت۔ چندی دگہ چیدنگ ہست انت کہ نام ایش بر
 بلئے دپتر ایش گوں پتاختیں ڈوبراں چیراؤ ڈگار شنگ انت۔ ءنوں بلوچ راجدپتر ء جج
 کھنڈے ء رانہ گرانٹ۔ دگہ بازیں چیدنگ انت کہ نام ہم دار انت ء سرزبانی دپتر ایش
 گواہنت ء درگیجنگ بنت انت۔ بلئے درگجوک ء پٹ ء پول کنوک آنی راہچار انت۔
 پرے بابت ء وھد کم انت ء تچان انت ہم، ء ایش آنی دپترانی انامت داروکیں ڈوبرانی
 گام دیم پہ میران ء انت۔ خدامہ کنت کہ بلوچ ء بلوچستان ء اے پشت کپتگیں مڈی

بیگواھی آماج بیت۔ مئے دس ہرچی بوتہ ماکتہ پٹ پو لی گام آن عداں نہ داشتہ
 ہمک کٹ یے کہ مادست گپتہ، آھی رادار و سرادیم آ رنگا آں۔

مئے بلوچ بلوچستان راجد پتری بخت پُرس پٹ پو لکاری و درگت
 (1982ء تا انوں 2013ء) عداں مہرواناں مئے کمک کتہ گوں ماہمکاری کتہ
 پٹ پو لی پند بڑ اتہ گوں۔ جہل و شہ آہاں کڑ دے و نام انت کہ شہ آہانی منت و بارانی
 چیرا من زندگی و در آ تک نہ کناں۔ شہ اے و لجاہ آں نوں بازینے ماں امبروز و نہ مستنگ
 انت۔ اللہ وتی رحمت آنی تہا جا کہ اش بہ دنت۔ آمین:

آغا ظاہر احمد زئی خضدار، آغا عبدالحق احمد زئی خضدار، اسد اللہ محمد زئی خضدار، امیر
 بخش مولا خضدار، احمد شاہ بجا رانی مری کوئٹہ، ایس۔ کے مجاہد بلوچ (جوننا گڑھ) کراچی،
 اللہ یار محمودانی گریشہ خضدار، بابو بلوچ کلتمتی حب لسبیلہ، بابل جان کھوسہ جیکب آباد سندھ،
 بشیر احمد رند تربت کچھ، بلٹ گورین نال خضدار، بلوچ خان کیتھران لور لائی، بیگم رئیس
 منگھا پیر کراچی، بیگ محمد ہوت مند کچھ، بی بی دوست حب لسبیلہ، بی بی ملک خاتون حب،
 پیر محمد زبیرانی لاہڑی کوئٹہ، پیر محمد شپاد جنگ پورالی لسبیلہ، پیر محمد سالانی سونار و اورناچ، پیر محمد
 گوار گوہنجگور، پروفیسر محمد حسن بلوچ پنجگور، پنڈوک میروانی کوچہ ساجد گریشہ خضدار، تاج
 محمد لاہڑی کوئٹہ، نکری محمد اسلم محمد شہی مستونگ، جام میر غلام قادر خان کراچی، جسمن خان
 جمالی گوٹھ سہراب جمالی سندھ، جان محمد لاہڑی سمنگلی کوئٹہ، جمعدار محمد امین و شہود پنجگور،
 چاکر عمرانی کولواہ آواران، حاجی نظر محمد لاہڑی کوئٹہ، حاجی کریم بخش گرد خضدار، حاجی

پہل نظامانی جہند و سندھ، حاجی نیک محمد محمد زئی و ڈھ خضدار، حاجی عبدالعزیز بلوچ خضدار، حاجی میر چھتا خان رند حسب سبیلہ، حاجی کوزا خان بنگلوی مستونگ، حاجی شاہ سلیم ریکی حاران، حاجی فیض محمد کمازئی میر نوکیس دہ ایرانی بلوچستان، حاجی محمد امین رودینی پنجگور، حاجی محمد عمر گرمکان پنجگور، حاجی عنایت اللہ خدا ابادان پنجگور، حاجی الہی بخش بیوانی ساجدی مشکنے، حسن علی ساسولی خضدار، حسین علی کوش کلات تمپ کچھ، حمل خان کشکوری سی، خان جان کبرانی مشکنے، خان میر احمد یار خان بلوچ کراچی، خدا بخش میراجی مینگل خضدار، خلیفہ خان محمد کلمتی شاہ نورانی سبیلہ، خیر محمد کمازئی میر نوکیس دہ بلوچستان (ایران)، دار رحمان ساجدی گریشہ، دلدار رئیس ملیر کراچی، ڈاکٹر محمد حیات مری سی، رجب علی رند حسب سبیلہ، رحیم بخش گاجی زئی حیر آباد کچھ، رحیمداد گرمکان پنجگور، رزائی کوہک دشت کچھ، رئیس محمد بخش کھوسہ قبہ سعید خان شہداد کوٹ، زار و مسور شاہ نورانی سبیلہ، سردار عبدالعزیز عمرانی خضدار، سردار محمد اسحاق خدرانی خضدار، سردار کیا خان ریکی حاران، سردار محمد بخش سیاہپاد پارکو خضدار، سردار عبدالکریم ساجدی گریشہ، سردار نصرت اللہ سخرانی چاغی، سردار عبدالغفور عمرانی حسب، سردار عطا محمد رودینی سوراب، سردار قادر بخش میردانی مشکنے، سردار حبیب اللہ کبرانی مشکنے، سردار علم خان تمبرانی اورناج، سردار محمد حسن بڑہ اتھل سبیلہ، سومار تھوانی کورک خضدار، سید ابراہیم شاہ رود بن تمپ کچھ، سید حیات شاہ خضدار، سید صالح خورد گیر بلوچستان (ایران)، سید اٹل شاہ چھتر کچھی، سید خان ساجدی گریشہ خضدار، سلیمان کیا زئی قلات، شکاری احمد خان رند چلتن کوئٹہ، شنبہ بلوچ زئی سر باز

بلوچستان (ایران)، شفیع محمد بہرام زئی پٹیشن بلوچستان (ایران)، شعیب احمد تربت کبچ، شیخ نور محمد ساسولی خضدار، شیخ غلام قادر ساسولی خضدار، شفیق احمد بازی کونڈ، شیر محمد زامران کبچ، شیر محمد کیا زئی ساجدی گریشہ خضدار، شیر محمد شمالانی کونڈ، صالح محمد گرمکان پنجگور، صوال جان گرمکان پنجگور، صوبدار خان کشکوری سی، صوفی عبدالصمد رئیس خدابادان پنجگور، صوفی جمیل احمد چوکان پنجگور، طوطی خان گرانی قلات، طاہر جمالی ٹنڈو جام سندھ، عبدالقادر نذر آباد تمپ مکران، عبداللجید مرید زئی رئیس ملک آباد تمپ مکران، عبداللطیف لاسی حب لبیلہ، عبید شنبہ زئی پروم پنجگور، عبدالغفور دہانی نوکیس دہ بلوچستان (ایران) عبدالواحد کما زئی میر نوکیس دہ بلوچستان (ایران)، عبدالرزاق بیزنجو کراڑو اورناچ، عبدالسلام رودینی خضدار، عزت خان میری خضدار، عبدالحکیم قلندرانی کونڈ، عبدالعزیز رند سا کران حب لبیلہ، علی بخش رند سی، عتیق الرحمن ساجدی گریشہ خضدار، علی محمد مکرانی کراچی، عبدالرحمن غور سی، غلام محمد (والد بزرگوار)، غلام رسول بلوچ سی، غوث بخش قلندرانی کونڈ، فضل حسین مسوری بگٹی کونڈ، فضل حسین پنودی دشت کبچ، قاضی عبداللطیف رونجھو بیلہ، فتح محمد بیرانی لاہڑی کونڈ، کرم بیک گچک پنجگور، کبہد اعلیٰ محمد رئیس گنز پیشکان گوادر، گاجیاں جام مولا خضدار، گل حسن منجھو شوری نصیر آباد، گل محمد عمرانی جھاؤ آواران، لعل بخش تربت کبچ، لعل بی بی پنجگور، ماسٹر محمد علی شنبہ زئی خدابادان پنجگور، محمد صادق ملا زئی تسپ پنجگور، محمد خان گوارگو پنجگور، محمد نور سیاہ پھاد پار کو خضدار، محمد صدیق سوراب قلات، محمد اسحاق رئیس پیشکان گوادر، محمد حسن آرامش پیردان بلوچستان

(ایران)، محمد حسن انکار یہ سونمیا نی لسبیلہ، محمد موسیٰ چانڈیہ بلوچ لاڈیوں سجاول سندھ، محمد خان مری کونڈہ، محمد نسیم لاہڑی کونڈہ، محمد الیاس بہرام زئی پٹیشن بلوچستان (ایران) محمود عزیز کرد مستونگ، محمد ابراہیم جلیس تمپ کچھ، محمد فاروق پنجگوری پسمہ خاران، محمد عمر عمر زئی گرمکان پنجگور، محمد ایوب جمالی موند رکوٹ، محمد حمزہ رند حب بلوچستان، محمد موسیٰ گرمکان پنجگور، محمد یعقوب میر نسکند بلوچستان (ایران)، محمد ابراہیم میر نسکند بلوچستان (ایران)، محمد فاروق بر بلیدی راسک بلوچستان (ایران) محبوب علی لاہڑی خضدار، مراد گجر حب لسبیلہ، مراد جان عرف پٹیل تمپ کچھ، مراد جان رند تربت کچھ، مراد بخش سینٹھ عیسیٰ پنجگور، ملک فیض محمد لاہڑی سمنگلی کونڈہ، ملا مصطفیٰ پوڈی دشت کچھ، ملک محمد سعید دہوار مستونگ، ملک محمد پناہ کونڈہ، ملک خدا بخش دہوار مستونگ، ملک عبدالرسول لاہڑی کونڈہ، ملا احمد دشتی تربت کچھ، ملا مزار عمرانی تربت کچھ، ملک شیر محمد لاہڑی سمنگلی کونڈہ، منیر احمد حیر آباد تمپ کچھ، منشی عبدالحق بلوچ حب لسبیلہ، مولاداد سوپک رختان خاران، منیر احمد محمد شہی مستونگ، مولوی محمد کریم ملا پیری جملی سر بازکلات بلوچستان (ایران)، مولوی خیر محمد ندوی کراچی، مولوی محمد موسیٰ محمد حسنی خضدار، میاداد صالح زئی نسکند بلوچستان (ایران)، میا خان زرکون کوہو ضلع سی، میا شاہی زئی سارونہ خضدار، میر کلملی زہری خضدار، میر ولی محمد ہوت تربت کچھ، میر نظر محمد گرمکان پنجگور، میر دوست محمد سنگر شاہی تمپ تربت، میر محمد ابراہیم گرگناڑی گدر، میر عبدالرحمن کرد کونڈہ، میر عبدالرحمن شاہ ہوانی کونڈہ، میر نہال خان مری کونڈہ، میر عبدالرحمن جمالدینی نوشکی، میر محمد ہاشم سجرانی چاغی، میر ولی محمد کرد خضدار،

میر محمد نواز جمالی موند رکوٹ، میر جبل خان جمالی موند رکوٹ، میر وزیر خان رند حب لبیلہ،
 میر محمد نواز رودینی سوراب، میر دوست محمد گرمکان پنجگور، میر عبدالخالق لانگو منگچر، میر
 عبدالقادر شاہی زئی مینگل وڈھ خضدار، میر ان رئیس گچک پنجگور، میر زاکمائی میر نسکند
 بلوچستان (ایران) نیاز علی بروہی شہداد کوٹ سندھ، نور محمد در محمد قلات، وڈیرہ محمد اکبر رند
 کوٹھڑا گنداوہ کھٹی، وڈیرہ میر خدا بخش بیزنجو گڈانی لبیلہ، واجہ فقیر محمد بلوچ و شہود پنجگور،
 واجہ فقیر محمد بلوچ کوسٹہ، واجہ محمد حسین بلوچ کراچی، پیو گجر حب لبیلہ، ہیبت خان مری حب
 لبیلہ، غبازیں دگہ دوست وال کہ آہانی نام من شمو شنگ۔

الفتم نسیم۔ خضدار

مارچ 2014

آسیاباد

”آسیاباد“ کچھ عتمپ دمگ ء یک میٹگ یے ء نام انت۔ اے نام فارسی زبان ء تہا انت۔ فارسی ء ”آسیا“ جنتر ء راگشت ء ”باد“ گوات ء راگشت۔ بزاں گوات ء جنتر۔ اے ہند ء سداں سال ساری یک دان دروشوکیں گواتی جنترے بوتہ کہ دور ء نزیک ء مردم آں وتی دان آن ء پہ آرت کنگ ء ہے جنتر ء آرت۔

شہ اے جنتر ء دوہیں تا آں یک تاپے ہما کر ء گوراں جرتگیں دروشم ء انکتہ کپتہ۔ دومی تا ناصر آباد ء کپتہ۔ یک دگہ تاپے چربک ء پیری ء پرشگیں دروشم ء ایر انت۔ اے سے بہر ء انت۔ اے جنترانی گردی ہپت فٹ ء کچھ ء انت ء زندی اش بزاں پتی اش شش تاں ہشت انج ء نیاجین ء انت۔ مردم حیران ء چہکہ بیت کہ اے بلاہیں جنتران ء چون گردینگ بوتہ۔

کردے ملکی مردم آنی کشنگ انت کہ اے گوات جنتر (آسیاباد) شش سداں کہن انت۔ آسیاباد (نذر آباد) ء پیری ء جنتر سری بچت بوتگ انت۔ پیری ء تاء پرشنگ ء پد ناصر آباد ء تا آرگ بوتہ۔ دہدیکہ گوات جنتر ء کار بند بوتہ گڑا مردم آں جنتری تا آن ء پہ ساد آنی چوپنگ ء برتنگ انت ء نچو پ کنگ انت۔ پیشا اے جنتری تاجتا جتا ایر گندگ بنت۔ حق ایش ات کہ اے راجد پتری گڈ بلوچ عجوبجاہ یے ء براہ بوتین انت۔

ابراہیم کوش

”ابراہیم کوش“ نامی جاگہ حاران ۽ جہلاوان نیایت ۽ انت کہ ایشی معنا
 ابراہیم ۽ کشنگ ۽ جاگہ۔ ابراہیم حاران ۽ نوشیروانی حاکم جہانگیر خان دومی ۽ بیچ ات۔
 ابراہیم ۽ برات امیر عباس نوشیروانی (چاڑی) ات۔ دوپیں برات نا تفاق ۽ گون یک دگر
 ۽ کستی اتنت۔ ۽ ابراہیم خان پہ حاران ۽ حاکی ۽ دست آن آرگ ۽ وتی برات ۽ کشنگ ۽
 رندا ات کہ شہ اے انجام ۽ امیر عباس ہم سر پد ات۔ و ہدے کہ ابراہیم خان ۽ ماں حاران
 ۽ گیگ نہ دیست تہ آ پنجاب ۽ مہاراجہ رنجیت سنگھ ۽ باہوٹی ۽ شت ۽ شہ آ ہی برات ۽ گون
 مزگ ۽ واسطہ کمک لوٹ ات۔ اے درگت ۽ گون ابراہیم خان ۽ نامی میں مہرگ
 (شدر) ”کوہ نور“ ہم ات کہ آ ہی پٹ میر جہانگیر خان ۽ آ ہی ۽ رادانگ ات۔ رنجیت
 سنگھ ۽ پہ ہنر اے شدر شہ آ ہی پہ امانتی پل ات ۽ آ ہی ۽ چیزے و ہداپہ کمک دیگ ۽ زبان
 دات۔ پد ابراہیم دیم پہ حاران ۽ آحت کہ کہ رنجیت سنگھ ۽ کمک ۽ آئیگ ۽ شہ پیر حاران
 ۽ وتی مردماں جریدگ پہ کنت۔ حاران ۽ سر بوگ ۽ گون امیر عباس شہ دنیا ۽ شت۔
 آ ہی مزنیں بیچ میر آزاد خان نوشیروانی ۽ را ابراہیم خان ۽ ماں جہلاوان ۽ سر بوگ ۽
 حال ۽ گیت تہ آ ہی وتی پت ۽ وصیت ۽ روع ۽ شپ ۽ شپ ۽ ارش آرت ۽ ابراہیم ۽ کشت ۽
 آ ہی جون ۽ رازرت ۽ گون وتی پت ۽ جون ۽ اوار برت سر آپ ۽ قبرگت۔ جہلاوان ۽
 ہا جاگہ کہ ابراہیم ۽ کشت ایش پداپہ ”ابراہیم کوش“ ۽ نام ۽ نام کپت۔

اژدھاءِ کوہ

”اژدھاءِ کوہ“ پہنچو رءِ دیم پہ حاران ءِ روءِ کیں کشک ءِ سرا کئیت انت۔ اے کشک اولاکئی ءِ پندی کشک یے کہ شہ گرمکان میتنگ ءِ نواں کنور ءِ چیرا بالا پہ حاران روءِ انت۔ وہاں اے کشک لد ءِ جنگل بوتہ کہ وکشی ساہدار ءِ رسترانی ترس سرازوار بوتہ۔ اے کشک ءِ سرا آ یو کیں کوہستگ ءِ یک برزیں کوہ یے ءِ دیمایک اژدھایے بوتہ کہ مدام راگو نزی آنی سرادورے کتہ ءِ چندی مردم شہ آ ہی زہرنا کیں اُفاراں سہگ ءِ رتنگ انت۔ گشت کہ شہ ایٹی افارنگاں آس در آحتہ کہ زہرناک بوتگ انت۔ اے زہر ءِ شہ مردم آنی جان ءِ سل سڑا تگ انت۔ اے اژدھاءِ سدانی لیکہ ءِ پس آن ءِ وارنہ ءِ پروشتہ۔ نیٹ کہ مہلوک ءِ شہ کشک ءِ گو ننگ یلہ داتہ۔ گڈ کہ اے رستر ءِ پیشکاری آنی حال ملک ءِ یک نیکصالیں بزرگ یے سید نورجان ءِ سر بوتہ گڑا آ ولجہ ءِ اے اژدھاءِ بارہ ءِ مردم آن جست ءِ پرس کتہ پداتاں سے جمعہ آنی شپ ءِ آحتہ ہے کوہ ءِ بن ءِ ذکرے کتہ۔ چاری روج ءِ یک پس یے کشتہ ءِ اژدھاءِ کو نڈ ءِ نزیک ءِ دور داتہ۔ وت مشت یے دم جنگیں حاک دست آن یے کتہ ءِ پس ءِ جون ءِ شہ کو دور اندیم یے ءِ شتہ ونگ

یے۔ ساتھ ء شہ پداژدھا پونشانا شہ کونڈ ء تہادر آحتہ۔ ہنچو کہ کونڈ ء دپ ء آحتہ سید نور
جان ء مشت ء دشتمیں ہوردنگ آن ء اژدھا ء نیمگ ء چٹ داتہ ء در ایٹنگ یے ”سنگ
ء سیاہ بات ء، اللہ ء حکم ء سنگ اوسیاہ بات ء“

قدرت حدائی اژدھا ء کپ تہا ء کپ شہ کونڈ ء ڈن ہمودا سنگ بوتہ۔ کہ تنے
وہدی کونڈ ء دپ ء رایے پُر پُر گپتہ ء شہ دورا پدھر انت۔ نادراہیں ء نادراہ آنی مردم آن
پہ ہوردگی آہی سر ء نیمگ پہ کدیننگ جتہ ء یہ وت ایشی ہورت ء ٹکران ء برتہ۔ گشتت کہ
اے ٹکران ء آ پاں مان کشت ء ہے آ پاں نادراہ ء دے انت۔

اے وہدی ہم راہ گوزی آن ء کونڈ ء دپ ء اژدھا شری ء گندنگا کثیت۔ ہے
سنگ اوسیاہیں اژدھا ء سوب ء اے کوہ ء نام اژدھا ء کوہ انت۔ گشتت کہ اے انگریز ء
وتی حکومتی روچاں اژدھا ء کوہ ء رامشین جتہ چارتہ ء ایشی ء را یک سلاہ داریں کہنیں
دب یے گوشتہ۔ کونڈ آہاں پرے داستہ نہ پٹ اتہ کہ ایشی تہہ ء سلاہ نوکیں نوبت ء کار نہ
دے انت۔

باگاڑِ عِوڈن

بلیدہ ءیک ڈنے کہ پہ باگاڑِ عِوڈن ء نام ء نامدار انت۔ اے ڈن ء سراپہ
 باگاڑے ء باہوٹی ء دو بلوچ نک آنی نیام ء زہم کشی بوتہ کہ شہ دوہیں نیمگ آں سد ء وہ
 کس زہم آنی دپار بوتگ انت۔ اے سد ء وہیں کس آنی ادیرہ ہماہیل ء ساڑی انت ء
 یک کش ء پنجاہ ء دومی کش ء سے پست ادیرہ انت کہ نیام ء باگاڑِ عِوڈن انت۔
 پیراچوش انت کہ لہجیں چوری انت، یک باگاڑے ء پشت ء آھی ء راڈوکاں
 جنانا تچان انت۔ باگاڑ شہ ٹرس ء ہلک ء گدانے ء پتریت۔ آھی پدا پچک ہم پہ
 جنگاے گدان ء پتر انت۔ لوگ ء مردم بچک ء مکن کشت۔ بلئے آنہ من انت ء کشت
 کہ ماباگاڑ ء جناں۔ دپ جنگی پہ لٹھ ء کٹھ ء سر بیت۔ اے درگت ء مز نہیں مردم ء ورنہ ہم
 نیام کپنت ء پہ باگاڑ ء در کشگ ء زور پردے انت بلئے لوگ ء کماش کشیت کہ باگاڑ منی
 لوگ ء پترتہ ء منی باہوٹ انت۔ آھی جنگ منی لوگ ء جنگ انت، اے لٹھ ء چوگانی ء
 تہا کیے باگاڑ ء رالھنے جنت ء کشیت۔ باگاڑ ء کشگ ء گوں سلاہ کشی بیت ء ہلک ء مردم

دو بہر بنت غز ہم آنی شینگ پاد کثیت۔ سری روج غ دوازده کس نشہ دو ہیں نیمگاں کشنگ
 بنت۔ پد ابیر غ پیر گیری بناہ بیت۔ شش رو چانی تہا سد غ دہ کس با گاڑ غ ہر جان بنت۔ غ
 اے ڈن غ سرا آبادیں بازار برت غ برباد بیت غ پہ آڈ کاں با گاڑ غ باہوٹی مڑائی غ راجد پتری
 گیر آری چیدنگ یے مانیت غ بس۔

ولجہ سردار خان کشکوری غ وتی کتاب ”چاکرا عظم“ غ تہا با گاڑ غ جنگ غ رابلفتی
 غ کلمتی آنی نیام غ مڑائی گشتہ بلئے بلیدہ غ بلفتی ذات کدی تندوک نہ بوتہ۔ اودا کلمتی آنی
 ہم بیچ نشان غ گیت غ قصہ دست نہ کچنگ انت وہدے کہ ”با گاڑ غ ڈن“ بلیدہ غ انت۔

باغاڑسر

اے نامِ ہند، مری دمگِ ماوندِ کرا انت۔ پیرا ہما یکین کلمتی ء بلفتی لوگ
 آنی نیامِ باگاڑِ باہوٹی ء سراجنگ انت۔ کہ ایشی تہا سردار خان کشکوری ء نمشتہ ء زو ء
 سد مردم شہ دویشیں نیمگاں کشنگ بوتگ انت۔ آہی کشنگ ء اے مڑائی شہ سردار میر چاکر
 خان ء شہ بلوچستان ء دیم پہ پنجاب ء لڈنگ ء چیل سال پد مڑنگ بوتہ (1)

”باغاڑسر“ نامیں ہند ء بارہ ء واثرہ شاہ محمد مری نمشتہ کنت کہ

”کلمتی اور بلفتی باغار نامی ریگنے

والے جانور کے اوپر لڑے تو ہیں آپس میں مگر

وہ ماوند میں لڑے ہیں مکران میں نہیں اس

لئے کہ ایک پورا علاقہ ان کی جائے رہائش اور

پھر باغاڑ کے اوپر لڑائی کی وجہ سے ”باغاڑسر“

کے نام سے جگہ آج بھی ماوند میں موجود

ہے..... کچھ لوگ تو کہتے ہیں کہ باغاڑ
 نامی جانور پر ان دونوں قبیلوں کی جنگ لس
 بیلہ میں ہوئی تھی..... ماوند کے قریب
 ”باغاڑسر“ نامی جگہ پر ان کی نشانیاں اور آثار
 ان کی ہستی کا ثبوت دیتی ہیں لیکن اب تو وہ
 آثار بھی پچھلے برسوں زراعت والے بلڈوزر
 نے ملیا میٹ کر دیئے ہیں۔“

شاہ محمد ء اے کشک رزنہ انت چیا کہ اگاں اے مڑائی کلمتی ء بلفستی آنی نیام ء
 بوتہ تہ دوہیں قوم نہ بلیدہ ء آوہداں بوٹگ انت ء نہ کہ ایرانی بلوچستان ء۔ بلفستی تہ نوں ہم
 اے دوہیں جا کہ آں نیست انت بلئے یک مزمن نشانئی یے کہ بلیدہ ء ہم ہست انت ء
 ایرانی بلوچستان ء پیشن ء کستگ ء نیام ء ہم پدھر انت۔ بلئے ماوند ء ”باغاڑسر“ ء آہی
 ڈس نہ ریت۔ شاہ محمد مری ء ہم ایشی بارہ ء گپ نہ جتہ۔ اے نشانئی کشکیں سد ء وہ
 مردمانی ادیرہ آنی انت کہ ابید ماوند ء برز ء نمشتہ اے دوہیں ہنداں ہست انت ء قبرستان
 اش یکلین انت۔ ماوند ء ”باغاڑسر“ ء کہنیں چیدگ ء نشانئی اگاں بلڈوز کنگ بوٹگ
 انت، بوت کن انت بلئے قبر ء قبرستاناں کس بلڈوز نہ کنت۔ پدا اے دوہیں قوم وتی وتی
 کشکیں آن ء شہید کشت، شہیدانی قبران ء دمگ ء مردم ہم بلڈوز کنگ ء نیلنت۔
 سیسی ڈالیں راستی ایش انت کہ باغاڑ ء جنگ ء شاعر ء اے پیرا ء تہانہ کلمتی لوگ ء نام پتہ

نہ بلفستی ء۔ ایشی تہا سمو زال ء نام کنیت ء آہی مرد ء قوم ء نام کہ ”ہوت“ یے۔ ایرانی بلوچستان ء اے پیرا ء تہا ہم سمو ء نام کنیت انت۔ ہوت ذات ایرانی بلوچستان ء ہم بوتہ ء ہست انت ء بلیدہ ء ہم بوتہ۔ گمان ہمیش انت کہ باگاڑ ء مڑائی ہوت لوگانی آپتی مڑے بوتہ کہ پدا بلفستی ء کلمتی آنی نیام ء نامدار اش کتہ۔

ڈس:

- 1۔ لٹری ہسٹری آف دی بلوچ، تاکبند نمبر 1، تاکدیم 401، بلوچی اکیڈمی کوئٹہ۔
- 2۔ بلوچ قوم۔ عہد قدیم سے ریاست کی تشکیل تک، تاکدیم 338۔ بگ ٹائم اردو بازار، کراچی۔

باگاڑ ۽ جاہ

اے نام ۽ جاگہ ایرانی بلوچستان ۽ شہر پشپن ۽ کسنگ ۽ نیام ۽ گورستان یے کہ
 اے گورستان ۽ تہا باگاڑ ۽ سراہہ تگلیں مڑائی ۽ تہا مڑتگلیں یک سد ۽ دہ مردمانی مانش اُنت۔
 اے باگاڑ ۽ مرد ۽ تہا شہ یک نیمگ ۽ شست بزاں سے گیسٹ ۽ دومی نیمگ ۽ شہ پنجاہ مردم
 ۽ کیش یکے دومی ۽ دست ۽ کشگ بوتگ اُنت۔ اے مڑائی بلوچی دود ”باہوٹی“ ۽ نام ۽
 سر ۽ مردے کہ ماں ایرانی بلوچانی تہا ایشی پیر اچوش اُنت۔

ہے ڈن ۽ سراہیک نوبت یے
 بلوچانی لہتیں تک کشگ تنت۔ یک لوگے ۽ تہا
 سمی نامیں جن یے وتی چک ۽ رالولی دیگ ۽
 واپنکا ات کہ ڈن ۽ لیبھی میں چکانی کوکار ۽
 جگا یے رُست۔ تاں کہ سمی ۽ دگلوش ہا نیمگ ۽
 گورکت تہ دیستہ کہ چک یک باگاڑے ۽ پدا
 تچرگا اُنت ۽ ڈوک یے جنان اُنت۔ ہمچک ۽

باگاڙ ۽ وٽي ساھ سمي ۽ گدان ۽ سرڪت ۽
 نگر دے ۽ تل ۽ پترت۔ سمي ۽ بچکان ۽ ھڪل
 ات ۽ گشت کہ نوں باگاڙ مني لوگ ۽ باھوٺ
 انت مہ جن ات يے بلئے بچک واپکيس جي
 يے، آھاں سمي ۽ گپ ۽ ھڪل گوش نہ داشت ۽
 باگاڙ ۽ راجت ۽ گشت۔ سمي ۽ گوں وٽي جو دء
 وٽي بے شرفي ۽ باھوٺ ۽ دود پروشي ۽ زنگ ۽ را
 جت ۽ مردء را ھرم دات ۽ اے سوگند دات کہ
 تنکہ تو مني لوگ ۽ بے شرکي ۽ باگاڙ ۽ بير ۽ نہ
 گرئے گڙا پھ من براتے ئے۔ جو دء بلوچي
 زہرگ ۽ جھہ جت، آھي ۽ باگاڙ ۽ ڏوک
 جنو کيس چک آن ۽ یک یک ۽ شہ لوگاں
 کشان ۽ لٹھ کشان کت ۽ بازينے ٺي ۽ ٺري
 کت۔ چکانی مات آن ۽ زار پھ زار بوت ۽
 وٽي جو داني راھ آني سرانشت انت کہ بيا انت
 چکانی لٹھ آني بير ۽ بگرانت۔ شپ ۽ ديم ۽ کہ
 مردين ھلک آں سر بوتنت تہ جنين آني زار جني

آں مردانی کست آن ء جلیبت - ہلک ء
 مردم دونیمگ ء بہر بوت ء ز ہم کشی بوت لہتیں
 جون کپت انت ء ہلک پزشت ء گدان تاغ تو
 بوتنت - بلئے باز روج نہ گوئست کہ بیر گرد کائی
 بناہ بوت ء دہ دوازده روچانی تہاشہ ہردو
 نیمگاں یک سد ء دہ پیر ء ورنامرگ ء وڑالی
 بوتنت - نوں ہے ڈن ء سراہا سد ء دہیں
 مردمانی گورانٹ ء پدی مروکان ء ہما شہیدین
 آنی چپ ء راست ء کونڈم کنگ بوتہ۔

بلوچی راجد پتر ء تہا باگاڑ ء جنگ ء تہا کلمتی ء بلفستی ء نام کنیت - بلئے ایرانی
 بلوچستان ء اے دمگ ء بلفستی نک ء بودنی بوگ ء ہج گپت ء ہج چیدگ ء نشانی نیست
 انت - ہے وڑا کلمتی لوگ ہست بلئے گشت کہ پدی آؤک انت - گورستان نہ کلمتی آنی
 نام ء انت نہ کہ بلفستی آنی - بلفستی ء نام ء و ادا کس نہ زانت - گڑا باگاڑ ء مڑائی اے جاگہ ء
 چون بوت ء سد ء دہیں قبر کئی بوتنت - ہنچو بلیدہ ء ہم ”باگاڑ ء ڈن“ ء نام ء یک ڈنے
 ہست انت ء قبرانی ہم حال ء دے انت کہ اودا ہم ہست انت و ہدے کہ بلیدہ ء ہم کلمتی
 ء بلفستی نک نہ گوہنگ انت۔

بلوچ پورہ

”بلوچ پورہ“ ہندوستان ء آگرہ ء دمنگ ء بلوچانی ہنکین یے۔ اے ہنکین ء تیوگیں مردموت ء رارند بلوچ کشت۔ شیرشاہ سوری ء نوبت ء بلوچ آہی حاکی ء یاگی تبت ء آہانی درہائیں بالا بندی ء غم شریکی گوں مغل بادشاہ آن ات۔ وہدے کہ ہمایوں بادشاہ ء گوں بلوچانی اُردی کمنگ ء دہلی وتی دستاں آرت تہ آدیم پہ دہلی ء آگ ء درگت ء شہ حوشاب ء بھیرہ ء دمنگ ء گوست ء پہ بلوچانی حاطر ء لہتیں روچے بلوچ میگ آں گوازینت ء تناوہداں پہ ایمنی نشت تنکہ دہلی ء کر ء گور پر آہی شری ء گیگ بہ بنت۔ دہلی ء سوب ء پدرندانی سداں کہول شاہی بنجاہ ء پہناد ء کش آں ہنکینی بوتنت۔ بازینے پدادیم پہ آگرہ ء شت انت ء اوداوتی بازارے پاداش گت کہ پہ ”بلوچ پورہ“ ء نام ء نامدار بوت۔ تنے وہدی اے بلوچ ہنکین ہے نام ء سرائنت ء آہی دراہیں آبادی رند بلوچ انت۔

لہتیں کتابانی تھا اے ہم بشتہ انت کہ سرہند ء جنگ ء تھا بلوچ اُرد ء کہ سروک یے سردار میرچا کر خان رند ء دلاوریں بچ میردادن خان رند ات، مزنیں بھڑمردی یے

پیش دہلیک ات دہلی ۽ گرنگ پہ ہما یوں ۽ ارزان بوت تہ ہے کار پد ۽ دیما بادشاہ ۽
 آگرہ ۽ کرامیر دادن خان ۽ رامز نہیں ہتھب یے دادکت۔ ہما ہند ۽ کہ میر دادن ۽ پہوت ۽
 لوگ ۽ میری بست ہما ہند پہ بلوچ پورہ ۽ نام ۽ نامدار بوت۔ اے رد ۽ مولانا نور احمد خان
 فریدی وتی راجد پتر ”بلوچ قوم اور اس کی تاریخ“ ۽ تا کدیم ۲۹۱ ۽ سرائیسیت۔

”سرہند کی جنگ میں میر دادن ،

میر بجار اور قرانی بہادروں نے اپنے نامور
 سردار میر چاکر خان کے زیر علم مردانگی اور
 شجاعت کے خوب جوہر دکھائے اور جب دہلی
 فتح ہو گئی تو میر بجار اور قرانی بہادر انعام
 واکرام سے نہال ہو کر خوشاب کو لوٹے۔ کئی
 قرانی وہیں پڑے رہے انہیں یوپی میں
 جاگیریں مرحمت ہوئیں۔ میر دادن کو آگرہ
 کے مضافات میں اعلیٰ اراضیات عنایت کی
 گئیں وہ خود آگرہ میں آباد ہوئے اور شہر کے
 جس گوشے کو انہوں نے شرف اقامت بخشا
 وہ ”بلوچ پورہ“ سے موسوم ہو کر رہ گیا۔

بلوچی تھیریم

اے دیہین ءِ بلاہ نوشیں گر۔ شنگلی ساہدار سول آنی تاک وریں بے کانشیں دلہہ
یے بوتہ کہ تاں کوہنگ آں ایٹی بالاد 18 فٹ بوتہ۔ شہ زندمان ءِ بندات ءِ بگرتاں اے
وہدی اے شہ درساں بیدل تریں ءِ دراج تریں ڈگاری شیر دیوکیں ساہدار بوتہ۔ ایٹی
سرنگ کساں، جسند جون دار ءِ پُر، پھاد چار فٹ، دیکی پادشہ پدی آں دراج تر بوتہ۔ ایٹی
برزیں سول آنی تاک وارنگ آنت۔

برطانیہ ءِ کیمبرج یونیورسٹی ءِ سی فورسٹر کو پر ءِ 1963 ءِ شہ ڈیرہ گیٹی ءِ بلوچی
تھیریم ءِ ہڈ جسدے درگہت۔ چہ اود و پداے بید نکلیں ساہدار ءِ بازیں ہڈے درگیجگ
بوتہ۔

اے ساہدار ءِ زند ءِ بود ءِ نوبت شہ مروچی ءِ دو کروڑ ءِ سے پست سال پیش
بوتہ۔ وتی نوبت ءِ اے امبروز ءِ مستریں ساہدار بوتہ ءِ بلوچستان ءِ گر شنگ آں چرتہ۔
سائنس زانت مروچانیں نوبت ءِ "گینڈا" ءِ راہے داہہ ءِ پھد لیکھنت انت۔

کتاب ”بلوچستان۔ قدیم تہذیبوں کا سنگم“ ء نیپسوک ولجہ محمد رضا بلوچ نیشہ
 کنت کہ بلوچستان ء ڈیرہ بگٹی ء دمنگ ء فرانسیسی ڈن یے ء 1996 ء بلوچی تھیریم ء
 کس اس یک ہزار ء چہ کیشتر ہڈ در کیگ انت۔ حوالرسانی چاگرد ء تہا بلوچی تھیریم ء نام ہما
 و ہداں پزشت کہ گوں برطانیہ ء سرکار ء چین ء لانچ ء نیشنل جیوگرافک ء ہمکاری ء کیمبرج
 یونیورسٹی ء، کے سی فورسٹر ء ڈیرہ بگٹی ء دمنگ ء پٹنگ بناہ کت ء پدا پنجاہ ء دو سالوں پد
 1963 ء ء شہ ڈیرہ بگٹی یک دگہ بلوچی تھیریم یے ء ہڈی حسدے در آتک۔ شود او پد ماں
 نیامی ایشاء گوبی دشت ء شہ منگولیا ء دمنگ آں بلوچ تھیریم ء ہڈیک در گی جنگ بوتنت۔
 آد ہداں سائنس زانت آنی ہے کشگ ات کہ اے دابہ، شہ ڈانسوسار ء پد حشکی ء مستریں
 ساہدار انت۔

بلوچ چوکنڈی

اے بلوچ آنی یک گورستان یے کہ شہ شانزدہمی صدی عیسوی ء بندات یے بوتہ۔ ایسی دگہ نام یے ”بلوچ قبرستان“ ہم ہست انت۔ اے گورستان ء قبر کیشتر چارکنڈیس پیڑی آنی سرادو ء سے طبق ء جوڑ انت۔ اے قبر کیشتر نامداریں ء سرداریں بلوچانی بوٹگ انت۔ اے چوکنڈی شہ ملیر شہر ء کساس ہفت یا ہشت میل دُور میمن گوٹھ ء پشت ء، شہ ڈملوٹی (دب لوٹی) روڑ ء چیس دست ء کمیں پند ء سرا انت۔ اے قبرستان ء مستریں کا پر چہ دُرساں کستریں پیڑی ء سرا جوڑ گ بوتہ۔ پیڑی ء چیاریں کنڈاں ہم یک یک کا پری قبر یا چوکنڈی انت۔ اے چارکنڈی پیڑی آنی سرا سنگیں کا پران ء سندھی چوکنڈی کشت۔ لہتیں قبرانی پتہیں مزنیں شکت آنی سرا نام ہم نمشتہ انت کہ باز کمیں نام کلہہ یے وانگ بنت چو کہ شہک ڈگاری، ڈگاری اڈہ، شہک نوتک، بشام یوسف، بکر اسماعیل، ملک نوب بندہ (نود بندہ) بن ملک اسحاق، ملک اشرف، ملک ابراہیم، ملک مرید بن ملک.....؟، مرید بن سلیمان، نوتیر بن سلیمان، ہارون بن جکل، ہارون شاہو، نوتک بن کارو، بچار بن صلماں، جکیے ابن مرید کلمات ء دگہ لہتیں

نام۔ باز طبقیں قبر آنی برزی شدفت فث تا یازده فث ء ہم هست انت۔

”وادی ملیز“ غنپسوک حمیدنا صراے باره ءنبشته کنت :

”جو کھیہ چوکھنڈی کے مقابلے میں یہ نقش و نگار
مختلف ہیں۔ قبروں کے انتہائی اوپر رکھی ہوئی موٹھ
بھی بالکل سادہ لیکن مختلف قبروں پر مختلف اشکال
کی ہیں۔ بعض قبروں پر مگر چھ والی اشکال دکھائی
دیتی ہیں۔ گری ہوئی قبروں سے اندازہ ہوتا ہے
کہ مردے زمین میں مدفون ہیں۔ مجھے کسی قبر پر
کوئی تاریخ نظر نہیں آئی۔ چوکھنڈی طرز کے
بلوچوں سے موسوم قبرستان کے گہرے مطالعہ اور
مشاہدے کے بعد محسوس ہوتا ہے کہ اس قبرستان
میں ٹہردی اور کلمتی قبائل سے تعلق رکھنے والے
افراد کی قبریں بہت پہلے سے موجود تھیں۔ بعض
قبروں پر موجود کتبوں سے یہ بات ثابت ہوتی
ہے۔ بعد ازاں یہ قبرستان بلوچوں (جو بلوچستان
کے بعض اضلاع اور ایران سے تعلق رکھتے ہیں)
کے تصرف میں آ گیا 1 اس قبرستان کے بلوچوں

سے موسوم ہونے کی ایک وجہ قرمطی
 (کلمتی، کرمتی) قبیلہ بھی ہو سکتا ہے۔ اگرچہ اس
 قبیلہ کے سندھ میں موجود افراد سندھی زبان بولتے
 ہیں۔ لیکن یہ اپنا تعلق بلوچوں سے ظاہر کرتے ہیں
 ممکن ہے کہ قرمطی قبیلے کو بلوچوں کے زمرے میں
 شامل کئے جانے کی وجہ سے مذکورہ قبرستان کو
 بلوچوں سے منسوب کیا گیا ہو وہ آج بھی انہی کے
 استعمال میں ہے، یہ امر بھی باعث توجہ ہے کہ
 قرمطی قبیلہ ایک عرصے تک وادی ملیر میں رہا۔
 اس وجہ سے بھی اس قبرستان کا بلوچوں سے موسوم
 کیا جانا غلط نہیں ہے“ (تاکدیم ۱۲۸-۱۲۷)۔

1- بچتہ کار و بلدی رد انت۔ ٹہمدی و کلمتی دوئین قوم نسلأ بلوچ انت۔ بچارت آئین
 اکبری، مآثر الامراء، جنت السنده و دگہ کتاباں۔

بجار چوٹ

”بجار چوٹ“ یک تاریخی زہم یے ء نام انت کہ مرچاں (۱۹۸۹ء) گریشہ ء
گوں ذگری ملایے ء ایر انت۔ اے زہم شہ نپت یے ء آسن ء جوڑ کنگ بوتہ۔ اے
نپت جمر ء ہورانی تہا ماں گریشہ ء رتج ء نیک ء کپتہ۔ آہند ء کہ نپت (بیر) کپتہ اودا
یک بلا ہیں کل یے جوڑ بوتہ کہ وتی وہداں سے ء نیم گوانز جہل بوتہ ء پراہی ء دمنگ ء
پراہتریں کلچات بوتہ۔ کشت کہ بیر ء کپنگ ء پد پہ کل ء چارنگ ء مہلوک ء مچی بوتہ۔
گریشہ ء رند میرے کہ نام یے میر حاجی خان بوتہ کہ گوں وتی لشکرے ء پھجہ ء لشکر ء راکل
راپیش داشتہ ء گوشتہ شے اے کلچات ء تہا آزمانی کپنگیں بیر ء راکشگی انت۔ گڑا چاردہی
روح ء حاجی خان رند ء مردم اے نپتی لکر ء کشت ء حاجی خان شہ پنجگور ء یک نامی ہیں
سلاح کارے آستا عومر ء لوٹا نپت ء وتی جند ء گس ء آہی ء راکار پر مائیت۔ شہ اے نپتی
آسن ء آدو زہم جوڑ کنت ء ایر کنت وہدے کہ اے زہمانی حال پز شیت تالان بیت گڑا
محمودانی نوشیروانی آنی پیرک میر محمود یک زہم یے شہ حاجی خان بارت انت۔

حاجی خان رند پدالذت ء منگچر ء فٹ کلات بست نشت (1) کہ اودا آہی دومی

زہم ء ہچ حال در نیاحت۔ کشت کہ دو میں زہمانی سرا حاجی خان ء اُستاعر ء نام ہشتہ
 بوگ انت۔ یک زہم یے گریشہ ء ذگری ملائی میرے ء لوگ ء ایر انت کہ اے زہم ء سرا
 نمشتہ انت۔

حاجی رند عومر قولانی

اُستاعر شیرازی (2)

شہ اے گال آں زانگ بیت کہ عومر نامیں رند حاجی خان رند ء پٹ بوتہ ء
 آیک نامدار ء قول پالیں مردے بوتہ۔ حاجی خان اے زہم ء واہند انت ء اُستاعر
 شیرازی ء اے زہم جوڑکتہ۔ اے زہم ء نام ء بارہ ء کشت کہ بجار نامیں نوشیروانی ء گوں
 زہم آنی گالے بوتہ کہ زہم ء زہ ء رایے چوٹ چریتہ۔ بجار چوٹ ہے گال ء نام بوتہ۔
 شہ اے گال ء کشکیں زہم آن ء ”بجار چوٹ“ کشگ بوتہ۔

گریشہ ء گوں ملائی ء ایریں اے زہم ء راچو پاکیں قرآن بیگ ء سے چارگد
 پوش آنی تل ء داتہ یک جتائیں کٹ یے ء بوپ آنی سرا ایرکتہ ء ایشی چیر ء سر ء سندور مان
 انت۔ کہ زہم ء ورد انت۔ اے سندوران ء مدان مدان زہم وران کنت ء دگرے مان
 کنان بنت۔ میریں ملائی ء گشت کہ ہرچونیں جنگ یے ء تھا اے زہم گوں بہ بیت
 آجنگ ء کس کٹ انت نہ کنت۔ پرے خاطر ء اے زہم ء رسال ء سرا گرانڈے ء خون
 آنی تھا جنت ء ایرے کنت۔ چل روچاں پد زہم ء خون آں شودنت پد اسندور چیر ء سر ء
 مان کنت ء کد پوش یے کن انت۔

کتاب ”مجموعہ بلوچ تاریخ خاران“ ءنیسوک ولجہ میر عبدالقادر بلوچ خان: (نو شیروانی) کتاب ءتا کدیم ۱۳۹-۱۴۰ ء۳۸۶ سرانہشتہ کنت کہ ”بجار چوٹ“ نامیں زہم یے کہ شہ نپتی آسن ء جوڑ بوتہ کولواہ ء گوں میر بوہیر میروانی ء ات۔ نو شیروانی ء میروانی آنی نیام ء بوتگیس جنگ یے ء تھا میر اللہ نو شیروانی کشنگ بوت۔ آہی خون ء جاگہ ء میر بوہیر ء کولواہ ء میراث ء کولواہ ء سرداری میر اللہ ء زہگان ء دیگ ء فیصلہ بوت۔ بلے میر بلوچ خان نو شیروانی ء بجار چوٹ ء دیگ ء ہم شرط ایرکت کہ شہ ہے زہم ء میر اللہ ء خون بوتگہ ات۔ چوش ”بجار چوٹ“ نو شیروانی آنی دست ء کپت۔ کتاب ءنبشتہ انت کہ پدا نو شیروانی آں ایٹی نام بدل کت ء کیر گواریرکت۔ اے زہم ء بارہ ء آنہشتہ کنت کہ کجام زالبول یے ء رازہگ ء دردانی تھا اے زہم ء شمشکلیں آپ آن ء بداتیں تہ آروت چلنگ بوت۔ ء نو شیروانی کجام گس ء تھا اے زہم ء میراث بیاحتیں تہ آہی یک گرانڈے حیرات کت ء زہم ء را حونیں کت۔ میر بوہیر میروانی ء اے زہم گوں امیر عباس نو شیروانی ء شت کہ آہی ء میر بلوچ خان ء رادات شہ بلوچ خان ء پداے زہم میر جلال خان ء بیچ امیر عباس نو شیروانی ء گس ء سر بوت۔ شہ آہی پدا جلال خان ء بیچ میر جہانگیر نو شیروانی ء میراث بوت کہ پدا امیر نوروز خان نو شیروانی ء را یک مردے میر لعل محمد ء ماں بند بجاہ ء کشنگ ء عوض ء دیگ بوت۔ اے میر لعل محمد، میر گاجیان بیچ جلال خان ء گہارزہگ ات۔ ولجہ عبدالقادر نبشتہ کنت کہ اے زہم مرچاں (1978ء) خاران ء حاکم امیر محمد یعقوب خان نو شیروانی ء نماسنگ محمد رفیق، محمد امین، محمد وقا ء مہر اللہ زئی آن گوں ایر

انت۔ زانگ بیت کہ اے ہما گاریں ”بجار چوٹ“ انت کہ بندات ء میر حاجی خان رند ء
 ملک بوتہ کہ آ ہی محمود نوشیر وانی ء راسوگات کرنگ ات۔ چیا کہ حاجی خان رند ء چند ء زہم
 کہ آ ہی سرا آ ہی ء جوڑ کنوکیں اُستاء نام ہشتہ انت تنے وہدی (۱۹۸۹ء) گریشہ ء ایر
 انت۔

ڈس:

1۔ منچر ء حاجی خان رند ء ہنکلیں پہ ”مند حاجی“ ء نام ء زانگ بیت کہ اودا آ ہی ء پہ وت
 کلات بست نشت۔ اے کلات ء دمب ء حاک شہ آرسی ڈی روڈ ء ہم گندگ بیت کہ
 بازار ء رو در احتی نیمگ ء کساس سے کلو میٹر ء سرا انت۔ اے حاجی خان رند، شہ رند سردار
 میر چا کر رند ء ڈالیں کمانداراں بوتہ۔

2۔ پنجگور ء شہر تپ ء مللا زئی قوم ہشتہ۔ اے ذات ء مللا آن ء آ خونداش ہم گشتہ۔ ایشانی
 یک کہولے شہ پنجگور ء لذات ء قلات ء ”پس شہر“ ء نشت اودا اے پہ آ خوندانی ء نام
 نامکش بوتنت ء جنائیں ذات یے جہت اش گپت۔ پنجگور ء مللا زئی شہ شیراز ء آیوک
 انت۔ بندات ء ایشان ء شیرازی کشنگ اش۔ مزنیں وہدے ء پداے پہ ملازئی ء نام ء
 یک جنائیں ذات یے شہہ اتگ انت۔ ہمیشا ”بجار چوٹ“ ء اُستاء وتی نام ء دیما
 شیرازی نہیں اتہ۔

بجاروڈھ

”بجاروڈھ“ بزاں بجارو جمپ یا بُر زنگ۔ ایسی ءرااے نام ہمیشہ پرانت کہ
میر بجارو پھو رند ہمید اں شہ چا کر خان ءدپ جنگلی ءد پدست ء کسر کپت ء پداوتی زندمان
ء روج آنی تمام کنگ ء پد ہمید اں گور ء کوٹم بوت۔ اے جاگہ شہ مری دمگ ء میوند ء
کساں کیست میل ء پند ء سرا انت۔ اے جاگہ نوں میٹنگ یے ء ہے نام ء سراز انگ
بیت۔

میر بجارو پھو رندے ات ء شہ رند سردار میر چا کر خان ء کوپنگ ء کمان داراں
کیے ات۔ وہدیکہ میر چا کر خان شہ سی سالی آتی کشت ء کشاراں دل سیاہ ء ایرجیگ بوت
تہ پہ پنجاب ء لاک یے بست۔ میر بجارو پنجاب ء لڈنگ ء چنگ ء بالا بندی ء نہ ات۔
سردار چا کر آ ہی ء رانہ مرینت ء تنگ ء پنجاب ء شت۔

چا کر خان ء لڈنگ ء پد بجارو خان ء شہ بلیدی آں کاہان پنگ ء بازیں ہنر
کت کہ شہ آ ہی ہنر کاری آں دوہیں ذات آنی نیام ء مڑائی ء جنگ ء چوپ پادا آحت کہ

اے مڑائی ءِ آسراءِ شہِ بلیدی آں آہانی دمگ شت ءِ بچار جست ءِ دودائی آنی ملک ءِ
 شت نشت۔ اودا آہی ءِ وت ءِ را ”پھورند بادشاہ“ ءِ نام دات۔ چاکر خان کہ شہ بچار ءِ
 نوکیں نام ءِ سنی بوت تہ آہی کیٹنگی میں جانب ءِ پہوتی شان ءِ اے نام ءِ راگت یے لیکھ
 ات ءِ چیرکائی دودائی آن ءِ گوں پھوراں میٹرینت۔ اے دگہ بلاہیں سی سالی دراج کشیں
 مڑائی یے بوت۔ نیٹ بچار پداپہ کاہان ءِ ماوند ءِ وا ترکت ءِ دمگ ءِ کوہستگ ءِ جہہ
 مستدیں کہنیں پہوالیں گردگال ذات ”مری“ نامین ءِ ہماگی ءِ نشت ءِ آنزوریں ءِ ایر
 دستیں ذات ءِ رانز آرت ءِ جمکت ءِ ہائی یے دات۔ پداپہوتی پھوراں ہما ”مری“ ءِ نام
 یے شات گت ءِ آہی یک شلوارے بوتنت۔

برّے کھور

برّے کھور بزاں خُسکیں ڈن ۽ سراز سکیں کھور ۽ ہند کچ ۽ ثر بت ۽ انت۔ اے ہند
 کچ کلات ۽ زر باری نیمگ ۽ ڈن یے انت کہ اے ڈن ۽ سرا یک کہنیں پیریں مزُن
 شاڑیں کھورے بوتے۔ اے کھور ۽ بُن ۽ یک بزرگ یے ۽ قبرے بوتے کہ بازیں مردمانی
 کشگ ۽ شہ ڈنی ملک یے ۽ آؤ کیس جہادی یے بوتے کہ شہیدی ۽ پدا ہی جون ۽ را پہ عرب
 ملکہ ۽ برنگی بوتگ ات بلئے شہ گرماگ ۽ جل ۽ ترس ۽ ہے کھور ۽ ساہگ ۽ قبر کشگ بوتے۔
 آ اے ہم کشنت کہ شہ اے شہید ۽ پیر ادا حضرت عمر فاروق ۽ حاکی نوبت ۽ یک بزرگ
 یے ۽ قبر بوتگ ۽ بُنی کھور ۽ نہال ہما قبر ۽ سرون ۽ کشگ بوتے۔ آ مات کھور شش سد سال آں
 پد خشک بوتگ ۽ کچنگ۔ شہ آ ہی ہنڈال آں چو کے پادا آ تلگ۔ انوگیں کھور (1977ء
) مات کھور ۽ پچی پشت بیگ انت کہ سے سد سال انت یے۔

ہما سری بزرگ ۽ قبر ۽ پدا دومی شہید ۽ قبر ۽ زیارتی جہت ۽ ہیل ۽ ادا شہ دور ۽
 نزیک ۽ مردم پہ وتی مرادانی لوٹنگ ۽، وتی چک آنی سر سائی ۽ ۽ پہ حیرات او پس کوشی ۽

اتلگ انت۔ کہ اے ربودنگ شہ سداں سال آں بوآنا آہان بوتہ۔ ہے روڈو آء ”برء
 کہور“ آء ہی ڈن آء راسجہ میں مکران آء نامدارکتہ۔ اے دمگ آء تہا ہر میا آء پکیرے کہ آتکہ
 آء ہی ہے کہور آء ساہگ آء بنگ کتہ آء چلہ کشانی چلہ کشی آء ہند ہم ہے بوتہ۔
 پدی نوبت آء ذکر آں آں اے ہند آء راکیشتر نامدارکتہ۔ آہانی کشگ انت کہ
 آہانی دین آء کتاب، آہانی پیشوک آء سرا ہے کہور آء بن ایر آت بوتہ، ہے سو ب آء آ اے
 کہور آء اے ہند آء ایک پہلیں آء برکت دارو کیں ہند آء آجہت دے آنت۔

بُرج فلک سیر

اے ماڑی سیستان ءِ سہ کوہاءِ یک کہنیں دمب یے ءِ سرا یک بلوچ سردار میر علی
خان سربندی ءِ پوتی ایرانی (فارسی بان) لوگی ءِ بستگ ات۔

میر علی خان سربندی، نادری ظالمی ءِ زوراکی ءِ ہکل کنوکیں سر مچار میر کبیر
سربندی ءِ نامداریں حاکم میر لطف علی خان ءِ ناکوأت کہ لطف علی خان ءِ پدوتی قوم ءِ سردار
ءِ دمنگ ءِ حاکم ات۔ سیستان ءِ دمنگ ءِ تنے وہدی لطف علی خان ءِ میر علی خان ءِ شرکاری
ءِ راجی خدمت آن ءِ نازین انت۔

سرداری ءِ حاکمی ءِ سرا آگ ءِ پدپہ وتی بالادستی ءِ رکھ ءِ مہری ءِ تہران ءِ شت۔
اوداگوں یک ایرانی جنک یے ءِ سورے کت ءِ سیستان ءِ وا تر بوت ءِ سہ کوہاءِ یک کہنیں
تاریخی ماڑی ءِ دمب ءِ سرانوکیں ماڑی یے بست یے ءِ ایشی نام یے ”بُرج فل سیر“ ایر
کت ءِ ایشراوتی لوگ ءِ رائیکی یے کت۔ دژمن آنی چم آراسک اتنت۔ وار اش رس
ات ءِ یک شپ یے لوگ ءِ سرا اُرش آرت ءِ شہید اش کت۔

بُرج میر عالم خان

اے سیستان ءیک میگ یے ء نام انت۔ ساری ترا یک بلوچ یے ء کلات ء نام بوتہ۔ چیا کہ اے کلات ء سرا یک مزنیس ء برزیس ماژ (بُرج) یے بوتہ ء کلات میر عالم خان ناروئی ء بوتہ پمیشاپہ بُرج میر عالم خان ء نام ء نام کہتہ۔

”سیستان“ کتاب ء نیسوک جی پی ٹیٹ ء کشگ ء میر محراب ء برات زہگ یے ناہروئی سردار عالم خان باپور ء کر ء گور ء بلوچانی سردارات کہ شہ اودالذت ء سیستان ء احت۔ ادا آ ہی ء را ”قلعہ نو“ ء ہنکین ء تنگ ء موکل دیگ بوت کہ اودا آ گوں وتی مردم آں ہنکینی بوت۔ اے میگ آ ہی کہنیں کلات ء نام ء سرا ”کہنہ کلات“ ہم کشگ بیت۔ بلئے تالانیس ء نام کش اتگیں نام ”بُرج میر عالم خان“ انت۔

سردار میر عالم خان ء آ ہی ناروئی آن ء سیستان ء آ و ہد ء حاکم ملک بہرام خان ء ہمہ دمگ دات کہ اودا سے میگ ہلی آباد، کہنہ کلات ء قلعہ نو آ باد انت۔ میر عالم خان یک بلاہیں بودی ایں سردارے بوتہ۔ آ ہی باز بچ وتی پشت ء اشته۔ آ ہی ء پد قوم ء

سرداری آہی لائقیں پنج شریف خان بوتہ۔ آیک پنج دستیں ناند ہیں غ دلاوریں سردارے
بوتہ کہ پہ زہم جنی غ ہم نام یے کش اتہ۔

جی۔ پی۔ ٹیٹ نمشتہ کنت کہ آہی ایران دوستی غ پہ ایران غ راہ پنج کت کہ آہی
سیستان پشت غ جت۔ چیزے و ہدا پد آ ایران غ دشتی بوت غ گول ایران غ وتی دشت یے
درشان ہم کت بلئے زوت شہ امبروز غ شت۔ اے 1896ء غ سال ات۔

بندر کمال خان

سیستان ۽ ہلمند شہکنور ۽ زر باری آپریچ ۽ رتیج ۽ گوڑے ۽ اے یک بازارے ۽
 نام انت کہ سخرانی بلوچ سردار میر کمال خان ۽ پادکر تکلین انت۔ ادا یک کہنیں کلات یے
 بوتہ کہ ہے سردار ۽ بستکیں بوتہ۔ کتابی گپت انت کہ اے سخرانی سردار ۽ یک نوبتے ۽ ہے
 دمگ ۽ مزنیں ہتھب یے مپتہ۔ اے بازار یا ہند کہ پہ بندر ۽ نام ۽ نام کپتہ، مزنیں ہندے
 نہ انت بلتے پرے جھت ۽ نامدار انت کہ شہ رہداں سرحد، جالک ۽ مکران ۽ باپاری
 کاروان آنی راہ ۽ سرابوتہ کہ شہ ہرنیمگے ۽ کاروان آں ہمیداں بوحتہ ۽ وتی باپاری مالانی
 مٹوکائی ۽ گرغده گٹہ۔ کاروان آنی بنجاہ ۽ دارک یے بوگ ۽ سوہب ۽ ایشی ۽ را بندر ایش
 گوشتہ۔

سردار کمال خان سخرانی سیستان ۽ دمگ چکنور ۽ سردار ۽ حاکم بوتہ۔ آہی ۽
 چکنور ۽ سراتاں مزنیں وہدے ۽ وتی بالادستی داشتہ۔ سیستان ۽ حاکم ملک جلال الدین ۽
 زہگ ملک بہرام خان ۽ گوں ہے سخرانی لوگ ۽ سانگ بندی کرتہ۔

بند مراد

اے یک مزنیں ڈگاری بسداتی بندے کہ حب شہرے بُر زادی ء سا کران ء پشت
 ء انت۔ اے بندے را انگریزی سرکار ء یک پٹھان ٹھیکدار مراد خان ء حب کور ء انجینئر
 ای۔ مولی ء سماہ کاری ء بست۔ تنکہ انگریزی حکومت ء داتگیں سی ء چار ہزار ایکٹر ملک ء
 راکشت ء کشار پہ کنت۔ اے بند پہ ”بند مراد“ ء نام ء نامدار بوت۔ مراد خان اصل ء
 کراچی ء ٹھیکدارے بوت۔ سندھ ء اود ء انگریزی کمشنر سر بارٹر فریئر ء حاکی نوبت ء اجیر
 کلکتہ ء بمبئی ء دمگ آں مسلمان ء بقال آنی پسات کاری پادا حت انت کہ رو ء ء کشک
 گیشتریں وہداں بندتنت۔ پرے سوئب ء انگریزی سرکار ء ہے شہراں گوں رسال ء
 ٹپالکاری نہ بوگ ء کچ ء ات۔ مراد خان ء ہے شہراں انگریزی ٹپال کاری ء ٹھیکہ زرت۔
 ہنچیں چیزے چا کری آنی عوض ء انگریزی سرکار ء آ ہی ء را ”خان صاحب“ ء داد نام ء
 بند مراد ء ہزاراں ایکٹر ملک دادکت۔ اے داد نام ء پدا مراد خان اوگان ء بدل ء ”خان
 صاحب مراد خان“ بوت۔ اے داد ملک ”حب اسٹیٹ“ کشک بوت۔

بہادر پورا بہادر گڑھ

ہندوستان و فرخ نگر و بلوچانی مزنیں آبادی یے ات۔ ہر ذہنی صدی و نیامی
 سالان محمد شاہ و شاہی نوبت و آہی اُردانی یک بلوچ فوجدارے کامگار خان مزنیں کار و
 واکانی واہندآت۔ حاکی و بنجاہ و کر و گور و ابید دور پھاندیں ضلع آنی تہا بو و کیں سرکشی و
 پیشکاری آنی گر و دارکنوک ہے دلاوریں سرچاری ات۔ آہی و ملک و تہا ایمنی برجہا
 داشتگ ات و ملک و سیم سران و ویتنگ ات۔ بادشاہ شہ آہی کاراں بازو ش ات و آہی و
 رامنصب و کچنگیں دمنگ دادکنگ تنت۔ کامگار خان و راہ و تی ہم کوہگی و دگہ دلاوریں
 بلوچ یے دست کچنگ ات کہ نام یے بہادر خان بلوچ ات۔ ملک و کر و گور اں آپہ
 سرچاری و سرپدی و نام ات۔ عماد الملک شہ بہادر خان و کاراں ہنچو ش ات کہ آہی و را
 سہار نیور و فوجدار و اگہ یے ات۔ بہادر خان و عماد الملک و ہند و وزیر ابو المنصور و نیام
 و پادا و حکمیں مڑائی و تہا ہما دلاوری پیش داشت کہ آہی و رغفت ہزاری و مزنیں منصب و
 سرا آرنگ بوت و ماہیک و مہر دیگ بوت۔ پدا کہ عماد الملک و ابو المنصور و نیام و حیر
 بوت تہ بہادر خان شہ حکومتی بنجاہ و کساس سی میل و سرا ہنگین کت۔ ادا آہی و آپہ و تی
 کہول و کلاتے بست و بازارے پادکت کہ اے نوکیں شہر پہ بہادر پور و نام و نامدار
 بوت۔ پدا ہے جاگہ پہ بہادر گڑھ و نام و نام کت۔

نُھٹے ھونڈ

نُھٹے ھونڈ ڈیرہ بگٹی ء کپ کوہ ء در کپی ھونڈ ء نام انت۔ کپت ء کوہ یک مزنیں ء
 دراجیس کوہ یے کہ اود ء مردمانی ٹپت ء ایشی ء دراجی دہ میل ء کس اس ء انت۔ اے کوہ ء
 تہہ کوہ ء دراجی ء برابر ء پچ انت کہ کوہ ء در کپی گاری پچ انت کہ مالدار ھورانی تہاوتی مالان
 گار ء تہا بر انت ء رکھیعت۔ کشت کہ اگاں کوہ ء سرا اولاک یے ء مردم سوار بیت ء
 بتاچیت یے تہ مردم سر پد بیت کہ کوہ ء چیر تیوگی ء پچ انت۔ کردے مردمانی کشک انت
 کہ اے سو پ ء تہا تاں فر لانگ یے ء مردم پہ دم کشی شت کنت بلتے پدا دیمازنیں حاک
 یے با بھت یے کہ تاں کوہ ء کاپر ء سک انت۔ کاپر ء چیرا دراجیس شم یے ہست ء بس شہ
 اے بھت ء آدم پدا سو پ تاں گڈ سری در کپ ء روت انت بلتے دیم آنگر گار ء تہا
 گیس انت کہ مردم شت نہ کنت۔ مردم کشت کہ کوہ ء تاسر پچی چوش زانگ بوتہ کہ
 مردماں بنداتی گار ء تہا مزنیں آسے جمبلوک کتہ ء بارانی بار دارمان داشک انت۔ پدا
 گڈی در کپ ء مردم اش نادیتنگ تنکہ بچار انت کہ دھوت آدمیاد رکایت یا نہ۔ کس اس

دوازده ساہت ء پد کم کم ء دھوت در آیاں بوتگ انت۔ کوہ ء ہے دپ ء را ”نُھٹھ ہونڈ“
کشت۔ ”نُھٹھ ہونڈ“ ء نام ء سبب چے انت؟ کس نہ زانت۔

کوہ ء نام ”کپ“ انت۔ اے یک کہنیں ہندوستانی ذات یے ء نام انت کہ
یک نوبت یے ء ہے ہند ء جہہ بند بوتہ۔ ہندوستان ء کپواڑہ ہے قوم ء نام ء سرا انت۔
ڈیرہ بگٹی ء اے کوہ شم کلچات ء پھیلاو غ ء نیام ء انت۔

بہمنی کہن

”بہمنی کہن“ کچھ شہر تربت و ایک کہنیں کہن یے کہ ایران و پٹی بادشاہ بہمن
 و پر مات و سراکشگ بوتہ۔ بہمن بادشاہ و پتی چلنگ و حاکمی بنجاہ و تربت و ”بہمن“
 و زبست۔ آہر سال چلنگ و سری ماہ و گوں و تکی کہول و کسانیں سلاہ بندیں اُردے و
 تربت و آحت و غشت و چلنگ و گڈ سراپہ ایران ڈگار و شت۔ تربت و گشتنگ کلات و
 سری نام ”بہمن“ بوتہ کہ ہماہی بستگیں بوتہ۔ بہمن شکار و شوقی یے بوتہ۔ پتی ہے شوق و
 آ آپر و لد و گرد و چر و بوتہ کہ یک بلاہیں اژدہا یے و آراپک اتہ۔ اے ساہت و رسم
 و نماسگ کہ نامے بازان بوتہ آہی سنگت ات کہ دل و تہا گوں بہمن و کوٹ ات و وارے
 و شوہاز و ات کہ و تکی پیرک و بیر و شہ بہمن و بگیرت۔ چیا کہ رسم و را افراسیاب و کشنگ
 ات۔ بہمن و رامد ام اے بیم دل و غشت کہ بلکن بازان من و بکشیت۔ یک رنداں آہی و
 گوں بازان و و تکی ترس و گپ جتنگ ات گڑ بازان و زبان دانگ ات کہ آ و تکی زہم و پتی
 بہمن و درنہ کشیت انت۔ مرچی کہ بہمن و را اژدہا و پلک اتنگ ات تہ آہی و را و تکی
 قول گیر آہت۔ دل و گشت یے کہ نوں و ار راست انت۔ اگاں اژدہا و را بہ جنیں تہ
 اژدہا و بہمن دوہیں مرانت و منی زبان ہم اوشتیت کہ من پتی بہمن و و تکی زہم نہ کش انت۔
 بازان و زہم جت۔ اژدہا و کپ بوت۔ بہمن ہم کشگ بوت۔

بی بی دوست

”بی بی دوست“ ماں روبرکتی بلوچستان (ایران ءِ چیر جہنگیں) ءِ قاسم آباد ءِ
 نزیک ءِ یک نیک زالے ءِ زیارت ءِ نام انت۔ کہ سال ءِ سال اے زیارت ءِ
 سرا آؤ کانی مچی گندگ بیت۔ گیشتر زالبول پہ وتی دلی مرادانی لوٹگ ءِ اے زیارت ءِ سرا
 کایت۔ ادا نندت، پس گشت ءِ حیرات کفت ءِ پہ وتی مراداں دعا کفت۔ اے
 زیارت وتی نیک زال ”بی بی دوست“ ءِ نام ءِ سرا ”بی بی دوست“ کشگ بیت انت۔ بی
 بی ذات ءِ محمد حسنی بلوچے بوتہ ءِ مزنیس دیندار ءِ دست یلہ یے بوتہ۔

بی بی ءِ زیارت ءِ سرا ہر نادراہی ءِ نادراہ کایت بلئے گیشتر ہڑی نیس کچک ءِ
 ناہار ءِ رسترا نی ڈل اٹگیں ٹپی آن ءِ ادا کار انت کہ زیارت ءِ مردم ءِ منجاری بی بی ءِ ادیرہ ءِ
 سروں ءِ نیم شپ ءِ نند انت ءِ ذکر کفت ءِ پہ نادراہ ءِ دعا لوٹت کہ گوں اللہ ءِ حکم ءِ ذراہ
 بنت ءِ رو انت۔ گشت کہ بی بی ءِ جند ءِ را یک رسترے ءِ ڈل اتہ کہ چھی یے روچانی تھا
 آشاے امبروز ءِ فٹہ

بیر برھوت

اے یک مزنیں کونڈے کہ ”بیر برھوت ع غار“ ع نام ع نامدار انت۔ عدن ع
 ملک ع حضر موت ع دمگ ع اللہ ع بنی ”ھود“ ع ادیرہ انت۔ شہ اے ادیرہ ع کساس یک
 میل ع سرا ہے کونڈ انت، جاہلی نوبت ع اے کونڈ ع بارہ ع اے حمر تالان بوتہ کہ ادا ارواح
 آنی رو آ بیت ع مزن مزنیں مچی اش بنت۔ ”بیر برھوت“ کئے بوتہ ع شہ گجا آحتہ ع گوں
 اے کونڈ ع آ ہی سیالی چے بوتہ؟ اے بارہ ع ہج زانگ نہ بیت انت نہ کہ کتاب آنی تہاچی
 یے درا کنت۔ البت ”ھوت“ ع ذاتی نام درا کنت کہ بیر بر (بیر بل) بلوچ یے التا بوتہ۔

بہیرگ و غار

رند و لاشاری آنی سی سالی مڑائی و بنداتی روچاں و ہدے کہ ہرم کچکیں رند
 سردار میر چا کر خان و سراجون سوار بیت و پھ لاشاری آنی کشت او کشار و رندی لشکراں
 گواک جنت تہ دانائیں بہیرگ آہی و راسر پد کنت و گشیت کہ سردار سر و پھ ہوش کن۔ پھ
 کچکی سکین آں رندان و سرداریں مڑائی و پڑ و دور مہ دئے کہ جنگ بربادی و تباہی
 انت۔ ملئے رند و نا بہیرگ و رانا کور کشت کہ بہیرگ و رار و دنیس تیراں ہریتہ، کشت
 یے او بہیرگ! تو دل ترنگ مہ بی۔ ہر دیں کہ ماوتی زہم آں پھ دژمن و کشاں تہ ساری
 تراشہ جنگ و پڑا دور براں تاں کہ دژمنی زہم تاں تو سر مہ بنت۔ ملنڈاں بہیرگ و را
 تورینت، ناکام و آہم جنگ و پڑا ایراحت۔ لاشاری آنی تیراں چرماں چرکت و رندان
 زہم جن ڈگار و کہاں بوتنت۔ تیرانی شلنگ و تہا بہیرگ و ہم تیر وارت و ٹپی بوت و شہ
 زہم جنی و کپت۔ پھ ٹپانی ہندگ و آنزیکیں غارے و تہا پترنگ و لاچار بوت۔ اے غار
 پھ ”بہیرگ و غار و نام و نام کپت۔

پٽ وحشی بلوچستان نس

اے ہیت کروڑ سال کہنیں گھانڈو ۽ نام انت کہ ایشی جسدی پشکپنگیں بازیں
اندام شہ بلوچستان ۽ درگیجنگ بوتگ انت۔ ارزشتی ہیں جی ایشی کچیک ۽ ہما پدھریں ونڈ
انت کہ جیا لوجیکل سروے آف پاکستان ۽ صادق ملکانی ۽ 2004 ۽ درگیجنگ۔ اے گھانڈو
۽ جی یے نشانی شہ زر باری افریقہ ۽ گندگ بوتگ انت کہ شہ آہی پدماں بلوچستان ۽
درگیجنگ بوتگ انت۔

پنجوے ڈن

”پنجوے ڈن“ کیچے تمپ بازار تھا ایک جا ہے نام انت کہ وہاں اے ہند
 ڈن بر بوتے بلے مرچاں میگ انت۔ پنچو گشت کہ یک بقالے بوتے کہ ہے دمگ
 با پارے کرتے۔ وہدے کہ مرتگ تہ ہے ڈن سرا آ ہی سراہگ اش۔ شہ او دو پداے
 ڈن نام ہما ہی نام سرا ”پنجوے ڈن“ نامد ار بوتگ۔

پینغمبرِ آپ

کچھ عورتیں آسیر بازار اور درآستی نینگ آپی مندے بوتہ کہ شہ ہزاراں
 سالوں تچاں بوتہ مہلوک آسیر آپے گتہ پے کشتہ کشارہ ہم کار ایش بستہ۔ اے آپ
 پے ملک عمر دمانی ہر نادر اہی آدرمان یے ہم بوتہ۔ ایشی آپ سداں لوگانی تہا درپ آنی تہا
 پگر بوتہ ایر بوتہ کہ نادر اہی آنی و ہدانا دراہ آن آوارینگ بوتہ۔ زالبولان آچک مات
 بوگ آساہتاں شہ ہے آپاں دینگ بوتہ کہ چلنگ ایش اہسان بوتہ۔ اے آپ یا مندے پے
 ”پینغمبرِ آپ“ نام آ نامدار بوتہ۔

کچھ پیرینانی کشنگ انت کہ اے ڈن آسرا حضرت ابراہیم علیہ السلام وتی
 نوبت آحتہ۔ آنوبت آدا آپ نہ گواہتہ۔ دوازده سال بے ہوری آ ڈکال بوتہ کہ
 بازیں لوگاں ڈیھ یلہ داتہ آشتنگ انت۔ لہتیں لوگ سراتنگ انت کہ آہم پے لڈ آسا جو
 بوتگ انت کہ ہے روچاں حال پرشتہ کہ اللہ تعالیٰ آ پینغمبرے دیم داتہ کہ نام یے حضرت
 ابراہیم انت کہ ہے دن آسرا اہلک یے گتہ نشتہ۔ گڑا مردماں مچی کتہ آ ولجہ آ ہند آشتنگ

انت ء دز بندی اش کتہ کہ شہ ولجہ حداء دعا بلوٹیت کہ آہان ء ہور ء آپ یے بدنت۔ گرا
 حضرت ابراہیم ء وتی ہلک ء دیماکل یے جتہ اشتہ۔ اے کل دومی روج ء شہ آپ ء پُر
 بوتہ لیٹہ ء میزان میزان ء چران بوانا پداشری ء تاکہ کہ کمودور مردماں تکش کتہ۔ چی یے
 ماہ آں پد مردماں پہ ہے آپ ء کشارکنگ بناہ گتہ۔ مرچاں آچمنگ یا مندزانگ نہ
 بیت چیا کہ نوں کور ء آپ بازانت۔ آمند ء ہند ء نیکیں آپ پہ ”پیغمبر ء آپ“ ء نام ء
 نامدارانت۔

تربت حیدری

اے نام ایرانی بلوچستان ء دمنگ یے ء نام انت۔ پشندگ ء اے دمنگ ء نام تربت بوتہ کہ ایشی یک جتائیں حاکم یے بوتہ کہ وت ء را اے دمنگ ء بلوچ بادشاہ کشتنگ یے۔ آہی یک شریں سر ء ساہ دیوکیں درزادہ گلامے بوتہ کہ نامے حیدر بوتہ۔ اے حیدر حاکم ء ہر شری ء گندگی ء دوستوی ء دلی دوست ہم بوتہ۔ حاکم ء بیچ سکیں ناشر ء پیشکار بوتگ انت ء مات اش بن ء بوتہ۔ حاکم ء راج ہم شہ اے بچاں شزار ء دردی بوتگ بلے حاکم ء چند پہ وتی قوم ء راج ء سک شر بوتہ۔ حیدر تنا و ہداں سور ء سر بری نہ بوتہ۔ حاکم ء زور پر داشتہ کہ آستم سور پہ کنت گمرا حیدر ہندوستان ء شتہ ء یک شر رنگ ء لائقیں جنک یے آوار جتہ آرتنگ ء سورے کتہ۔ حاکم ء پد ء حیاتی ء حیدر ء آہی لوگی ء حاکم ء درائیں پد پہ الکاپی داشتہ۔ چیزے و ہداں پد حاکم نادرہ بوتہ ء مروتہ۔ آہی ء شہ مرک ء سر نادرہی ء درگت ء وصیت کتہ کہ شہ من پد منی تیوگیں حاکمی ء تربت ء ملک ء وارث حیدر انت۔ حاکم ء مرک ء پد حیدر ماں تربت کلات ء حاکمی ء سراثتہ۔ چد ء پد تربت دمنگ ء نام ”تربت حیدری“ بوتہ کہ تاں اے و ہدی ہے نامے بر انت۔

تکلیہ نواب چاکر

اے ہند تارینچی بلوچ میرنگ ورنند سردار میر چاکر رند و جسدی ایمن جاہ انت کہ
 لاہور و ملتان و نیاجین و شاہدگ و سراسید والا و دیم پہ دیم و راوی کنور و لمب و انت۔
 ”لیجنڈ آف دی پنجاب“ و کشگ و اے پہ ”تکلیہ نواب چاکر“ و نام و نامدار انت۔ کہ
 ملتان ڈویژن و سروے نمبر 1854-1856 و حب و سراتالان انت۔

تیغاپ

اے کسانیں ہندے کہ گریشہ ء انت۔ ایشی ء راتیغاپ پمیشا گشنت کہ براہو
 جدگال جنگ ء تہا ہما زہم کہ پہ جدگالانی کشنگ ء کارمرز بوتگ انت۔ ہداں آرنگ ء
 آپ دیگ ء شودنگ ء پد لشکراں ء بہر کنگ بوتگ انت۔ تیغاپ نامیں ہنددومی دمرگاں
 ہم ہست انت۔ کہ اوداں ہم زہم آن ء پہ آپ دیگ ء آرنگ انت اش۔

تُرک کُنڈ

اے تاریخی کوہی کُنڈ کہ توک یے وِ پیما انت پہ تُرک کُنڈ نام نامہ ارا انت۔
 گشت کہ وہدے ارغون و دست و سیوی کلات بے مڑ و داوا و کپت و آ ہی دیست کہ
 رنداں کلات یلہ داتہ و حالے رس ات کہ چا کر خان پہ مڑنگ و ماوند و کور و کر و لشکر
 نز آ رنگا انت تہ وتی لشکر و را پہ چا کر خان و ماں ترینگ و راہ دات۔ لشکر و کمان داراں
 کوہی کُنڈے گپت و نشت انت کہ اگاں چا کر خان جنگ کنت گڑا دیم پہ سیوی و روت
 چوش تُرک شہ پست و اُرش کارنت۔ اگاں کتیت و دیم پہ پنجاب و روت گڑادی راہ ہمیش
 انت۔

تُرک آں ہے کُنڈ و را پچنگ ات کہ ناگت و چا کری رندی لشکر ہم در ابوت۔
 تُرک آں اُرش آرت۔ رنداں ہم وتی بلوچی زہم و را دودستی زیرینت۔ رندانی سلاہ
 بندیں مردم کم اتنت و پہ جنگ و نہ لانچ اتنگ ات ایش۔ گڑا ایداں چا کر و عقل و
 کارے کت۔ آ ہی و پر مات کہ وتی وتی اشترانی دُمب آں پیش بہ بندنت و پیش آں و

آس بہ دیے انت ء ترک لشکر ء پیل ء اسپانی نیمگ ء چا بگ اش بہ جن انت۔ ہنچو کنگ
 بوت۔ ہر دیں کہ بنیں اولاک ماں لشکری پیل آنی نیام ء ماں رتک انت تہ ہر نیمگ ء کوکار
 ء تگ ء تاج ات۔ بنیں اولاک آنی پشت ء رند پہ زحم مڑگ ء تنت۔ پیل آں وتی جند
 ترک آن ء لپاشت انت۔ شرین ساہتے ء پد کہ دوپیں لشکرانی سستکین ء ودگ و دگمیں
 رُمب وتی وتی نیمگاں جیہان اتنت، رنداں میر چا کر ء گونائی دیم پہ پنجاب ء روکیں
 سکتان ء شہ سیوی ء کوہستگ آں گوازینگ اتنت۔

ٹی ڈیڈار

ڈیڈار اے ٹی ایس سول بیلہ ضلع و کشاری نامیں ہندو انت۔ اے ڈیڈار
 و سرائے کشت کہ، کساس سے سدز ہی ڈکھانی ٹپ بوتگ انت۔ اے ڈکھانی ٹپ براہو
 جدگال جنگ و بھڑیں کماندار و میروانی سردار میر بھار براہو و ہم آنی بوتگ انت۔

براہو جدگال جنگ ہبذ ہی صدی عیسوی و نیامی سال آں ماں سوراب و
 میروانی و جدگال قومانی نیام و شکا وگ و کاچرانی سرابندات بوت و 1665-66 و
 آسربوت۔ میروانی و آہی سانده آنی سروکیں ذات میروانی سردار لوگ ”براہو“ و دستان
 ات کہ کماندار اش میر بھار براہو و بچ سردار میر عمر براہو ات۔ و ہدے کہ جدگال و آہی
 سانده آنی سروکیں ذات جاموٹ ات کہ کماندار اش میر چھٹا و شکر جام زئی تنت۔

دوہیں قومانی نیام و اولی چہ و مزین مڑائی میر بھار براہو و پت سردار میر عمر
 براہو و نوبت و مڑنگ بوت کہ میر عمر گوں وتی براٹ قلندر براہو و دگہ بازی ناں کشنگ
 بوت۔

دومی چہ و مزین جنگ ہمیش ات کہ سروک و کماندارے میر بھار براہو ات۔

میر بجار براہو مز نہیں ہونڑ سر ۽ ہلا کین ۽ زہر آوریں مڑ دے ات۔ میر بجار ۽ یکیں و ہرا
بازیں ہند ۽ جا گہاں جد گال ہلکانی سرا الگار کننا بیٹنگ ات ۽ شہر شہر ۽ کشت ۽ کشار بوڑگا
ات ۽ جد گال آنی ڈل شہ و تی ہلک ۽ ہنکین آن تچان دیم پہ بیلہ ۽ آیان اتنت۔ براہو
لشکر کشت ۽ کشار کنان ۽ تچوک آنی پشت ۽ ارش کنان اتنت۔ ہے داب ۽ مڑانا میر بجار
۽ لشکر تاں بیلہ ۽ کشاری ۽ سر بوت۔ میر بجار چو مستیں لیزہ ۽ ہرم گچنگ ات ۽ دودستی زہم
شانگا ات کہ ڈیڈارے ۽ بن ۽ سر بوت۔ آہی چمانی دیم بازیں جد گال گل شہ کشاری ۽
گوئنگ تنت کہ شہ براہو آنی پھج ۽ دور تنت۔ بجار ۽ چم جد گال آن سک اتنت ۽ پہ
ہلا ہوشی ڈیڈارے رازہم جنان ات ۽ شہ ہرم ۽ گچ اودپ ات۔ مردماں آرا گپت ۽
داشت ہے ڈیڈارے بن ۽ ایرما دکنایت۔ اے ڈیڈارے راہمنکس زہمی ڈکھ مان آتنگ
اتنت کہ پدا پہ ٹپی ڈیڈارے نام ۽ درہائیں ڈبھ ۽ نام کپت۔ اے درگت ۽ شہ دوہیں
نیمگاں میر ۽ معتبر نیام کپت انت ۽ دوہیں قومانی مڑ بندی بوت ۽ شہ ہے ڈیڈارے جہل ۽ دیم
پہ بیلہ جد گال دمنگ ۽ شہ ڈیڈارے بالادیم پہ خضدار میروانی دمنگ منگ بوت۔

ٹپہ مری

سیدستان ۽ کہن ترس شاہی دمگ ۽ بنجاہی ہندے پہ ”بنائے کے“ ۽ نام ۽
 زانگ بیت۔ بزاں اے کہنیں شاہی ہنکلیں ”کے“ کہول ۽ پھاد کتگیں بوتہ۔ ہے کیانی
 آنی تاں صداں سالان بودن بوتہ۔ اے کہنیں دمب آنی تاں دور دور ۽ تالانیں جُچپ
 آنی سرا صداں سالانی کہنیں میٹگانی دمب انت۔ شہ ہے دمباں یکے ”ٹپہ مری“ انت
 کہ آہی نام حال دنت کہ یک کہنیں نو بے ۽ ادا مری بلوچ تہہ بوتگ انت۔

ٹنڈو باگو

اے شہر سندھ ۽ باراں پٹ ۽ دمنگ ۽ انت ۽ ایشی ملک میر شاہداد خان ٹالپر ۽
 راشہ مغل بادشاہ آں رتگ ات کہ ادا ٹالبراں پہ وت ۽ کسان کسانیں پہیلی بست۔ اے
 پہیلی آن ۽ ”ڈیرہ جات“ کشگ ات ایش۔ مانکانی ٹالپر آں وتی سری حاکمی بنجاہ ہے ہند
 ۽ ”پنگریہ“ نامیں جاگہ ۽ اڈگت کہ میر ٹھارہ خان ہمدان ہنگینی ات۔

اے شہر ۽ نام یک ٹالپر شاہزادگ میر باگہ خان ٹالپر ۽ نام ۽ سرائنت کہ آہی ۽
 وتی مہرگیں جن ”سندھ رانی“ ۽ دلکشی ۽ سراپہ وتی دل ۽ میل ۽ اے شہر آبادگت۔ ”سندھ
 رانی“ کہ کلہوڑہ حاکم میاں عبدالنبی ۽ لوگی ات ۽ پدا کلہوڑہ حاکمی ۽ پز شنگ ۽ عبدالنبی ۽
 مرگ ۽ پدا ٹالپر حاکمانی گڈ ۽ کپت ۽ شاہزادہ میر باگہ ۽ وتی میراٹ ۽ بہر ۽ جہت ۽ سندھ
 رانی ۽ رالوٹ ات کہ آہی لوٹ منگ بوت ۽ میر باگہ ۽ گوں ”سندھ رانی“ ۽ سیرکت ۽
 پہ وت ۽ کوٹ ۽ کلات ۽ میری بست ۽ ہمودا ہنگینی بوت۔ ہے ہنگین پہ ٹنڈو باگو ۽ نام ۽
 نامدار بوت۔

”سندھ رانی“ بزاں سندھ ۽ حاکم ۽ لوگی کہ اُردو زبان ۽ ”خاتون اول“
 کشت یے، ۽ نام مریم بی بی ات۔ آشہر بدین ۽ میگ ٹھری ۽ اوڑیچہ زمیندار ۽
 براہداریں ۽ نازاکیں جنک ات کہ آہی شررنگی ۽ زیبائی ۽ دور دور ۽ ورنآنی دل برتگ

ات۔ غم آدرائیں روج غم ٹھری ۽ دمک آں ترنگا اتنت تنکہ جاہے نہ جاہے مریم ۽
 بکندنت۔ ہے دل چکھلانی تہا کیے نالبر شاہزادہ میر باگہ ہم ات۔ ہے درگت ۽ اوڑیچہ
 سردار ۽ پہ مریم ۽ پٹ ۽ وتی رسال دیم دات بلے مریم ۽ پت ۽ ساگ نہ دات۔ اوڑیچہ
 سردار ۽ زہرت غم نوکیں کلہوڑہ حاکم میاں سرفراز ۽ گوں اے دانہ بُرت کہ آہی ۽ را مریم
 ۽ پت ۽ شرف نہ دات۔ میاں سرفراز ہم ورنات ۽ وتی پت میاں غلام شاہ کلہوڑہ ۽ مرک
 ۽ پد حاکمی ۽ سرائنگ ات۔ مریم ۽ حال ۽ اشکنزگا گوں آہی وتی دل ۽ پڑ ات ۽ پہ مریم ۽
 گندگ ۽ نکا نربوت۔

یک روچے شکار ۽ نیون ۽ اوڑھیچہ سردار ۽ رازرت یے غم ٹھری ۽ شت ۽ دوسے
 روج ہموداشت تنکہ پہ مریم ۽ گندگ ۽ توجیل یے پکنت۔ نیٹ آہی چم پہ مریم کپت
 انت۔ شرنگی ۽ وتی پجاروت کناینت۔ دومی روج ۽ حاکم ۽ پہ مریم ۽ پت ۽ رسال دیم
 دات ۽ مریم ۽ ساگ بوت ۽ پد اسور۔ سور ۽ پد مریم ”سندھ رانی“ بوت کہ نون شاہ بانک
 یے ات۔ گوں مریم ۽ لوگی بوگ ۽ میر باگہ ۽ ہم ٹھری ۽ دمک آنی ترنگر دیلہ دات۔

بادشاہی گلام چوٹ آنی تہا اوڑوڑیں رپک ۽ ہنر بنت۔ قدرت حدائی کہ کلہوڑہ
 حاکمی ۽ وش ۽ نہ وش آنی درگت ۽ میاں سرفراز خان ۽ نا کو میاں عبدالنبی کلہوڑہ ۽ سرفراز
 خان ۽ رادز گیرکت ۽ بندی جاہ ۽ دور دات ۽ ہمودا کوشارینت یے ۽ وت حاکمی ۽ بوپ ۽
 سرائنت۔

دیر نہ گوئست کہ نوکیں حاکم ۽ پہ مریم ۽ پٹ ۽ کلہہ دات کہ مریم چونایا ”بادشاہ

بانک و سندھ رانی“ انت۔ فلاں روج و منی گونائی نکاح انت اے درگت و تو بیا سازی
 بہ بو۔ اے رنگیں جبرناکیں کلہہ آن و مریم و پٹ و پوت و کم شرمی زانت و گشتے کہ
 مریم ترا سانگ و دیگ نہ بیت۔ تو حاکم یے پوت شرتریں شاہ بانک یے درگیج۔
 عبدالنبی کلہوڑہ و مریم و پٹ و راہم کوشارینت۔ مریم و سانگ و سور پشت کپت و
 عبدالنبی کلہوڑہ و تی جند و مردمانی کشت و کشار و دزگٹ ات و پوت و نوک نوکیں دژمن
 و دی کنگا ات۔ دیر نہ گوئت کہ ٹالپر بلوچاں میر فتح علی ٹالپر و سروکی و آ ہی گروناکی و
 راپروشت و ہالانی و پٹ و کلہوڑہ آن و پرورش دات و دت سندھ و حاکم بوت انت۔
 عبدالنبی جست و جودھ پور و شت و ہمودا نرت۔

وہدے کہ ٹالپران و ہورین و تپاکیں حاکمی و نہ ساہت تہ سندھ و حاکمی و را
 چار سردار لوگانی تہا گیشینگ بوت۔ یک سردار لوگے و مستر میر باگہ ات کہ شہ سرفراز خان
 کلہوڑہ و بوت و بی بی مریم و عاشق ات۔ نوں شاہ بانک ”سندھ رانی“ ٹالپر بلوچانی گڈ و
 رہتگ ات و میر باگہ و سندھ حاکمی و بہرے نہ زورنگ و جارنگ ات و ”سندھ رانی“
 مریم یے لوٹ اتگ ات۔ گڑا میر فتح علی خان ٹالپر و تیوگیں سندھ و حاکمی سے بہر و
 کیشینت و سندھ رانی و راجاری و نڈ لیک ات۔ نوں گچین کنگ ہر کسی و تی تب و ات۔
 میر باگہ خان و جارجت کہ آ ہی و نڈ ”سندھ رانی“ انت و آ ہی و راگوں حاکمی و نڈاں
 کارنیست انت۔ آ ہی لوٹ منگ بوت و باگہ خان و راشا ہی شادہ و مرا گاہ آنی تہا سیر
 دیگ بوت۔

ٹنڈو مستی خان

سندھ کے نام کے شہر ٹالپر حاکمانی درباری میرے میر مستی خان آبادکت کہ
آرٹیس حاجی خان مری کے مزین بچ بوتہ۔

ٹنڈو قیصر

اسے نام کے شہر حیدر آباد انت کہ ایشی آباد کنوک میر سردار قیصر خان نظامانی

بوتہ۔

ٹنڈو محمد خان

اے نام ء شہر سندھ ملک ء لاڑدنگ ء مزنیں شہرے انت۔ ایٹی بُن ء ایر
کنوک ٹالپر بلوچانی شاہوانی نک ء میر محمد خان ٹالپر بوتہ کہ آغلام محمد ٹالپر پنج میر شاہو خان
ٹالپر ء پنج بوتہ۔ اے شہر شاہوانی ٹالپرانی مزنیں یا تیج یے زانگ بیت انت۔ اے شہر ء
ہندی ملک ٹالپرانی نامی میں حاکم میر فتح علی خان ء میر محمد خان ٹالبر ء رامیراث ء جہت
داتنگ ات۔ میر محمد خان ء گزارنگ ء پد ۱۸۰۶ء ء ٹالپر حاکم میر مراد علی خان ء اے
میراث آہی پنج ء را پاکیس قرآن ء تاکانی سرابشتہ کت ء دات۔ ہنری پونگر ء کشگ ء
اے شہر ء سالینہ کٹ آدہاں یک لکھ کلدار بوتہ۔

ٹنڈو جام

حیدرآباد سندھ ء اے گورنری شہر میر جام خان ء فتح میر محمد خان ٹالپر ء آباد کت ء
 وتی پت میر جام خان ء نام ء س ر ا کت یے۔ ٹنڈو جام ء اے شہری میراث آ ہی ء ر ٹالپر
 حاکم میر مراد علی خان ٹالپر ء دانگ ات۔

ٹنڈو اللدیار

اے شہر سندھ ء تھر پار کر ضلع ء مزنیں شہرے کہ ایشی آباد کنوک میر فتح خان ٹالپر
 فتح میر اللدیار بوتہ۔ آ ہی ء اے شہر ء ر ۱۷۹۰ھ ء آباد کت۔

ٹوہانی کلات

”ٹوہانی یا میہانی کلات“ کچی دشت ء انت کہ دیم پہ گوادر ء روئگ ء وہداں دشت ء اول سراکثیت انت۔ اے نام ء ہند ء نوئیں وہداں چچ کلات نیست انت۔ ایوکا کہنیں ہندے ء نام انت۔ امبروز ء گرم ء سارت آں حا کانی بستگیں کلات آن ء دمب اودر کتہ ء ایوکا نام اش پشت کچگ انت کہ آؤ کیس پدر چچ آن ء وسیلہ ء تھا موریں ترانگ ء گچج انت۔

ہے ہند ء یک مزنیں ڈن یے ء سرا میہانی کلات ء دمب ء حا ک دراکت کہ کشتے یک نو بے ء فصیل یے بوتہ۔ ایشی توک ء ہپت دگہ حا کی جمپ پدھر انت کہ کشت ہپت برات آنی لوگ بوتگ انت کہ کلات ء تھا بوتگ انت۔ اے برات آنی یک گندہ ہیلین کسونا میں گہارے ہم بوتہ۔ اے کہول بندر ء ایرانی مکران ء تندوک بوتہ۔ اوداشہ کسوئی بدیں پرکاراں اے کہول ء گوں وتی لوڑی کہول یے ء دژمنی پاداحت۔ ہر روچی مڑ ء دادا آں شہ کساس بوتنت ء ہفتنیں برات گوں کسو ء شہ بنی ہنگین ء لذت انت ء دشت ء ہے ہند ء ہنگینی بوتنت ء یک کلاتے بست اش ء کلات ء تھا ہمک برات ء پوت ء لوگ بست ء نشت انت۔ ہے کلات پداپہ ”ٹوہانی کلات“ ء نام ء نامدار بوت۔

جنوزان آنی کوچنگ

جنوزان آنی نام ء اے کوچنگ حاران ء میٹگ ہر و ء نام انت۔ پھیرا چوش
 انت کہ حاران ء حاکم امیر جہانگیر خان نوشیروانی (دومی) ء نوبت ء حاکم ء راجنگ یے
 دیما کپت۔ پرے جنگ ء حاترا امیر ء شہ ہر قوم ء لشکر سان کت۔ میٹگ ہر و ء حسین زئی
 قوم ء شہ ہر گس ء یک مرد مے دات۔ در ہا ہفتاد کس تنت چوش ہفتاد مردم ء لشکرے ء حاکم
 ء راکم کت۔ جنگ ء تہا حسین زئی آنی اے در ہا ہفتاد یں مردم جنگ بوتنت کہ تیوگیں
 میٹگ جنوزان بوت۔ شود گڈاے ہر و ء میٹگ پہ جنوزان آنی کوچنگ ء نام ء نام کپت۔

چا کرتک

اے تک مری آنی ڈیھ ۽ منجرا کور ۽ نزیک ۽ انت۔ اے تک رندانی قوی
 بیس سردار میر چا کر خان رند ۽ نام ۽ سرائنت۔ کشت کہ وہدے کہ رند ۽ لاشاری آں سی
 سا لگی دژ منداری ۽ کشت ۽ کشار ۽ آس ۽ بادی ۽ راوتی چمانی کل ۽ دیست تہ دلپروش
 بوتنت ۽ ہر کہ پہ دیم یے تچان بوت۔ سی ۽ شاہی دیوان پرشنگ تنت ۽ لوگ لوگ ۽
 جنوزان ۽ چورہ آنی آسرد ۽ پرات انتنت ۽ گونڈو اش چا کر ۽ گوہرام ۽ پشت ۽ تنت۔
 لاشاری چک چین ۽ رند سرین پروش تنت، قومی زورا کی ۽ ترمردی ایرما د بوتنگ تنت۔
 دژ مناں سرچست کتنگ ات ۽ ارغونی لشکراں سیوی کلات گپنگ ات۔ امیریں چا کر رند
 ۽ رارو چاں گپنگ ات ۽ نون شہ سیوی ۽ گون وتی ڈڈر چہملیں کڑدے سنگتاں مری ڈیھ ۽
 منجرا کور ۽ نزیک ۽ تک ۽ دپ ۽ بوحتنگ ات یے۔

پشت ۽ پروش وارنگیں سنگتاں تک ۽ کز ۽ گوزاں سر بوگ ۽ گون چا کر دیم ۽ را
 گون پنجاب ۽ دات۔ بازیں سنگت یے ۽ آہی ۽ رایلہ دات ۽ دیم اش پہ سیوستان ۽
 پشتکو ہاں دات۔

منجرا کورء ہما تاریخی تنگ داں مرچی میں روجء ”چا کر تنگ“ کشنگ بیت
 کہ قوی میں رند بادشاہ ءوتی ڈبھء گوں بے اہتباری ء ماڑیں چیدنگ انت۔
 وتی کتاب ”چا کر اعظم“ ء تہا نامی میں تاریخ نمیس دلجہ سردار خان کشکوری
 ہشتہ کنت :

”نیٹ کہ قوی میں سردارء لاشاری
 آنی پیلوں بربادی ء شش سالوں پد ۱۵۱۲ء
 بندات ء شہ جنگ ء چوپ ء خون رچی ء
 شزار بوگ ء یک ایمین زندے ء گوازینگ
 ء انجام ء دیم گوں پنجاب ء دات۔ بلے آ ہی
 اے نہ زانت کہ پنجاب ء آ ہی بحت تہ
 پادکیت انت بلے زندمانی یے پادار نہ
 بیت۔ آ ہی ء گوں مزین لشکرے ء الومگے ء
 وتی سچہ نمیں گنج ء ٹدی ء را اشرانی سرالڈ
 ات ء شہ بی ء ر ہادگ بوت ء منجرا کورء کرء
 ٹرنا کیں کوہی درنگ یے ء پُرت۔ اے
 درنگ ء شہ مردم ء ساہدار پہ گو کوئی درکپت
 کرتنت۔ چدادر کپنگ ء پد آ ہی ء ہمود ابوتک

غم یک گوزہامے غم گوں گریٹکیں چہماں
 نزیکیں کوہ غم سراسر پکت غم دیم یے گوں بی غم
 دات غم ارمان غم آ سردانی تہارؤست کرتے غم
 گوہرام غم رابد دعا زمبت یے۔ ”او گوہرام!
 ترا گوربات غم نیے گنداوہ“۔ اے بددعا شہ
 آہی دل غم جہلانکی غم درانگ ات کہ آہنی غم
 ہند غم سر بوت۔ تاں روج او مردچی گوہرام غم
 قبر غم ڈس غم کس نہ دنت کہ کجا مرت غم کجا کونڈم
 بوت۔ گنداوہ غم ملک غم ملک غم حاکی ہم شہ
 آہی غم آہی اوبادگاں جا سیدی شنتت۔

چا کر کھور

اے کھور ماوندے تڑیکے تچیت۔ ایشی نام سوہب ایش انت کہ وہدے شاہ بیگ
 ارغون ۽ ارداں پہ بے تواری ۽ ہنر کاری ۽ دروہ ناگت ۽ سیوی ۽ سرا اُرش کرت تہ اے
 روچاں میر چا کر خان ۽ سیوی کلات دستان ات بلئے حق اودم ۽ نہ آہی ۽ کلات ۽ دیما پانی
 کنگ گت ۽ نہ کہ وتی نزیکیں آن ۽ تڑ آرت کت ہمیشا رند کماش آن پہ بے تواری
 کلات ۽ راہورک ۽ یلہ کت ۽ ماوندے ہے کھور ۽ کراں ہلک کت ۽ رند میر ۽ ٹکری آن ۽
 گوانک دات ۽ مڑگ ۽ شور ۽ صلاح کت بلئے پہ مڑگ ۽ گیگ ایش نہ دیست ۽ رند ۽
 لاشار ۽ نیام ۽ سی سال ۽ جنگ ۽ بادی ۽ زید ہم آہانی چمانی دیما ات ہمیشا آہاں مڑگ ۽
 تاجگیں ٹپانی پدا کدینگ ۽ حیاں شہ دل ۽ کش ات ۽ پہ پنجاب ۽ راہدگ بوت۔ چا کر کھور
 ۽ نام ہے دل پدردیس روچانی گیر آروک ۽ یا تدار انت۔ اے کھور شہ کوہی وڈنا میں ہند ۽
 بندات بیت ۽ شہ ماوندے گوزاں تلی ۽ سی ۽ ڈتاں روت ۽ ماں نیگی کھور ۽ ایرر چیت انت۔

چا کر ءِ ھو لپوش

”چا کر پوش“ ماں چا کر تھنک ءِ برزیں کو ہے ءِ ٹل ءِ ایریں ڈکھیں شے یے ءِ
 نام انت۔ کشگ ایش انت کہ وہدے رندانی سردار میر چا کر خان گوں چئیے سنگتاں شہ
 ہزار مرادیں سیوی ءِ گوں انزی میں چماں دراحت ءِ دیم پہ ست گڑھ ءِ روگ ءِ آت تہ
 تھنک ءِ برز تریں کوہ ءِ سرالک کپت ءِ تاں ٹل ءِ یے شت ءِ ہمودادیم یے گوں سیوی ءِ کت
 ءِ اوشتاں ءِ گڈسری دزوت یے دات انت ءِ وتی ھو لپوش یے کش ات ءِ ڈو کے ءِ سرا پہ
 یات داری ایرکت۔ مردم آنی کشگ انت کہ ہما ھو لپوش انگہ داں ہموداں ایر انت۔ کوہ
 ھمینکہ برزنت کہ چا کر خان ءِ پدتاں اے وہدی کے تاں اودا سر نہ کپتگ۔ ولجہ شیر محمد مری
 وتی کتاب ”کہنیں بلوچی شاعری“ ءِ تا کہ دیم ۷۴ ءِ سرانہشتہ کنت لہ آبی ءِ پہ دیر گند ہے
 کوھی ٹل ءِ پدیں ڈکھ ءِ را چارنگ کہ یک چیزے گندگ بیت کہ ایر انت بلے
 چوزانگ نہ بیت کہ ہما ھو لپوش انت یاد کہ چیزے۔ شہ دور ءِ پدھریں ہے شے پہ ”چا کر
 پوش“ ءِ نام ءِ نامدار انت۔

چانڈوناڑو

”چانڈوناڑو“ حاران ءیک میگے ء نام انت کہ حاران ء حاکم میر آزادخان نوشیروانی ء نوبت ء اے نام ”ناڑو“ نامیں ہند ء رابر کنگ بوتہ۔ چانڈول راجپوت، حاران ء واپارای بکالے بوتہ کہ مدام حاران ء حاکم ء راوشی ء سکی آنی وہداں کمنک یے کتہ۔ آجنگ آنی تڑب ء وت حاکم ء لشکری آں شہ بوتہ۔ آیک مزن دل ء جگری ہیں بکالے بوتہ۔

میر آزادخان نوشیروانی ء نوبت ء نوشکی ء ذگر مینگل ء خضدار ء بیزنجہ آں صلاح ء شورکت کہ شفیع محمد بیزنجو ء کوش ء پیر ء گرگ ء حاطر اхарان ء سراسر ایش بیارنت ء حاران ء شہ نوشیروانی آں بہ گرانت ء ذگر مینگل ء دست ء بہ دے انت۔ آزادخان ء چداوساری شفیع محمد بیزنجو کشنگ ات۔ دوہیں ہم صلااں آں لشکرکت ء حاران ء سراسر ایش آرت۔ آزادخان گوں حارانی آنی لشکر ء جنگ ء پڑا ات۔ آہی لشکر ء تہا ہے چانڈول راجپوت ہم گون ات کہ لشکر ء حرج ء درج یے کش اتنگ ات ء آزادخان نوشیروانی ء رابازیں تنگہ ء زرے ہم داتنگ ات۔

آزاد نوشیروانی ء جنگ ء گڈسرا چانڈول ء حذمتانی دیما آہی ء راناڑو ء ہند ء ڈگاز بخشش دات۔ کہ پدا اے جا کہ ء نام ”چانڈوناڑو“ کپت۔

چنگیز تلار

”چنگیز تلار“ قلات ۽ دمنگ ۽ پندران کو چنگ ۽ نیچا را شہر ۽ نیام ۽ کوہی تلارے
 ۽ نام انت۔ ہے تلار ۽ سوب ۽ ہما تیوگیں کسانیں ہند ۽ راہ ہے نام ۽ تو ار کشت۔
 پندران ۽ مردمانی کشتگ انت کہ نامی میں قہرمانیں منگول سردار ”چنگیز خان“ گوں وتی
 لشکر ۽ برزی شہر ۽ ملک آن ۽ جنان، سوچان ۽ گران تاں پندران ۽ آحتہ۔ اے کوہی تلار ۽
 بن ۽ آہی لشکر ۽ بوتکہ۔ ۽ ہے تلار ۽ راوتی کپتگیں ملک ۽ زرباری دمنگ کتہ ۽ ادا چیدگ
 یے بندایتہ۔ نوں آچیدگ پشت نہ کپتہ۔

تاریخی گوشتن ایش انت کہ چنگیز خان ۽ یک حاکمیں دژمن یے ملک جلال
 الدین شہ منگولانی ترس ۽ جتگ ات ۽ سندھ ۽ شتگ ات۔ چنگیز خان گوں لشکرے ۽
 آہی پشت ۽ ات بلئے آہی دست ۽ نہ کپتگ ات۔ آتاں پندران ۽ گوں لشکر ۽ وت گوں
 ات۔ جند ۽ یے ہماں گوں لہیں نو کر چا کراں کڑی بست ۽ نشت ۽ لشکر ۽ را شہ ہے راہ ۽
 جلال الدین ۽ پشت ۽ سندھ ۽ دیم دات۔ اے تلار ۽ بن آہی شاہی کڑی ۽ ہند بوتہ ہمیشا
 ایشی ۽ را چنگیز خان تلار کشت۔

حانی ء کتبہ

”حانی“ ء نام ء اے کبہ (گمبذ) سبب ء چا کر ماڑی ء مسگ ء انت۔ کتبہ ء کش ء دگہ کبہ بے ہم ہست انت کہ بیچ نام نہ داریت ء مردم ہم آ ہی بارہ ء نہ زانت۔

حانی کتبہ ء بارہ گشت کہ اے کتبہ رند سردار میر چا کر ء پر مات ء سرابندگ بوتہ۔ اے بارہ ء سردار ء گشتہ کہ شہ حانی ء من سواد نہ دینہ۔ آ ہی دل ء جان گوں شہ مرید بوتگ انت۔

منی مرتگیں ارمان ء دل سہنگی ء ٹیگی پہ حانی ہے کتبہ انت کہ وتی رند ء گڈ سری روچاں

بلکن آ ہی کار ء بیٹ کتبہ ء تہا حانی انت یاد گرے؟ کس نہ زانت۔

حمل تل

نامانی میر حمل کلمتی وتی نوبت ء یک بلا ہیں میر تک ء ز رنگیں مردے بوتہ کہ آہی
 ء بلوچ زر ء تیاب دی ڈیہہ ء راشہ چاریں نیمگ ء بیہار دیں دژ مناں گوں وتی مردی
 توکل ء تاں وتی زند ء گڈی ساہت ء رکھیتہ۔ ہنچو کہ آ بے ننداریں ء ایمنی نہ گندیں
 سر مچار ء جنگولے بوتہ ہے پیا آ یک بلا ہیں شکاری ء سوادی یے ہم بوتہ۔

پہ وتی ڈیہہ ء سیم سر ء دنگانی نگہداری ء کماری ء آہی ء چاریں نیمگاں کلات
 بستہ ء آیانی تہا وتی سلاہ بندیں سپاہی ء جنگول داشتگ انت کہ پہ ہمیش آنی چار ء گزار ء تر
 ء تاب ء مدام گولنگ ء بوتہ۔ اے گرد ء گول ء درگت ء آہی ء سٹیل ء شکارانی سواد ہم
 کہتہ۔

وتی ڈیہہ ء گور پچانی دنگ ء نیمگ ء ماں جھاؤ ء آہی یک دبر ہیں کلاتے ہم
 بوتہ کہ نوں ہم آہی ڈرنگیں دمب ء گواہی رسیت انت۔ اے کلات جھاؤ ء چمبر ء بوتہ کہ
 ہماہی نام ء سر حملکی ء کلات ء نامے بر بوتہ۔ وہدے کہ آ برے دمگ ء آحتہ تہ بخل یے
 ہے کلات بوتہ پدا شمیدا بہ کوہستگاں پہ شکاراں در کہتہ۔ اے کوہستگ ء آہی ء پہ شپ

گوازی ء ہوشاپ ء زر باری نیمگ ء اور ماڑہ ء کوہی بند ء یک سٹیل جا ہے ء تلار ء سر بر ء
 را بُر ایتہ ء ہمسون کنائیتہ ء مز نیں گوات کہتیں پیڑھی یے جوڑ کنائیتہ کہ تاں چیزے
 وہداں ایشی ء را ”حملی تحت“ ایش گوشتہ۔ ایشی کش ء کو بُر ز تریں تلارے ء را بُر ایتہ
 گوانزگی دروشم داتہ کہ گندوک آں شہ دور ء ایشی ء را گوانزنگ ء وڑا دیستہ۔ روج ء
 حمل گوں سنکناں شکاراں شتہ ء شپ جا ہے ہے تل ء تلاری پیڑھی یا تحت بوتہ۔ اے ہند ء
 رادمگ ء مردم ”حمل تل“ گشت کہ تنے وہدی ہے نامے برانت ء راجد پتری سرچار
 حمل کلمتی ء بے دروریں نام ء گیر آ ر ء یا تدارانت۔

حمل ۽ جُڙ

اے جُڙ ۽ نام بلوچ راجد پتر ۽ نامداریں میرنگ میر حمل ۽ نام ۽ سرا انت۔
 وهدے کہ پرتگیزی زری ٹیک آں بلوچ زر ۽ بلوچ مُلک ۽ راچمانی چیراگت پہ وتی
 بالادستی ۽ اُرد آری ۽ کلات بندی دستاں گپت تہ بلوچ سرچاری ۽ کلمت ۽ کر ۽ گوئر ۽ سردار ۽
 حاکم میر حمل گوں وتی سرچاراں ہے جُڙ ۽ راگپت ۽ پرتگیزی آں مڑت ۽ وتی ملڪ ۽ راشہ
 دری دژمن آں رکھینت۔ اے مڑانی تہا آہی بازیں سنکتاں وتی جان ندرکت انت۔
 بلوچی جنگی شازی شہ حمل ۽ سرچاری قصہ آں سرریج انت۔

حملی جُڙ، شہ ہور ماڑہ ۽ نہہ کلومیٹر گور پچان ۽ انت۔ حملن وت کلمت بندر ۽
 تندوک ۽ ولجہ ات۔ آوتی کر ۽ گوئر ۽ راجی حاکم ات گوں ۽ بلوچ زر ۽ مستریں دیپان
 ات۔ کلمت بندر پسنی ۽ ہور ماڑہ ۽ نیام ۽ کساس ہشاد ۽ نو د میل ۽ سرا انت۔

حمزہ ءِ ڈوک

اے نام ءِ جا ہے ڈیرہ بگٹی ءِ انت کہ اودا یک بلاہ ءِ بیدلتیں ڈوک یے کہ ایسی ءِ
راحمزہ نامیں سردار ءِ بزرگ یے ءِ شہ کوہ ءِ سر برار ڈنگ ءِ پر مات داتہ۔ گڑا ڈوک رڈتہ ءِ
بُن ءِ آحتہ۔

کشت کہ حمزہ خان یک کیا زئی بگٹی سردارے بوتہ کہ شہ راہیچہ بگٹی ءِ سرداری ءِ
پیسر بگٹی قوم ءِ سردار بوتہ۔ آ یک نخی ءِ دیندارین ءِ رحم دلیں مردے بوتہ۔ گوں اے صفت
آں صور جسدی جہت ءِ تیارین ءِ جو ندرے بوتہ۔ پیسرا چوش انت کہ بگٹی سردارانی دیوان
بونگات کہ اے دیوان در چکانی ساہگ ءِ ات۔ ساہگیں ہندان ءِ سرداراں ساری ءِ
کپنگ ات۔ شہ سرداراں بازینے گوں آ ہی ءِ کستی تنت کہ ہا سکاری ہنچونشنگ تنت کہ حمزہ
ءِ راساہگ ءِ ہندمہ بیت۔ گڑا حمزہ ءِ دیم گوں کوہ ءِ دات ءِ نشت۔ ہے کوہ ءِ ٹل ءِ بیدلتیں
ڈوک یے گندگ ءِ آحت۔ حمزہ ءِ پے ڈوک ءِ دست ٹال کت ءِ پر مات کہ بیامن ءِ ساہگ
کن۔ شہ کوہ ءِ ٹل ءِ ڈوک یلہ بوت ءِ پے ہال جہلا د بوت ءِ حمزہ ءِ سرا سر بوت۔ حمزہ ءِ وتی
دست دیمادات ءِ ڈوک ءِ راداشت ءِ وت ءِ راساہگ کت۔ کشت کہ ہما ڈوک ءِ سرا
حمزہ ءِ ہجک ءِ تلی ءِ نشان اکتہ ہست انت۔

خان والی مسجد

اے نامِ عِ مسیت شہ ڈیرہ غازی خان ءِ مزنیں مسیتانی مستریں مسیت آن ءِ
 کہن تریں مسیت آن یکے انت کہ نواب غازی خان بلوچ اولی ءِ وتی حاکی نوبت ءِ شہ
 پنجاہ ہزار کلدار ءِ حرج ءِ بند اینگ۔ گشتت کہ اے مسیت ءِ رادمگ ءِ تہا نواب غازی
 خان ءِ شرتریں گیراری چیدگ یے لیکھنگ بوتہ۔ اے شہ کہن تریں مسیتاں یکے گشتت کہ
 اے مسیت ءِ را کہنیں مسیتی نشانے ءِ سر امستر ءِ پراہ تر ءِ دراج تر کنگ ءِ دیوالی پاد کنگ
 بوتہ۔ ساری ءِ اے بے دیوالین ءِ پچیس نمازی ہندے بوتہ کہ گفت ءِ حضرت عثمان ءِ خلیفئی
 نوبت ءِ راہسری نماز جاہے بوتہ۔ نواب غازی خان ءِ اے ہند ءِ کہنی بوگ ءِ سو ب ءِ
 اے جاگہ ءِ را نماہداریں مسیتی دروشم داتہ۔

خسروی کہن

مکران و شہر ٹر بت و کہن یے کہ شہ سداں سالاں کیچ و اے ملگزاریں شہرے
 سیاہا پی سبزیتہ۔ اے کہن و نام و ت حال دنت کہ ایران و شاہشاہ خسرو کیانی و پر مات و
 سراکشگ بوتہ آ و ہاں مکران، سندھ ملک و یک صوبہ یے بوتہ و دراہا نہیں سندھ و کر و گور
 ایرانی شہنشاہی و چیر بوتہ۔

خسرو و نوبت 530-558 پ م (پیش مسیح) بوتہ۔ چوس خسروی کہن شہ
 کساس دو و نیم ہزار سالاں تچرگا انت۔

دشت شہباز

پنجگورے یک دنگے کہ سید اا دشت گشت یے، شہ پنجگورے چھکان ۽ دیم پہ
 تربت ۽ کشک ۽ سراساں پانزدہ پست میل ۽ سراسانت۔ ہے سید اا دشت ۽ یک
 جاگہ یے ۽ سندھ ۽ نامی نیں بزرگ ولجہ لال شہباز قلندر ۱۲۶۱ء شہ ایران ۽ آئیگ
 ۽ وہاں پہ چیزے وہاں اڈکت ۽ اللہ ۽ ذکر ۽ فکرے کت ۽ کوہنگی مہلوک ۽ رادین ۽ بارہ
 ۽ راہشونی کت ۽ آنہانی خدمت کت۔ اے جاگہ پدا ولجہ ۽ نام ۽ پدا ”دشت شہباز“
 نام کپت۔ ادا سربوگ ۽ وہاں ولجہ ۽ را ”شہباز قلندر“ اش کشک ات۔ تنے وہدی
 سید اا دشت ۽ ہما بہر کہ ولجہ ۽ بودن بوتہ، دشت شہباز کشک بیت انت۔ ہم بچارت
 بنکپ ”شاہ اولندر“ ۽۔

دوگرم

اے نام کیچ و تربت و شیبپ یے و نام انت۔ ”گرم“ چیرڈگاری ہمار و
 راکشت کہ گندیم و ہمار کنگ و پھ اڈ کنت اش۔ ”دوگرم“ و راجد پتری پچار چوش انت
 کہ چار دہمی سدی عیسوی و مکران و ملک، کرمان و حاکمی و تہات۔ امیر تیمور لنگ و
 کرمان و ملک و راکچنگ ات و وتی برلاس قوم و امیر ادوگی نامیں مردے و راکرمان و
 حاکم نامینت۔ امیر ادوگی و مزنیں لشکرے پہ کیچ و گرگ و راہ دات۔ اے لشکر و دوگرم
 کور و بڑہ و کز ابوحت و اردی کیمپ یے اڈ کنت۔ ہیم کیمپ و کزے و آہاں پہ وتی
 لشکری توشنگ آں سبہ میں شہر و گندیم آن و پل ات و دوگرم جوڑ کت و گندیم و
 ہمار کت۔ اے لشکرتاں پنج ماہ کیچ و شنگ ات و بازیں لٹ و پل و کشت و کشار و پد ملک
 وتی دستاں آرت و وتی حاکم ایر کت۔ ششمی ماہ و کرمان و واتر بوت انت۔ لشکر و لڈنگ
 و پد کیچ و مہلوک و دوپیں ہور کیں گرم آن و دیست۔ کہ پدا اے ہند پہ دوگرم و نام و
 زانگ و کشتگ بوت۔

ڈملوٹی

شہ کراچی ء ملیر ء گورنمنٹی روراحت ء ڈملوٹی ء دمگ انت۔ اداشہ ہبہہمی
 صدی ء نیامی سالان بازیں بلوچ تندوک اتنت۔ بلوچی ہنکین آنی یک گورے ء کہنیں
 دمب یے بوتہ کہ بلوچاں ایشی ء رادمب لوٹی گشتہ۔ بزاں لوٹی ء دمب۔ نون زانگ نہ
 بیت کہ نام ”لوٹی“ چونین ء کدی بیں ذاتے بوتہ کہ اداکلاتک یے بستہ ء گشتہ بوتہ۔ بلئے
 شہ بلوچانی ہنکینی ء ساری جاگہ پہ ”لوٹی“ ء نام ء نام کپتہ کہ پدا بلوچ آں اے ہنکین
 دمبیں کلات ء را ”دمب لوٹی“ گشتہ کہ تنے وہدی ہے نامے پر انت۔ ”دمب لوٹی“ ء
 پدی آؤ کیں ء جہہ مندیں سندھی ایشی ء راسندھی گالوار ء سوئب ء ”ڈملوٹی“ گشتہ ء
 اے نام ء راسندھی گال یے گشتہ ء چومعنا یے کشت کہ چٹ بے معنائی یے۔

یک نمشتہ کارے سید حاکم علی شاہ بخاری وتی نمشتانک ”ملیر وادی کے قدیم
 آثار“ ء تھا ڈملوٹی نام ء بارہ ء چونمشتہ کنت۔

”دم لوٹی، دم کا مطلب ہے مختصر عرصہ، وقت یا

جلدی اور لوٹی کا مطلب ایک خاص شکل کا ظرف ہے جسے کلہار چاک پر بنا کر پڑا وہ میں پکاتے ہیں۔ مجموعی طور پر اس کا مفہوم نازک یا مختصر عرصے تک چلنے والے ظرف (برتن) کا ہے۔“

پدا ڈملوٹی ءدومی معناء چوش درائینیت:

”ڈنب لوٹی، ڈنب کا سندھی زبان میں مطلب ہے ”بہت سارے“ یہ لفظ اکثر جاندار چیزوں کیلئے بھی استعمال ہو سکتا ہے اس صورت میں ڈنب لوٹی کا مطلب ہوگا ”بہت سارے ظروف“ (1)۔

اے واجہ سندھی نیسوک ءپٹ پولی جہد ءآسرائت کہ جاگہ ءنام ءراسندھی گائے لیکھیت بلئے معنا کرت یے نہ کنت پدا ہم سرء لیٹین ایت ءکشیت کہ اے سندھی آنی آباد کنوکیں ہندے بوتہ۔ جاگہ ءبلوچی نام وت پدھر کنت کہ کئی بستگیں نام ءکئی کہنیں ہتکین انت۔ ادا اے کشنگ المی انت کہ ”لوٹی“ ذات بلوچستان ءدمنگ ءہم ہتکینی بوتہ کہ آہی نام ءہتکین نوں ہم ہست انت۔

ڈس:

1۔ کتاب ”وادی ملیر (اول) نز آروک حمیدناضر،۔ تاکدیم ۴۷، شنکار تخلق آکادمی

کراچی، ۱۹۸۷ء۔

ڈیرہ فتح خان کلاچی

اے نام ۽ ہند، پنجاب ۽ ملتان دمنگ ۽ انت۔ پانزدہمی صدی عیسوی ۽ پادکتلیں ہنکین یے کہ فتح خان کلاچی نامیں سردارے ۽ آبادستان گت۔ گشت کہ اے کلاچی ذات ۽ سردارے بوتہ ۽ گوں جام اسماعیل خان ۽ سردار حاجی خان (مرک سال ۱۳۵۰ء) ۽ ہور شہ مکران ۽ ملتان ۽ آتنگ اتنت۔ سردار حاجی خان ڈیرہ غازی خان ۽ نام دیوک ”میر غازی خان“ ۽ پٹ ات۔ ڈیرہ فتح خان، ہوت حاکمانی ساہگ ۽ تاں دوسد ۽ پنجاہ سالوں تو کی جہت ۽ یک ہچگیں ملک یے بوتہ کہ سردار فتح خان ۽ پد آہی پسایندگ آنی دست آں بوتہ۔ ہوت حاکم میر نصرت خان ۽ حاکمی ایراحت ۽ گوں، فتح خان کلاچی ۽ کہول ۽ حاکمی ۽ ہم بام ۽ دات اور ڈیرہ اسماعیل خان ۽ اے دمنگ در ہا پنجان آنی ناروائی آنی وڈالی بوت۔ آہانی پٹ ۽ پیر کی دو ۽ نیم سد سالی ہنکین شہ آہانی دستاں شت ۽ آدت ماں لیہ، کوٹ اود ۽ دولت والا ۽ دمنگ آں شت ۽ ہنکینی بوت انت۔ اے نوبت ۱۷۹۳ء ایشی نزیکی سال اتنت۔

ڈیرہ اسماعیل خان

پنجاب ۽ ملتان ۽ سرالنگاہ قوم ۽ سلطان حسین ۽ حاکی ات۔ کوہ سلیمان ۽ بلوچ
 آنہی حاکی ۽ نہ منگ ۽ اتنت ۽ روج پہ روج سرکشی اش گیشتر بوآن ات۔ شہ ہمدوچی
 جنگ ۽ جنگ ۽ کہ کساس بوت گڑا پہ اسماعیل خان ہوت ۽ سہراب خان دودائی ۽ گلہہ
 یے کت کہ پہ آہی کمٹک ۽ بیا انت۔ گشت کہ سلطان حسین ۽ گول اے دوئیں طاقت
 داریں سرداراں آہی سنگتی ۽ براہندگی ہست ات۔ گڑا ہر دوسر دار گول وتی قوم وراج ۽
 مردماں شہ مکران ۽ دیم پہ ملتان ۽ رہادگ بوت ۽ ملتان ۽ سر بوت انت۔ سلطان حسین ۽
 آہان ۽ مزین شرف یے دات ۽ پہ ہنکینی بوگ ۽ ہر یکے ۽ رامزین ہتب یے دات،
 اسماعیل خان ہوت ۽ راشہ کوٹ بابر ۽ گیت میل گوریچان ۽ سندھ نوان ۽ روبرکتی لمب ۽
 بلائیں دمگ یے دات کہ اودا آہی وتی نام ۽ شہرے پادکت کہ نوکیں شہر پہ ”ڈیرہ اسماعیل
 خان“ نام ۽ نامدار بوت۔ ”Who is Who“ ۽ گیت ۽ اے شہر ۱۴۸۸ء ڈکنگ

بوت۔

ڈیرہ غازی خان

وہدے کہ حال پُرشٹ کہ سلطان حسین خان بلوچانی سر امہروان انت و ہوت
 اسماعیل خان و سہراب خان دودائی و راجپے ہتہئے ملک داتہ سردار حاجی خان مرانی کہ
 آنوہت و سندھ و شنگ ات، گوں وتی پنج غازی خان و بلاہیں قومی لشکرے و گوں ملتان
 و سر بوت۔ سلطان حسین خان و ایشی و راہم دستانی دل و داشت و شہ کوٹ کروڑ و
 بگرتاں سیت پور و مزنیں ڈن یے دات۔ ملکی مردم آں سلطان و اے داد و رانہ من ات
 و بلوچ و ہندی قومانی نیام و بلاہیں کشت و کشارے بوت۔ نیٹ بلوچ آں وتی بالادستی
 داشت و غازی خان و نام و نوکیں ہنکین یے جوڑ بوت کہ پہ ڈیرہ غازی خان و نام و نام
 یے کش ات۔

ذگرانی کنور

”ذگرانی کنور“ پنجگور دمگ ء گچک ء کوچک ء کنورے ء نام انت ہے کنور ء
 پہنادے ء رئیس قوم ء کہنیں ذات ”ذگر“ آنی دمب یے کہ یکا نوبت یے ء ہے ہنکین ء
 نندوک بوتگ انت۔ مرچاں اے ذگر قوم نوشکی ء نشہ ءوت ء راگوں مینگل آں لیکھیت
 انت۔

ذگرانی وت ء را مینگل لیکھنگ اے سوئب ء بوتہ کہ رندانی دیم پہ قلات ء سیوی
 ء لڈنگ ء نوبت ء شہ گچک ء ذگر ہم کم کم ء لڈان ء شنت۔ بازیں ذگر میر کبر ء لشکر ء گوں
 شتنگ انت۔ اے درہا قلات ء گوراں دشت ء شتنگ انت۔ گوراں دشت ء ساری رند
 مینگل آں ہند کرتگ ات ء آہانی وتی تمن ء سردار ء سرداری ات۔ ذگرانی لہتیں ہلک
 انت کہ مینگل ہساگی ء تھا انت ء گوں آہانی زند ء مرک ء ہمگام انت ء وتی جیرہ آن
 اش ہم مینگل سردار ء پہ برتت ء مینگل ء نام اش لچ ات سیالی ء ذگرگوں ایلتازی ء
 احمدزی ء میردانی رئیس آں حساب بیت انت۔ نہ کہ گوں مینگل آن۔

میر گل خان نصیرؔ ذکریانا میں مردےؔ وراذگرانی بن پیرک نہیں اتہؔ گشتہ کر
 ذکریا، براہو جدگال جنگؔ و تہاگون پیتہ۔ میر گل خان نصیرؔ کشنگ چٹ رد انت۔ نہ
 ذگرانی پیرک ذکریانا میں کس یے بوتہؔ نہ کہ براہو جدگال جنگؔ و شیرؔ و تہا ذکریانا میں
 مردےؔ و نام کنیت انت۔ ذگرانی بن پیرکؔ و نام وت ”ذگر“ بوتہ کہ شہ پنجگورؔ کہ نہیں
 بٹنکیؔ و اوبادگی بلوچ آں بوتہ کہ پدی نوبت آں رئیس قومؔ و بہرے زانگ بوتہ۔ ”ذگر“
 بلوچی گال یے کہ بزانت یے ”پہک“ؔ و تا جگ انت۔ تا جگیں شیرؔ و راہم بلوچیؔ و ”ذگر“
 کشت۔ چاغی گز۔ ستر ذگرانی شہ قلاتؔ و نوشکیؔ و روٹگؔ و سال 1720ؔ و نہیں اتہ۔

رودینی کچ

”رودینی کچ“ نامی جاگہ آوارن ۽ ڈرون کوہستگ ۽ کوہی گنجے ۽ نام انت۔
 رودین پنجگور ۽ رئیس قوم ۽ ڈھڈیں مردے ات۔ وہدے کہ پنجگور ۽ میر کبر رئیس ۽ پہ
 قلات ۽ گرگ ۽ سیوا قلات ۽ حاکم ۽ کمک ۽ جنگلی سان گرگ ۽ جارجت ۽ شہ ہر قوم ۽
 جنگول لوٹ ات تہ رودین شہ جنگ ۽ نیم ۽ ہلک وتی لذینت ۽ پہ درون ۽ کوہستگ ۽ شت
 چیر بوت۔ ہما کوہی کچ ۽ کہ آشت ۽ نشت پداپہ رودینی کچ ۽ نام ۽ نامدار بوت۔ وہدے کہ
 میر کبر ۽ قلات گپت ۽ جنگ ایمن بوت تہ رودین ۽ وتی ہلک لذینت ۽ سوراب ۽ شت
 نشت۔ بلوچی ۽ ”کچ“ گنڈ ۽ رائ ۽ چیر بوگی جاگہ ۽ رائ شت۔ اے رودین ۽ اوبادگ
 سوراب ۽ پنجگور ۽ رودینی انت۔

رومی قبرستان

اے نامِ قبرستان ضلعِ لبیلہ ءِ حب ءِ بھوانی قبرستان ءِ راکشت۔ اے قبرانی
 تھا یک طبق، دو طبق ءِ سے رطبِ سگی قبر انت۔ حب دمنگ ءِ موالی ءِ یک ءِ دو قبر چار طبق ءِ
 ہم بوتگ انت۔ اے قبران ءِ شہ زری کوہک ءِ بندگ بوتہ۔ کورک آن ءِ چار کنڈی
 تراشگ ءِ ڈنی نیمگ پہ براہداری درچنگ بوتہ ءِ وڑ وڑیں نقش اش سرا جوڑ کنگ بوتہ۔
 مُرتکین آنی راجی جہت ءِ حساب ءِ آہانی قبران ءِ طبق طبق جوڑ کنگ بوتہ تنکہ
 زانگ بہ بیت کہ غریب ءِ قبر کجام انت، حاکم، سردار ءِ زردار ءِ قبر کجام بوت کنت۔ چنی
 یے قبرانی سنگ آنی سرا نقش کار ءِ نام ہم درچنگ بوتہ۔ ہے ذیل ءِ قبر شہ گوادر ءِ تاں کہ
 ملیر ءِ گوادر کراچی ءِ کہنیں پندی کشک ءِ کش ءِ پہناداں گندگ بنت۔ لبیلہ ءِ مردم
 بھوانی ءِ قبرستان ءِ رومی قبرستان ءِ نام دے انت ءِ ایشی ءِ راگوں سکندر اعظم ءِ نوبت ءِ
 بندت ءِ کشت کہ اے قبر ہماہی لشکری آنی انت کہ پند جنگ ءِ درگت ءِ نادراہ بوتگ ءِ
 مرتگ انت۔ بزاں اے ادیرہ سکندر ءِ رومی لشکر ءِ مرتکین آنی انت۔ بلئے اے ہنچاپیں

جوڑ پتکیں گپ یے۔ چیا کہ اے ادیرہ ہنچیں جا کہ آں ہم گندگ بنت کہ سکندری لشکرے
گوزنگ ء کشک نہ بوتہ چوش کہ شاہ نورانی ء کلنگ انت یا کہ ملیرے لدی دنگ انت۔
دومی ایش کہ اے بازیں ادیرہ یک روچے یا یک پتگ یے ء نہ انت ء سکندر ادا سال
دو سال نہ نشہ کہ بلا ہیں قبرستان یے پادبیت۔ سیسی ایش کہ ادیرہ آنی نقش کاری ء آہانی
جند ء ڈگاری جاور ہم دپ اووت کشیت کہ اے شہ چار ء پنج سد سالان کہن تر نہ انت۔
پمیشا ایشان ء سکندر رومی ء نوبت ء ادیرہ کشگ ردانت۔

اے وڑ ء دگہ لہتیں ادیرہ انت کہ آنہانی تہی ہندشہ سندات ء شم آں تھا موری
گندگ بنت کہ اودا ہنچ مُردگی جون ء جسدے نیست انت۔ ایو کا مُردگی ہڈ انت کہ ادیرہ ء
چیری طبق ء ڈگار ء سر بر ء مچ کنگ ء پداپہ لچ ء شدایگ بوتگ انت۔ ایش آن ء شامی
ادیرہ کشگ بیت۔ دومی ادیرہ کہ مُردگ ڈگار ء چیرا کوٹم انت ء سنگ بند بُز کنگ ء طہتی
کنگ بوتگ انت، رومی کشگ بنت۔ اے وڑیں ہفتاد ء دو ادیرہ حب ء رودراحتی
گور پچان ء ہیدان ء ہند ء ہست انت کہ درہا در چتنگ ء نقش کنگ انت۔ اودا ہم
بھوانی ء پیادو بیں ذیل ء ادیرہ ہست انت بلئے اود ء مردم دُرسان ء رومی کشنت۔

ایش آنی بارہ ء وہدے ما دغ اود گت ء سرد سوج کت تہ وندر ء انگار یا کلہستی آں
گشت کہ بھوانی ء رومی قبرستان کلہستی آنی انت کہ ایش آنی تہا شہ دو سد سال ء بگرتا شش
سد سال ء قبر ہست انت۔ ایش آنی سنگ آنی نقش کار کلہستی وت بوتگ انت۔ آہانی
کشگ انت کہ شامی ادیرہ ہما ادیرہ ء را کشنت کہ مُردگ ء را ڈگار ء سر برا ایر کعت ء

شداينت يے پدا آهي هندء راجا ريس نيمگ آں سندت كشت ياد يوال بندنت۔ شہ نام
 ء گمان بيت ء کہ اے راہند بلکن شہ شامی آؤ کيس عرب آں سندھ ء سر بوتگ۔ ہاں
 ادیرہ کہ تہا ایش مجھیں ہڈ انت ء شدا نيمگ بوتگ انت۔ آیانی بارو الے کلہمتی آنی کشگ انت
 کہ اے ہا مردم آنی ہڈ انت کہ جنگ آنی تہا یا پندے ء درگت ء بیران بوتگ انت ء پہ
 انا متی کوش ء یا مرگ ء ہندء قبر کنگ بوتگ انت۔ پدا کہ موہ رستہ تہ مردم آں شہ ساگی
 بیس ہندء کش ایتگ ء کلہمتی قبرستان آں آرتگ ء جا کہ داتگ انت۔ ایشانی تہا بازین
 آنی جون سر تگ ء ہڈ ایش یلہ بوتگ انت گڑا ایشان ء مچ کنگ ء شدا نيمگ ء پد سندت
 آنی نیام ء بند کنگ بوتہ۔

خمیہ کلہمتی سندھ ء گھارو ء رادھا کلہمتی یے۔ آکشیت کہ دریائی کورک آنی
 تراشگ ء حشت کنگ ء آہانی سر نقش کشی ء کب انکتہ گوں کلہمتی آں ہست انت ء کلہمتی
 آنی اے کب کار ”رومی“ نامیں ذات یے۔ اے ذات ء مردم کم پشت کچنگ انت۔ اے
 وت ء رانج ء رند کشت۔ اے وہدی (2009ء) ایش آنی سی ء ہشتمی پیڑی انت۔
 خمیہ ء کشگ ء رومی قبرستان یا رومی ادیرہ ء نام ہے نقش کاریں ذات ء سرائے کار ء طرز ء
 سوب ء انت۔ خمیہ ء اے پیڑا ء تہا چ شک مان نیست انت۔ یک سالے من شاہ
 نورانی ء ہے ذیل ء دو طہقی ادیرہ یے ء شک ء سرائے ادیرہ ء نقش کار ء نام دیت کہ ”سر
 مان کلہمتی رومی“ درچنگ ات چوش خمیہ کلہمتی ء کشگ راست گندگ بیت انت پدا بھوانی
 ء دنگ شہ وہاں کلہمتی آنی بوتہ کہ کیشتری ایش لڈانگ ء سندھ ء کشگ انت ء پشت

کپتکیں سپیلہ، کراچی ء کر ء گور اں بودنی انت۔ ”بھوانی“ وت کلمتی آنی ذات یے ء نام
 انت کہ قبرستان ء دمگ در ہا ہا ہانی ہنکین بوتہ۔ ہنچو ملیر ء سندھ ء تہہ ء ہنچیں ادیرہ آنی بارہ
 ء ہسری آن ٹمب سٹونز ء نیسکار و اجہ علی احمد بروہی ہم ہشتہ کنت کہ آادیرہ کیشتر کلمتی
 بلوچ آنی انت ء پد ء کڑ دے جھوکیہ آنی جوڑ کر تکین انت کہ کلمتی آا آہانی گیرگان نہ من
 اتنگ ء پرے ر بودگ ء زورگ ء سر ابلانیں جنگ یے ہم بوتہ کہ شدہ دوئیں نیمگاں مردم
 بیران بوتگ انت۔ ہم بچارت ”بلوچ چونڈی“۔

رندان

اے نامِ جُلگہیں شہر یک نوبتے ءِ ناپہان دمگ ءِ دراج ترین ءِ پراہ ترین ءِ
گروناک ترین ہنکین بوتہ کہ ایشی نام وتی واز دارانی شوندار انت کہ آہاں وتی راجی
شازی ءِ تہادر ایتہ :

اژ حلب ءِ پادکایوں گوں یزید ءِ جھڑواں

کلبلا بمپور ءِ نیام ءِ شہر سیتان منزل اں

اے دراج ءِ پراہیں ڈن ءِ سرا صداں جُچپ ءِ بُرزگ آنی بلاہیں دمب ماں
سیتان ءِ رند بلوچ آنی سری ہنکین بوتہ کہ ہمانہانی نام ءِ سرا بوتہ ءِ انگتہ ہے نام یے بر
انت۔ اے جُلگہیں شہر ءِ دمب ءِ بارہ ءِ جی پی ٹیٹ وتی کتاب ”سیتان“ ءِ تہانمشہ
کت۔

”مزین دمب حبیلی آنی انت۔ ایش آنی نیام ءِ

یک مہریں کلات بندیں چوکی یے بوتہ کہ آہی تہا

مہلوک ءِ وت ءِ رکھینت کتہ۔ اے چوکی رندان

بُرزنگ ۽ چاریں گور ۽ دمب آنی دروشم ۽ ساژی انت
 وهدے کہ برزنگ ۽ جند ۽ جمپ کلات ۽ کہنیں ماژ
 بوتہ۔ کلات چارکنڈی ات ۽ ایشی چپ وچاگرد ۽
 مہریں دیوال اتنت کہ نوں دمی جمپ بوتگ انت۔
 چاریں گنڈاں مزن مزن ۽ بُرز ۽ بالاییں ماژتنت۔
 توکی بہر ۽ رایک دیوال یے گیشین ایت۔ ایش
 چاگردی پیرگاہ ۽ رودر آحتی نیمگ ۽ کلات ۽ را دو
 نابروبریں بہراں گیشینگ ات ایشی دمبانی جمپ شہ
 پاشینگیں حشت ۽ پرشنگیں ہیران ۽ کلنڈی آں سر بار
 انت۔ حشت شہ چون ۽ گچ ۽ جگین انت نہ کہ شہ
 حاک ۽۔ چاگردی ۽ گور پچانی بہر بے ڈولیں جمپ
 آنی مچی یے کہ دورا دراییں لوگانی نشان انت بلے
 زر باری ۽ کسانیں بہر سے بروبریں ریزنگ آنی دیم
 پہ دیمیں دمک آنی تہا گیشینوک ات کہ چٹ چک ۽
 ڈولدار اتنت کہ ایش آنی درورد کہ جاگہ گندگ نہ
 بیت۔ کلات ۽ دیم زاہدان ۽ نیمگ ۽ ات۔ دمک آنی
 دپ ہم ہماوڑ ات۔ کلات ۽ ہر بہر ۽ گور پچانی

رو برکت ۽ نیمگ ۽ یک یک در بندے ات۔ دک
 آنی توک ۽ کسانیں گھڈ کانی نشان ہست انت کہ
 کلات ۽ دیوال آنی گونی ۽ انت۔ اے جاگہاں
 ارداں داشته بوتہ کہ ایش آنی سر بر ۽ پہ دژمن ۽ دیم
 دارنگ ۽ اوشتا تگ انت۔ کلات ۽ زر بار ۽ شہ مزنیں
 فصیل ۽ سد دست ۽ کساس ۽ دور درمی دیپانی سیم سر ۽
 جاگہانی دمی جمپ انت۔ گور پچان ۽ ہم یک کلات
 بندیں جاگہے ۽ نشان انت کہ شہ مزنیں کلات ۽ کستر
 بوتہ۔ زاہدان ۽ رودرا حتی دیوال ۽ بن ۽ نواں کہ پر آپی
 تاحہ، شہ ہمے کلات ۽ رودرا حتی نیمگ ۽ گوئستہ زاہدان
 ۽ دگہ نوان یے شہ ایشی روشت ۽ تاحہ۔ نواں اے
 دوئیں شہ گولاپ آں چکار انت کہ جاہے گورم انت ۽
 جاہے مین انت۔“

جی۔ پی۔ ٹیٹ ۽ بُرز ۽ جمشاک و ہدی رنداں کلات ۽ شہر ۽ بارہ ۽ رند بلوچ
 آنی کہنیں مزن ہندی ۽ مزن منگی ۽ سپاہر بیدگی ۽ شوندار انت۔

زورکن و زرکن

بُزر و نام سیتان و دو کہن آنی نام انت کہ سیتانی گالوار و بے ”ہ“ و توار و کشگ و نیسنگ بنت۔ سیتان و دمگ سرگاہ و اے کہن ترس کہن لیکھنگ بنت۔ کتاب ”سیتان“ و نیسوک جی۔ پی۔ ٹیٹ کشیت کہ سیتانی آنی کشگ و دوہیں کہن آن و ایران و بادشاہ انوشیروان و کشارینگ انت۔ چوش اے کہن آنی کشگ و نوبت 531-535 و نیامی میں سال کساس جنگ بنت۔

دوہیں کہن آنی نام فارسی زبان و بوگ و جاگہ و بلوچی زبان و انت کہ اے جی پڈرکت کہ سرگاہ و دمگ بلوچی و بلوچی زبان و دمگ یے یوتہ فارسی و کہن یاگن و ”نہز“ و گال کارمرز بیت۔ شہ نام ”زورکن (زور کہن) و زانگ بیت کہ پرے کہن و کشگ و مہلونک و راپہ زوراک و بیگار و کارگرگ بوتہ و دومی کہن ”زرکن“ (زر کہن) و کشگ و کاری آن و مزبزاں زردمیک بوتہ۔ اے بارہ و ”سیتان“ و نیسوک جی۔ پی۔ ٹیٹ ہشتہ کنت کہ زورکن ساری تراکار کشگ بوتہ۔ اے کار و تہا پوریا گران و ہنج پوریات دیک نہ بوتہ و دومی و کاری آن و مزدمیک بوتہ۔

سیتان ءِ گوں بلوچ آنی کہنیں مہر ءِ سیالی یے بوتہ پمیشکا یک شارے ءِ

گوشتہ:

”مادی پہ سیتان ءِ جناں شیراں“

ششمی سدی عیسوی ءِ بلوچی نام ءِ اے کہن پدھر کھت کہ شہ مروچی ءِ یک

ہزار ءِ پنج سدسال پیسر بلوچی زبان سیتان ءِ شریں ونڈے ءِ زبان بوتگ۔ اے شہوتی پہ

ہمانیسو کاں بلا ہیں شہماتے انت کہ آبلوچ آن ءِ پانزدہمی سدی عیسوی ءِ شہ ڈن ءِ

آیوک کشت۔

سام پور

اے نام ءِ دَمسی جُھپ یے مستونگ ءِ گور بچانی روبرکت ءِ نیمگ ءِ کساس
ہشت کلومیٹر ءِ پند ءِ سر انت۔ ایشی بارہ ءِ دمگ ءِ مردمانی کشنگ انت کہ اے جاگہ ءِ
سداں سال ساری نامی ہیں ایرانی ملھہ رستم ءِ پیرک بزاں ذال ءِ پٹ ءِ کلات بوتہ۔ ءِ
اے حاکی بُرزنگ یا کوہ ہما کلات ءِ متنگیں چیدگ انت۔ سام وتی نوبت ءِ بلا ہیں مردے
ءِ بلا ہیں نام یے بوتہ کہ شہ وتی زورا کی غزور انسری ءِ اے دمگ ءِ حاکم ءِ مستر بوتگ۔

زانگ لوٹیت کہ اے کلات ہما ہند ءِ بوتگ کہ شاہنامہ فردوسی ءِ تہا نام یے
”مرباد“ کشنگ بوتہ۔ ہے مرباد ءِ شاہگانیں ڈن ءِ نام ”دشت خرمک“ بزان گدان آنی
ڈن بوتہ کہ اداؤگان، لاجپین ترکمن ءِ بلوچ پہوال نندوک بوتگ انت۔ اے نوبت
پشداوی بادشاہانی شاہی (۵۵۵-۵۵۶ پیش شہ مسیح) ءِ نوبت انت۔

مرباد ءِ اے سام ءِ کلات شہ آ ہی پد آ ہی بچ ذال ءِ دست ءِ کپت ءِ پدا التا ذال
ءِ بچ رستم ءِ وہداں ہم ستاں بوتگ اے کجام نوبت ءِ ایر آحت ءِ تہاشت ءِ تاں حاکی کو ہے
ءِ سر بوت، زانگ نہ بیت۔

ست گڑھ

ست گڑھ ء معنا ہپت ڈیرہ یا ہپت ہلک۔ اے ہپت ہلک آنی جا کہ پنجاب ء
 ساہیوال (پیسر ء منگمری) ء انت اے جا کہ ہندوستان ء بادشاہ ہمایون ء میر چا کر خان
 رند ء گوں دگہ بازیں کشاری کو چنگ آں سوگات کتنگ ات۔ کہ پدا میر چا کر خان رند
 گوں وتی پرگاں ہموداں جاہ متند بوت۔ اے پتہیں گڑھ یا ہلک چوش اُنت۔

1۔ یک ہلک یے سردار چا کر خان ء وتی اُت۔

2۔ دومی آہی گہار بانگ بانزی بیگ ات۔

3۔ سکی آہی بیچ میر شہداد بیگ ات کہ پنجاب ء شیعہ دین ء تالان کنوک اُت۔

4۔ چاری آہی بیچ میر اللہ داد بیگ اُت۔

5۔ پنجمی آہی بیچ میر داد بیگ اُت۔

6۔ ششمی آہی بیچ میر بارگر خان بیگ اُت۔

7۔ ہتھی آہی بیچ میر نوح بیگ اُت۔

ست گڑھ وتی نوبت ء شاہی بیس ستانیں شہرے بوتہ کہ نام ء توارے ماں

تو گیس ہندوستان پر شہ آہی مزین ہندو شرفیے بوتے۔ اے بارہ مولانا نور احمد
خان فریدی ءوتی کتاب بلوچ قوم اور اس کی تاریخ ءتہا نمشتہ کتہ۔

”ست گڑھ میں چا کر اعظم نے پُرانے شہر کے
قریب ہی نئے شہر کی بنیاد رکھی۔ مضبوط فصیل،
عالیشان محلات، دیوان عام اور دیوان خاص تعمیر
کرائے، دریا سے نہریں نکالیں۔ دلکشا باغات اور
بہترین اثمار کے پودے لگوائے، خوشنما پھولوں کے
تختے سجائے اور اس شہر کو بہشت بریں کا نمونہ بنا دیا۔

اس کے گرد و پیش میر صاحب کے صاحب زادوں
کے محلات اور باغات نظر آنے لگے۔ پچیس پچیس
میلوں کے فاصلے پر میر شاہداد، میر شہبک، میر اللہ داد،
میر شاہو خان اور دوسرے سرداروں کے قلعے تعمیر
ہوئے۔ ہر جگہ امن قائم ہوا اور رعایا مسرت اور
شادمانی سے ہمکنار ہو کر امن و عافیت کی زندگی بسر
کرنے لگی۔ کتاب ”مقامات داؤدی“ جو چا کر خان کی
وفات کے صرف چوراسی سال بعد شائع ہوئی، میں
علامہ عبدالباقی علیہ الرحمۃ لکھتے ہیں کہ جس زمانے میں

ملتان دارالوہاب بنا ہوا تھا۔ صرف ست گڑھ ہی ایک
 ایسا شہر تھا جسے دارالامن سمجھ کر علماء و مشائخ اکناف عالم
 سے کھینچے چلے آتے تھے۔ مقامات داؤدی میں لکھا ہے
 کہ ست گھرہ کی پوری ریاست امن و سلامتی کا گہوارہ
 بنی ہوئی تھی۔ ست گھرہ کے ارد گرد بلوچ رؤسا کے
 باغات تھے۔ نواب اللہ داد خان نے اپنے باغ کے
 درمیان اپنی نشت گاہ بنا رکھی تھی جس پر سدا بہار پودوں
 کی ٹہنیوں اور پتیوں نے چتر کی ہیئت اختیار کر لی تھی
 اور پھر پودوں کے شگوفے اور پھول چتر کے گردا گرد
 جھال کی شکل میں نظر آتے تھے۔ ”ست گھرہ میں
 چاکر اعظم کے مزار نور بار پر عالی شان مقبرہ تعمیر کیا گیا
 تھا جو مغل طرز تعمیر کا بہترین نمونہ تھا۔ سکھوں کے دور
 تک ست گھرہ بلوچی سطوت کا مرکز بنا رہا مگر جب
 قلات کے خان اعظم میر نصیر خان نوری نے احمد شاہ
 ابدالی کے ہمراہ سکھوں پر تابد توڑ حملے کئے تو ان کے
 جانے کے بعد سکھوں نے بلوچوں سے سخت انتقام
 لیا۔ ست گھرہ کا قلعہ کبھی دنیا کے عجائبات میں شمار ہوتا

تھا۔ زیر زمین تہہ خانے اور سردا بے تھے اور اوپر دو منزلہ سہ منزلہ عمارتیں تھیں۔ سکھوں نے خزانے اور دفائن کے لالچ میں تمام قلعہ کو تہہ و بالا کر دیا، جو لے جاسکتے تھے لے گئے جو نہ اٹھا سکے انہیں اونے پونے بیچ ڈالا۔ خالصہ دربار نے یہ علاقہ قمر سنگھ نامی ایک سردار کو الاٹ کر دیا تھا۔ اُس نے بلوچوں کے قبرستان پر ایک نئے شہر کی بنیاد رکھی اور قدیم ست گھرہ کی اینٹوں سے اس کی تعمیر شروع کی چنانچہ موجودہ شہر تمام وکمال پرانے ست گھرہ کے بلے کار بہن منت ہے۔ ست گھرہ کا قبرستان نئی آبادی میں دب گیا اور بلوچ سردار کا مقبرہ ایک برج میں تبدیل کر دیا گیا۔ گنبد کو شہید کر کے قمر سنگھ نے اس پر دو منزلہ عمارت تعمیر کرنے کا منصوبہ بنایا لیکن مقبرہ کافی کشادہ تھا اور سکھ سردار کو لبا شہتیر میسر نہ آسکا تھا اس لئے چاکر اعظم کی مرقد پاک پر ہشت پہلو ستون تعمیر کر کے اس پر چھت قائم کی اور قبر ملبہ میں دھنس کر رہ گئی۔“

ستلکین ڈور

”ڈور“ شیپ ءِ را کشت۔ اے نام ءِ ہند گوادری دشت ءِ ہنکین سُنٹ سرہ
 انت۔ ایشی ءِ را ستلکین ڈور ہمیشا کشت کہ ایشی حاک ستلنگ ءِ سیاہ انت۔ شہ و ہداں
 اے ہند کوری ہارانی آرنگیں مٹ ءِ چیرا بوتہ۔ یک سال یے دشت کور ءِ مزن ہارہ
 شہاپے ءِ ڈور ءِ مٹ ءِ را بُرت ءِ بُرت ءِ چوش اے سیاہ ڈگار ڈن ءِ بوت۔ سُنٹ سرہ
 پپ بازار ءِ مردمانی کشگ انت کہ مئے ہوشی ءِ اے سیاہیں کوٹنگ کہ کساس سئے تاں
 سئے ءِ نیم ہزار چاگردگز ءِ انت، دومی گشت ءِ پدھر بوتہ۔ بلئے مئے پیریناں ہمیشی و ہدانی
 پچارکتہ۔ آنہاں مارا ہے گوشتہ کہ اے ستلکین ءِ پُر بوٹگیں ہند ہما پھیل انت کہ ہمیشی تھا پہ
 حضرت ابراہیم علیہ السلام ءِ سزادیک ءِ وہد ءِ بادشاہ نمرود ءِ پر مات ءِ سرا آس روک کنگ
 بوت ءِ پدا ہی ءِ را آس ءِ تھا دؤر دیک بوت بلئے اللہ تعالیٰ ءِ پر مات ءِ آس توک ءِ پہ
 ولجہ ءِ گلباگ بوت۔

ستلکین ڈور ءِ کش ءِ کالدیا ءِ تاریخی بلوچ بادشاہ نمرود ءِ کلات ءِ شکونیں دمب

انت کہ دو بہرانی تھا انت۔ ہر بہرے وتی نوبت ءِ کشتے بُریں دیوال آنی توک ءِ بند

بوتہ۔ سری بہر کہ روشت ء انت کلات یے بوتہ کہ ایشی زر بار ء کس اس ہشت تاں وہ فٹ
 ء د پر ہے گندگ بیت کہ ایشی چپ ء راست ء کچکیں پھیلی خاک ء شہ زانگ بیت کہ
 وتی نوبت ء اے سے طبعی بر جی یا ماڑ بوتگ انت۔ اے ہم پہ کس اس زانگ بیت کہ
 کلات ء جند سے یمگاں دو، دو طبق ء بوتہ چیا کہ کچکیں پھیلائی خاک اے وہدی شہ یک
 طبق ء برزی ء بالاتر انت۔

کلات ء سنگیں ہند ء نیام ء نمرود کلات ء دومی بہر انت کہ شہ اے بہر ء کہنیں
 دز کچکیں جی آں پدھر بوتہ کہ اے مہلوک ء نند بودی ہند بوتہ۔ چیا کہ اے کلات ء کش ء
 انت پیشا زانگ ہے بیت کہ دومی بہر ء تھا کلات ء اگدہ دار ء ڈ بازور آنی لوگ بوتگ
 انت۔ امریکہ ء نیچرل ہسٹری میوزیم نیویارک ء پٹ ء پولی ڈل ء شہ دوئیں جاگہاں
 بازیں تاریخی مڈی در کینگ انت۔ آںہاں کلات ء تھا شہ جہلی طبق ء یک مندرے ہم
 در کینگ۔ آںہاں ست، سنگی سلاح ء تیر ء مہرگ آں ابید ہشت فٹ ڈگار ء چیر از ند بودی
 شے ء ٹینگری در کینگ انت۔ نمرود کلات ء اے ہند ء راتاریخی دمب آنی پٹ ء
 پولکاریں ڈل آں بلوچستان ء مستریں باہوٹ جاہ گوشتہ۔ اے جاگہ کہ نوں تیوگی ء پہ
 سنگیں ڈور ء نام ء نامدار انت، ایران ء کہنیں نامداریں بند ہر مزے نزیک ء انت۔ کہ
 تاں اداں وتی نوبت ء ہر مزے آپ ء ہور بوتہ ء مزن مزینں باپاری آپی گراب اتلگ
 انت۔ تاں نوں ہم اے دمگ ء نام ”ہور“ انت اگاں کہ نوں اداں ہور نہ گواہیت۔

سجاول

”سجاول“ سندھ ۽ تہا یک شہرے کہ مرچاں مزُن ۽ شابیت ۽ نامدار انت۔ اے شہر زرباری سندھ ۽ تہا انت کہ نامی میں بلوچ حاکم ۽ سندھ ملک ۽ گروک میر فتح علی خان ٹالپر ۽ دانگیس دادے ۽ نشانی انت۔ اے شہر ۽ نام میر فتح علی خان ٹالپر ۽ یکیس پنج میر صوبدار خان ۽ دینو (دائی) ۽ نام ۽ سرا انت۔

میر فتح علی خان ٹالپر ۽ راجل سال ۽ وہی ۽ تہا پنج چک نہ بوت۔ آ 1802 ۽ شہ امبروز ۽ شت۔ ساہ دینگ ۽ شہ لہتیں ساہت ساری آ ہی بچے ودی بوت کہ میر ۽ شہ ساہ ۽ ہول ۽ دیت ہم نہ گت بلتے پیرا آ ہی نامے صوبدار خان ایر کنگ ۽ انجام یے درشان کنگ ات کہ میر فتح علی خان ۽ پٹ ۽ نام بوت۔ اے چک ۽ مات ۽ دینو ”سجاول“ نامیں زالے ات کہ ننگ ۽ ودی بوگ ۽ متاگی یے نادرا ہیں میر ۽ رادانگ ات۔ گرا میر ۽ ہا ساہت ۽ سجاول ۽ رایک ڈالیں زہم یے ۽ ٹھٹھ ۽ کز امزنیں حب ۽ ملک یے متاگی دینگ ۽ جار بنگ ات۔ ہے ملک، دینو ”سجاول“ ۽ نام ۽ سرا ”سجاول شہر“ کنگ بیت انت۔

میر فتح علی خان ۱۷۷۸ء ۽ ہالانی پٹ ۽ کلہوڑہ آن ۽ پرورش دات ۽ نالبر
 سندھ ۽ حاکم بوتنت۔ میر ۽ راشوکیں قوم یے در آحتنگ ات کہ یک حکیم یے ۽ ایشی درامی
 ۽ پے کسانیں زہگے ۽ گوشت لوٹ ایتنگ ات۔ وہدے میر ۽ گوشاں اے کپت تہ گس ۽
 مردمان ۽ سے وصیت یے کت۔ یکے گشت یے کہ ہر کس ۽ راساہ دوست انت۔ پے من
 حبردار ات! کسی ساہ ۽ نہ گرات۔ من اللہ ۽ رضاء ۽ سر اراضی اوں۔ دومی ایش کہ میر غلام
 علی خان سندھ ۽ حاکم بیت آوتی نزیکیں ۽ قوم ۽ خیال ۽ شری ۽ بداریت ۽ گوں الس ۽
 نرمی ۽ رحم دلی بکنت۔ سسی ایش کہ بلوچ مے سرین کرز ۽ جہت ۽ انت آہان ۽ ہروڑ کہ
 بیت و ش ۽ آسرات بدار ات۔

سخی سمندر آپ

اے نام قلات ء کہنیں چمنگ ء آپ ء نام انت۔ نوں اے نام پشندگ ء وڑا

تالان نہ انت۔

سخی سمندر شہ قلات ء بلوچیں خان آن بوتہ کہ شہ قلات ء بلوچ حاکی ء دومی

نوبت ء سبکی خان ات۔ آہی حاکی نوبت شہ 1697 ء تاں 1714 ء ء بوتہ۔

میر احمد یار خان بلوچ وتی کتاب ”مختصر تاریخ قوم بلوچ و خوانین بلوچ“ ء تھا

نہایت:

”آوتی نوبت ء حاتم ات۔ آہی

سخی گری ء قصہ آن ء تنے و ہدی مردم کہت ء

آرا سخی سمندر ء نام دے انت۔ قومانی تھا پہ

دلاوری، رازگوئی ء حد اثرسی ء آہی نام پہ

شرفداری گرنگ بیت۔ تنے کس اس ء کہ مردم

آہی ء راز بزرگ ء ولی یہ لیکھنت“

میر سمندر خان ء سخی گری ء دگہ یک پیرایے آخوند محمد صدیق ء وتی کتاب

(فارسی) "اخبارالابرار" ء تہا نہیںس انتہ کہ چوش انت:

"شاہزادہ معزالدین ء میر سمندر ء

رامتان شریف ء لوٹ انت۔ پدی گردنگ ء

درگت ء شاہزادہ ء میر سمندر ء را یک لکھ

کلداردات۔ میر ء اے زز ء راسا ہتے ء تہا

وتی ہمبراہانی سرا بہرکت ء یک کلدارے ہم

پہوت ء نیشٹ۔ شاہزادہ ء پدادومی بر ء دگہ

لکھ یے خان ء رادات۔ خان ء اے دومی لکھ

ء راہم وتی مردمانی تہا بہرکت کہ چیزے

لشکری آن ء رس انت ء آدگران ء دگہ دگہ

مردماں دزگپت انت۔ وہدے سیسی لکھ دمیگ

ء باری آحت تہ شاہزادہ معزالدین ء آخوند

محمد صالح ء راتوارکت ء اے ززان ء آہی

دست آں دات ء کشتے۔ میر سمندر وتی وہدے

حاتم انت۔ ترا باید انت کہ اے لکھ ء را پہ وتی

ولجہ ء پھریز ء ایر بکن۔ تو زاننے کہ اگاں

حقدارے ۽ رانہ رستہ تہ کم او کدرے آہان ۽
 بدئے، آدگران ۽ پوتی ولجہ ۽ راہ ۽ خرچ آں
 ایریکن۔“

قلات ۽ کہنیں سیاہ آپ ۽ چمنگ کہ خان آنی کشت انگلیں ۽ کشار کارانی سرا بہر
 بوتہ۔ ہمے بہر ۽ حساب ۽ شریداران ۽ یک سالینہ ٹک یے دیگ کپتہ کہ شہ سالانی سال
 آں اے ٹک ۽ دیگ ۽ شہ کس ۽ دست نہ کشت اتہ۔ خان سمندر خان ۽ حاکی ۽ درگت ۽
 یک گشتاں قلات شہر ۽ کڑدے مردماں خان ۽ رائک دیگ بندکت۔ خان لہتیں سردار
 ۽ میر زرت ۽ ٹک نہ دیوکیں مردمانی گور اوت شت ۽ آہان ۽ سر پدکت ۽ گشت کہ چمنگ ۽
 اے ٹک مسافر ۽ مہمان آنی خرچ انت۔ خان ۽ آہی کہول ۽ رااے ٹک ۽ زرانی
 کارنیست انت۔ پیشا شاماے ٹک ۽ پوزائیں دلے بدئے ات۔ مردماں پہک جواب
 کت کہ نہ دیاں۔ خان ۽ پداگشت کہ مہربانی بکن ات بدئے ات من شمنے خان اوں،
 شمار شرف داتہ ۽ دوت شمنے گور آتنگ اوں، نہ مہ کن ات، مردماں چچ پیم ۽ نہ من ات۔
 خنی سمندر ۽ ہرم آحت۔ آہی شہ وتی کارداراں یکے ۽ راتوار برجت ۽ گشت کہ گٹھی یے
 بیار۔ کاردارے ۽ شت گٹھی یے آرت۔ خان شہ دیوان ۽ پاداحت ۽ چمنگ ۽ سرائت ۽
 گٹھی ۽ دپ ۽ راہ چمنگ ۽ دپ ۽ سک دات۔ گٹھی پڑ بوت، نوکراں گٹھی ۽ راہ شتر ۽ سرا
 بست ۽ خان گوں وتی سنکناں دیم پہ کپوتو ۽ شت۔

قلات ۽ مردم شہ خان ۽ بزرگی ۽ سئی اتنت دل ۽ اش خرس کپت کہ نباشہ خان ۽

نارازی ء مارا تاوان بہ رسیت۔ دومی سہب ء مردماں دیست کہ کہن شک ء بے آپ
 انت۔ مردم آن ء بلا ہیں گزرتی یے ء گپت، آہاں نند و نیا دکت ء شور اش کت کہ کپوتو ء
 روئت ء خان ء رالنیلا یے کعت ء وش یے کعت ء ٹنگ دیگ ء یے من اُنت۔ مہلوک ء
 لشکر کت ء کپوتو ء شت انت ء خان ء دست ء پاداں کپت اُنت، وتی ٹپت آنی پہلی اش
 لوٹ ات ء ٹنگ اش ہم من ات۔ نخی ایں خان قلات ء وا تر بوت۔ کشت کہ کپوتو ء یک
 جا گے شہ گگھی ء کو آپ رتک تہ چیزے رو چانی تہا شہ ہا نمہیں جا گے ء مندے در آ تک
 ء مزن بوانا تچگ ء کپت کہ پدا مردم آں جو پے کش ات۔ اے آپ مندے ء درو شم ء
 ہست انت۔ قلات ء سر بوگ ء گول خان ء گگھی ء آپان ء پدا حسکیں کہن ء بنزہ ء ایر
 رتک، گگھی ء آپ حسکیں بنزہ ء کل ء تہا اوشتات انت، ساتے ء پد شہ کلن ء چمگ آنی بڑ
 بڑکائی بناہ بوت ء آپ کم کم ء چران ء تیک ء تاں سہب ء کہن پڑ ء پڑ تچرگا ات۔ اے
 چمگ ء بنزہ ء را ”نخی سمندر“ ء چمگ کشت کہ تنے وھدی تچرگا انت۔

سر مگموہن میوزیم بلوچستان

اے یک بے میں تاریخی عجوبہ جاہے بوتہ کہ انگریزی حکومت ء سر مگموہن ء
 سروکی ء جوڑکتہ بوتہ۔ اے عجوبہ جاہ ء مزین تاریخی، ربیدگی، دمبگی بے دروری شے آنی
 سبب ء ایشی مزین نام ء توارے بوتہ۔ 1935 ء زمین چند ء اے میوزیم ء راباد
 دات۔ پدالشی گراں بہائیں ء بے دروری مڈی آن ء لندن ء برٹش میوزیم ء راہ دیگ
 بوت۔ دمی میراث آنی پٹ ء پول کنوکیں نامی میں کو اس ولبہ رضا بلوچ وتی کتاب
 ”بلوچستان قدیم تہذیبوں کا سنگم“ ء تہانیسیت کہ اے میوزیم دمی مڈی ء نیچرل ہسٹری ء
 بابت ء شہامبروز ء شرتریں، عجوبہ جاہ آن بوتہ کہ نون ایشی پہ کلہہ بے گیرے پشت کپتہ۔

سرگ آنی ڈن

اے نام ء جا کہ ایران کپٹکین بلوچستان ء مگس ء کرغ گورن اننت۔ اے ہند ء
 کس اس ہشاد کشکین مردمانی تہنا سرگ آن ء ڈمب دیگ بوتگ۔ اے کشکین مردم
 ایران ء جم کشیں بادشاہ نادرشاہ افشار ء ہما اُرش آروک ء کشت ء کشار کنوکیں لشکر ء جی
 یے مردمانی اننت کہ نادری یک کماندارے پیر محمد خان ء سروکی ء پہ باہو ء دشتیاری ء لٹ ء
 پل ء روت ء اے لشکر ء یک بہرے پیر محمد ء سروکی ء نہ منیت ء آصلیماص خان ء را
 کمانڈر کنت ء دیم ء گوں نسکند ء سر باز ء دنت۔ نسکند ء بلوچ سردار میر ماجبی ء حال
 گیرت کہ نادرشاہی لشکرے پہ شہرانی لٹ ء پل ء پیدا ک اننت۔ آنزیک ء گور ء بلوچ
 نک آن ء اے حال ء سر کنت ء مردم ء سلاح کنت ء ازبک ء زنگ نامیں تک ء بند
 کنت۔ آصلیماص ء لشکر اے تک ء کہ سر بیت ماجبی لشکر پیسر ء سگران بنت ء نادری لشکر
 ء سراتیر گواری بناہ کنت۔ ادا مزنیں تپنگی ء زجی جنگ یے بیت کہ ماجبی بلوچ لشکر ء سی ء
 کس اس ء لشکر شہید بنت۔ وہدے کہ آصلیماص ء ہشاد ء کچ ء لشکر کشمگ بنت۔
 آصلیماص پرش وارت ء جہیت پہ پہرہ ء وت ء سر کنت۔ ماجبی ء جنگول نادری لشکر ء
 کشکین آنی سرگ آن بُر انت ء نزیکیں ڈن یے ء سرا کچا تے جن انت ء سجدہ بین آن ء
 کفے ء تہا ڈمب انت۔ اے ہند پدا پہ سرگ آنی ڈن ء نام ء نامدار بیت انت۔ اے مڑائی

سفید بلندی

بُرزِ نامِ مستونگ ءِ یک بُرز بالادیں اسپتیں خاک ءِ مزینں جُچپ یے کہ شہ
دور ءِ خاک ءِ اسپتیں ءِ سوب ءِ گندگ بیت۔ اے جچپ ءِ بارہ ءِ پڑنگ آباد ءِ مردمانی
کشگ انت کہ شاہنامہ فردوسی ءِ نازینگیں تاریخی نامی ہیں پہلوان رستم ءِ بستگیں قلات
بوٹہ کہ سداں سال آنی نادلگوشی ءِ موسمانی بے رحمی ءِ ڈرینگ ءِ دمب کرتہ۔

تاں عرب آنی حاکی نوبت ءِ اے قلات وتی ستانی ءِ بوٹہ ءِ تاں سداں سال
آں آباد بوٹہ۔ شہ اسلامی تاریخ آں پدھر بیت کہ توران ءِ کیکان ءِ حاکم آں اے کہنیں
کلات ءِ راباز براں نوک بنداں کتہ ءِ پہ دیپانی کاراں کارمرزگتہ۔ یک مسلمان حاکم
عمران بن موسیٰ بن یحییٰ برکی ءِ وہدے کہ بودہا ءِ سراسر اُرش کتہ ءِ آہی بنجاہ قدا نبیل ءِ
راگیت کہ آوہاں دکہ عرب حاکم محمد بن خلیل ءِ دست ءِ چیرا ات تہ آہی ءِ را پہ وتی
جنگولیں اردل اولاک آں کلات یے پکار بوت گڑا آہی ءِ اے کلات ءِ را پدا بندگ ءِ
پر مات دات ءِ پہ وتی حکومت ءِ یک دیپانی چھاوونی یے جوڑکت۔ وہدے کہ چھاوونی
آباد بوت تہ عمران ءِ اے جا کہ ءِ نوکیں شہرے پادکت کہ نام ءِ را یے ”العیفا“ ایرکت۔

اے نوکیں شہر چھاؤنی شہ کیکان عسیم سرعڈن ات بلئے عمران عوتی حاکی عچیرا آرتنگ
 ات۔ شہر نوکیں نام عداں مداں ”رستم کلات“ عکہنیں نام عراچیرجت عپہ البیضا نام
 عنام پت۔ ملکہ کیکان عہمساگیں شہر ”البیضا“ عرب حاکی عپر شنگ عپد مداں مداں بر
 بوان بوت عنیٹ دمب بوت۔ اے ”سفید بلندی“ برزبالادیں حاک ہما البیضا عرستم
 کلات عبادیں دروشم انت۔ ”سفید بلندی“ نام اصل ععربی نام ”البیضا“ عفارسی
 زریک انت۔

سمو پٹ

”سمو پٹ“ نامیں ڈن مری ڈیہہ ء تھماڑ ء انت۔ اے پٹ ء راستمو پٹ ہمیشا
گشتت کہ ابدالیں بلوچ شار، سمو ء مہر ء مستیں تو کلی ء مہریگ سمو ہے ڈن ء سراقبر
انت۔ سمو سال 1880 ء رمضان ء ماہ ء شہ امبروز ء لذت۔ گشتت کہ ہماروچ ء کہ
سمو، مست ء امبروز ء تہار کنت ء پہ مدیکی ہنکین ء روت، ہے صحیحی مست گوں بہتیں
سکتاں شہ کاہان ء دیم پہ تھماڑ ء روگا بیت بلے بے کساس غمیگ گندگ بیت انت۔
ناگمان ء وتی گا ماں ترند کنت ء سکتاں یلہ کنت ء کشیت اش کہ شاد درہا سمو ء لوگ ء وت
ء راہہ رین ات۔ سنگت کہ سمو ء ہلک ء سربنت تہ گند انت کہ مردم مچی انت۔ جست
کنت تہ سئی بنت کہ سمو پتاخت پیتہ ء مست خشک ء ہبکہ اوشتوک بیت۔ کتورند مردمان ء
کشیت کہ شامے منی پُرسگ ء سمو ء را ادا چیا قبر گتہ۔ مردم گشتت کہ تو دیر کھشہ مے
زانگ ء اے ہندشر انت۔ بلے اگاں تو گشے کہ دگہ جا ہے ء بہ بران یے گڑا کشاں ہمودا
بران یے۔ کتوسرے برزادات ء پدادرا نینت یے کہ ما آ نہی ء مرضی پول گتہ۔ ہمیداں
نوں بہ بیت بلے کش ء پہ من کھڈے بہ ناہ ات۔ من ہمک جمعہ ء ادا کابین گوں آ ہی
گندکی کنیں، گڑاں مردمان ہمودا بانک یے بستہ داتہ کہ مست جمعہ جمعہ آ تکہ، ساہتانی
ساہت نشتہ ذکر کتہ ء، تی من ء گوں سمو ء گند ء نند گتہ شتہ۔

ستی دی ماڑی

اے نام ء ہند پنجاب ء صادق آباد ء شہ ہشت میل گستا ”بھٹہ واہن“ نامیں
 میگ ء انت۔ اودا یک دو طبقیں ڈرتھکیں لوگ یے کہ شہ دور ء ماڑی ء وڑا دراکنت۔
 بُھٹہ واہن یک بینٹ یے ء سرائنت پمیشا ماڑی شہ دُور ء گندگ بیت۔ اے ماڑی ء تہا
 سستی ودی بوتگ ات۔ ماڑی نوں (1984ء) وتی بادی ء گڈسری ہنات ء انت، پہ
 گدارے سے چار سال بہ کشیت انت۔ شہ اے ماڑی ء کساس میل یے ء سراجہلنگ
 یے کہ اودا شہ سہنگیں حشتاں بستگیں پدیا تک انت کہ دریا ء کہنیں پدھریں کرنک ء ایر
 کپنت۔ گشت کہ اے ہما ہند انت ء ہما پدیا تک انت کہ سستی ء راپیتی بند دریا ء سرائیلہ
 دیگ بوتگ ات۔ پدیا تک آنی ہپت سد سالی وہی ء سہرنگیں حشت آن ء نمبیں موسم ء
 کچنل ریچ گتہ ء تنک ء لاگرکتہ۔ نوں دریا ء ہم آدہدی ہیں ہندیلہ داتہ ء ڈل ء ڈن یے
 کتہ ء تہنا سستی ء ترانگ ء گیجیت کہ ہمید سستی ء رادریا ء چول آنی انا مت کنگ
 بوتگ ات۔ ہما سیالی ء اے ہند ”ستی دی ماڑی“ کشنگ بیت۔

سنگ اوسيا هيس تُرک لشکر

شہ تربت ۽ ديم پھ گوادري ۽ راه ۽ سرا، تلار ۽ دمنگ ۽ دگ ۽ کش ۽ مردمي درو شم ۽
 بازيں ڈوک گندگا کايئت۔ ہنچو دراکنت کہ کسانيس لشکرے اسپاں زوارانت اوشتا تگ
 انت۔ ايشان ۽ ”تُرک آني سنگ اوسيا هيس لشکر“ کشت۔ دگہ نام يے ”تلار ۽ تُرک
 لشکر“ انت کہ ہميشاني واسطہ کشنگ بيت انت۔

قصہ کارنت کہ تُرک آني۔ زاريس لشکرے پھ مہلوک ۽ پُلنگ ۽ شہر پھ شہر گشتہ ۽
 الگارکتہ۔ اے لشکر ديم پھ دشت ۽ ميگ يے ۽ پُلنگ ۽ پيدا ک بوتہ کہ يک سيدے شے
 نوجوان نامين ۽ لشکر ۽ راه بسنگ ۽ لشکر ۽ راديماروگ ۽ نيشتہ۔ گڑا تراں زہم يے جتہ ۽
 شے نوجوان ۽ سرنگ ستہ کپتہ۔ شے نوجوان وتي ورنائي ۽ تہا بزرگی ۽ وليگی ۽ مصنب ۽
 رستہ۔ آہي ۽ ہرم ۽ جہہ جتہ۔ وتي ستگيس سرنگ يے دست آني دل ۽ زرتہ ۽ ديم پھ وتي
 هلک ۽ حُتہ۔ پٹ ۽ ماٹ ۽ نوجوان ۽ راپرے حال ۽ دستہ تہ گنوکی ۽ رستگ
 انت۔ نوجوان ۽ پٹ ہم بزرگيس مردے بوتہ۔ ديم يے گوں لوگی ۽ گتہ ۽ پُرس اتگ يے
 کہ لشکر ۽ ديم ۽ داشت کئنے؟ يا نوجوان ۽ لوٹ ۽ گوں من يک دُعایے ہست انت ۽

بس۔ بکش چے لوٹ ے؟ گڑانو جوان ے ماٹ ے در امیدتہ کہ چک اللہ ے مال انت۔ لشکر ے
 پر دوش ے لوٹ آں۔ پٹ ے ے مشتے حاک ے ہجگ ے زرت ے ے ہے حاک آن ے آ یو کیں لشکر ے
 نیمگ ے چٹ داتہ ے سنگ اوسیاہ بوگ ے بدد عاداتہ۔ سواریں لشکر ہمو داسنگ و سیاہ بوتہ۔
 تمار ے کشک ے کش ے اے سواریں مردی دروشم ے ڈوک نوں شہ موسیٰ چست ے ایراں وتی
 پیسری جاور ے پشت نہ کچنگ انت ے پڑشان ے ریزان ے ڈران انت۔

شے نوجوان ے دگہ شش برات بوتگ انت کہ شہ آہاں چار بزاں شے بجاہ،
 شے احمد (1) شے کوہی ے شے پیسری رد ے سردز مکول پیدارک، (2) سند پیدارک، کھانچ ے
 تمار کھانچ ے قبر انت۔ آدگہ دو برات کھانچ ے کوچہ کھانچ ے قبر انت۔ شے نوجوان ے قبر ہم
 کھانچ ے انت۔ اے شے آن ے شہ پہکیں غوث شے عبدالقادر جیلانی ے پشداں کشت
 انت۔ مکران ے گال ”شے“ بندر ے پہ ”شیخ“ ے کار مرز بیت کہ سید ے میا آن ے ہم شے
 کشت انت۔

ڈس:

1۔ ”شے احمد“ ے پشپد ے ذات ”شیخ احمدی“ انت کہ اے ذات ے مردم کیشتر نال، گریشہ،
 کولواہ، بیلہ ے ویندر ے تنگ انت۔ ویندر ے ”سریندہ“ کب ے تیوگیں بازار ہے شے
 احمدی آنی انت۔ شے احمد ے ادیرہ شہ پیدارک بازار ے کساس پنج کلومیٹر زربار ے انت۔
 اودا ہمک سال آہی میٹرہ بیت کہ کوہی بلوچ گوں وتی مال آں کا بیت ے حیرات ے حسنات

کفت ءِ پوتی مراداں دعا لوشت اِنت۔

2۔ پیدارک، کچج ءِ تربت ءِ کرا انت۔ چاریں نیمگاں کوہانی تہا بندیں کلنگ یے پیر ءِ فقیر
 ءِ میا آنی چلہ کشی آنی ہندے۔ چلتے بزرگ آنی ادیرہ ہے کوہانی سرا انت۔ پیدارک ءِ
 مردمانی کشنگ انت کہ اے نام بندر ءِ ”پیدارک“ اِنت کہ بزانت یے ”پیر آنی ہند“
 اِنت کہ اُلس ءِ دپ ءِ ”پیدارک“ ءِ دروشم ءِ درکنیت اِنت۔ ”دارک“ ءِ بزانت اِنت
 ”جلنگ یا اڈ کنگ ءِ ہند۔

سوہری گشتہ

”سوہری گشتہ“ نامیں ہند کچھی ء نوتال ء نیک ء انت۔ ایشی بزانت ”ہماہند
 کہ سوہری گشتہ بوتہ“ انت۔ سوہری یک اللہ والا ء نیکھالیں بزرگ یے بوتہ۔ بگٹی
 دنگ ء کوہے ء سرا آہی زیارت انت کہ پیر سوہری گشتہ یے۔ آرا سوہریں رنگ ء
 شنگ ء پوڑ دوست بوتگ انت ہمیشا پہ سوہری ء نام ء نام یے کش اتہ۔ گشتہ کہ
 ہندو بہتان ء بہادر شاہ ظفر ء بادشاہی ء نوبت ء آوتی بچنگی ء وہی ء شہ دگہ ڈیہہ ء پہ
 پوریات ء آتہ ء شہ یک مالدار ء بھا گیا ہیں مردے ء پوریات یے لوٹ اتہ۔ مرد ء آرا
 وتی مال آنی چارینگ ء کار ء جت۔ آہی مز ہمیش ات کہ کجام بڑ یا ہمیش سہر چکیں یا سہر
 گوٹیں پوڑے بیاریت آہائی بیت انت (1)۔ بھا گیا میں مرد ء وہدے آہی نیکراہی ء
 ایمانداری دیست تہ وتی جتک آہی نکاح ء دات یے۔

یک روچے سوہری مالان ء چراگ ء بڑنگ ات کہ چارمری یادریشک آں
 سوہری ء راہ بست (2) ء مالان ء سردیان کت بڑت انت۔ سوہری ء گشت۔ اے مال
 منی نہ انت من ایشاں چوں دیاں۔ اے امانت انت۔ چاریں مردماں تڑندی کت کہ

مامال آں التا براں۔ تراہر زورے پیش دارگی انت دیما بیا۔ سوہری ء شہ رمگ ء وتی پس
 آن ء کش ات جتا کت ء گشت کہ اے پس منی انت۔ ایساں بہ بر ات۔ امانت ء من
 چوں دیاں۔

دُزان ء زہراحت آہان گپت سوہری ء را الکا پ ء جت ء دُور دات ء مال ء
 راہکل دیانا بُرت۔ سوہری آہانی پشت ء گون ات ء گشان ات کہ امانت ء من چوں
 دیاں۔ دُزان پدا گپت دگر دے لٹھ دات ء ٹپی ء خون چکر کت ء شت انت۔ کمودیراشہ
 چک جت چارت اش تنکہ سوہری حوناں ریحیاں، لنش کنانا پیدا ک انت ء ہے گشان
 انت۔ کہ امانت ء من چوں دیاں۔

ڈنگ آں چارت کہ اے مے پد ء یلہ نہ دنت۔ چریشی ساری کہ مال شہ مے
 دست ء بروت ایٹی سرء بہ سنداں۔ یکے ء شہ ڈنگ آں مرد ء رازحم یے جت ء سرء رایے
 ست۔ سوہری شہ بالاد ء کپت، ڈنگ آں مال ء رازرت ء راہ گپت انت۔ کمودورشت ء
 چک ء را اش پدی کت۔ چے گند انت کہ سوہری ء را گڈ تگیس سرگ دست آنی دل ء
 انت ء پشت ء پیدا ک انت ء گشان انت کہ امانت ء چوں بہ دیاں۔ ڈنگ آں سوہری ء
 را اے جاور ء دیست تہ آہان ء بیم کپت۔ نوں زانت اش کہ شوانگ امانت ء یلہ نہ کت ء
 ہو رکیں شوانگ یے نہ انت۔ دُزاں مالان ء یلہ دات ء جت انت بلے یک یک ء
 کپان ء مران بوتنت۔ سوہری ہے جاور ء مالان ء سردیان ات ء بھا گیا ء لوگ ء شت۔
 سوہری ء جنک ء پٹ ء را اے حال ء دیست تہ کوکارے کت کہ پٹ ء را بچارت کہ وتی

سرنگ یے دستان انت پیداک انت۔ گوں جنک ۽ کوکار ۽ گشے سوہری سدھ ۽ کپت۔
گشت یے جنک! اگاں توہے حال ۽ را پدھر مہ کتیں تہ من تاں دیر ۽ حیات بوت
اوں۔ نوں منی گڈی لڈنگ ۽ بندو بوج ۽ بکن ات۔ وتی قبر ۽ ہند ۽ باروا آہی گشت کہ منی
جون ۽ ماہری ۽ سرا اری بکن ات ۽ یلہ یے بکن ات۔ تاں شش جھوک ۽ ماہری ۽ پاد کناں بہ
بت۔ پتھی جھوک ۽ ہند ۽ من ۽ قبر بکن ات۔ پتھی جھوک ہے کوہ ۽ ٹل ات کہ آہی
زیارت انت۔ اے زیارت ۽ سراشہ پنجاب ۽ سندھ ۽ گنڈ گنڈ ۽ زیارتی کا انت ۽ وتی
مراداں لوئنت کہ حد ایش پورا کنت آہی منشت نوں ہم سہر گوشیں مال انت، دگہ مال ۽
منشت ۽ نہ زوریت انت۔ آہی ننگر مدام گرم انت۔ بگٹی نواب سال پہ سال آہی زیارت
۽ سرارڈت، حیرات ۽ ننگر کنت۔

پیر سوہری ۽ بازیں کرامت آنی کپ آں ہم جھت۔ چمبڑی ۽ جنگ یے مری
۽ بگٹی آنی نیام ۽ بوت۔ ہر دیں کہ جنگ ۽ دراج کش کت ۽ مری زور بوان بوت ۽ بگٹی ۽
پردش درنگ پدھر بوان ات تہ بگٹی آں پیر سوہری ۽ راکمک ۽ گوانک دات۔ کشت کہ
جنگ ۽ پڑ ۽ ناگت ۽ دامہ یے بگٹی آنی لشکر ۽ پداوجان بوت کہ بگٹی آں سوب کنگ ۽
مستاگی گرنگات۔ دامہ ۽ تواریکھے بگٹی آں ۽ جوش دیان ات۔ دیر نہ گونست کہ بگٹی آں
جنگ کٹ ات۔ ہما دامہ نوں ہم پیر سوہری ۽ زیارت ۽ سرا اری انت۔

یک رنداں یک مزارے آجت ۽ دربار ۽ دز بندی کت یے کہ فلاں لد ۽ تہا
یک ساڈے چریت کہ گھریال یے گور ا انت یے۔ من ۽ کمک بدئے کہ من ہے ساڈے

گران ء گھڑیاں ء تئی درگاہ ء بیاراں۔ کشتت کہ پدا مزارگار بوت ء سالی ء پد ساٹھے
شکارکت ء گھڑیاں یے آرت ء پیر سوہری ء زیارت ء سرائیے گت اے گھڑیاں نوں
ہم زیارت ء سرائیانت۔

چی یے و ہدا پد سوہری ء جنک یے مرت۔ بلوچ آں دود ء رُو ء جنک ء راہٹ
ء پادون ء ہنددات۔ دومی روج ء مردم آں دیست کہ جنک ء قبر سوہری ء قبر ء بروبری ء
انت۔ آہانی حیاں ء پدا مردم آں جون ء راکش اتہ ء سوہری ء قبر ء بروبری ء ہندداتہ۔
پیشا مردم آں پدا پادون ء قبر ء بُرت ء مان گرت تنکہ پیر ء بے شرفی مہ بیت بلئے آدگہ
روج ء مہلوک ء پدا دیست تنکہ جنک ء قبر سوہری ء کش ء انت۔ مردم آن ء شک بوت
کہ بلکن لہتیں کس پیر ء بے شرفی ء حاترا چوش کننگا انت پیشا آہاں پدا جنک ء راشہ پیر ء
کش ء درکت ء پادون ء قبر ء جاگہ دات ء شپ ء چاری بوتنت کہ باریں اے کارکئی
انت۔ نیم شپ ء دیست اش کہ پیر سوہری ء قبر ء دپ چچ بوت۔ پیر سوہری ء راوتی
سریگ دست ء ات ء دگہ دست یے ء کوڈال گون انت ء قبر ء راہٹ ات یے۔ جنک ء
جون یے کش ات ء وتی بروبری ء قبر ء ایرکت یے، وتی قبر ء تہا پُرت ء قبر بند بوت۔
گڑا مردماں زیارت ء سرائیحت ء پہلی لوٹ ات کشتت کہ سوہری ء لوگی ء قبر ء گوں ہم
ہنچو بوتہ۔ مہلوک ء آہی ء را پیر ء قبر ء پادون ء ہنددات بلئے دومی روج ء آلم ء دیست
کہ آہی لوگی ء قبر ہم سوہری ء قبر ء کش ء انت۔

کشتت کہ پیر سوہری، مری ذات ء را گوانک نہ دنت۔ آہانی دگہ مراد اللہ ء حکم ء

گوں پورا بنت بلئے آہانی دژ منداری غجنگی لوٹ آن غ گوانک نہ دنت۔ دومی درابیں
ذات آن غ گوانک دنت۔

ہماہند کہ ڈنگ آں پیر سوہری عسراگون زحم عہلمہ آرت غ آہی غ را شہید کنت
آہند عنام ”سوہری کشتہ“ انت۔

ڈس:

- 1- ”پوڑ“ نژ عزیز چک غ را کشت۔ مادگین غ راشنک کشت۔
- 2- بازیں آ ڈنگ آں مری کشت۔ مری کشت کہ آدریشک بوتگ انت بلئے چو کہ
کشت سوہری، مری ذات غ را گوانک نہ دنت۔ چریشی گمان ہمیش انت کہ آہی شہید
کنوک مری بوتگ انت۔ شرتر اللہ زانت۔

سیاہ پھو

پہ ”سیاہ پھو“ ء بچارات بٹکپ ”سیاہ سواران“۔ واجہ مولائی شیدائی نبشتہ کنت
 کہ وتی دراجیس سیاہیں پھو انی سبب ء آہی ء را سیاہ پھو ء نام اش داتہ۔ بلئے چونہ
 انت۔ ”سیاہ“ آہی ء ذات بوتہ ء ”پھو“ آہی نام بوتہ یا گڑا ”ٹک“ بوتہ۔ ادا اے حمر گیر
 آ رنگ لوٹیت کہ کہنیں نوبتاں مردم آن ء گیشتر آہانی ٹک یا ذات ء نام گوانک جنگ
 بوتہ، جند ء نام ء نہ۔ بلوچ قوم ء تہا ”پھو“ ء ٹک انکتہ ہست انت۔ کیاس ہمیش انت کہ
 اے ہما کہنیں سیاہ ذات ء کہنیں ٹک انت۔ روبرکتی بلوچستان ء مکران ء پھو ذات ہم
 ہست انت۔ آوت ء راروردر اتکی پھو انی کشنگ ء وڑا ”رند“ نہ من انت۔ بلئے وتی بڑ
 ات ء ہم نہ زان انت۔

سیاہ جیوش

وہدے سلطان محمود غزنوی ء سومناتھ ء سر اُرش کنگ ء انجام بست تہ آہی ء
شہ مسلمان آں جہاد ء تہا بہر زور گ ء دز بندی گت۔ گڑاشہ ہندوستان، سندھ، ترکستان
ء بلوچستان ء ایران ء لشکرانی لشکر دیم پہ ڈیرہ غازی خان ء شت انت کہ غزنوی لشکر شمودا
دیم پہ گجرات ء ر ہادگی تنت۔ شہ بلوچستان ء شہ ہلمند ء نیمروز ء دمنگاں بلوچ آنی یک
آواریں لشکرے ہم ڈیرہ غازیخان ء سر بوت۔ اے بلوچی لشکر ء نام ”سیاہ جیوش“ بزاں
سیاہ آنی لشکرات۔ اٹکل ہمیش انت کہ لشکر ء بنداتی مردم سیاہ قوم ء جنگول آنی بوتہ۔ سیاہ
ذات شہ کہن تریں نسلی بلوچ ذات آن انت۔ بلوچستان ء کوہ سیاہان ہے مزنیں قوم ء نام
ء سر انت کہ ہمیشی شان ء تل آں ہنکینی بوتہ۔ اے بلوچ ذات ء جنگانی سواریں اُرد ء را
”سیاہ سوار“ ایش گشتہ۔

سیاہ سواران

اے کہن تریں نسلی بلوچ ذات ”سیاہ“ ء جنگولیں لشکرے بوتہ کہ بازیں بادشاہ
 آنی اُژدانی تہاگون بوتہ ء آیانی کمک کار بوتہ۔ ایرانی بادشاہ یزدگرد ء اُرد ء اے یک
 مزنیں ء مہریں باسک یے بوتہ۔ وہدے حیرہ ء جنگ ء راخالد بیچ ولید ء سر وکی ء مسلمان
 آں سوب ات تہ گیشتری سیاہ بلوچ مسلمان بوت انت۔ شہ اے کار ء یزدگرد ء راشک
 کپت کہ سیاہ سواراں پہ چیر وکائی مسلمان آن ء کمک گتہ حالیکہ گواچن چوش نہ ات۔
 مژائی ء پد سیاہ آں اسلام زرتگ ات بلئے یزدگرد ء ”اہواز“ ء نائب ہرمزان ء راپرمات
 کرتگ ات کہ سیاہ سوارانی ساہکاری ء پہ کشت ء آہانی کماندار ”پھو“ ء رابندی پکن
 انت۔ اے کماندار پہ ”سیاہ پھو“ ء نام ء نامدار ات۔ ہرمزان ء ایشی ء رادز گیر کت ء
 بندی جاہ ء دوردات۔ کتو وہداں پد آ مسلمان بوت۔

شادی شہید

بُر زء نام سندھ ء یک نامی میں بزرگ یے ء زیارت انت کہ شہ خیر پور ء
 سیکت کلومیٹر ء شہ سکھر ء چل کلومیٹر ء پند ء سر انت۔ شہید شہ بلوچ آنی رند ذات ء بوتہ
 کہ شہ مروچی (2013ء) ء کس اس دوسد سال پیسر جنگ یے ء تھا شہید بوتہ۔ آ شہ
 نوک ورنائی ء اللہ ء دین ء سر بوتہ ء شپ ء روچی ابابت آں آ بزرگی ء ولایت ء ہند ء
 سر بوتہ۔

واجبہ ء ادیرہ آ ہی ء بچاں پہ یک مڑا ہے گمبدی درو شم ء بند لہ بیتہ کہ آتھب ء
 ایٹی درور پدھر نہ بیت انت۔ گمب ء تہہ ء ڈن ء را کو اسیں مستری آں گوں ہمہ رنگیں
 شیشہ کاری ء پھلکاری آں سمبھینتہ۔ اے گمبیں ادیرہ ء تھا واجبہ ء یک برات یے ء
 کہول ء لہتیں دگہ مردم ہم کوٹڈم انت۔ شہر ء نام ہم شادی شہید ء زیارت ء سوب ء
 ”شادی شہید“ نامدار انت۔ سندھ ملک ء مردم شہ دُور دُور ء پہ پشانک، سر رچ ء شہ ہے
 نادر ای آنی آسر ء دراز گا ز کرتگیں دگہ نادر ای آنی دم ء دھوت ء مزنیں پند جنت ء وت ء

راشادی شہید ء زیارت ء سر کھت۔ پس ء گوک شنک جنت، حیرات ء حسنات کھت ء
 دعا کھت ء جوڑ بنت ء وا تر کھت۔ زیارت ء سر اشہید پیر ء وتی اوبادگ نشتہ ء خلیفہ
 انت ء مسافرانی خدمت ء چا کری ء کھت۔

دمگ ء زالبول آن ء واہمنکہ ستک انت کہ پہ ہروڑیں نادراہی ء مشکل آنی
 توجیل کنگ ء وت ء راشادی شہید ء سر کھت ء حیر ء جوڑی گندانٹ ء وا تر بنت۔
 شادی شہید ء ادیرہ ء شک یے ء سرا آہی پتاخ ء تاریخ ۲۷ محرم بروز جمعہ
 ۱۳۳۳ ء نمشتہ انت۔

شاہ اوقلندر

پنجگور و شہر چوکان و شاپاتان و میگ انت اے میگ و تہا یک گہن نوبتی
گنبدے کہ دو تک انت۔ اے گنبد حاران و تاریخی گنبدانی و زانت۔ ایشی دو طاق
انت۔ یکے بن بان و تہا چچ بیت و دومی پہ برزی تک و پترنگ و مان کنگ بوت۔ اے
گنبد و جہل و برز و کفن پوشیں مردگ ایرانت کہ شاہی و حاکمی کس کشگ بنت۔ اے
گنبد و ہے جاگہ و را ”شاہ اوقلندر“ گشت۔ کہ شہباز قلندر و نام و سرا انت۔ آہی
زیارت سندھ و شہر ”سیوہن“ و انت۔

ولجہ شاہ و حقین نام سید محمد عثمان حنفی مروندی انت۔ مروند آہی ہنکین بوت کہ
آذر بائجان و بنجاہ تبریز و انت۔ آشہ مزنیس ولی و بزرگ آں یکے کہ وتی مرشد شیخ
عبدالقادر جیلانی و ماں و اب و دائگیں پر مات و سرا دیم پہ سندھ و رہادگ بوت۔ کساس
1261 و درگت و آگوں وتی لہتیں مریداں پنجگور و سیدال دشت و سر بوت و اے
بر و سرا کڈے بست و نشت و اللہ و ذکر و ابابت و تہا مزنیس و ہدے گوازینت یے۔ کر و
گور و نند و کاں شہ و لوجہ و مزنیس خیر و برکت یے زرت۔ و ہدے کہ آہی بزرگی و نام و توار

ہر نیمگ ء پزشت تہ مردم آنی رُجو کنگ ء چُکائی بوت۔ گڑا واجہ ء پنجگور ء انجام بست ء
 شت۔ اودا واجہ ء راہے شاپاتان ء ہند دوست بوت۔ مریداں گنبد ء کش ء چھپرے اڈ
 کت ء واجہ ہماں ایمنی ء نشت ء گنبد ء تہا پہ چلہ کشی ء شت ء نشت۔ رحمانیں روج ء
 نادراہ ء مراد لوٹوک آنی مچی ات۔ مہلوک ء را آہی دم ء دھوت کت چٹ ء تائیت دات ء
 دین ء سر ء سوچی ء را ہشونی دات۔ گوں وہد ء گوزگ ء اے جا کہ ء نام ”شاہ او قلندر“
 بوت۔ آہی بزرگی ء سوب ء پنجگور ء مردماں واجہ ء را ”شاہ او قلندر“ گشت بزاں فقیرانی
 بادشاہ۔ کشت کہ وہدے شہ ایران ء واجہ نوک اٹگ ات تہ پہ ”شہباز قلندر“ ء نام ء
 نامدار ات۔ پنجگور ء مہلوک ء آہی ء را ”لال قلندر“ گشت ء نازینک آنی تہا شاہ قلندر
 گشت اش۔ یک نازینک یے ء بند چوش بوتگنت:

جی قلندر ء جاں قلندر مے قلندر، لال قلندر

لال قلندر شاہ او قلندر (1)

شاپاتان میگ ء گنبد ء کر ء کش تاں روج و مرچی ”شاہ او قلندر“ کشگ بیت

انت۔

پنجگور ء شہر سوردو ء نامی بیس مردکار واجہ عبدالحکیم ء گشت کہ آوتی ورنائی ء اے

نبد ء سئیل ء شتہ۔ تہہ ء نیمگ ء من دود دیوال بروبری ء یکیں رد ء دیست کہ یک دیوال

یے کچگ ء دو بیس دیوالانی نیام ء ہشت کس آنی جون گوں پشتی دیوال ء جھوکہ دیوک

تنت۔ زانگ بیت کہ اے مردم آن ء زند ء دیوال ء تہا مان گرگ بوتہ کہ جھوکئی جہت ء

آہاں ساہ داتہ۔ پشندگ ء بادشاہ ء حاکم آں وتی کستی آن ء ہے ہمیں سزاداتہ
ڈس:

1۔ بلوچی گال ”او“ فارسی عزیز () ء معنا آں دنت کہ اردو ء معنائے ”کا، کے، کی، سے
والا“ بنت انت۔ چو کہ فارسی ء گال ”غزُر، خواب خرگوش و شاہ جہاں، ماہ نو، چشم ظاہر، ماں
بلوچی ء ”حراونز، واب او کرگوشک، شاہ او جہاں، ماہ اونوک، چم اون ظاہر“ کشک بنت۔
بلوچی ء ”او“ پہ بُرز ء معنا آں شہ و ہداں کارمرز بوان پیداک انت۔ بلئے شہ چی یے
و ہداں بلوچ قلم و لہجہ ایسی ء بدل ء فارسی بندش ء نبشتہ کنزگا انت۔ ہے سوب ان کہ بلوچی
ء کہنیں مڈی مداں مداں گار بوان انت۔ باید انت کہ ماوتی مئیل ء حقین ء ذکریں بلوچی
ء نیمگ ء بگردین آں۔ بلوچی ء ہے ”او“ ء کردے گال کہ بلوچی گپ ء گال ء تہا ساڑی
انت چوش انت:

”راہ اوراستی، دل اوستک، رنگ اودروشم، سکی اوسوری،
روح اورہمان، گاہ اوکدیم، ہورت اوپروش، چداو پد،
چداودیم، چداوساری، گج اودپ، ذات اوزریات،
زہ او بد، آج او پیش، درد اودل، دست اودروت، تند
اونیاد، سُر اوساز، ارس او اومب، ڈؤل او بد، بلاہ او بد،
کیچ او مکران، کوچ اوبلوچ، سرد او مرد، آپ او زمزم،
ناچ او کشکی، ناچ او صحبت، ء دگہ سداں گال“

شاہی تمپ، تربت

تمپ، دمب ۽ راکشت۔ شاہی تمپ ۽ معنا بادشاہی دمب انت۔ اے دمب
یا تمپ ۽ ہندیک کہنیں بادشاہی بنجا ہے بوتہ کہ ایرانی ملک ۽ شاہاں اے کلات ۽ ماڑی
آنی تہا سارتی ۽ چلنگ ۽ موسم گوازینتہ ۽ گڈ ۽ گرانڈانی شکارکتہ۔

اے ہزاراں سال آں کہنیں شاہی بنجاہ ۽ بارہ ۽ نبشتہ آنی تہا چچ گندگ نہ
بیت۔ راجی گشتن ۽ گپت ہمیش انت کہ اے ہندشہ کیچ ۽ تارنخ ۽ سن آں کہن ترانت۔
اے ہند ۽ شاہی کلات شاہ کیکاؤس ۽ بندایتگ ۽ ایشی نام ہم کیکاؤسی کلات بوتہ۔ ایشی
سے طبق ۽ دوازده گنجی ماڑ بوتگ انت۔ بئی ماڑ ۽ چاریں کنج آں پراہیں چار ماڑ چست
کنگ ۽ سیسی طبق ۽ برزبالادیں ماڑ آنی بروبری ۽ بندگ بوتگ انت۔ اے کلات ۽ ایوکا
دودپرہ بوتگ انت کہ شہ گورچچان ۽ روبرکتی ماڑ آنی تہا چچ بوتگ انت۔ یک دیرہ یے پہ
دیمپانی سوار ۽ اولاک آں بوتگ کہ اولی طبق ۽ تہا شتہ ۽ پداپہ برزی طبق ۽۔ چہ اوداد گہنچ
در ۽ دپ یے نہ بوتہ وہدے کہ دومی دپرہ شاہی دپرہ بوتہ کہ تچک ۽ شہ ماڑ ۽ تہا پداپک
برزی طبق ۽ شنگ انت ۽ پہ سیسی طبق ۽ شہ دومی طبق ۽ پیشگاہ ۽ پداپک برزبرگ بوتگ
انت۔ اے ہمیں کلات بندی تیوگیں ملک ۽ تہا گندگ نہ بوتہ۔ گشتت کہ اے بے
دروریں کلات تاں دو ہزار سال آں ستاں بوتہ ۽ پہ بادشاہ آں ایمن جاہ ۽ باہوٹی ہندے
بوتہ۔

شاہوگھٹ

شاہوگھٹ پیشکان ءِ کوہی گھٹ یے ءِ نام انت۔ شاہوشہ کہنیں بلوچ ذات
مندش آں بوتگ۔ اے ذات ضلع کبچ ءِ مند ءِ بُنی ذاتے بوتہ کہ نوں مند ءِ دمگ ءِ نہ
گواہیت۔

کشت کہ شہ مردچی (2006ء) ءِ چار سد سال پیسر ترک آنی لٹ ءِ پل
کنوکیں لشکر ءِ کلا نچ ءِ دمگ ءِ مہلوک ءِ لوگانی سرائش کتہ ءِ لوگ آنی مڈی آنی برنگ ءِ ابید
پس ءِ گوک ءِ اشتران ءِ بُرتہ۔ اگاں کسے آہانی دیما در آتکہ تہ جتہ کشگ اش۔ وہدے کہ
لٹ ءِ پل ءِ کشت ءِ کشار ءِ حال دسن ءِ فٹکیں مندش آنی درنائیں شاہو مندش ءِ سر بوت تہ
آہی ءِ بہتیں مردم نژ آرت ءِ ترک لشکر ءِ پشت ءِ کپت۔ تاں کہ دُزیں لشکر ءِ را پیشکان ءِ
زیک ءِ رینت ءِ گوں لشکر ءِ پشت ءِ پشت کپتکیں ڈل یے ءِ دیم پہ دیم بوت ءِ گوں مردی
توکل ءِ الکاپی مرزت۔ بلئے کم سلاجی ءِ سوب ءِ شہ آہی سنکٹاں سسے کس کشگ بوت انت۔
نوں آہی ڈن ءِ سرامزگ ءِ کیگ نہ دیست۔ اسپان یے تاچیت ءِ گوں شش سنکٹاں کوہی
گھٹ یے گپت یے ءِ بُرزگ یے ءِ سگر بست یے ءِ نشت۔ ترک آں اے گھٹ ءِ سسے کش
آن ءِ بست ءِ تاں پنچ روج آں تیر گواری کت۔ گوں شاہو ءِ سنگت آں وردن ءِ سلاح
سرنیا تلگ ات پمیشا سگرانی تہا تیرانی وڈالی بوتنت ءِ ہے گھٹ ءِ تہا شہید بوتنت۔

شہر روغان

شہ بیلہ شہر؎ گور پچانی نیمگ ؎ نہہ دہ میل ؎ سر اشہ بیلہ کوئٹہ شاہ دگ ؎ چیمیں کش ؎
 یک کہنیں کوئٹی شہرے کہ گھڈ کور ؎ کر ابر زبالا دیں کوہ ؎ چپ ؎ چاگرد ؎ ہزارانی لیکہ ؎
 در چنگ بوتہ۔ ایٹی ؎ را شہر روغان کشت۔ ”روغ“ گواچن ؎ بلوچی ؎ ”لوغ“ انت کہ
 لبیلہ ؎ سندھی گوئگیں زبان ؎ ”روغ“ بیت۔ سندھی زبان ؎ ”ل“ ”ر“ ؎ تہا بدل بیت
 چو کہ آبلوچ ؎ را ”بروچ“ بلوچی ؎ را ”بروچکی“، بلفت ؎ را ”برفت“، حمل ؎ را ”حمر“،
 اُردو ؎ تلواری ؎ را ”ترار“، ہندی ؎ تھل ؎ را ”تھر“ کشت۔ ہے پیا ”لوگانی شہر“ آہانی
 زبان ؎ روغانی شہر کشت بیت۔ اے شہر ؎ نام فارسی وژا ”شہر لوگان“ کشت بیت بزاں
 ”لوگانی شہر“ ہمیشا لس بیلہ ؎ مردم اے نام ؎ را وٹی وژا ”شہر روغان“ کشت۔

وٹی نوبت ؎ اے یک مزنیں کوہی بازارے بوتہ۔ بلائیں کوہ ؎ را شہ پھا دون ؎
 مگرتاں ٹل ؎ چاریں ہمگاں کوئٹی در چتہ ؎ لوگ ناہینگ انت۔ اے شہر ؎ لوگانی تہا یک
 یک، دو دو ؎ سے سے بان آنی بے پھل ؎ فصلیں جا کہ مان انت۔ لہیں جا کہ ہنخون انت
 کہ بان اش پراہ ؎ دراج ؎ دری دار انت ؎ دیما اش برائدہ ہست۔ چوش زانگ بیت کہ
 جہل ؎ کساں کسانیں لوگ راجی مردمانی بوتگ انت ؎ مستریں ؎ بالائیں راجی میر ؎ دلچہ

آنی بوتگ انت۔ یک غودوشاہی وڑیں جا کہ ہم ہست انت۔ اے کوہ سری شہر ہستیں غ
 کپتکیں بان آنی پد غ نشان چٹ گار نہ انت غ شری غ زانگ بنت بلتے لوگاں رو کیں
 پد ایک کیشتری بار کپتگ انت۔ جا ہے جا ہے پد ایک آنی ڈوک ہما وڑ ارد غ سرا ایر گندگ
 بنت۔ اے در چٹکیں شہر غ لوگانی تھا جا گے جا گے وردن آنی امبار ہم گندگ بنت۔
 لوگان غ چرا گدان غ چلدان ہم مان بوتگ کہ دیوال آنی تھا در چٹگ بوتگ انت۔ یک
 انگریزے کار لیس نمشتہ کنت کہ اے لوگ شہ یک غ نیم ہزار غ کیشتر بنت بلتے کتر نہ بنت
 لبیلہ غ مہلوک کشیت کہ اے شہ حضرت سلیمان علیہ السلام غ نوبت غ شہرے غ لہجیں ایشی غ
 راگوں حضرت ہوڈ غ نوبت غ بندیت انت۔ نیم ترا شٹکیں چاتے گندگ بیت۔ اے
 چات غ دپ روغان کوہ غ ٹل غ سرا در انت۔ شہ ہمودا چات تاں کوہ غ بن غ کثیت بلتے شہ
 بن غ کہ کور غ گورم انت، بالادی غ کساس تاں شش غ ہشت فٹ بیگ غ چات غ راج غ
 ڈوک مان گتہ غ بندکتہ۔ اے لچ غ ڈوک ہمیشا در انت کہ شہ بن غ کور غ آپ غ چات غ
 کپ برتہ غ کوہ غ تہی کپ ہست انت۔ بازیں پٹ غ پولکار غ سوادی آں اے شہ چارتہ غ
 ایشی بارہ غ نیستہ۔ دی کنٹری آف بلوچستان غ تھا اے۔ ڈبلیو۔ ہیوگنز، لیفٹننٹ کارلس غ
 ٹپت غ نمشتہ کنت۔

”اے یک نوکیں غ بے دروریں زیدے ات غ

منی چمانی دیما ات۔ یک بنناک غ ڈر تکیں گھٹ یے

غ دو بیگ غ تلار تاں چار غ پنج صد فٹ غ مک تننت غ تنا

حدء تاں درچنگ بوتگ اتنت کہ کسے تنوداں شت
 کنت۔ اے درچن کوہ ء جہلی بہراں سک بازانت ء
 گندگ ء لوگ ء بان انت کہ وہد ء سرد ء گرم ء ایش
 آنی سراکارنہ کرتہ۔ یک 15 فٹ ء بان یے کہ برانڈہ
 وڑانت۔ ایشی کچ ء دگہ تہی بان یے کہ پہ تہاروگ ء
 دپ یے ہست یے۔ بازین آل چراگدان ہست ء
 یک بندیں جاگے کہ مردم زانت کہ وردن آنی امبار
 جاہے۔ گیشتری آن ء پہ اسپتیں خاک ء دونگ بوتگ
 ات۔ ہر جا کہ تلاء ء را درچنگ ء جاگہ بوتہ اوداں
 کساں کسانیں درگ ہم درچنگ بوتہ تنکہ پہ روشنائی
 ء کار بہ دیے انت۔ کوہ ء برزادی ء لوگاں نوں
 سرکپنگ نہ بیت۔ چیا کہ تنودا روکیں رُنگراہ نوں
 بارپتہ ء ڈریتگ انت۔ جہلی لوگ غریب آنی بوتگ
 انت کہ بے ڈولیں بُر اٹگیں گار انت کہ دپ ایش
 چپوٹ انت۔ اے بوت نہ کنت کہ روغاں شہر ء وڑیں
 درورے دگہ جا کہ بہ بیت۔

”اے شہر بارہ ء ملکی مردمانی کشک چوش انت:

”حضرت سلیمانؑ و نوبت ء اے شہر ء سرا یک
 بادشاہ یے حاکم ات۔ آ ہی یک براہداریں جنکے ات
 کہ نام یے بدیع الجمال ات۔ آ ہی شررنگی ء براہداری
 درہائیں رو در راحت ء ملکاں نام ات۔ ہفت ورنائیں
 دوست پرے جنک ء گنوک اتنت۔ دومی نیمگ ء
 لہتیں بلاہ ہم جنک ء سرا عاشق اتنت۔ آ ہفتیں سنگت
 ہے بلاہ آنی دست ء یک یک کنان چہ امروز ء شت
 انت۔ نوں اے بلاہ ء پہ جنک ء چست کنگ ء برگ
 ء لانیج اتگ ات کہ حق اودم ء مصر ملک ء شاہزادہ
 سیف الملوک ہے شہر ء سر بوت۔ آوتی نوبت ء
 شررنگیں ء دلاوریں ورنایے ات کہ آ ہی پٹ ء آ ہی ء
 را پہ ملک گیری ء دیم دا نگ ات۔ جنک ء را گوں اے
 ورناء مہر بوت۔ ء آ ہی ء اے درہائیں بلاہ آن ء
 جت ء گشت۔ روغان ء بادشاہ ء جنک ء را گوں مصری
 شاہزادگ ء سوردات ء تاں مزنیں و ہدے آہاں اے
 شہر ء سرا بادشاہی کت۔

شہر ء در بند ء کساں نیم میل ء تلار دور دی تاں

مزنیں بُرزی ء پٹنگ ء درچنگ ء مردم گندیت تہ منی
 خیال ء اے لوگ شہ پانزدہ صد ء گیشتر بنت۔ یک
 جاگے ہپت لوگ شر ء سلا متیں دروشمے ء اتنت کہ مے
 راہ بلد آنی کشگ ات کہ اے لوگ ہما پتیں سنکتانی
 بوتگ انت کہ بلاہ آل کشگ اتنت۔ کمیں گستا بدیع
 الجمال ء مزن شانیں میری گندگ بوت۔ اے ہند ء
 گرناگت ء چوٹ کنت ء یک تنک یے ء در کثیت۔
 ہے سر ء یک قدرتی تلار دیوالے دیما اوشتیت۔ اے
 تلار کساس سے سد فٹ بُرز ء سی فٹ پن انت۔ شہ
 نیاجین ء ایشی ء رابر اتنگ ء یک پست فٹ چار کنڈی
 بان یے جوڑکتہ کہ ایشی دوئیں دیم پہ دیمیں پہناد چچ
 انت ایشی کشک شہ تلار ء یک بُرزگ یے ء سرا
 گوئزیت انت ء تاں حدے ء گر ء سرا درنگ انت ء
 بان ء دومی کش ء دودپ دو بان آنی تہا چچ بنت۔ سچہ
 میں لوگ یک وہدے ء شداتہ بوتہ۔ چچ شہبہ نیست کہ
 اے یک شرتر ء مہر ترین ء مزن جاہیں سگرے بوتہ۔
 ایشی گوئز ء منی رہشون آنی گپت ء مسیت یے ء ہند

انت۔ ہے ہندء سیف الملوک ء شاہ ء گودی ء راشہ
بلاہ آل رکھینگ ات۔

شہ تاریخ ء پیسر ء اے گار آنی شہر ء بے میں چی
یے چارنگ ء رند مابیلہ ء وا تر بوت آن۔

(سرزمین بلوچستان، اردو بدل، پروفیسر انور رومان،

چھاپار: نادر ٹریڈرز مستونگ، تاکدیم، 195199۔)

سندھ ء گیدی قصہ آنی تھا کہ انت کہ پدا سیف الملوک ء لشکر کشی کت ء
سندھ ء حاکمی بنجاہ اروڑ ء سرا اُرش آر ت بلئے ملک یے گیت نہ کرت ء دومی نیمگ ء اروڑ
ء بادشاہ ء پنجیس روچاں شہر روغان ء سرا اُرش کرت کہ سیف الملوک ساڑی نہ ات۔
اے بادشاہ ء لشکر ء آ ہی لوگ ء در ستیں مردم آن ء دز گیر گت ء اروڑ ء بُرت۔ اے بندی
آنی تھا سیف الملوک ء شاہ بانک ہم گون ات۔ سیف الملوک پدا دومی گشتان اروڑ ء
سرا اُرش کاریت ء اروڑ ء رو در احتی نیمگ ء دریا ء بند ء پرو شانییت کہ اروڑ بگیٹ ء مز نیس
تباہی یے کئیت۔ اے بارہ ء کتاب ”قدیم تاریخ سندھ“ (اردو ترینک) ء تہاوی اے
سمتھ ہشتہ کنت کہ

”ایک حکایت کے مطابق اس شہر (اروڑ) کو 800ء میں سیف الملوک نامی
ایک تاجر نے اس طرح برباد کیا کہ ایک خوبصورت لڑکی کو عیاش راجا کے پنجے سے
چھڑانے کیلئے دریا کا رخ اس طرف بدل دیا اور شہر کو تباہ کر دیا۔“ (تاکدیم 438)۔

شہداد پور

شہداد پور، سندھ ءیک شہرے کہ ٹالبر ذات ء میر شہداد خان بلوچ ء نام ء سرا
 انت ء ہماہی آباد کرتگین انت۔ میر شہداد یک نیکیں ملوکیں ء فقیریں مردے بوتہ کہ
 کلہوڑہ حاکم میاں یار محمد ء درہائیں حاکی ہماہی قومی زور مندی ء سرا جھوکہ بوتہ۔ شہ حاکی
 ء ساری کلہوڑہ پیر ء فقیری ر بیدگ ء تہا انت ء سادگیں بلوچ آں آہان ء وتی پیر ء مرشد
 کشک ات ء کلہوڑہ فقر آنی مریدی اش پہ وت ء شات کرتگ ات۔ کلہوڑہ آں ہے
 بلوچ مریدانی زور اکی ء را پہ وتی حاکی گرگ ء کار بست ء بادشاہ ء چم ء نظر آں آحت
 انت ء سندھ ء حاکی اش گپت۔ میر شہداد ٹالبر، کلہوڑہ حاکمانی مستریں در دوار ء آہانی
 حکومت ء مہریں بر جاہی ء ڈالیں چیدگ یے بوتہ۔

وہدے کہ شاہزادہ معز الدین مغل ء حکومت ء راڈیرہ غازی خان ء دودائی بلوچ
 آں شاہ محمد دودائی ء کمانداری ء ہکل اینگ ات تہ کلہوڑہ حاکم میاں یار محمد ء ہے میر
 شاہداد ء رالنیلکت ء پہ مغل گورنر ء کمک ء راہ دات۔ میر شاہداد ء دودائی بلوچ آن ء
 جت ء جہلا دکت تاکہ مغل شاہزادہ ء پہ ایمنی نشت ء حکومت کت۔ شاہزادہ معز الدین ء

ہے چاکری آنی بدل ء میر شہداد ء ر ایک دمگ یے دات کہ اودا آ ہی یک شہرے پادکت
 ء و تی مردم آن ء نادینت۔ اے شہر ء نام ”شہداد پور“ بوت۔ میر شہداد ء ۳۳۳ ء ء امبروز
 یلہ دات ء شہداد پور ء قبر بوت۔ آ ہی ء قبر ء سراسر انیں گنبدے بندگ بوت۔ اے گنبد
 ء نام ”گنبد شہداد“ انت کہ مرچاں سورگ ء کپتہ ء ڈرنگا انت۔

میر شہداد ٹالبر ء نام ء سراسر ٹالپرانی ذات یے ”شہدادانی“ ہم ہست انت۔ آ ہی
 نسب ردناں ٹالبر آنی بن پیرک ء چوش انت:

”میر شہداد خان بچ ہوتک خان بچ ککو خان عرف میر سلیمان خان بچ شاہو
 خان بچ میر بجا رخاں بچ میر زنگی خان ٹالبر“۔

شہیداں جا لک

برزء نام رو برکتی بلوچستان ء جا لک شہر ء یک نامداریں قبرستان یے کہ ایسی تھا
 شہ دوسد ء گیش شہیدانی ادیرہ انت۔ کشت کہ اے قبرستان ء گیشتریں شہید ہما سرچار
 انت کہ 1737-38 ء شالیمار بند ء ہیل ء ملک ارد شیرنج ملک شیردل خان ء لشکر ء تھا
 بوتگ انت ء گوں نادر شاہ ء لشکر ء جنگ اش داتہ ء شہید بوتگ انت۔ آ جنگ ء تھا ارد شیر ء
 بلوچ لشکر ء یک سد ء پنجاہ ء چار مردم شہید بوتگ انت۔ بچارت بنگپ ”میرانی
 قبرستان“۔

شہم چک

پہ ”شہم چک ء بچارت بنگپ ”گردی“۔

شے بلار ۽ سنگ

کچھ ۽ تمپ ۽ نذر آباد ۽ زرباری نینگ ۽ نوکیس راہ نامیں کوہ کورے۔ اے
 کور ۽ بزادی ۽ تنکیں گھٹ آنی تلاری رُنگراہ انت کہ گیشتر سیدانی شکاری پہ شکار ۽ پند
 ایش کشت۔ ہے گھٹی درنگ آں شہ یک جاگہ ۽ نام ”شے بلار“ انت۔ انگریزی نوبت ۽
 ہے ہند ۽ یک مزین ذوک یے ہم بوتہ کہ شہ جون ۽ شر بوتہ۔ ایشی نام ”شے بلاری سنگ“
 بوتہ کشت کہ شے بلاری پُشت ۽ آئی دژمن کچنگ انت کہ ہداں رسینگ ایش ۽ جتہ
 کشتگ ایش۔ آہی گوں وتی مردم آں شری ۽ جنگ داتہ۔ بلئے جنگ بوتہ۔

اے شہ بلار بلیدی یے بوتہ کہ کچھ ۽ گوادر ۽ حاکم بوتہ۔ ہر دیں کہ ملک ۽ تہا گچی
 آں زوراکی زرت تہ گوں خان ۽ کمک ۽ ملک دینار گچی ۽ کچھ کلات ۽ سراسکر کشت ۽
 چل بلیدی سلاہ بند کشتگ بوتنت۔ شے بلار حاکم ۽ بارہ ۽ کشت کہ آے روچاں دشت ۽
 شنگ ات ۽ شہ نوکیس راہ ۽ دیم پہ تمپ ۽ پیداک بیت کہ گچی آن ۽ سزاپ حال دے
 انت۔ آنوکیس راہ ۽ گھٹ آں بند انت۔ شے بلار کہ وتی کوش ۽ جاگہ ۽ ریت گچی ہکل

انت یے۔ گوں بلارء لہتیں مردم بنت پمیشا آ جنگ بنت ء کچج ء حاکی ملک دینار گچی ء دست ء کپت۔ شے بلارء قبر تمپ ء مز نیں قبرستان ء انت کہ کان لچ ء دیما انت۔

شے بلار بلیدی ء کوش ء پد آئی براث ء گچی آئی اُرش ء ناروائی آئی زاجرات
 تاں ایران ء بادشاہ ء سرکت ء شہ آ ہی کمک ء دز بندی کت۔ بادشاہ نادر شاہ ء وتی یک
 جرنیل تقی بیگ ء کمانداری ء لشکر۔ 'یدی آئی کمک ء راه دات۔ تقی بیگ اے وہداں
 اومان ء ات۔ آ گوادر ء آحت ء دیم پہ کچج ء پیدا ک ات کہ ملک دینار گوں وتی لشکر ء دیم
 پہ دشت ء شت ء کچج ء اُرد ء راپر مات دات یے کہ کلات ء چپ ء چاگرد ء دیپانی کل
 آن ء شہ آپ ء پُر کن ات ء سران اش ہمک ء گاہ ء بوج تالان کن ات ء کلات بندہ
 بت ہر دیں کہ تقی بیگ ء لشکر پدھر بوت تہ شاکر پکن ات ء ایرانی لشکر ء نیمگ ء برہ ات
 ء پدا بہ تچ ات ء کلات ء بہ پتر ات۔ ایرانی لشکر شمسے پشت ء کنیت ء ہے کل آئی تھا
 کہیت گڑا شما اش شکار بکن ات۔ اودا ملک دینار دشت ء سر بوت تہ دومی نیمگ ء تقی بیگ
 ہم رست۔ بلوچ ء ایرانی لشکر ء مڑائی بوت۔ چی یے کشک ء چی یے ٹپی بوتنت۔ جنگ
 ء نیام ء ملک دینار گوں لشکر ء دیم پہ کچج ء و اتر بوت ء کلات بند بوت شہ کلات ء ڈن کمودور
 ملک دینار ء سوچ آئی رو ء لشکرے اوشتاگ ات۔ ایرانی لشکر ء پدھر بوزگا گوں ملک
 دینار ء لشکر ء میدان کت ء کلات ء پترت۔ ایرانی لشکر ہم سر بوت ء شہ سے نیمگ آں
 کلات ء پترگ ء رجو بوتنت ء شہ آپ ء پُر یں کل آئی تھا کپان بوتنت۔ لشکر ء سداں
 مردم کشک بوتنت۔ بلے ایرانی نادری لشکر ء کلات ء چاگرد گی یلہ نہ کت۔ نیٹ ملک

دینار لاچار بوت و نادر شاہ و بادشاہی یے من ات و مزنیس ٹیکسی نکاری یے پہ بادشاہ و راہ
 دات۔ تنکہ ایرانی لشکر و کلات و چاگردگی یلہ دات۔ اے سال فروری 1740ء یگ
 ات۔ بلیدی آن شہ نادر شاہی لشکر و ہدے ہج حیر نہ دیست نہ آہاں وتی دانہہ پہ خان
 نصیر خان و برت۔ نصیر خان و بلیدی آن و حق و سرازانت و لشکرے پہ کچ و گرگ و دیم
 دات۔ ملک دینار مرمت گوں و مزائی و تہاٹی و دزگیر بوت پداشے بلار و خون و بدل و
 کشنگ بوت۔ کچ و سراخان و حاکی بوت۔ کہ آہی و کچ و حکومت پداگچی آنی دست و
 دات۔

شیخ حسین عزیارت

اے، ہنچو کہ شہ نام ع پدھرانت یک کہنیں زیارت یے بوتہ کہ سیتان ع قلعہ فتح ع
دمگ ع بوتہ۔ اے دمگ گیشتر سیتانی حاکم ع شاہانی ہنکین بوتہ کہ نوبت ع چراں نون
ایشی ع راسدانی حساب ع دمب آنی گورستان یے ٹاہینتہ۔ اے دمگ ع ڈگار گیشتر
سیتان ع نامی میں حاکم ملک حمزہ ع بوتگ انت کہ پدا ایشی مستریں ونڈ ملک ع مزنیں گہار
زتک ابوطاہر ع دیگ بوتگ ات۔ اے ورنایست ع دو سال ع وھی ع مرث۔ آہی ماٹ ع
وتی چک ع رایشخ حسین ع زیارت ع تہا پورٹ۔ شیخ ع کچنگ ع ہملسونیں ادیرہ ع سربر ع
ابوطاہر ع قبرآت کہ آہی ماٹ ع ہمیشی سربرا گنبدے بندینت ع ایشی ع را کہنیں نام ع بدل
ع پونکیں نام ”ابوطاہر سیتانی ع گمبد ع نامدار کت۔ 1872 ع اوغاناں اے گمبد ع تہا
خزانہ بوگ ع گمان کت ع گمبد ع راپٹ ات ع باددات ع دمی جُپ یے ع دروشم دات۔
بلوچ آن گمبد ع اے حال دیست تہ ادیرہ ع رانوک جوڑ کت ع ایشی ع را یک
زیارت یے ع جہت دات ع ایشی کہنیں نام ع سرو سوچ کت ع پدا ایشی ع را ”شیخ حسین ع
زیارت“ ع نام دات۔ بلوچ آنی ایر کتگیں نام ہر جا کہ نام کپت ع ابوطاہر ع نام آہی ادیرہ
ع گمبد ع پیم ع ابدی گار بوت۔

شیر گڑھ

اے تاریخی ہند ملتان ء تزیک ء بوتہ ء سردار چا کر خان ء پھاد کنگلیں شہرے
 بوتہ۔ ”بلوچستان تاریخ کے آئینے میں“ ء تہا جسٹس (ریٹائرڈ) میر خدا بخش مری نمشتہ
 کت کہ چا کر خان رند ء آباد کنگلیں اے ہند یک پولیس چوکی یے بوتہ کہ شہ لاہور ء پہ
 ملتان ء آؤ کیس پندی آنی ادا پ اسپورٹ آن ء تپانگ بوتہ۔ آہی ء شہ مولانا عبد الباقی ء
 کتاب ”مقامات داؤدی“ ء ونٹہ ء نمشتہ کتہ کہ شہ حضرت شاہ داؤد کرمائی ء آئیگ ء پیسر
 افغانانی حاکمی نوبت ء چا کر خان بلوچ ء قوم ء رجبے مردم آتگ انت ء ہے ہند ء ہنگین
 ایش کتہ تا کہ ملتان ء آؤ کیس آن ء چدا پہ سلامتی ء ایمنی بگوا زین انت۔ ادا آہی ء یک
 حبیلی یے ہندایتہ ء اے ہند ء راشیر گڑھ ء نام داتہ۔ آہی ء ”شیر“ ء گال پہ سردار چا کر
 خان ء کارمرز کتہ۔ پدا ہے ہند ء رامخدوم شاہ داؤدی کرمائی ء پہ وتی بودنی ء دوست کتہ۔

شیر محمد روش

بُرز و سر حال یا ”سر نامنگ“ و معنا شیر محمد و روج۔ اے نام رند و مگسی آنی نیام و
 جھل مگسی و نزیک و ”بھن گاہ“ و مڑائی یے و یات و گیر و دنت۔ اے مڑائی و تہا ہپت
 ہزار رندان و تی نامی ایس کماندار شیر محمد رند و سرو کی و بہر گپت۔ مگسی آنی لشکر یک ہزار و نہہ
 صد جنگول آنی بوتہ کہ آہی تہا چانڈیہ، خانزئی، موسیانی، ٹینگلی زئی و بادیزئی گون بوتگ
 انت۔ اے مڑائی و تہارند آنی ہپت صد مردم لشکر بوتگ انت۔ و ہدے کہ مگسی آنی لشکر
 و ایوکا ہر دہ مردم جنگ بوتگ انت۔ اے جنگ 1830ء و مڑنگ بوتہ۔

شیریں گُنب

شیریں گُنب لبیلہء، بیلہ جھاؤ کشک ء سرانت۔ آپی گُنب ء جند ”شیریں فرہاد“ نامیں ادیرہ ء گور پچانی کوہ بند ء جہلنگ ء بوتہ کہ ہارانی ترندیں آپانی آرتگیں بسک ء ڈل آں بارداتہ۔ ءنوں ہما پیشی گُنب درانہ کنت۔ مرچاں اے ہند ء کہنیں بُندی نام ”شیریں گُنب“ گار بوتہ ء پہ دسا چیں نام ”شیریں فرہاد“ ء نامدار ایش کتہ۔ ء ہما چیدگ ء نشان کہ ہتھیں ”شیریں فرہاد“ ء ہند ء اشکنگ بوتگ انت ادا ہا ہانی رنگانی کنگ بوتہ۔ چو کہ ہو ء نشان، سراپیں بُلک ء قبر ء دگہ۔

ہبکی ء گپ ایش انت کہ ہند ء چیدگ ء نشان آنی سازگ ء شیریں فرہاد ء نام ء برکنگ ء اے نام ء رانامدار کنگ ء پد ہم ”شیریں گُنب“ ء گواچنیں پیراشہ بیلہ ء مردم آنی سینگ ء یکپارگی ء گار ء بیگواہ نہ بوتہ۔ کشت کہ بیلہ دمگ ء یک بادشاہیے بوتہ کہ آہی چار جنین بوتگ انت۔ یک جن یے کہ نام یے ملکی بوتہ ایشی ء راتاں دوازده سال ء چک نہ بوتہ۔ گڑا اے جن ء منشت من !تہ کہ ہردیں من ء دلجہ حدانچ یے دات یا

جنک یے دات یے، من آرا فقیرے سانگ دے ایس۔ اللہ عرضاءِ ملکی و رابر اہداریں
 جنک یے بوت کہ نام و را ایش شیریں ایرکت۔ جنک کہ ورنائی و سر بوت تہ آ ہی و وئی
 یک گلام راجہ و رادل دات و آ ہی مہریگ بوت۔ جنک وئی ماٹ و پٹ و دلانسرو ات کہ
 چچ گر و دار و ہکل ہوکل یے پر نیست ات۔ آہر روج گوں وئی راجہ و پھ سئیل و سواد و
 ماذن آنی سرا ہے ”سیاہ کعب“ و سرائحت انت و نیاد ایش کت و بیگاہ و لوگ و گشت
 انت۔ بادشاہ و درباری آں شہ کیے و را شیریں و اے پچنگی و گلام و امبرا ہی دوست نہ
 بوت۔ آ ہی و بادشاہ و را گوشان جت کہ جنک و ت سر انت۔ اگاں گر و دار نہ بوت گرا
 تی بنامی دیر نہ کت۔ بادشاہ و ہے درباری و را گشت تو وئی لوگی و را پھ شیریں و لونگ و
 ملکی بیگ و دیم بدے۔ چیا کہ آ ہی و منشت یے کت و گوں من شہ آ منشت و پد نہ
 گردیت۔ اگاں تی لوگی و ملکی و رضا گیت تہ شہ منی نیمگ و شیریں تی نثار انت۔
 درباری و وئی لوگی پھ شیریں و مات و راہ دات بلے ملکی و آرا درادر اجواب دات و
 گشت من پھ وئی یکیں جنک و زندگی و وئی قول و نہ پر و شیں۔ درباری و اے حال
 بادشاہ و رادات۔ ملکی و ہم گوں وئی جو د و درباری و جنین و پھ شیریں و سانگ و آئیگ
 و آرا جواب کنگ و بارہ و سئی کت۔ بادشاہ و ہر چوں کہ ملکی و را سر پد کت کہ یک
 بادشاہے چوں یک مٹا یے و را وئی شہزادگیں جنک و بہ دنت۔ اے بلا ہیں شری یے و
 اید کہ بادشاہ و منی جند و درباری و وزیر من و شگان جعت کہ باریں بادشاہ و جنک چوں
 انت کہ یک شرفدار و نامی ہیں ذامات یے نہ رستگ یے۔ ملکی چچ پھ و بادشاہ و راہ و

نیاحت۔

شیرین ء سانگ ء حمرنوں ہر جا کہ تالان ات۔ شیرین ہم شاہ اے حال آں
 سنی بوت۔ بیواگ ء غوت سر ساری ء ہست ات۔ آہی ء وتی ماٹ ء راگشت کہ نہ آپت
 ء دشمنیں ذامات آں زوریت ء نہ گوں میا ء فقیراں سور کنت۔ شمارا سور دیگی انت تہ من
 ء گوں راجا ء سور بدے ات اگاں نہ من ہجج بری روچاں سور نہ کنیں۔ بادشاہ ء آہی لوگی
 اے بارہ ء سک دلپتر کہ تنت، نزانت اش کہ چوں پہ کشت۔ ہما درباری مرد ء بادشاہ ء
 راصلاح دات کہ آ راجا ء گوں اے شرط ء ایر پہ کنت کہ اگاں آ سیاہ کمب ء آپ ء شہ
 جوئے پہ پشتکوہ ء ملک آں پہ کشیت بیاریت گڑا بادشاہ آ را گوں شیرین ء سور دنت۔
 بادشاہ ء راجا ء دیما اے شرط ایر کت۔ شیرین ء راجا ء راگشت کہ گڑتی مہ کنت لہتیں پوریا
 گر بیاریت کار ء بنا پہ کنت۔ ہرج پوریا تے یے بیت شیرین پوریا ت آن ء دنت۔ راجا
 ء لہتیں روچ آنی تہا جو ء را پشتکوہ ء کندگ ء تاں سر کرنگ ات ء سے چار روچانی تہا
 آپ ملک آنی تہا رنگی ات۔ درباری مرد ء بادشاہ ء را سنی کت کہ جو ء سے بہر ء کار بوتہ
 ء راجا شیرین ء حرج ء سرا اے جو ء کار ء کنا کینگا انت۔ بادشاہ ء درباری ء راگشت کہ گلام
 ء بکش ات، دگر راہ نیست۔ شیرین من ء شر کنا نیست۔ درباری ء مردم آں شپ ء
 وہدے ء گلام ء را آوار جت ء برت کمب ء نزیک ء گشت ء دوردات۔ دومی سہب ء
 حال پرشنگ ات کہ راجا کشنگ بوتہ ء جون یے سیاہ کمب ء کر ء کوہاں کپتہ۔ اے حال ء
 اشکنگ ء پہ شیرین ء امبروز تہا بوت۔ آچو گنوک یگ ء سر جنان ات۔ وتی اسپ ء

سوار بوت ء تچکی ء سیاہ کمب ء سر اشت ء زار جنان ء کمب ء تہا دورے گت۔ وہدے کہ
 بادشاہ ء پرانی شوہاز ء مردم اینگر آنگر تاجینت انت تہ آہی اسپ اش کمب ء کش ء بندوک
 دیست۔ آہی جند آپ ء تہا کیوک مرتنگ ات۔ بادشاہ ء راجا ء شیرین ء جون آن ء بیلہ
 ء آرنگ ء کونڈم کنگ ء موکل نہ دات پمیشا دو بین آن ء کمب ء گور ا قبر کنگ بوت۔
 کسی روچ ء درباری مرد ء کشگیں جون ہم ہے کوہانی تہا گندگ بوتگ ات۔
 ہما سیاہ کمب پداپہ ”شیرین کمب“ ء نام ء زاننگ بوت۔ ملک ء تہا بادشاہ ء
 مردماں اے گپ تالان کرتہ کہ اے دو میں قبر ”شیرین فرہاد“ ء قبر انت۔

شہیہ مریدِ آپ

مولا درگ و پٹھام نامیں ہند و کوہانی نیاجین و جہلائیں کمب یے کہ دمگ و
 مردم ایشی و راشیہ مریدِ آپ گشت۔ اے کمب سربر و سیاہ چکیں سبز آپ یے کہ شہ
 کسان و مزنیں ماہیگ آں پُر انت۔ اے ماہیگ آں اود و مردم نہ گرانٹ و گشت کہ
 شہیہ و مرید انت اگاں گرگ بہ بنت گزاشیہ رنجہ بیت و گروکیں مردم و راتاوان ریت۔
 پٹھام و مردمانی کشنگ انت کہ اے کمب و کز و شہیہ مرید و دو بر چن چن روح داشته۔
 یک چلنگ یے حج و روگ و وہاں داشتگ یے و دگہ چلنگ یے شہ حج و آہگ و
 درگت و داشتگ یے۔ سری چلنگ و روچاں یک ماہناز نامیں ذالے آہی سرا عاشق بوتہ
 گزاشہ امبروزی مہر و ترس و چلیں روح تمام نہ کنگ انت و شپ و پاسے و وتی ماہری و
 زوار بیت شہ ہند و در آتہ شتہ۔ پٹھام و مردماں باز شوہاز گتہ بلئے شہیہ مرید دست نہ
 کہتہ۔

شہبہ مریدِ زامر

اے نام ماں مولاءِ یک سیاہ کعب یے ءکش ءبرزیں کو ہے ءدیما رتگیں
 مزنیں زامرے ءرا بر انت۔ اصلیں نام شہبہ مرید ءہشتر ءزامر انت بلئے مردم آنی
 دپ ء ”شہبہ مرید ءزامر“ ءنام رحتہ۔

مُولا ءکوہتگ ءاے سیاہ کعب پٹھام میتگ ءکز انت کہ شہبہ مرید ءآپ
 گشت یے۔ اے شہ سے نیمگ آں کوہانی تل ءانت ءتاں آپ ءروگ ءیک کشک
 یے کہ گور پچان ءانت۔ اے سیاہ کعب سکائی سک جہل انت ءشہ مزن مزنیں ماہی آں
 پُر انت۔ اے ماہی آں ءشہبہ مرید ءماہی کشگ ءزانگ بیت ءکس ایشانی شکار ءنہ
 کنت۔ ہندی مردمانی کشگ انت کہ دو سے رنداں اداور نا آں یک ءدو ماہی کہتہ کہ پدا
 ہماور نا ہے کعب ءتہا کچنگ ءبگ اِتنگ ءمرنگ انت۔ شودا و پدا ماہی آں کس نہ گبرت
 انت۔

سیاہ کعب ءزر باری کوہ مزنیں بُرز بالا دیں کوہ یے۔ ہے کوہ ءدیما مزنیں
 زامرے کہ کعب یے سیاہ کعب ءبرزی سربرا لونجان انت ءجھیں ندرنگ یے دے

انت۔ ہے زامر انت کہ دمنگ ء مردم شیبہ مرید ء زامر کے کش انت۔ اے دمنگ ء مردمانی کشگ انت کہ شیبہ مرید اشرے ء سرا ہے کوہ بن ء آحتہ بندرکتہ ء ہے سیاہ کب ء لنت ء نشتہ چلہ کش اتنگ یے۔ آ ہی اشرے ہے کوہ ء دیمہ ہے زامر چہ اتہ بلنے کدی اے زامر کے تیوگ ء نہ وارته۔ بلکہ درہائیں روج ء ہے کوہ ء ایدیم آدم ء چراتنگ یے ء پیشین ء توب ء ہے زامر ء سرا آحتہ چیزے دپارے وارته ء پد اٹھک اتہ نشتہ۔ نیٹ کہ شیبہ چداں لڈ اتہ لڈنگ ء و ہد ء زامر ء یک لمب یے ء ابید درہائیں زامر کے بر اتہ گوں وت ء برتہ۔ چیزے و ہداں پد زامر ء پد ابودکتہ ء وتی پیشی میں ستانی ء آحتہ اوشتاتہ۔

آہانی شکیں کشگ انت کہ ہمک جمعہ ء شپ ء اے زامر ء شاہزگار بنت ء سؤل کسان بیت پد ادومی شپ ء پد اچوڑ کشیت ء سہب ء بکندے کہ زامر ء شاہز شہ کوہ ء جہلادی گمب ء سرالونجان انت۔

مولاء مہلوک ء را اے زامر ء سرا ہمکنہ ستک انت کہ پہ ہروڑیں جان یے ء ایسی تاک آں کر انت ء بر انت ء جگ انت۔ آپان یے کش انت ء نادراہ ء راوارین انت۔ پہ بازیں نادراہی آں زامر ء تاک آن تائیت کنت ء نادراہ ء گور ء دیے انت۔ آہانی گپت ء نادراہ جوڑ ء دراہ بیت۔

شہبہ مریدہ و جنگل

اے جنگل مستونگ و روبرکتی نیمگ و نیمرخ و گور برات و کزانت۔ گشت کہ
 وہدے شہبہ مریدہ حانی و باہینگ و پد فقیری دریس و ماں، گوں کڑدے فقیراں شہ سیوی و
 در کپتہ و انجام پہ مکہ مدینہ و زیارت و بستگ یے تہ آہانی سری جھوک مستونگ و ہے جنگل
 بوتہ۔ ادا بازیں ہندی رند و دگہ بلوچ آں رو آکتہ۔ و تاں نیم شپان و بانگواہاں شہ فقیری
 نیاداں و ژنود بوتنگ انت۔

دادی زئی رندانی کشنگ انت کہ شہبہ مریدہ گوں سنگتاں ماں اے جنگل و تاں
 دو ماہاں نشتہ و اے ہند و آ شہ سیوی و در و در نیاحتہ بلکہ شہ کچھی و جھل مگسی و مولا و راہ و
 آحتہ۔ ادا رنداں آہی و رامہانی و پس و آرت و دومی و رنگ برتہ رسینگ انت۔ بازیں
 مرد ماں شہ آہی دست کپتہ و مریدے بوتنگ انت۔ وہدے کہ مردمانی رو آ باز بوتہ تہ
 آہی ماں اے جنگل و بوگ و حال تاں سیوی و پھج اتہ گڑا شہبہ و گوں سنگتانی صلاح و
 شپ وہدے و اے جنگل یلہ داتہ و یک نیمگ یے و شتنگ انت۔ آہی نام و سرا ایریں
 اے جنگل آہی سداں سال کہنیں ہنگینی ترانگ و چیدنگ انت۔

عمومی ڈن

”عمومی ڈن“ زائر ان بلیدہ ۽ ہاڈن ۽ نام انت کہ اودار اجد پتر ۽ دو مہر گی
 آنی گیر آری ادیرہ انت۔ اے مہر گی ۽ عمر ۽ ماہو ۽ نام ۽ نامدار انت۔ ماہونا میں پری
 دروشمیں جنک عمر ۽ تروزا ہگ ات۔ ماہوشہ کساں سالی ۽ چورہ بوتنگ ات۔ آھی
 ٹر و براں عمر ۽ ماٹ ۽ آھی ۽ راگون وت ۽ داشتنگ ۽ رو دیننگ ات۔ کساں ۽ عمر ۽
 ماہو ۽ بجالیب کتنگ ۽ مال چارینگ ات۔ اے وھی ۽ کیشتر چکانی براہ ۽ ڈول بے پلگاری
 ۽ روج زدگی ۽ چیرا چیرا انت۔

عمومی ماٹ ۽ ہے وھی ۽ توک ۽ ماہو ۽ را عمری نام ۽ کتنگ ات ۽ یک روچے
 عمر ۽ حال یے دات کہ ماہوتی دشتار انت۔ عمر ۽ گشت کہ آ اے لمھی میں ماہو ۽ رانچ پیم ۽
 نہ زوریت، آ شہ من یلہ انت ۽ ترا جواب انت۔ چوش اے نام گیتی پزشت۔

ماہ ۽ سال گونزان بوتنت۔ ماہور دان ۽ دروشم کشان ۽ چو آ پداتیں تنگ ۽
 در آیان بوت ۽ نوک ورنائی ۽ سند ۽ سر بوت۔ عمر چنت و ہدات کہ شہ زامران ۽ در آتنگ
 ۽ سند ۽ شتنگ ات۔ ہر دیں کہ آ شہ سند ۽ پدی گشت ۽ ڈیہہ ۽ آحت تہ اے نیام ۽ ماہو

۽ سور بوتنگ ات۔

حلك آنى مردم آن ۽ حال ۽ گپت كه نوڪ ورنائى ۽ شنگين عومر شه سنده ۽ آه
 سر بوتنه بلوچى دود ۽ پيا مردم آهي وشات ۽ آيان اتنت ۽ دست آن يه چكان اتنت۔
 اے وشاتى آنى تها پرى دروشميس ماهو هم گون ات كه نون ماه گل بوتنگ ات۔ عومر ۽ اليوكا
 كسانى ۽ ماهورا ديتنگ ات پميشا اے ورنائين برابدارين ماه گل ۽ رابجه نيارت يه۔
 ماث ۽ راجست يه كت كه اے جتك كے انت۔ ماث ۽ درائينت۔ اے همالهين
 ماهوانت كه ترا دوست نه بوت۔ عومر كشه شه اے پته ۽ اشكننگ ۽ پيسر مهر ۽ تير ۽ رادل ۽
 سراوار تنگ ات ۽ وٽى اتاله ۽ راڏو بارنگات۔

ماهو عومر ۽ ترو زا بگ ات۔ عومر ترو زهنگى ۽ نيون ۽ هر روج ماهو ۽ گندنگ ۽ آهي
 لوگ ۽ رو آكت۔ بلوچ آں گشته كه مهر ۽ مسك چيردات نه بنت۔ دو بين آنى وشين
 بوچا گرد ۽ را آڏهور كنت۔ نيٺ عومر ۽ ماهو ۽ مهر ۽ گپ لوگ لوگ ۽ للڪ آنى سرات۔
 اے حال ماهو ۽ جود ۽ آهي براث آن ۽ سر بوت۔ كشتت كه ماهو ۽ وسو ۽ عومر ۽ راپيرا
 كشتنگ ات كه تى همروچى رو آ ترو زهنگى گند ۽ نندے نه انت، چريشى مے بنا مى بوڻگان انت ۽
 مردم ماراشگان ۽ پڻگان ۽ انت۔ تونون مے لوگ ۽ ميا۔ بلے عومر چشين گپان ۽ نه برت
 گون۔ گز اما هو ۽ وسو ۽ وٽى بچ ۽ ماهو ۽ براث آن ۽ چه دو بين آنى مهر ۽ اوستو ۽ سئى كت ۽
 آهان ۽ بے غير تى ۽ شگان جت۔ نيٺ ماهو ۽ براث ۽ مرد ۽ يك شپه ماهو ۽ راكشت ۽ پدا
 ديم ۽ راپه عومر هلك ۽ دات تنكه آرا هم به كشتت۔ عومر ۽ راسئى كشتنگ بوت كه پرتى

کشک ۽ مردم پیدا ک انت۔ عومر پہ وتی مردمانی تزا آرگ ۽ دگہ ہلکاں کشک ات ہمیشا
 شپوئی شپ ماہو ۽ ہزم آنی دست ۽ نیاحت۔ دومی سہب ۽ دویمین نیمگ عومری ہلک ۽
 دیم ۽ ڈن ۽ سرائکش ۽ کشار ۽ تنت۔ یک ساہت یے ۽ تہا ڈن ۽ سراجون کچنگ اتنت۔
 عومر، ماہو ۽ مردغ براٹ کشک بوتنت۔ ہلک ۽ مردم آن وتی وتی آنی جون آن ۽ چست
 کت بُرت۔ غ عومرغ ماہو ۽ راہے ڈن ۽ سرادو کوئڈم آل جا کہ دات کہ ادیرہ اش کشک
 یے ۽ تہا کشک ۽ سرائنت۔ ہے عومری ڈن کشک بیت۔

عموری گھٹ

”عموری گھٹ“ نامی ہندو شرت و کتر اسامان و کوہ و گھٹ یے۔ عمور کچ و شہر
 ”گپن و ہوت سردار و ورناء گہرت و تیار یں بچ بیت۔ آہی پٹ میر دوستین بوتہ کہ نامی
 میں سرچار میر کبر و نا کو بیت۔ عمور ہوت پہ رنگ او در و شم و نامدار بیت۔
 اے نوبت و کچ و حاکم ایرانی حکومت و نادینگیں ذری مردم یے کہ نام یے
 ملک مظفر بیت۔ کہ یک گندہ ہیلیں بتا میں مردے بیت کہ شر رنگیں بچک آنی شوق و
 داریت۔ پرے گندہ کاری و آہی گور ابازیں چم جہلیں ڈلگ ہم بوتگ انت۔ چہ ہے
 ڈلگ آں کسے و مظفر و گپن و ہوت سردار و براہداریں چک و حال ہم سرکتگ ات۔
 یک روچے آہی وتی دلک آن و گپن و دیدات و عمور ہوت و بازیں ٹیکی نکاری گون
 کت گون۔ دلک آن عمور و گشت کہ آرا حاکم و کچ و لوٹ اتگ۔ عمور ہوت و وتی پت
 و راستی کت۔ پت شہ حاکم و گندہ کاری و حال و سنی ات۔ وتی چک و راگشت یے تو
 مرد۔ من روین جست یے گرین یے کہ پر توچے کارے کپتہ۔ بلے عمور در ایدیت کہ ابا تو
 دل تپر کہ مہ بو۔ من ورناء تیار یں بلوچ یے اوں۔ حاکم شہ من تیار تر نہ بیت کہ آ منی

عزت و سرادست دوردات بہ کنت۔

عومر ہوت کچھ عشت و حاکم و درگہ و سر بوت۔ کارداراں حاکم و را حال دات
 کہ ہوت سردار و ستین و چنگ عومر ہوت آحتہ سر بوت۔ مظفر و عومر لوٹا پینت و شتر نیا دکت و
 وتی دُلگ آں شہ یک یے و را گشت یے کہ عومر ہوت و را منی مہمان جاہ و برات بنا دین
 ات۔ عومر و یک و دو میراں گوشاں جت کہ مہمان جاہ و ماہ رو کہ حاکم حیائی میں مردے
 نہ انت و تویتام بے۔ عومر و گشت کہ من وتی جون و جسد و تھا ہا ہائی و زور و گندیں پیشا
 من و ترس نیست و شامے بارہ و دلم بہ بت۔ عومر ہوت و را حاکم و خفی میں بان یے و
 تہا نادینگ بوت۔ کہ آہی تہا مزن بہا میں عالی و کونٹ چیر گینگ اتنت۔ بلوریں آپواری
 و شتر ابواری و ادریس بوپ و بالشت آں بان و و لدار کنگ ات۔ ہر کس و زانت کہ حاکی
 جاہے۔

عومر ہوت و وتی بند و بوج پیسرا کنگ اتنت۔ ساعے و پھو ملک مظفر پترت و
 شراب آنی بلوریں آپواری خدمت کاراں پُرکت و آرت و دیمایرکت انت۔ عومر
 ہوت و زاننگ ات کہ آہی و را ہم ہنوش کنگ و حاتراز ہر آپ و ارینگ بیت۔ پیشا
 آہی و گوں وت و سا تگیں چکی زرتنگ ات گوں۔ چکی زہر آپ و نشہ و آپواری و تھا
 پر و شیت۔ عومر و وتی آپواری و شراب آنی تھا یہ چیر کائی و چکی آن و مان کت و گوں حاکم و
 درنگ و سنگتی کت۔ و ہدے کہ مظفر و را شراب و ہنوشی و خمار دات تہ دستے پہ عومر ہوت و
 دوردات و کشتے تو لو بو۔ عومر گشت۔ چون تو لو بنت من نہ زانیں۔ مظفر سوچ دات کہ اے

وڑا۔ عومر گشت۔ منی سر پر نہ بیت۔ تو ہنچو بہ بو من بکند یں گڑا ہما وڑ کنیں۔ حاکم عوت و
 رالوشت کت عوتو لوبوت عوتے چوش۔ عومر ہوت عوت ہنچو گپت عوت و نڈانی چیرادات عوت یک
 عوتیریں ایرانی برزیں دراج نلیں کرہ عوت رازرت عوت پھوک عوت گت دات عوتنا سہت عوت مال
 کن عوت درکن یے کت تنکہ مظفر خون چکر بوت عوت شہ سدھ عوت سار عوت شت۔

عومر ہوت عوت عوت راشہ بان عوت کش ات عوت کلات عوت درگہ عوت نشنگلیں میر عوت معتبران
 عوت کہ پہ حاکم عوت گندوکی عوت دار عوت اتنت، گشت کہ بگاییں ولجہ آں! شمنے حاکم شمارا تہا لونگ
 عوت انت۔ و ت اپس عوت راجا بک یے جت عوت میداں بوت عوت گپین عوت سر بوت۔ پت عوت
 راحالے داتنت عوت شت سامان عوت کوہ یے گپت عوت سنگر بوت۔

مظفر عوت حال آہی سپاہ عوت دستگ ات۔ آگوں کچی میر عوت معتبر عوت دلگ آں پہ عومر
 ہوت عوت دزگیر کنگ عوت سامان عوت کوہ عوت حج اتنت۔ عومر ہوت شہ برزا ڈوک آن عوت جہلاریڈ
 دینگات کہ چریشاں بازینے ٹپی بوتنگ اتنت۔ سپاہ عوت عومر ہکل کت کہ بیادزگیری بدے
 اگاں نازندگ عوت گردے نہ روئے۔ عومر عوت تواردات کہ مظفری چیرا بوتنگیں کچی دیمامہ کنز
 انت، ہما کہ آہی چیرانہ بوتنگ انت بیا انت گوں من گپ بہ کھت۔ کسے دیمانیاتک عوت
 سر اش جہل اتنت۔ عومر ہوت چیرا بالا سر کپت عوت شہ سامان عوت ہما دیم بوت عوت پداشہ گپین عوت
 ہلک اولڈے کت عوت روبرکتی مکران عوت باہو عوت ہنگینی بوت۔ (1)

سامان عوت کوہ عوت ہما گھٹ تنے و ہدی عومری گھٹ کھٹک بیت انت۔

ڈس:

1۔ کچی دشت ۽ کپکار ۽ لہتیں پیرین آنی کشنگ انت کہ عومر ہوت شہ کپین ۽ کپکار ۽ آتہ نشتہ چیا کہ کپکار ۽ کلات آہی قوم ہوت ۽ راگوں بو تہ ۽ پھل ہوت نامیں مردے ۽ دست ۽ بو تہ۔ پھل ۽ وتی سر آپ پہ مظفر ۽ راہ داتہ ۽ کابہہ یے شستاتہ کہ عومر ہوت منی دست ۽ انت اگاں مردی توکل ۽ کارگیت ۽ دزگیر گرت کئے یے گڑامداں مہ کن۔ سر آپ ۽ کابہہ ۽ اوستو پہ عومر ہوت سرکت۔ عمر ہوت ۽ لشکرے مچ کت ۽ کپکار کلات ۽ سرا اُرش آرت پھل ہوت ۽ کلات یلہ دات۔ عومر ہوت ۽ کلات گیت ۽ نشت بلئے گیگ یے نہ دیست۔ پد اشہ کپکار ۽ حلك ۽ لڈ یے کت ۽ با ہو ۽ نشت ۽ نشت۔

فتح پور (بام چاکر)

اے تاریخی شہر ندو لاشارء جنگ ء جنگلی نوبت ء شہرے کہ شہہ کچھی ء بھاگ شہر
 ء کساس دہ کلومیٹر ء سرانت۔ اے شہرنداں، پہ لاشاری آنی پروش دیگ ء وتی سوب ء
 گیر آری ء اڈکت ء ایشی ء را ”فتح پور“ ء نام دات۔ مرچاں ایشی دمب ہست انت ء
 بس۔ مولائی شیدائی وتی کتاب ”سرزمین بلوچ“ (چھاپ 1996ء) ء تہا گشیت کہ
 مرچاں اے دمب ء را ”بام چاکر“ گشت۔

فرخ نگر

اے شہر کہ دہلیء کساس ۳۵ کلومیٹر ڈور گل کٹ نامیں گمب ء لمب ء ۱۱۳۵ھ ء
 آبادکنگ بوتگ، بادشاہ فرخ سیر ء نام ء سرا انت۔ بلئے شہر ء جند آ ہی آباد کتگیں نہ
 انت۔ ایشی اڈ کنوک ء شاہی ہنکین یے جوڑ کنوک یک نامی میں بلوچ حاکم یے نواب
 فوجدار خان رند بوتگ۔ فوجدار خان رند ء حقی نام دلیل خان رند بوتہ کہ شہ سردار چا کر خان
 رند ء پشیدان بوتہ۔ آ ہی ء نسبی روچوش انت۔

”میر دلیل خان بچ میر بابو خان رند بچ محمود خان

رند بچ دولت خان رند بچ میران خان رند بچ ملک

ساہورند بچ ملک رنگارند بچ میردادن خان رند بچ سردار

میرچا کر خان رند۔“

(تاریخ مولانا نور احمد خان فریدی تا کدیم ۳۰۴)

نواب دلیل خان یک دیندار ء پرہیزداریں کتے بوتہ۔ آ گوں راج ء قوم ء ہور

تورمانرتک بوتہ ء ہر کس ء دردواری ء گون پتہ۔ آ ہی شریں نام ء تواردارگ ء سوب ء

شہنشاہ فرخ سیر آہی ء راہماہی ہنکین ”خرم پور“ دمگ ء حاکمی دات۔ کتو و ہدیہ تہا آہی
 وژ نامی ء شریں کار پدانی دیما آہی ء را فوجدار خان ء شاہی خطاب یا شرفی نام دیگ بوت
 کہ اے نام ء پشت ء آہی حقیں نام گار بوت ء ملک ء تہا پہ فوجدار خان رند ء نام ء نامدار
 بوت۔

شہنشاہ فرخ سیر آہی سرا باز مہروان ات۔ کہ اے شاہی مہروانی دلیل خان ء
 وتی ایمانداری ء گوں بادشاہ ء وفاداری ء بر ء آسرات۔ ہے سوب ات کہ دلیل خان ء
 نوکیں ہنکین ء را وتی یا وتی چک یے ء نام برکنگ ء بدل ء بادشاہ ء نام پرکت۔ دلیل
 خان رند ء را اے نوکیں ہنکین ء ڈگار فرخ سیر ء وتی خزانہ دار سیتارام ء لوگ ء مردم آن
 ء شہ ٹیک آن رکھینگ ء بدل ء دادکنگ ات۔ اے بارہ ء مولانا فریدی ء وتی راجد پتر
 ء تہا نیس اتہ کہ گل کٹ کمب ء نزیک ء مزین لدے بوتہ کہ مدام ڈنگ ء ٹیک آن
 را گوڑی آن ء ہے جنگل ء تہا پل اتہ۔ پہ ہے ڈنگ آنی گر ء دار ء دز گیری ء دلیل خان
 ء کمب ء گوڑ ء پہ وت ء کسانیں جا ہے بست ء گوں وتی سلاہ بندیں سپاہ ء لد ء تہا گرد ء
 چہ بناہ گرت۔ ناگت ء روچے دہلی بادشاہ ء خزانہ دار سیتارام ء لوگ ء زاکارانی اولاک
 دیم پہ دہلی ء روگ انتت کہ ڈنگ آن گپت انت۔ ہامان ء دلیل خان ہم تاں پل ء ہند
 ء سر بوت ء کسانیں مڑائی یے ء پد ڈنگ تنگ انت۔ دلیل خان ء سیتارام ء کٹم ء را پہ
 رکھ ء ایمنی دہلی ء رینت۔ سیتارام ء چک آن اے حال تاں بادشاہ ء سرگت۔ گڑا
 بادشاہ ء دلیل خان ء را آہی فوجداری ء سرادتم داشت ء پدا آہی ء راموکل دات کہ گل

کٹ کمب و کراپوت و لوگ بہ بندیت و عوت و عوتی مردماں ہماں بنا دینیت و دمگ و
 راشہ ڈنگ آں بہ رکھینیت انت۔ اے ہند آہی و را ۱۱۲۷ھ و داد کنگ بوتگ ات کہ
 ۱۱۳۵ھ و دلیل خان و فرخ نگر و بندگ و کار بندات کت۔

شہر و فصیل شہ ڈوک و چون و بندگ بوت۔ فصیل و دیوال آنی نیام و ریک پُر
 کنگ بوت تنکہ تیر شہ دیوال و آدیم بوت مہ کشت و تہہ و مردمان و تاوان مہ ریت۔
 شہر و فصیل و رانچ دبرہ بر کنگ بوت کہ نام اش جھہ دروازہ، پاتلی دروازہ، بشیر پور
 دروازہ، دلی دروازہ و مخرم پور دروازہ اتنت کہ در ہا رز و پراہ اتنت۔ کلات و سر بر و ماڑ
 بندگ بوتنت و سلاہ بندیس مردمانی گھاٹ اوشتارینگ بوتنت، ہر دروازہ و دپ و توپ
 منڈگ بوتنت۔ اے بلوچی ہنکین ۱۱۵۵ھ و تمام بوت۔

دلیل خان رند و بارہ و کشت کہ آہی و عوتی در ہائیں زند و تہا زنا کاری نہ کرتگ
 ات و تہجد و نمازے پھیری قضا نہ بوت۔ 1161ھ (۱۷۷۷ء) آشے امروز و لذات۔
 آہی و را دہلی دبرہ و دیماکل کنگ بوت۔ مہلوک و آہی و را ولی و ہند داگ و آہی
 ادیرہ و سرا کا آنت و عوتی دلی مرادانی پورانی و دعا آں لوشت۔

قوش آف

اے یک آپی چمگ بزاں مندے ء نام انت کہ دجلہ کنور ء ہما دست ء زاب
شہکور ء پچیں کر ء انت کہ اودا مزنیں میگ یے نشہ۔ نوں اے نام ہے میگ ء
راہر انت۔ اے میگ بلوچ راج ء کوچ قوم ء نام ء سرا انت بزاں کوچ قوم ء چمگ
یا مند۔ ”کوچ“ گال ء راعربی توار ء ”قوش“ نیشہ کنگ بوتہ۔ بازیں دنگ آں کوچ ء
کوش ہم گشت۔ میگ ء بلوچی نام آہی بزانت ء وت پدھر کنگا انت۔ اے کہنیں
میگ شہ عباسی ء اموی آنی نیام ء بوتگیں مزنیں جنگ ء شش سدسال پیرا آباد بوتگ۔
اے جنگ 33-132 ہجری ء بوتگ ات۔ اے جنگ ء درگت ء ہم اے میگ ء کوچ
قوم ساڑی بوتہ۔

قلعہ آحمد آباد

پہ ”قلعہ آحمد آباد“ ء ”کوٹ ڈیجی“ ء بنکپ ء بچارات۔

قلعہ ناصر یہ (پہرہ کلات)

اے بلوچ ڈیہہ ”پہرہ“ ء کہنیں کلات ء نوزدہمی صدی ء گڈسری سال آنی نام
 انت کہ ایران ء حاکماں آجوتی لوٹوکیں جنگولیں تمر دیں بلوچانی گر ء دار ء آہانی جہدانی
 بے سوب کنگ ء پہ، اے کہنیں کلاتی ہند ء نوک سروے کناینت۔ تنکہ ایشی ء را یک مہر
 ء محکمیں اُردی کلات یے ء جہت دینگ بہ بیت۔ اے گا میچ 1879 ء ء کرمان ء
 بلوچستان ء حاکم فیروز مرزا ء زرتنت ء طہران ء ناصر الدین شاہ ء را سروے رپورٹ راہ
 دات ء اے ہند ء کلات ء را الہمیں اُردی بنجا ہے ء تہا بدل کنگ ء صلاح دات۔ ناصر
 الدین شاہ ء کرمان ء ”معمار باشی“ ء کماش ء سروکی ء ایشی دوار بندگ ء شاینت ء
 کشادی کنگ ء کار بندات کت۔ اے کار ء تاں ہپت سال داشت ء نیٹ جریدگ
 بوت۔ اے کلات بلوچستان حکومت ء بنجاہ جوڑ کنگ بوت ء ایشی نام ”قلعہ ناصر یہ“ ایر
 کنگ بوت۔ ہر دیں کہ بلوچستان ء حاکمی امیر دوست محمد خان بار کزئی ء دستاں آحت تہ
 ایشی نام ہم بدل بوت ء کلات ء نام ”میر دوست محمد کلات“ بوت۔ پدا کہ ایران ء
 بلوچستان گپت تہ ایشی نام طہران ء سرکار ء بدل کت ء ”قلعہ ایرانشہر“ ایر کت۔ اصل ء

اے وہداں سرکار؎ پہرہ ء کہنیں بلوچی نام بدل کتنگ ات ء "ایران شہر" ایر کتنگ ات۔
 نوک بندگ ء ردء اے کلات ء راجا رکنڈی درو شم دینگ بوتہ ء ایشی تہاشہ
 یک صد ء پنجاہ ء کیش بان پہ اسپاں چار آہر، آپی کنب، اولاکی واڑ ء مزن مزین امبار
 بندگ بوتہ۔ تیوگیں کلات ء را پہ سہتگیں حشت آں بندگ بوتہ۔

2006 ء سال ء حال انت کہ کلات نوں شہ پیشی جاوڑ ء شتہ ء گنڈ کنڈ ء جڑ

اتنگ ء ڈرگانت۔

کاؤسی کہن

اے کہن ماں مکران ء شہر ثر بت ء انت کہ شہ سداں سال آں ایسی مزُن مزُنیں
 دیات آن ء آباد کتہ۔ اے کہن ء آپ بلا ہیں نوانی آپ یے بوتہ کہ مشینی نوبت ء ٹیوب
 ویل ء موٹراں اے تاریخی چیدگان ء خشک ء بیگواہ کتہ۔ ہنچو کہ شہ نام ء پدھر انت اے کہن
 ایرانی شہنشاہ کاؤس کیانی ء حاکمی ء نوبت ء کشمگ بوتہ ہمیشا ہما ہی نام یے پر انت۔
 شہنشاہ کاؤس ء پر مات ء سرا ہنچیں کہن یے ہنچگور ء کوہ بن ء دمگ ء بوتہ کہ ہمے نام ء
 سرا انت بلے نوں اے سداں سالی کہنیں کہن بے آپ ء خشک بوتگ انت۔ ہنچگور ء
 کاؤسی کہن ء نوں نام ہم پشت نہ کپتہ۔

گتبه سید خان جمالی

سندھ ۽ شہدادکوٹ ۽ ہندے ۽ نام انت۔ کہ اے ہند ۽ سید خان جمالی نامیں
یک ناندہ ۽ نخی ۽ ادیرہ انت۔ ادیرہ ۽ سراسکانیں گمبڈے بستہ۔ ہے گمبڈ ۽ را ”کتبہ“
گشت انت۔

سید خان جمالی اصل ۽ شہ دادو ۽ میوانی نکت ۽ انت۔ آیک نامداریں نخی یے
بوٹہ کہ آہی اوتاک ۽ سراسدو بیرک مکت بوتگ انت۔ یک سہریں بیرک یے ۽ یک اسپتہیں
بیرک یے بوٹہ۔ اوتاک ۽ دو بہر بوتگ انت۔ سہریں بیرک داریں اوتاک ۽ مہمان آن ۽
گوشت رستگ ۽ اسپتہیں بیرک داریں اوتاک ۽ مہمان آن ۽ شیر ۽ روگن، ینکہ نیمگ
دیگ بوٹہ۔ آہی اوتاک ۽ لنگر سال ۽ سال شپ ۽ روج چچ بوٹہ۔ مسافر ۽ بے پوریات
آن ۽ ہرنیل ۽ ورگ رستہ۔

سید خان جمالی ۽ پٹ بخشل جمالی پتہ کہ تنگیانی جمالی آنی بن پیرک تنگی جمالی

۽ نخی انت۔

نخی ۽ وتی مرک ۽ دم ۽ ہم ہے وصیت کتہ کہ آہی گزارگ ۽ پد لنگر بندہ بیت ۽

ہر وہدنا و ہد مسافر ء سوالی آن ء ورگ بر سیت انت۔ و لجه ء تپاخی ء پداے لنگر آباد پیتہ۔
 شپ ء کجام پاسے ء مسافرے بیاتکین ء کتہ ء دپ ء توارے بکتیں کہ سخی! من تئی مہمان
 آں۔ گڑا ہمودا کتہ ء تہابہ و پتیں گڑا ورگ ء وہداں الم پر آئی ورگ آحتہ ء کسے ء توار
 کتہ۔ مسافر! وتی نان آن بزور بر۔ نان آروک ء مسافر ء رااے ہم گوشتہ کہ ورگ ء پد
 ہیراناں ہمودا ایر کن ما ایش تھر و بر آں۔ اے ناند ہی تاں مزنیں وہدے یک پیما بوتہ۔

کتبہ بے ستون

وسیلہء بادشاہ آں وتی بادشاہی بارہء وتی ملک و زبان و لغت و تہا تلانگ و تھارانی دیم و کردے گال آنی تہا گوسند کپتہیں حال بشتہ کنائینگ انت تنکہ پہ آو کیس نوبت و مردماں وتی بادشاہی و کہول و حال آں پیش بدار انت۔ چہ ہنجیں شک و بشتہ آں یکے نامی ہیں بشتہ بے ستون و کتبہ انت کہ ایرانی بادشاہ دار یوش کبیر و 515 پ م و بشتہ کنائینگ انت۔ اے مخی کراشک و انت۔ مخی کراشک، بابلی کراشک و گیرگانی و زورنگ بوتہ۔ اے گار و بیگو ایس بشتہ و راشہ پرسی پولس و جاگہ و درگب جنگ بوتہ۔ اے بشتہ وتی نوبت و شاہی زبان و ملکی زبان و بوتہ کہ ایسی تیوگ و 420 ریزنگ انت کہ ہر ریزنگ و تہا چل و پنج (45) حرپ انت (1) ایرانی فارسی کشوک و زانوگرانی کشنگ انت کہ اے بشتہ کہنیں فارسی زبان و انت بلئے آہاں پہ مشکلی اے بشتہ و چل درسد گال معنا کت کشنگ انت، آدگرانی معنا ماں فارسی و درنیاتنگ انت۔ بلئے کردی زبان و زانتکاراں اے بشتہ تیوگ و ونتہ و معنا کتہ۔ ہنجو بلوچی زبان و اے کتبہ تیوگ و وانگ و معنا کنگ بیت۔ ہبکہ و حبر ایش انت کہ اے بشتہ مروچی ہیں بلوچی و شری و وانگ بیت۔ ایسی و پانزدہمی ریزنگ تاں پست و نہمی ریزنگ و سد درسد مروچی بلوچی و تہا پورانی و وانگ و معنا کنگ بیت انت۔ زانگ لوٹیت کہ گورانی گردی و کمرانی بلوچی

ہشتادو درسدیک وژانت۔ فرق تہنا نبشتہ وژینگ انت۔ اگاں گردی ءرا بلوچی نبشتہ وژء
 کراشنگ بہ بیت تہ ہر کس ایشی ءرا بلوچی نبشتہ یے لیکھیت۔ ءاگاں بلوچی ءراماں گردی
 نبشتہ وژء تہا کراشنگ بہ بیت تہ اے گردی زبان لیکھنگ بیت انت۔ بزاں گورانی گردی
 ء بلوچی، گیشتر مکرانی بلوچی شہ یکے دومی ءسگانی نزیک انت۔ پہ درور ء گورانی گردی
 شیرے ءاؤلی دو بندان ء گردی نبشتہ وژء تہا بچارا ات۔

گردی

سیاچہ مانہ سیاچہ مانہ
 ہوراماں جیرگای سیاچہ مانہ

بلوچی

سیاہ چمانی، سیاہ چمانی
 ہوراماں جاگہ یے سیاہ چمانی

پہ درور ء بلوچی ء گردی ء کر دے گال ماچیرانیس آں کہ زانگ بہ بیت کہ

بلوچی ء گردی زبان چکس وت ماں وت ء نزیک انت:

گردی	بلوچی	گردی	بلوچی
میروان	مہروان	استیرہ	استار
مہ لا	مہلا	رؤ ونا	روژنا
جم و جو	جم و جوش	شؤ	شؤ۔ شف

چمگ	چمہ	خر، گر	گر (خر)
آف۔ آپ	آؤ	اولاک	ألاغ
کانی	کانی	شار	شار (شہر)
روژناکن	رؤناکہ	أودالله	آؤؤلہ (عبداللہ)
جوہر	سہ رجو	مہلابانگن	مہلابانگانہ
نہ بییت	ناییتہ	ہیش	نش
		سرارہء کانیء، ءدگہ دگہ	سرہری کانی

گردی ء بلوچی زبانانی اے تو یکی آ تاریخی داوا ء راستی ء شہوتی انت کہ کردشہ
 بن ء بلوچ انت ء شہ کوج بلوچ آن انت۔ بے ستون ء تاریخی شاہی زبان ء ہشتہ ہم
 اے داوا ء بیج ء شہوتی انت کہ اے کتبہ ماں بلوچی زبان ء ہشتہ انت کہ زرکس بادشاہ ء
 نوبت ء آ ڈیہہ ء سرکاری ء شاہی زوان بوتہ۔ بازیں زانکار ء پولکاراں ایسی ء رامان
 بلوچی زبان ء من اتہ۔ اے بوت کنت کہ آکوبت ء زبان ء نام ”بلوچی“ نہ بوتہ۔ یک
 نامی میں پولکار ء زانوگرو لجه کامل القادری ء اے بارہ ء پچار ء پد ہشتہ کت:
 ”چوش اے زبان (بلوچی) ء کہنی تاں پنجمی سدی قبل مسیح براں تاں زرکس ء
 بادشاہی نوبت ء سر بییت“۔

ڈس:

1۔ تاریخ ایران سید اصغر علی شاہ جعفری۔

گُردی

”گُردی“ سندھ و بلوچ حاکم نالپرائی ایک نامی ہیں و گراں بہا ہیں زخمیے و نام بوتہ۔ اے زخم شہ ایران و گردنا میں سلاہی کار جاہ و جنائنگ بوتہ کہ یک سوداگرے و یہ خیر پور ریاست و حاکم میر سہراب خان نالپرائے آر تہ و یہ بہادارتہ۔ اے زخم و یک دگہ نام یے ”شہم چک“ بوتہ۔ چیا کہ ایشی و را آپ دیگ و بدل و ہورانی خوب و گرو کی شہم دیگ بوتہ۔ کشت کہ ایشی و شہ ذورا گرو کی شہم آن و چک اتنگ و گروشک کہتہ۔ اگاں یک رندے شہ گرو کی شہم آن گروشک یے بہ پتہیں گڑاتاں سے سال آن اے زخم یک پیا گروشکی حزپ ات۔ و اگاں اے درگت و ایشی و آپ یے یا میس یے بہ دستیں تہ دمانے و تہا سیاہ گشت۔

کستوری واہ

”واہ“ سرایکی ء نوان بزاں شہجو ء را کشت۔ اے شہجو ڈیرہ غازیخان ء نامی
 ہیں سیاہ آپ انت کہ ڈیرہ ء بنا کارنواب غازی خان ء پرمان ء سرا آہی مالکاری وزیر رانا
 مانک رائے ء سروکی ء کشنگ بوت۔ وہدے کہ نوان ء سیاہ آپ جو در ء یلہ دمیگ بوت تہ
 نواب ء ایشی تہا کستور مسک چنڈت۔ اے بارہ ء رائے ہتورام ء وتی کتاب ”گل
 بہار“ ء تہا نیس اتہ کہ ہماروچ آل کہ نواب غازی خان اے نوان ء کارانی تہا گلکاش
 ات۔ تہ یک سوداگرے ء کستوری مسک پہ بہاء آرتنگ ات۔ مسک یک گراں بہائین
 جی یے کہ ہمک کس یے گپت نہ کنت۔ ڈیرہ غازی خان ء دمگ ء اے جی ء راز یروک
 نیست ات۔ باپاری ء گوں نواب ء گلنگ کت کہ آہی مسک ء رایک زیروکے نیست
 انت۔ گرا نواب ء چند ء آہی مسک آن ء پہ بہا گپت۔ وہدے کہ شہجو ء بنا کاری ء
 بندات بوت تہ آہی ء ہے۔ نہ ہائیں مسک آن ء شہجو ء سیاہ آپ ء تہا چنڈت۔ چہ اود ء پد
 اے شہجو پہ کستوری واہ ء نام ء نامدار بوت۔

کسوئی کلات

”کسوئی کلات“ گواچن ء ہما ”بیبہ آنی کلات“ ء پدی نام انت۔ قصہ ء بدلی
 ء کلات ء نام ہم بدلیت۔ پینرا چوش انت کہ کسو ء را، جنگ کتو کیس لوڑی آں نوکیس
 مردے دات۔ سری شپ انت، کتوشہ پُریس واب ء جہتریت ء نندیت۔ گشیت کہ
 نپادانی تہامن ء چیزے مان کنیت۔ مردنپاداں چاریت تنکہ کرپاسی کولک یے گندگ
 بیت۔ کسو گشیت ہمیش انت، من ء چک مان کنیت، واب ء نیلیت۔ مرد پہ ہبکی
 درائیت کہ اے وانر میں شے یے۔ اے چوں مان کنیت انت۔ زانا توتی برات آنی
 لوگ ء ہمنچو نازرک بوتگ ء؟ جدیک درائیت کہ برات آنی لوگ ء منی چیرگیج کر گوشک
 آنی سل بوتگ انت۔ ہمک روج منی برات آں دہ کر گوشک شکار کرتہ آرتہ ء ہر شپ من
 ء پتادسل آنی سرا دلہینگ اش، گڑا اے کرپاسی کولک چوں من ء اہمنیں واب ء کلیت
 انت۔

دومی سہب ء مردگوں وتی لوگ ء مردماں وتی جن ء کپتاں جنت ء جنین ء تہر دز

ء ٹہل آنی قصہ ء کنت۔ لوڑی وت ماں وت ء کشت کہ کسو ہر کسویں زال بے برتہ۔ کانی

کانی ء آ پے وارتہ۔ اے آسری میں سنگت یے نہ انت پہ وتی بے نگلی ء پتہیں براث یے
 کوشارینت انت۔ پہ وتی ہتھیں براث آں نہ بوت گڑا پہ ماچون بیت۔ نوکتریں موٹی
 یے چک ء اں مہ دنت۔ صلاح کھت ء شپ او وہدے ء دست ء پادان یے بند انت،
 دپ ء یے چک مان چھت ء بند انت ء برانت یے براث آنی بیران کچگیں ”ٹوہانی
 کلات“ ء بھت یے ء نیام ء زندگی ماں گی جنت یے ء بھت ء بڑی ء شداہنت ء بے
 مرادے کھت۔ پداہے ”ٹوہانی کلات“ ء نام بدل بیت ء کسوئی کلات بیت۔ اے
 پراہیں ہند ء نام ”ٹوہانی کلات“ ء ہند ء بنداتی دپ کسوئی کلات کشگ بیت مکلیں ء جلیں
 کلات ہیچ ہندے ء نہ گواہیت انت۔

کبر دمب

”کبر دمب“ ء تیوگیس نام ”کبر کلات ء دمب“ انت۔ اے چنگور ء چک ء
 انت۔ اے شانزدہمی صدی ء چنگور دمگ ء سرد دمگ ء نامدار ء جنگولیں حاکم میر کبر
 رئیس ء حاکمی بنجاہ بوتنگ کہ امبروز ء سرد ء گرم آں ڈیرینگ ء ڈسمی دروشم ء سرکتنگ۔
 دمگ ء مردمانی کشنگ انت کہ کبر کلات وتی نوبت ء دمگ ء بُرز تر ء مستریں کلات
 بوتنگ۔ اے کلات ء تہا کساس پتاد بان بوتنگ انت۔ ایشی تہا گوکانی تبیلی، اسپ آنی
 آخر، سلاہی امبار، گندیم آنی گرم، آپی کُنب، پس آنی واڑ، نوکر ء چاکرانی جاگہ،
 سپاہیگ آنی جاگہ، کاہدان، گنور جاہ ء دگہ بان ء میری بوتنگ انت۔

میر کبر رئیس ء چنگور دمگ ء حاکمی ء نوبت ہما انت کہ میر چاکر خان رند سخی ء

کز ء گوزراں حاکم ات۔ اے بارہ ء کہنیں بلوچی شاری گشیت:

”بُرزا اعظم خان انت جہل ء تاں کچج ء کبر انت

ڈھاڈر ء میران، ماں نلی سندھ ء عومر انت (1)

بیلو ء عالی ہوت، سیوی ء چاکر انت

چوش زانگ بیت کہ میر کبر رئیس ءِ حاکی تاں کچج ءِ سیم سرءِ بوتنگ دگہ جاگہ

کنیت انت:

”دژک ءِ ہاشم خان ات ءِ سرحد کبر ات (2)

بیلو ءِ عالی نوتک ءِ دتی چاکر ات

”سرحد“ ءِ دمنگ شہ تفتان ءِ ہما دیم ءِ بلوچی دمنگ بوتنگ انت کہ مرجان ایرانی

بلوچستان ءِ تہا انت ءِ کرمان ءِ رودراحتی نیمنگ ءِ انت۔ چوش میر کبر رئیس ءِ حاکی شہ کچی

سیم سرءِ بگرتاں کرمان ءِ رودراحتی سیم سرءِ بوتنگ۔ سرحد ءِ آہی حاکی بنجاہ ”لاذر“ بوتہ۔

اے ہما میر کبر انت کہ وہدے سیواقلات ءِ حاکم ءِ رائملک ءِ تہہ ءِ ڈن ءِ یاگی

آں نلیگ ءِ بے وار کتنگ ات ءِ شہ حاکم آنی دست ءِ آہانی حاکی روگات تہ آہاں شہ

میر کبر ءِ گمنک لوٹ ات ءِ میر کبر گوں وتی بلوچ اُرد ءِ سیواقلات ءِ سر بوت ءِ یاگی آن ءِ

جت ءِ جہلا دکت ءِ ملک ءِ تہا یمینی آرت۔ بلتے ہر دیں کہ آہی ءِ دیست کہ اے حاکم لگور

ءِ نا بودیں حاکم یے ءِ ملک ءِ راحہ دژمن ءِ بدواہ آں رکھینت نہ کنت تہ آہی ءِ حاکم ءِ را

دژودا کنایینت ءِ ہر دو ہندقلات سیوا ءِ زہری ءِ راوتی حاکی ءِ تہا آرت ءِ یک مہرین ءِ

اُلس دوستیں حکومت یے اڈکت۔ کبر ءِ بالادستی ءِ پد سیواقلات ءِ نام پہ قلات بلوچ ءِ

بدل بوت۔ قلات ءِ ایلتا زئی ءِ احمد زئی خان ہے دلاوریں کبر رئیس ءِ پشید انت۔ قلات

ءِ تاریخ ءِ اے پمیر اسری گشتاں انگریزی نوبت ءِ منصبدار ءِ نمشتہ کار ہنری پونگر ءِ

شوہارت ءِ قلم ءِ دپ ءِ دات۔ پمیر اچوش انت:

”قلات شہ سداں سال آں ہندو حاکم آنی
دست ء بوتگ۔ ایشی گڈی حاکم سیوا ناٹین یے
بوتگ۔ یاگڑا اے نام آہاں حاکی ء سرا آگ ء پد
زرتہ۔ سیوا وت قلات ء نشتہ ء آہی پنج سنگین
(3) زہری ء سرا حاکم بوتہ کہ سیوا ء ناٹینی جہت ء بوتہ۔
ایشی آنی حاکی شر ء گوں انصاف ء بوتہ ء ملک ء تہا با پار
ہم دیما ریان بوتہ۔ ملتان و سندھ ء ٹیک ء پیشکاراں
گوں یک رند ذاتے مزاری ء ڈنگ آنی ہوری ء
درہا ہیں دمگ ء را گوں وتی لٹ ء پیل ء دست دپ ء
داتگ ات۔ نوں ملک ء حکومتی بنجاہ ہم ایشی آنی ٹرس
ء نیم ء آماج بوان ات۔ اے جاوہر ء سیوار الا چارکت
کہ آشہ کوہی شپانک آنی سردار (4) ء کمٹک بہ
لوٹیت۔ آہی ء کمٹک لوٹ ات، تہ سردار پہ کمٹک
کنگ ء سر بوت۔

آ سردار کبر ات کہ شہ جشی پٹ ء چوک آن
ات (5) ء یک رستگیں بزرگ یے پنج ات کہ آہی
بازیں کرامت آنی ہم گپ ء جعت۔ اے نام ء

شریپ کہ آراگون ات، شہ آہی منوک آنی بازی ء
 یا شہ آہی پنجگور ء کم او کدڑیں ملک ء سوئب ء نہ ات۔
 اے شہ آہی پٹ ء مزن ہندی ء شریں نام ء توار ء
 برکت ء رتگ ات۔ سیوا ء پر آہی مردماں کسانیں
 پگارے دا تگ ات۔ بلئے چی یے وہداں پداے لشکر ء
 ملک ء راشہ پیشکار ء ڈنگاں رکھینت ء ایمن گت ء
 وت ڈیھ ء اُردی زوراک جوڑ بوتنت۔ کبر ء بادشاہ ء
 راکش ات ء وت بادشاہ بوت۔ بازیں ہندو آن ء
 مسلمان گت ء مسلمان نہ بوؤک آن ء مرک ء آماج
 کت۔ بادشاہ سیوا گوں لہتیں مردم آل جت ء زہری
 ء شت کہ تا وہداں آہی بچ سنگین اودا حاکم ات۔ نیٹ
 آہان ء شہ اودا ہم دراش گت کہ پدا آملتان ء شکار
 پور ء بھکر ء نیمگ ء لڈت انت۔ سیوانیٹ مُرت ء
 سنگین دزگیر کنگ بوت کہ پدا مسلمان بوت ء آہی
 منوک ہم مسلمان بوت انت۔“ (6)

ڈس:

1- نلی سندھ، انوگیس نصیر آباد ۽ ہما و ہد ۽ نام بوتہ۔ عومر، عمرانی قوم ۽ بن پیرک ”عومر نوحانی“ انت۔

2- وژک، و ہداں سراوان ۽ بجاہ بوتہ ۽ آہی حاکی شہ سرحد ۽ حاکی ۽ جتا بوتہ۔

3- ”سنگین“، بلوچی نام یے، بقال آنی تہاتنے و ہدی سنگین نام اشکنگ نہ بوتہ۔

4- اے ہنری پونگر ۽ ناسر پدی انت کہ آ شپانک آنی تہا سردار پولیت۔ نہ شپانک آن ۽ لشکر بیت ۽ نہ کہ سردار۔

5- کبر، حبشی یے نہ بوتہ۔ آ شہ ۽ بجاہ ۽ اشراپیں قوم رئیس ۽ بوتہ ۽ رئیس قوم ۽ تہا آہی

ذات ”بورسوار“ بوتہ۔ زانگ بیت کہ پونگر ۽ آہی ذات ۽ بارہ ۽ شری ۽ جت ۽ پُرس نہ گتہ۔

6- ٹریولز ان بلوچستان اینڈ سندھ 1861ء

کمبر ریک

اے نام بیسمہ رخشان ء کہنیں ریکی بچپ یے ء نام انت۔ نوں (1988ء)
 آریک ء بچپ وانیت انت بلئے جاگہ ء نام ء ڈوک آنی چیدگ یے ء تالائیں ڈوک
 ساڑی انت۔

اے ریکو بیں جاگہ ہما میر کمبر رئیس ء نام ء یا تگج انت کہ شانزدہمی صدی عیسوی
 ء بنداتی سالاں قلات ء حاکم ء بادشاہ ات۔ ء نجگور ء سرحد (کرمان ء رودراحتی بلوچ
 دنگ) ء حاکمی یے ہم گون ات۔ آیک سرچار ء دلاوریں جنگول حاکم یے ات کہ
 وہدے قلات ء ہما نوبت ء حاکم ء را کر ء گور ء بلوچ ء در بلوچ یاگی آن شہ ہرنیمگ ء
 کس اس ء نلیگ کت تہ آہی ء میر کمبر رئیس ء را پرت کت کہ ہیئت ء آہی ء راشہ یاغی آنی
 گزاء بہ چٹیت۔ انگریزی نوبت ء عیشکار ہنری پاٹھر ء وتی کتاب ”سفر نامہ سندھ ء
 بلوچستان“ ء تہا نہیں اتہ کہ میر کمبر ء لشکر کشی کتہ ء قلات ء سر بوتہ ء یاگی آن ء پروش داتہ ء
 ملک ء تہا ایمنی بر جاہ داشتہ۔ آہی ء شہ قلات ء زہری ء حاکماں حکومت ہم چچ کپتہ۔ ء
 بلوچ خانی ء بندات گتہ۔ نیلسن انسائیکلو پیڈیا (سیسی تا کبند، نہمی چھاپ) کشیت کہ شہ اودا

اوسر قلات ء نام ”سیوا قلات“ ات کہ پداپہ بلوچ قلات ء نام ء نامدار بوت۔
 میر کبر رئیس ء ہے جاکی نوبت ء حاران ء جنٹ ء جد گال آنی لشکرے ء دمنگ
 ء تہا دو سے جا کہ آں لٹ ء پل کت ء جت ء پیسیمہ ء کوہستگ ء شت انت۔ میر کبر ء
 وتی لشکر زرت ء ڈنگ آنی پشت ء کپت ء آہان ء ریننت۔ مزنیں مرڈے ء کشت ء کوش
 بوت ء بلوچانی اے اولی خان شہید بوت۔

آہی وصیت ہے بوتہ کہ گجام ہندے ء کہ آہی زند ء روج تمام بنت آہی ء راہا
 ہند ء کونڈم کنگ بہ بیت۔ ہے وصیت ء دیمار رئیس آں آہی ء راجنگ جاہ ء گور ء ریکی
 بچپ یے ء سراقبرکت ء آہی سراسہیدی چیدگ یے اڈکت۔

وہدے کہ رئیس لشکر قلات ء و اتر بوت تہ جد گال سردارے کہ نام یے کانبوخان
 (اول) ات مردم کت ء شہ قبر ء شہید ء جون ء راکش ات ء مستیں لیڑہ یے ء دیمادور
 دات کہ لیڑہ ء اے جون ء رادیہو بڑا برت ء پدا بن ء جت تاں کہ کانبوخان ء اے
 ناروائی ء کمذاتی کنگ ء حال پزشت ء کت ء کت ء مردمانی چکائی بوت ء آ کانبوخان ء
 پشت ء کپت انت۔ کانبوخان ء دست نہ دات ء بیگواہ بوت۔ گڑا مہلوک ء اے جون ء
 راجت کت ء قلات ء برت سرکت کہ اودا اے تاریخی میرنگ ء سرچار ء راسہیدانی
 گورستان ء کونڈم کنگ بوت۔ پلئے پیسہ ء آریک ء بچپ تاں روج اومروچی ہماہی
 یا تکی ء کبر ریک کشنگ بیت۔

کبر سنگ

”کبر سنگ“ رخشان دمگ ء پتکن نامیں ہند ء یک ٹوہن سنگ یے ء نام انت۔ اے ہما کبر ء نام ء سرائنت کہ بلوچ راجد پتر ء تھا پہ ”کبر اوسنریں سگار“ ء نام ء نامدار انت آ چیزے نوشیروانی لٹ ء پل کنوک آنی پشت ء کچنگ ات کہ شہ ہے راہ ء دیم پہ حاران ء کولواہ ء مردم آن چہ پل انگلیں مال آن گوں شنگ انت۔ آ ہی ء گوں وتی لہتیں سنگتاں مزنیں پندے ء آ سر ء ہے ڈوک ء بن ء سا ہی کرتنگ ات۔

کہنیں بلوچی شیرانی تھا آ را آ ہی شری ء دلاوری ء پہ زورین آنی گمک ء پر آ ہاں جنگ کنگ ء کارانی سو ب ء ”کبر اوسنریں سگار“ ء نام دیگ بوتہ۔ بزاں ہما کبر کہ آ ہی سگار مدام پہ جنگ ء لانچ انت۔ کہنیں بلوچی شاری ء تھا کنیت انت کہ لہتیں نوشیروانی دڑوتی سروک مہراب نوشیروانی ء سروکی ء یک ہلک یے ء راپل انت ء مالان یے زور انت برنت۔ آ ساہت ء ہلک ء مردیں آدم ساڑی نہ بنت۔ ہلک ء یک جنین یے ہمایگیں کبر ء لوگ ء وتی دانہہ ء اجرات ء کاریت ء گمک لوہیت۔ کبر نوک سورے بیت ء لوگ ء بیت۔ آ ہی ماٹ کبر ء تو ار کنت ء کشیت کہ لاک ء بہ بند ء

دڑانی پشت ۽ برو، گوں دُڑاں بہ مر۽ جنین ۽ برتگیس مالان چچ گر بیار، اگاں اسے مر۽ تھا تو
 جنگ بوتے تہ شہیدی منصب ۽ سر بے ۽ منی سر برز بیت کہ تو پہ حق ۽ پہ مردی وتی سرداتہ۔
 من تی شہیدی ۽ سراشان کنیں، نوک بانور بیس ۽ تی مٹ ۽ پداودی کنیں۔ اگاں لگوری
 پیش دارے گڑا تی ماٹ بوگ ۽ جہت ۽ من وتی شیر ۽ ترا پہل نہ کنیں۔

کبر وتی سگار ۽ زوریت ۽ گوں سے چار سنکٹاں نوشیروانی دڑانی پشت ۽
 کپیت۔ گوں دڑاں مردیت ۽ دُڑان ۽ جنت ۽ جنین ۽ مالان چچ گیرت ۽ کاریت انت۔
 میر کبر شہ ہوت قوم ۽ شیرانی ذات ۽ بوتہ ۽ روبرکتی بلوچستان ۽ صدیچ نامیں
 میگ ۽ نندوک یے بوتہ۔ آرو برکتی ۽ روراحتی بلوچستان ۽ گیشتریں مردائی آنی تھا گوں
 پیتہ ۽ مزینیں سنیلانی ۽ سواد یے بوتہ۔ نیسوک آں نیس اتہ کہ آرو برکتی بلوچستان ۽ جنگ
 یے ۽ تھا شہید بوتہ۔ بلے پنجگور ۽ آ ہی قبر ۽ ڈس ۽ را "سراؤک" نامیں ہند ۽ دے انت۔
 بلے مادر کیتک نہ گتہ۔

کوٹ بابر

اے نام و کلات و میری ملتان و دمنگ و انت کہ ملک سہراب خان دودائی و پنج
 ملک بابر دودائی و نام و انت کہ آنہی و ت بندائینگ ات و کھول یے بودنی ات۔
 ملک سہراب خان دودائی و را ملتان و حاکم سلطان حسین خان لنگاہ و پھ و تی
 حاکمی و رکھینگ و مہر دارنگ و شہ مکران و لوٹائینگ ات۔ چیا کہ کوہ سلیمان و بلوچ آہی
 ملک و تہا شور و انت و آہی و را پھ ایمنی حکومت کنگ و الگ و نہ انت۔ و گوں سلطان
 و ارداں گر و دا بوگناہ انت۔ سلطان و ملک سہراب خان و را و تی سرکاری دربار و تہا
 منصب دات و آہی پنج ملک بابر دودائی و را سہراب خان و دا نگیس جاگیر و آہی تیوگیس
 دمنگ و حاکمی دست و داتگ ات۔ پیشا بابر و ہے جاگیر و تہا و تی نام و میری بندائینگ
 کہ کوٹ بابر کنگ بوت۔

کوٹ بھجار

میر بھجار خان رند، رند بادشاہ سردار میر چا کر خان رند پنج ات۔ آماں پنجاب ۽ ملتان دمنگ ۽ تھل ۽ بودنی ات کہ خوشاب ۽ کڑ ۽ ات۔ ہمایوں بادشاہ ۽ خوشاب چا کر خان ۽ یک پنج میر دادن خان ۽ رائ ۽ تھل دومی پنج میر بھجار خان ۽ راد اتنگ ات۔ بھجار خان رند ۽ جہلم ۽ شہکور ۽ لمب ۽ وتی نوکیں ڈیہہ ۽ بجاہ اڈکت ۽ کوٹ ۽ کلات بست۔ اے بجاہ پہ ”کوٹ بھجار“ ۽ نام ۽ نامدار بوت۔ میر بھجار رند ۽ وتی اے منک ۽ تہا مزینیں شجو ۽ نوان کش ات انت ۽ بلک ۽ راباگ ۽ بکل ۽ میزراں گت۔ میر بھجار خان ۽ بارہ ۽ گشت کہ یک نیکد لین ۽ حقانی میں حاکم یے بوت۔ ۽ گڈسرا زندمانی ۽ تہا اللہ ۽ ذکر ۽ بندگی ۽ تہا بوت۔ آہی ادیرہ جلا بلوچاں نامیں ہند ۽ بوت کہ پداشہ اودا کشنگ ۽ خوشاب ۽ گروٹ نامیں جاگہ ۽ کل کشنگ بوت۔ اے بارہ ۽ مولانا نور احمد خان فریدی وتی کتاب ۽ تہا چوش نیس ایت۔ آکشیت کہ اے حال آہی ۽ راسر گودھا ضلع ۽ ساہیوال ۽ خان مشتاق احمد خان ۽ کاگدے ۽ تہا راہ داتہ:

”میر بھجار خان رحمۃ اللہ علیہ کا مزار جلا زیرین

المعروف جلا بلوچان میں تھا مگر آج سے چالیس سال قبل اسی موضع کے نمبردار سردار امیر خان کو خواب میں حکم ہوا کہ مجھے یہاں سے نکال کر کسی اور جگہ دفن کرو۔ کیوں کہ دریا نزدیک آ رہا ہے اور مزار کے بہہ جانے کا خطرہ ہے۔ چنانچہ سردار امیر خان نے اس کی اطلاع ساہیوال کے رئیس کپتان محمد حیات خان کو دی جس پر کپتان صاحب نے میر صاحب کا جسد خاکی یہاں سے نکال کر اپنے گاؤں گروٹ تحصیل خوشاب میں دفن کرایا۔ قبر پر مقبرہ کی تعمیر شروع تھی کہ کپتان صاحب کا انتقال ہو گیا اور یہ کام تکمیل نہ پاسکا۔ صاحب مزار سے لوگوں کو بے حد عقیدت ہے۔ جب کبھی وبائی امراض پھوٹی ہیں لوگ آپ کی قبر پر فاتحہ پڑھتے ہیں اور دعائیں مانگتے ہیں جس سے وہ بلائیں دور ہو جاتی ہیں۔“

کوٹ چا کر

کوٹ چا کر، رند ء قوی ہیں سردار میر چا کر خان ء بستگیں میری انت کہ ملتان ء
جلال پور پیر والا ء لودھراں دگ ء سراچست ء مکت انت۔ اے میری ء رامیر چا کر پہ
وتی جند ء ایمن جاہ ء جہت ء بندائینگ ات۔ اے ہما نوبت بیگ انت کہ ملتان ء سرا
سلطان محمود لنگاہ ء حاکی ات۔ جام ابراہیم سمہ اوج ء حاکم ات ء لنگاہ حکومت ء نایب
ات۔ بلے زور ء ہائی ء دلجہ ات۔ آہی ء رامدام اے ٹرس دل ء ننگ ات کہ لنگاہ
حکومت آہی حاکی ء بیچ مہ گیرت چیا کہ آدر ہا ہیں ملک ء حاکی ء سرانندگ ء انجام ء سرا
کار ء ات۔ شہ چا کر خان ء اودا آئیگ ء آہی اوست بست کہ اے بلوچی طاقت آہی
حاکی ء اکا ہیں باسک یے بیت ہمیشا آہی ء اوج ء ملتان ء میانجین ء چناب ء ستلج ء نیام ء
آہی ء رابلا ہیں تہب یے دات کہ سردار رند ء گوں وتی لشکر ء ہمے ڈگار ء سرا بوحث ء پہ
وتی کلات ء میری ء ہمے ہند دوست کت ء میری بست کہ کوٹ چا کر ء نام ء نام یے کش
ات۔

کوٹ نصرت خان

کوٹ نصرت خان، شہ کوٹ میر شہداد خان ء کساس پنچ کلومیٹر روبرکت ء بوتہ
 کہنوں بے نشان انت، ایوک ء نام یے پشت کپتہ۔ وتی نوبت ء شاہی میری آنی مٹ
 بوتہ ء رندی دیوان آنی شان ء مڑا بوتہ۔ نواب میر نصرت خان، قوی ہیں رند سردار میر چا کر
 خان رند ء نماسگ ء میر شہداد رند ء پنچ ات۔

کوٹ میر شہداد

”کوٹ میر شہداد“ پنجاب ءِ راوی نوان ءِ لمب ءِ تاریخی میں کلات یے بوتہ۔
 اے کلات ءِ رارند سردار میر چا کر خان رند ءِ بچ میر شہداد رند ءِ بستہ۔ وتی نوبت ءِ اے
 کلات شہ رندی ءِ بلوچی دیوان آں ستان بوتہ، نون آ کلات تہ نیست انت بلئے کہنیں
 نام یے ہست انت کہ میریں بلوچانی ترانگ ءِ دنت۔

بلوچ راجد پتر ءِ تہا میر شہداد رند ءِ باز مزنیں کار پدے ہست انت۔ رند ءِ
 لاشاری آنی سی سالی مڑائی ءِ پادکنوک شاہداد ات کہ پہ چا کر ءِ باہوٹ گوہر مہیری ءِ دل
 یے بند ات۔ دومی نیمگ ءِ آ ہی سنگت رائن لاشاری ءِ ہم جتیں مہیری چم ءِ چیرا کرتگ
 ات۔ نیمون اسپ تاچی بیگ ات بلئے ہتھیں جیرہ گوہر ءِ یاری بیگ ات کہ دو براتیں
 گردنا کیں قوم آن ءِ سی سالی گشت اوکشار ءِ پڑ ءِ پرینت یے۔

شاہداد ءِ دومی کار پدماں ہندوستان ءِ شیرشاہ سوری ءِ بادشاہی ءِ بھوریگ ءِ پہ
 ہمایون ءِ کمنگ کنگ انت شاہداد ءِ کمانداری ءِ بلوچ اُرد ءِ کابل ءِ قندھار دستاں آرت ءِ
 ہمایون ءِ بادشاہی برجاہ داشت۔ نامی میں پٹ ءِ پولکار و لاجہ سردار خان گشکوری وتی

کتاب ”چاکرا عظیم“ ء تہا نیسیت۔

”میر شہداد رند ء کمانداری ء سروکی ء لنگاہ، ناہڑ ء
کنگ ذات آں ابید چل ہزار رند ء دودائی آں پہ
ہمایون ء بالابندی ء لائک بست ء آہی اُردی توان
گیشتر گت۔

اے مڑائی ء تہا سوری آنی برین پُرشٹ۔ میر
شہداد ء ہشت پنج اے جنگ ء وڈالی بوتنت۔ آگوں
بلوچ سر مچاراں شہ دُرساں ساری دہلی ء کلات ء
پُرت اُنت ء تاں ہشت روچ آں کلات آہانی
دست ء ات۔“

”تاریخ فرشتہ“ نبشتہ کنت کہ میر شہداد یک نیکیں ء دینداریں مردے بوتہ ء

پنجاب ء تہا ہماہی ء شیعہ دین ء راتالان کتہ۔

کوٹ ڈبچی

”کوٹ ڈبچی“ سندھ و بلوچ حاکمانی ہمانامی میں کلات و میری انت کہ خیر پور ریاست و میٹنگ احمد آباد کو ہے و سراجردی بندنگ بوتہ۔ اے کلات میر سہراب خان ٹالپر و شہ پرورش و ارتگلیں کلہوڑہ حاکمانی اُرش و سُرَس و احمد آباد کوہ و سراجردی بنت۔ اے ہندشہ خیر پور شہر و کساس پانزدہ میل و سراجردی انت۔ اے کلات و راکوہ و سراجردی بندنگ بوتہ۔ مولانا نور احمد خان فریدی و تی کتاب ”سندھ کے تالپور حکمران“ و تہا نیسیت:

”پہاڑی کے اوپر تقریباً گول دائرہ کی صورت میں قلعہ تعمیر ہوا ہے۔ چاروں طرف فصیل اور پہاڑیوں پر مورچے بنائے گئے ہیں۔ خصوصیت اس قلعے کی یہ تھی کہ دشمن قلعہ کو فتح کرنے کیلئے چاہے کسی بھی جانب سے گولہ باری کرے مگر گولہ قلعہ کے اندر نہ پہنچ سکے۔ یہ قلعہ اپنے زمانے کے ان پڑھ انجینئروں کے فن کے کمال کا ثبوت دے رہا ہے۔“

کوٹک گیر

اے دو بید لیس جنتری تا انت کہ کچھ شہر ”شاہرنگ“ ء ہائی سکول ء کش ء ڈن ء
 سرا کچنگ انت۔ یک تاپے ڈگار ء سرا کپتہ ء چیر او حا کان انت و ہدے کہ دومی تا مکت
 انت ء کساس شانزدہ انچ ء گرے پیچ انت۔ کچنگیں تا ء گر چار کنڈ انت ء چنگیں تا ء گر گرد
 انت۔ اے جنتر بے کساس مزن ء پتن انت کہ نہ آسیا بی جنتر انت ء نہ آسیا بادی بزاں
 گواتی جنتر انت۔ اے وڑیں جنتر پہ لڈ ء بار ء پیل آں زرتگ ء پیل آں چرینگ انت۔
 شہ تاریخی وانگی آں پدھر بیت کہ جنگولیں لشکران ء ہے جنتر پیل آنی سرالڈوک گون
 بوٹنگ انت کہ پہ لشکری آنی دان دروشی ء کار مرز اش گرتنگ انت۔ شاہرک ء اے جنتر
 الم ء شہ ہما جنتر ان انت کہ شہ ہندوستان ء وا تر بوڈ کیس ء پہ یونان ء رو کیس سکندر ء
 لشکران ء گون بوٹنگ انت۔ چیا کہ اے لشکر ء لہتیں مردم گوں چئیے اولاک آں شہ شن
 ء شہد ء خرس ء مکران ء تو کی دمنگ آں پند جہنگا بوٹنگ انت ء پچیں ء نلکیس لداں آہانی
 بازیں پیل ء اسپ مرتنگ انت۔ پیمشا اے بید لیس جنتر دیماترا برنگ نہ بوٹنگ انت ء

بلوچ سرڈگار ۽ سراپشت کچنگ انت۔

دمنگ ۽ مردم اے جنتران ۽ ”کوئیک گیر“ کشت۔ آہانی کشنگ انت کہ اے
 کیہر ۽ کوئیکس چک آنی چکاسگ ۽ کوہ انت کہ حلا ریں چک شہ جلیں جنتر ۽ گر ۽ گوئزیت
 انت ۽ کیہری ۽ ملاستی ۽ شاراریت انت بلئے کیہر الم ۽ گپیت انت۔ ابید اے ستک ۽
 دمنگ ۽ مردم اے جنترانی بارہ ۽ ہیچ نہ زان انت بلئے گوں منی اے حبر ۽ تپاک انت کہ
 بید پیل آں نہ اے جنتران ۽ دگہ اولاک یے زرت کنت، نہ کہ چرینت اش کنت۔

کوچہ ساجد

”ساجد“ نام ء کوچنگ خضدار ء ہسمہ ء نیام ء کوہی کوچنگ یے کہ ساجد میران زئی ء نام ء سرائنت۔ ساجد ء بارہ ء کشت کہ آشہ مہدوی دین ء پیشوک ”میران محمد جوپوری ء کہول ء انت ء جوپوری ء دیم پہ ایران ء روگ ء درگت ء ساجد گونائی گون ات، کہ ماں فرہاء ء جوپوری ء میران ء پدگول وئی لہتیں آن کچج ء کوہ مراد ء آحت ء نشت ء مہدوی دین ء پچار بناہ کت۔ کچج ء مردم آن ء نوکیں دین ء پچار دوست نہ بوت۔ کزدے میر ء معتبران آہی ء راگت کہ تو ء تئی نوکیں دین ء گپ آل کچج ء مردم آن ء ہڑنی کت۔ آتئی جنگ ء کشنگ ء چک او پد نہ بنت۔ شرتر ہمیش انت کہ چداں درابرو، اگاں ناپد امہ کش کہ تر لہجہگ ء تچنگ ء وار نہ رست۔

اے پاترپ آل ساجد ء راشہ گچک ء در آئیگ ء لاچار کت۔ آہی دیم ء منزل گریشہ ء پوادات کہ اودانز یک ء کسانیں کوہتنگ یے ء تھا آہی ہند کت۔ کر ء گور ء مہلوک ء آہی دینی سر ء پران ء دیست ء گونائی رو ء آ ایش بناہ کت۔ ساجد ء ادا مہدوی دین ء پچار کت ء بازیں مردم یے وئی راہ ء آرت۔ آہی منوگر ہماہی دینی سیالی ء مریدی ء پدا ”ساجدی“ کشنگ بوتنت۔ وہدیکہ آہانی ہتیں ذات گچکی زئی ات۔ ہے کوچنگ کہ ساجد ء ہنکمین کتنگ ات۔ ”کوچہ ساجد“ ء نام ء نام کت۔ اے کوچنگ ایوکا ”ساجد“ ہم کشنگ بیت انت۔

کوشک

”کوشک“ مستونگ ضلع ءِ یک کہنیں کلات یے ءِ نام بوتہ۔ نوں اے کلات
 ءِ دمب ءِ حاک ہست انت ءِ بس بلئے ہند ءِ نام شہ ہزاراں سال آں بدل نہ بوتہ ءِ نوں
 ہما ہند ءِ بازار ءِ شہر ءِ نام انت۔ اے نام اصل ءِ ”کوشک کت“ انت کہ بزانت یے
 ”کت ءِ کلات“ انت (1) ”کوشک“ فارسی زبان ءِ تہا کوہسری کلات ءِ راگشت ءِ
 کک یک نامی میں زوراکیں ملھ (فارسی ءِ پہلوان) یے بوتہ کہ مزنیں جنگول ءِ مڑوکیں
 اُرد ءِ لشکرے ءِ زوراکی ءِ سرادمگ ءِ سرابالادستی یے داشتہ ءِ پٹ ءِ پل ءِ گر ءِ بند ءِ وتی
 تیم یے برجہ داشتہ۔ آ، ذات ءِ اوگان یے بوتہ بلئے آہی گیشتری اُردشہ ہندی بلوچ آں
 بوتہ کہ درہا سلاہ بندیں جنگول ءِ مڑوک بوتگ انت۔ آہی ءِ شہ مزن مزنیں سراں وڈال ءِ
 دمن کپتہ کہ شہ آہی زوراکیں اُرد ءِ تیم ءِ کسے ءِ نہہ کت نہ گتہ۔

کت، زابل سیستان ءِ بلوچ ڈیہہ ءِ مستریں ءِ مزن نامیں ملھ رستم ءِ ہمزمان
 بوتہ۔ رستم ءِ وتی نوبت ءِ شہ وتی زوراکی ءِ زورا نسی ءِ ہائی داری ءِ کسے ءِ را بے نہ کتہ۔
 آہی ءِ مزن مزن نامیں ملھ سراں گوں بند مڑا تہ ءِ آہانی زور مندی ءِ را جہلا دکتہ ءِ ہر

مزانى ۽ تهاسوب ڪٿهه۔ رستم ۽ توران ۽ سيستان ۽ مزن مزنين ملڪي جنگ آنى کماں داري ۽
 سپاه سردڪي ۽ نام ڪش اتهه۔ ايران ۽ بادشاهه ڪنجر و ۽ وهدے که شه توران ۽ بادشاهه افراسياب
 ۽ جنگ ڪٿهه اتهه نه ڪٿهه ته آهي ۽ رستم ۽ دست ۽ ارد ۽ لگام ۽ رادات۔ رستم ۽ توراني پيڻ
 جنگ يه دات ۽ سوب يه ڪٿهه ۽ افراسياب ۽ بازيں ڪلات آن ۽ گپت ۽ افراسياب ۽
 وٽي جان ڪش اتهه ۽ هندو ڪش ۽ ڪوهستگ ۽ تنگ شت۔

اے درگت ۽ که رستم گون وٽي سيستاني لشکر ۽ جنگ ۽ شنگ اتهه ڪڪ ۽ گون
 وٽي بلوچ ارد ۽ رستم ۽ پٿ زال ۽ سراكهنيں پشت ڪپتگيں دمين ۽ حرج آنى گرگ ۽ په
 زابل ۽ شنگ اتهه ۽ سوبين بوتگ اتهه۔ زانگ لوڻيت که ڪڪ ۽ شه سيستان ۽ بازيں
 زوراک ۽ حاڪمان هر سال حرج گپتگ اتهه که آهاني تهار رستم ۽ پٿ زال هم گون اتهه که
 آهي ۽ همڪ سال بے لیکھو يں ٺيڪي ۽ حرج ڪڪ ۽ راسر ڪنگ اتهه۔ بلئے آهي ۽ نوڪ
 ورنهين پنج رستم شه پٿ ۽ اے نزوري ۽ سئي نه اتهه۔ وهدے که آشه اسپنده ڪوه ۽ جنگي جُز ۽
 وٽر بوتگ اتهه ته آهي ڪيک جنگي براهندگ گشواد ۽ زال ۽ اے نزوري ۽ حال آهي ملهين پنج
 ۽ راداتگ اتهه که رستم چو مستين پيل ۽ بخش اتگ اتهه ڪڪ ۽ گون جنگ ڪنگ ۽ لانچ
 اتگ اتهه يه۔ پٿ ۽ په چشمين اشتاپيں جنگ ۽ آهي ۽ راموکل نه دات۔ بلئے رستم
 ناگت ۽ گون وٽي جنگول آں مر باد ۽ سربوت ۽ گون ڪڪ ۽ مزے بناه ڪت۔ پيراں
 ساليں ڪڪ ۽ رستم ۽ مگر زاني ديم داشت نه ڪت ۽ ڪپت ۽ رستم ۽ مزنين مال ۽ گنج ۽ ملام
 ديگ ۽ آهي حاڪمي ۽ بالادستي منگ ۽ قول دات۔ بلئے رستم آهي دام ۽ نه ڪپت۔ ههه توک

ع رستم ع پٹ زال گوں پنج ہزار سواراں مر باد ع سر بوت ع گوں کک کو ہزاد ع جنگ بندات
 بوت۔ بلا ہیں حوزر پچی یے ع پد لاجیں (ترکمن) ع اوگان آں سلاہ دور دات۔ سیتانی
 لشکر ع کک ع کوشک ع راڈ ہیرینت ع کوشک ع مولد ع غلام ع گنج آن ع لذت ع سیتان ع راہ
 گیت۔ کک ع راسا نکل آں بتگ ات ع سیتانی سو بکاران ع گون ات۔

شاہنامہ فردوسی ع تھا ابوالقاسم منصور ع ۵۵۷-۵۵۶ پ م (پیش شہ مسیح ع)
 اے پیڑا ع را الکا پی ع شیر بندکتہ آ ہی ع کک کو ہزاد ع اوگان ع لاجیں ترکمن سیاہ ع شہ
 جنگ ع پڑا ع تچنگ ع حال داتہ بلئے ہے اُرد ع بلوچ آنی تچنگ ع گپ نہ جتہ۔ شاہنامہ ع
 اے جنگی پیڑا اے رنگ گو شنگ بوتہ:

”نزدیک زابل بہ سہ روزہ راہ

یکے کوہ بود سر کشیدہ بہ ماہ

بہ یک سوئے آں، دشت خرگاہ بود

دگہ دشت زال ہندو آں راہ بود

نشتہ درآں دشت بسیار کوچ

زافغان ولاچین و کرد و بلوچ

یکی قلعه بالائی آں کوہ بود
 کہ آں حصن از مردم انبوه بود

مرآن حصن راه مرباد بود
 ازوجان ناخرد آں شاد بود

نژادش زانغان سپاهش بلوچ
 ازدشت خرگاہ بگزیده کوچ

اورانام بودی، کک کوہ زاد
 بگیتی بے رزم بودش بہ یاد

نریمان نتا بید باو بہ جنگ
 کہ درجنگ رفتی ہمیشہ بہ کنگ

چنان بود کہ ہر سال دہ چرم گاؤ
 پُراز زر گرفتی ہی باژوساؤ

ہمیں دادایں باثرا زال زر
دگر بد بد یہا بے خُمر

کہ برزابلستان نہ بندد راہ
زند تا ہندوانِ با سپاہ

دگر آن کہ درہ کوہ باآں دلیر
ہزار ند جنگی ہمہ ہم چوشیر

کزیں کردہ گروہے زہرکشورے
کہ ہر یک فزوں تراز لشکرے

کہ باہر لشکر صد ہزار
سوار و پیادہ بلوچان کار

ہزاراں سواران افغان گروہ
زلاچین دلیران، ابرکرد کوہ

ہمہ رزم دیدہ، ہمہ مرد جنگ
برآں کوہ مانند غران پلنگ

پیادہ روم سوئے آں بُرز کوہ
بہ بینم چہ سازند افغان گروہ

ندارم درنگ امشب ایدررکیں
مگر سوئے افغان وخرگاہ زمین

من ایدر بمانم نیایم بہ راہ
نتا بم باافغان ولاچین سپاہ

برخیز و درپوش آلاتِ رزم
کہ کوتاہ کردیم ما جامِ بزم

سوئے دشتِ خرگاہ تازنیم زود
زافغان ولاچین برآریم دود

بشندید رستم زگرگران

که این است پیکار افغانیان

بدیں زور بازو را زال زر

گرفتند هرسال ده خام زر

چو بهزاد افغان ازو این شفت

بدو گفت اهریمن ات بادجفت

چه درد زگزیدی بدیں سان درنگ

که آمد همه نام اوغان به ننگ

نه دژ مانده آنگه نه کهسار و سنگ

که آیم برافراز که چوں پلنگ

همه مرز افغان بهم برزنم

بدین دژ کین آتش اندوزنم

ازیں دشت خرگاہ افغان گروہ
ہزاراں سواران این دشت و کوہ

کمر بستہ آیند یکسر براہ
چہ نزدیک داستان چہ نزدیک شاہ

اگر کشتہ شد رستم پیلتن
بسوزم • زافغان ہمہ انجمن

بگفتند لشکر کہ اے پہلوان
بہ یزدان جان بخش و فرخ زبان

کہ یک تن نمائم ما از بلوچ
زایشان بہ زابل درآریم کوچ

ازاں پیش ترکان کوہ پیل تن
درآبد بجزگاہیان رزم زن

بتازیم و خود را برایشان زنیم
همه گردن و پشت اشان بشکنیم

سوی دشت خرگاه به آمد سپاه
ازایشان برادغان جهان شد سپاه

زمین گشت جنان و ارزان هوا
شده مرگ برجان افغان گواه

بگفتا چه دارید اندر کشید
ز دزدان افغان زمین سرکشید

بمانند یک تن درین رزم گاه
نخواهیم که مانند افغان سپاه

چو شد روز روشن از آں پهن دشت
بدیدند هر سو که لشکر گذشت

ہزاران زافغان ولاچین سپاہ
گروہے رسیدند سر بے کلاہ

ہمہ تیغ درگردن و سربہ پیش
ہمہ گرگ جنگی ہند ہمچو میش

پس آنگاہ مر باد کنند پاک
برآمدان دژیکے تیرہ خاک

ہمہ دژ بگردن زیروزبر
چوکت دید آن ریخت بر خاک سر

ز کہسار برگشت چوزال زر
سوی سیتان اندر آورد سر

سوی شہر آمل بدرگاہ شاہ
بیاد ابا خواستہ رزم خواہ

ہاں ککت بہ زنجیر و بہراد دُزد

ہاں مالِ دُزدان گرفت بہ مُزد

بلوچی ترینک:

☆ - ”شہ زابل ء سے روج آنی پند ء سر ابر ز بالادیں کو ہے (چلتن)۔ اے

کوہ ء یک نیمگ ء گدان آنی ڈن یے، دومی نیمگ ء ہندوستان ء روکیں کشک انت۔

☆ - آڈن ء سر ابازیں پہوال آنی ہلک انت۔ اے پہوال اوگان، لاجپن

(ترکمن ذات)، کرد ء بلوچ (2) انت۔

☆ - آکوہ ہنچو برزات کہ گوں آ زمان ء ہوارات، آ ہی بُرزی ء کساس جنگ

نہ بیت۔

☆ - آ ہی ٹکن آنی بالادی آ زمان ء راملنڈ کنرگا اتنت ء آ ہی بُرزیں ٹکل گوں

ملائکہ آں مرد انت (بزاں تاں چم ء کار ء بُر زانت)۔

☆ - آکوہی سرنگ ء یک کلاتے ات کہ شہ لشکراں پُر ات۔ تاں کلات ء

مر باد ء کشک شت۔ پہنا سر پداں اے (کلات) بلائیں چی یے ات۔

(نوں شائر کلات ء واجہ ککت کو ہراد ء بارہ ء گشیت)

☆ - آ افغان اوبادگ نیے ات بلے آ ہی فوج بلوچ اتنت کہ آہان ء شہ خرگاہ

دشت (گدان آنی ڈن) ء آرگ بوتگ ات۔

☆ - آ ہی نام ککت کو ہراد ات کہ ابید مرد ء جنگ ء دگہ چی نہ زانت یے۔

زیرمان وڑیں جنگول ہم شہ آہی بے سوب بوت غکلات بند بوت۔

(فردوسی کشیت کہ بلوچ سپاہ عزوراکی ءسراکت ءشہ سیدستان ءحاکم ءشاہاں

مزن مزین حرج گپت ءآہاں حرج ہمیشادات تنکہ ہندوستان ءباپاری کشک ءآبندمہ

کت، آہی ءشہ رستم ءپٹ ذال ءہم حرج گپتگ ات۔ کشیت:)

☆۔ آہی ءہر سال دھپیلک پڑیں زر حرج ٹیکسی نکاری ءجہت ءگپتگ ات۔

اے درائیں مڈی زال ءداتگ ات۔ ابیدایشاں دگہ بازیں ٹیکسی ءسوغات یے ہم راہ

دات۔

☆۔ ہمیشا کہ آزابلستان ءکشک ءبندمہ کنت (ءپہ وہدءموہ) ہندوستان ء

سراورش کت بکنت۔

☆۔ دگہ ایش کہ گوں اے دلاور ءاے کوہستگ ءہزارانی لیکہ ءجنگول انت کہ

مزاری زورجہت۔

☆۔ آہی ءشہ ہر ڈیہہ ءگچین کرتگیں سرچار آرتنگ انت کہ ہریک سرچارے

لشکرے ءگور ءجنت۔

☆۔ گوں ہریکے ءہزارانی لشکر انت کہ سوارین ءپیادگیں جہمیات کاریں بلوچ انت۔

☆۔ شہ اوگان آں ہم ہزاراں مردم آہی سپاہ ءتہا انت، آہاں ابیدلاوریں

لاچین (ترکمن) ءکوہستگی گردایش ہم مان انت۔

☆۔ دزست گرم ءسرد چستگیں جنگلی پڑانی مرد انت کہ اے کوہستگ ءتہا پلنگی

گزنت۔

(مٹھیں رستم شہوتی پٹ ء حرج ء ٹیکسی گرنگ ء حال ء اشکنگ ء پد کثیت ء

مرباد ء سر بیت)

☆۔ (رستم کشیت) من پند جنین ء برزیں کوہی کلات ء رؤیں۔ باریں افغان

من ء چے گرت کثت۔

☆۔ امشی گوں زہر ء پُرسی ء ادا اڈ کت نہ بیت (شر ترانت) رؤیں افغان

آنی تمن ء خر گاہ ء نیمگ ء۔

(رستم ء سنگت گشواد کشیت:)

☆۔ من ہمدال ہیں، گوں تو منی آہگ بوت نہ کت، من ء شہ افغان ء

لاچین سپاہ آں ثریت ء نیم کثیت۔

(رستم ء بد آحت۔ آہی ء گشواد ء لچی کنان ء کثت)

☆۔ پادا! سلاہاں بند۔ نوں شرابانی چر ء بند کن، گند من ہم شہ تاساں دست کش اتہ۔

☆۔ مارا حیا کٹکی ء مرکبان ء دیم پہ گدان آنی ڈن ء تا چیمگی ء افغان ء

لاچین انی میگان ء آس ماندارگی انت (3)

(رستم گوں میلاد ء گشواد سوارانی سنگتی ء راہ ء ہلک آنی سر اُرش آران مر باد ء

سربوت ء اؤگان آن ء ہکل کت۔ کت ء براٹ، بہزادر آحت ء پہ مرد ء دور کت پلے

رستم ء گرانیں گور ء دیم یے داشت نہ کت ء کپت بے سدھ بوت۔ رستم آہی دست ء پادا

بت أنت ءمیلاد ء دست ءدات۔)

☆۔ رستم، (بہزاد ء) گرانیں گرز ء (شاہنگ ء) سرا کند ات۔ (کہ) بس

افغان آنی جنگ ہمیش انت؟ باسک آنی ہے زور ء سرا ہر سال توشہ زال زر ء دہ پیلک زر
ء مال دست کپتہ۔

☆۔ بہزاد کہ شہ (رستم ء دپ ء) اے گپ اشکت انت تہ زادات یے۔ ”برو

شیطان ء چک ترا شیطان سوار بہ بیت۔ (اؤگان ء زاء بد نوکیں جی یے نہ انت)۔

(نوں رستم ء کوشک ء گوڑا ہکل کت)

☆۔ چوش چیا کلات ء تہا سز پ اتنگ ئے۔ توتہ اؤگان آنی نام بتام کت۔

نہ اے کلات نوں مک بیت نہ کوہ پشت کپیت نہ ڈوک اگاں من پلنگی سر بہ کپیں۔

☆۔ تیوگیں افغان دمگ ء چچی کنیں ء شہ کست ء آس ء کوشک ء راہن دے

این۔

(نا کام ء کت شہ کوشک ء در آحت ء گوں رستم زور جنو کائی یے بنا کت بلئے

شہ پیری ء رستم ء زوران یے سگ ات نہ کت ء کپت۔ نوں آہی ء رازر ء مال دیگ ء ء

وت ء را آہی پر مات ء حاکمی ء چیرا آرگ ء صلاح یے جت ء گشت یے)

☆۔ اے گدان آنی ڈن ء بے لیکویں افغان لشکر ء اے کوہستگ ء ہزارانی بور

سوار در ہاتنی چا کری ء کعت ء لایک ہستی ء خمئے پر مات آں سر ء چماں دارنت ء من

انت ٹری داستان ء بہ بنت یا بادشاہ ء۔

(رستم ۽ نه من ات ۽ پدادو بین آن زور چکا سی بندات گت۔ و ہدے کہ حال
تاں زال ۽ شت کہ رستم مر باد ۽ شت ۽ آدل تیر کہ بوت، پنج ہزار نامی میں بور سوار زرت ۽
مر باد ۽ سر بوت ۽ وتی اُرد ۽ راگت یے۔)

☆۔ اگاں پیل جونیس رستم کشمگ بوت ۽ در ہا میں افغان آن ۽ (زندگ ۽)
سوچیس۔ (سیتانی) لشکر ۽ در اپینت۔ او مٹھ! پیسہ ۽ اللہ ۽ سرا بہ کن۔ شالا کہ چہ مایکے ہم
شہ بلوچ یے ۽ کمتر نہ بیت۔ شک نیست کہ ما ایشانی پہوال آن ۽ زابل ۽ سر بکناں۔
☆۔ شہ ایش (بلوچ) آں کے جو نگیس ترک آں گوں مزت نہ کنت، ایوکا
گاہیاں جنگول دیما در آتگ ات۔

☆۔ ما بور اتا چیناں ۽ آہانی سرا اُرش کناں۔ ایشان ۽ شرین پروش دیان ۽
گردن پروش کناں۔
☆۔ گدان آنی ڈن ۽ نیمگ ۽ لشکراں دیم گرت۔ ایشانی آئیگ ۽ شہ پہ
افغاناں امبروز تہار بوت۔

☆۔ ڈگار ذرہ ات ۽ گوات ۽ نہر دات۔ او گان آنی چمانی دیما اجل ات کہ
اجل ات۔

(اے درگت ۽ زال زرگوں بور سواراں پدھر بوت ۽ رستم گندہ تر ہرم گیت ۽
کک ۽ راچست کت ڈگار ۽ جت ۽ دست ۽ پادان یے بست ۽ پٹ ۽ دیما برت یے۔
زال ۽ آہی کرتگیں ناروائی آن ۽ دل ۽ آرت ۽ کت ۽ آہی لشکرانی سرا اُرش کنگ ۽

پر مات دات)

☆۔ چے چارت، زہم آل کش ات ء افغان ڈنگ آن ء چکپروش بکن
 ات۔ تاکساس ء کہ یک سپاہی یے ء پشت مہ کپیت۔ من شمار اوگان آنی ڈول ء
 (گور) گندگ نہ لوٹیں۔

(گوں زال زر ء اے حکم ء گدان آنی ڈن ء جنگ ء چوپ بنا بوت۔ شب
 توگ ء پہ جوز پچی گوٹست۔ گور بام ء درہا ہیں اوگان ء لاجپین ترکمن آن سلاہ پرینت)
 ☆۔ نوں اے پراہیں ڈن ء سراہر نیمگ ء سیتانی لشکر مان رتنگ اتنت۔
 ہزاراں افغان ء لاجپین گل، سردر ء سر جہل آیان بوتنت ء سلاہ پڑیناں بوتنت۔ پہ غلامی ء
 سر جہل ء زحم مان گٹ ء لونجان اے درہا ہیں جنگولیں گرک چومیش ء سراہر دیان
 اتنت (4)۔

(سجہ بین آن ایردستی من ات، کوشک ء را املسون کنگ بوت۔ کت کو ہراد
 درہا ہیں گلام ء مولد ء بھاتی ء گنج ء مال زال زر ء رادست کپنت)۔

☆۔ پدامر باد ء کلات آن ء ڈھیرینگ ء آس مان دارنگ بوت کہ ابید
 سیاہیں پھر ء چچ جی درانہ بوت۔ وہدے کہ کت ء چم پہ سوتکال آن کپت انت تہ
 حاکشانی یے گت۔

☆۔ روچے کہ زال زر رشہ اے کوہتگ ء بیرہ گت تہ پہ سیتان ء دیم یے دات۔
 ☆۔ آمل ء ہند ء بادشاہ ء درگہہ ء جنگولیں ملہ (رستم) (پر مات ء رذو ء آحت

عسربوت۔ (گونائی) جولانی کک کو ہزار ڈنگیں بہراد ع آ ہی پل انگیں درائیں مال
گنج گون اتنت)۔

ڈس:

1۔ بلوچ تاریخ نویس میر گل خان نصیر ء وتی کتاب ”کوچ و بلوچ“ ء تاکدیم ۱۴ ء سرا
”کوشک کت“ ء را ”کوش کک“ نویس اتہ ء ایشی بزانت ”کت ء کوش ء جاگہ“ کشتہ کہ
ردانت۔ آ ہی ء نبشتہ کتہ:

”کوش کت“ کے معنی بلوچی میں کک کو قتل کرنے
جگہ کے ہوتے ہیں۔ چلتن کے جنوبی دامن میں عین
لب سڑک ”کوش کت“ کے نام سے وہ مقام موجود
ہے جہاں پر رستم نے کت کو پچھاڑ کر اس کی مشکیں کس
لی تھیں۔“

میر صاحب ء ”کوش کت“ ء بزانت تہ راست نویس اتہ بلئے اے نام ”کوش
کت“ نہ انت، ”کوشک کت“ انت بزاں ”کک ء کلات“ دومی راستی ایش انت کہ
شاہنامہ ء تہا کت ء را کشنگ ء گپ مان نہ انت بلکہ آ ہی ء را گوں آ ہی براٹ بہراد ء
گوں پل انگیں زر ء مال آں سیستان ء شہر آمل ء بادشاہ ء گور ابرگ ء گپ مان انت۔
شاہنامہ کشیت کہ کت ء را ”پاہہ زنجیر“ بزاں جولان جنوک برگ بوت۔ وہدے کہ آ ہی
کشنگ ء چچ کت نیست انت گڑا جاگہ ء نام چوں ”کوش کت“ بوت؟۔ اے نام ولجہ گل
خان ء وتی سازنگیں نامے کہ گوں راجد پتر ء چ سیادی یے نہ داریت۔ بلوچی زبان ء تہا

پہاڑیوں کے جاگہاں گال ”کشتہ“ کا رمز بیت انت چونکہ ایشی درور ”بدو کشتہ“، حمند و کشتہ، میراں کشتہ نام آنی دروشم ء جاگہ ساڑی انت۔

2۔ راجد پتری پذیرید ء اے نام ”کوچ او بلوچ“ ء وڑا ”کرد او بلوچ“ بوت کنت کہ ایشی بزانت ”گرد بلوچ“ بیت نہ کہ ”کرد ء بلوچ“۔ بلوچی ء ”او“ فارسی ء زیر ء بزانت ء دنت کہ آہی نشتہ ء دروشم ”گرد بلوچ“ بیت۔ بزانت بلوچ راج ء گرد ذات۔ زانگ نہ بیت کہ فردوسی ء ادا اے نام ء راپہ ”گرد بلوچ“ ء بزانت ء کارمرزگتہ یا ”او“ ء رافارسی ء ”و“ زانتہ ء ایشی ء رادو ذات ء بزانت ء کار بستہ۔ کہنیں راجد پتری قصہ ء پیر آنی رو ء کالدا ء بادشاہ ”بلوچ“ ء سے زانگیں بچ کوچ (دومی)، نمرود (دومی) ء مرد نامیں بوتگ انت۔ شہ مرد ء بازیں بچاں کیے ”گرد“ بوتہ۔ گرد ذات ہمیشی پد انت۔

3۔ رستم اداوتی کست ء پہ اوگان ء لاجپین ء پدھر کنرگا انت۔ بلوچ ء نام ء نگیرت۔ تیوگیں جنگی پیر ء تھا آگوں بلوچ آں وتی ہج رنگیں زہراوری یا کست ء کینگ یے پیش نہ داریت انت۔ چریشی پدھر بیت کہ بلوچ لشکراں ککت ء ہمک اجابین ء نارواہیں پر مات نہ زرتگ ء وتی مزن ہندیس راجی نام ء راپونگ نہ کتہ۔

4۔ لاجپین ء اوگان آنی لشکر ء جنگولی آنی اے سر جہلی ء ایردستی ء سلاہ پرینگ ء ندارہ ء تھا ہم یک بلوچ یے گون نہ انت ء آہی نام نہ بیت انت۔

کوہ دل ایکیم

اے کوہ روبرکتی بلوچستان ء بم پشت دمگ ء بُر زبالادیں مز نہیں کوہ یے کہ شہ
 صداں سال آں بلوچ پراری ء جنگول آنی باہوٹ جاہ ء آہانی قومی سگر بوتہ۔ کجام سلاہ
 بندیں لشکر ء کہ ایران ء نارواہیں اُرد ء گول جنگ داتہ تہ آہاں ہر نیمگ جتہ ء اُرش آرتہ ء
 پداوتی گڈی نپس تنے کوہ ء سرگتہ۔ ایرانی گجراں پہ، اے کوہ ء سرکپنگ آہانی مرک ء
 متاگ بوتہ۔ گجر پٹ ء ڈن آنی شیر بوتہ وہدے بلوچ آنی کلات ء سگر کوہ بوتگ انت۔
 روبرکتی بلوچستان ء ہمپشتی کوہ آنی نلیگ تر ء بیمناک تریں کوہ ہے بوتہ کہ وہدے ایرانی
 لشکر ایشی کر ء گوراں سر بوتہ پدا آہی ء تیوگی زندگی ء وا تر نہ کتہ ء وتی نیم اش کو شارینتہ ء
 شتنگ انت۔ پراری ء جنگول آں وہدے کہ تاں اے کوہ ء وت ء راسرکتہ گڑا گجر دل ایکیم
 بوتہ کہ نوں آگوں اے کوہ گچتکیں پراری آں چچ کت نہ کنت۔ ہے سو ب انت کہ
 ہمپشت ء اے سگریں کوہ پہ ”کوہ دل ایکیم“ ء نام ء نام دار انت۔

کوہ مراد

کوہ مراد کچھ عثر بت ع کو ہے ع نام انت کہ مہدوی دین ع ذگری آں وتی زیارت جوڑ گتہ۔ آے کوہ ع سراہمک سال مسلمان آنی حج ع پیا یکجا بنت ع ذگری دین ع راہبند ع روع دینی دوداں پورا کت۔ اصل ع اے ہند ع را آہاں وتی حج ع جہت داتہ بلے شہ مسلمان آنی شرس ع اے گالوار ع دپ ع نیارنت ع ایشی ع راز یارت یے گشت۔

ذگری دین اے دمگ ع محمد میراں جو پوری ع کھول ع کسے، کہ نام یے ساجد یا ساجدین ات تالان گت۔ ساجد گوں جو پوری ع دگہ حاران ی مریدے ع کہ نامے محمد ایشی ات، شہ ایران ع جو پوری ع مرگ ع پد کچھ ع آتگ ات۔ آہی گمک کار محمد ایشی، حاران ع ہند ”ایشی“ ع نندوک یے ات کہ جو پوری ع ہراہ بوتہ۔ ادا بلیدی حاکم ابو سعید ع اے دین ع تالانی ع رد ع مزین کمک کاری کرت۔ شہ ابو سعید ع پد کچھ ع گچی حاکم ملک دینار گچی ع وتی قومی ع حکومتی زور پہاے دین ع تالانی ع جت۔ گل ع ڈن، بر ع کھور ع کوہ مراد ع را آہی ع ڈالیں دینی چیدگ جوڑ کتت۔ وت گوں ذگری معتبر ع مریداں ہے کوہ ع سراثت ع ذکر ع ابا بتے گت۔ ہے سوب ع اے کوہ ع نام ”کوہ مراد“ بوت۔

گہنہ شہر میر چا کر

(سرمنشے غنڈی)

شال (کوئٹہ) ءِ نو حصار دمگ ءِ یک مزینیں میگک یے اغبرگ انت۔ کہ شہ
 سمنگلی ءِ راہے روت انت۔ اے یک کشار کاری کوہ دی ڈن یے۔ شہ اغبرگ ءِ
 کساس شش یافت کلومیٹر ءِ سرازر باری نیمگ ءِ ہندے کہ پٹھان ایٹی ءِ را ”سرمنشے
 غنڈی“ نام دے انت۔ اے دمگ ءِ مرچاں گیشتر بازی قوم نندوک انت ءِ گیشتریں
 کشاری ڈگار ہمیشانی انت۔ کوہستگ ءِ نیمگ ءِ کم گیش میںگل ءِ سالانی ءِ دگہ بلوچ ہست
 انت۔ ہے ”غنڈی“ یک کہنیں شہری دہے ءِ سرا انت۔ اے دمب ءِ حاک تال دور
 دور ءِ تالان انت۔ ایٹرا اود ءِ پیریں بلوچ ءِ لہتیں بازی پیر مرد ”گہنہ شہر میر چا کر“ رند
 کشت۔ آیانی کشگ انت کہ آہاں شہ وتی پیریناں اُشکتہ و ہدے کہ قلات ءِ بادشاہی
 گوں میر چا کر رند ءِ بوتہ ہا نوبت ءِ اے شہر ہا نہی پر مات ءِ سرا بندگ بوتہ۔ اے شہر ءِ
 اول سرا میر چا کر خان ءِ یک دتاخ یے پہ شکاری ءِ سوادی آں بند اینیت ءِ آوت سال ءِ
 سرا یک رندے ہداں آحتہ ءِ چلتن ءِ مشیلخ ءِ شکارے کتہ۔ اے دمگ در ہا آہی ءِ یک

گورزے خدے خان ۽ دستاں بوتہ۔ بازئی آں نامی ایں مردے شفیق احمد ٹھیکیدار
 ۽ (1985ء) ۽ کشنگ ات کہ آ گورزے نام ہیبت خان بوتگ۔ آہی ۽ کشنگ ات کہ
 تاں آہی چنگی نوبت ۽ اے جاگہ ۽ پیریناں ”کہنہ شہر میر چا کر“ گشتہ، منشی غنڈی اے
 دنگ ۽ نام بوتہ۔

کوئٹہ پشین ڈسٹرکٹ گزیٹر ۽ تھاہم نمشتہ انت کہ اے شہر ۽ دمب ۽ باروا ہے
 کشنگ انت کہ رند سردار میر چا کر خان ۽ اے ہنگین جوڑ کنا میدتہ (کوئٹہ پشین ڈسٹرکٹ
 گزیٹر، چھاپ کنوک گوشہ ادب، سال 1986ء تا کدیم 328)۔

گُلا نچ والا

”گُلا نچ والا“ شہ مکران ۽ گُلا نچ ۽ لڈوڪ ۽ سندھ ۽ پنجاب ۽ دنگ آل جہہ نند
 بوتگس کلا نچی بلوچانی یک نچ ۽ نیم سد سالی میگک یے انت کہ پنجاب ۽ بہاولپور ۽ مزین
 ریلوئی اڈہ ۽ گورنر انت اے ریلوئی ٹیسن ۽ نام ہم گُلا نچ والا انت۔

گنبد بلوچ

اے نام کہنیں ملک سیدستان و تاریخ و تہا بازیں نوبت آں گندگ بیت۔ سری
گشاں اے نام ۱۷-۱۲۱۳ء و سیدستان و تاریخی حالانی تہا اشکنگ بیت۔ طبقات ناصری
و منہاج السراج ۱۷-۱۲۱۶ء و سیدستان و ترغ گرد و آحتہ و آ ہی و بازیں دمب و کلات
آنی سئل گتہ و آ ہانی بار و اجیزے نہ چیزے نیس اتہ۔ بلئے ابید بلوچ گنبد و نام و گرگ
و ایشی بار و ادگہ ہج درانگازی یے نہ گتہ کہ اے گنبد آ نوبت و سلامت بوتہ یا کپتہ و دمب
بوتہ۔ ہج سوادی و اے گنبد و سراگپ نہ جتہ کہ کئی بستگیں بوتہ۔ یا کجام نامداریں کس و
ادیرہ بوتہ۔ چیا کہ گنبد لس مردم آں پہ بندگ نہ بنت۔ کتاب سیدستان و انگریز نمشتہ کار
جی۔ پی۔ ٹیٹ نمشتہ کنت کہ زانگ نہ بیت گنبد بلوچ کجام نک و بوتہ بلئے اے شہ شہر
(شاہرستان) و باز گستانہ بوتہ چیا کہ آ ہی و راہے نام و جاگہ و لہتیں مردم دز کچنگ اتنت
کہ ایشاں ٹیٹ و راتاں شہر و ریمنت۔ آ فہبہ کنت کہ ملک (بہرام شاہ) و کلات و
دمب، گنبد بلوچ و دلی این ہند بوت کنت۔ گنبد بلوچ و نام و دمگ تن و ہدی ہے نام
و داریت بلئے نہ گنبد و چند ہست انت و نہ کہ آ ہی دمب و نک زانگ بیت۔

گنبد علاؤ الدین، گنبد شیبک

بلوچستان ءِ کچھی ءِ ہیل پٹ ءِ لینڈ سے ءِ نیامچی ءِ کہنیں نوبت ءِ پانزدہ گنبد
 انت۔ اے گنبدان ءِ علاؤ الدین ءِ گنبد کشت۔ علاؤ الدین کئے بوتہ؟ کچھی ءِ بلوچستان
 ءِ مردم اے بارہ ءِ نہ زان انت۔ کتاب ”سرزمین بلوچ“ ءِ تہا مولائی شیدائی نبشتہ کنت
 کہ اے ماں دہلی ءِ بنجاہ ءِ ہندوستان ءِ سرابادشاہی کنوک علاؤ الدین خلجی ءِ بنداینگین
 انت۔ سندھ یک نوبت یے ءِ علاؤ الدین ءِ بادشاہی ءِ چیرا بوتہ بلئے علاؤ الدین ءِ گوں
 کچھی ءِ پختیس سیالی یے نہ بوتہ کہ آدا گنبد جوڑ پکنا ینیت۔

وہدے کہ سردار میر چا کر ءِ پٹ میر شیبک ءِ گزارا ات تہ آراہے پانزدہ گنبدانی
 مستریں گنبد ءِ تہا قبر کنگ بوت کہ پدا اے گنبد پہ گنبد شیبک ءِ نامدار بوت۔ آنوبت ءِ
 فارسی کتاب آنی تہا کنگ بوت کہ

”گنبد علاؤ الدین گنبد شیبک شد“

گمبذ ملک بہرام شاہ

اے گمبذ کہ پہ ملک بہرام شاہ و گمبذ و نام و نامدار انت۔ ضلع خاران و واشک
 و انت۔ ملک بہرام شاہ، شہ سیدستان و صفاری ملک آن بوتہ کہ سیدستان و سرانشہ ۱۲۱۵ء تا
 ۱۲۲۲ء حاکمی یے کرتگ۔ دگہ یک گمبذ و آہی براث یگ انت کہ پہ ملک شاہ گمبذ و نام
 و زانگ بیت۔ اے جُست و پتہ ماراشہ کتاب آں دست نہ کپیت کہ اے تاریخی حاکم
 آنی گوں واشک یا خاران و چہ سیادی یے بوتہ کہ حاکم سیدستان و بوتگ انت کہ بنجاہ اش
 زرنج بوتہ و مزینین شہراش فراہ، ہرات ماورالنہر و زاہدان بوتگ انت۔ حاکمی و سیاسی تگ و
 تاج اش ہانگر بوتہ و ادیرہ و گمبذ اش حاران و انت۔ یا گڑ ابوت کنت کہ ایشانی ہنگلی
 ہنگلی واشک بوتہ و آہانی جند و وصیت و پدا آہان و ہماہانی ہنگلین و آریگ و قبر کنگ
 بوتہ۔ و ہداں حاران سیدستان و تہا بوتہ۔

گنج در / گندہ در

کچھ ضلع ء دیم پہ نذر آ باد ء تمپ ء روکیں پکاپیں کشک ء چپیں کش ء یک
کوٹھی ہندے کہ میا ء فقیر آنی چلہ کشی ء ذکر ء بابت ء نامدار انت۔ گشت کہ اے شش
سد سالی کوٹھے کہ پشندگ ء شہ دور ء دور ء ابدال ء فقیراں ماہانی ماہ ایشی تھا پہ ذکر ء چلہ
کشی گوازیٹہ۔ گڈ سری کس کہ اے کوٹھے ء تھا دراج تریں وہدے پہ ذگری ابا بت ء
گوازیٹگ یے ہوت ملا کمالان نامیں فقیرے بوتہ کہ دین ء ذگری یے بوتہ۔ ہوت آنی
کمالاں زنی ذات ء پیرک ہے ملا کمالان ء گشت۔ پہ ذگری دین ء منو کاں ملا کمالان
یک مزینیں نام یے بوتہ۔ اے ہند ء را ذگری یک پہلیں روحانی ہندے ء جہت دے
انت۔ پیش ء اے کوٹھے پہ ”گنج در“ ء نام ء زانگ بوتہ۔ ذگری ملا آنی کشک انت کہ
چیا کہ اے ابا بتی ہند ء ذکر کنوک شہ روحانی گنج آں ہر سند ء ہر نو د بنت ہمیشا ایشی ء را
”گنج در“ اش گشتہ۔ مرچاں اے کہنیں نام گار انت ء گیشتر ایشی ء را ”گندہ در“ گشت
انت۔ بازینانی کشک انت کہ ایشی بنداتی نام ”گندہ در“ انت ء ”گنج در“ پدا ذگری آں
برکتہ۔

گزر لنگر خان

نواب میر لنگر خان، ملتان عشاہ حسین لنگاہ ع حکومت ع اُردی کماندار ات۔ ہے
کماندار ع دومی بلوچ بھڑ مردانی زورا کی ع دلادوری ع سرالنگاہ آنی حاکی بر جاہ ات ع آ شہ
ہر نیمنگ ع پاتریپ ع بیہاراں بے غم ع ایمن ات۔ آ گوں وتی حاکم ع آ ہی حاکی ع شہ
دزستاں گیشتر سپا دل ع دردوار ات۔ وہدے کہ دمگ ع حاکی شہ لنگاہ آنی دستاں
دراہت ع شاہ حسین ارغون ع حاکی ع چیرا آحت تہ نوکیں حاکی ع ہم لنگر خان بلوچ ع
ہمرا داری ع سراچ شہبہ یے دل ع نیارت ع آ ہی سراپسہ گت ع ملتان ع درہائیں حکومتی بند ع
بوج ہما ہی ڈبا ع جت ع وت دیم پہ بکھر ع رہادگ بوت۔ اے نیام ع بلوچ حاکم ع حاکی
جنگ ع جنگ ع آ سر ع تر ع بباد بوگیں ملتان ع اپدازندگ ع میزراں کرتگ ات۔ چیزے
وہداں پد کہ ملتان ع کز ع گور بابر ع بادشاہی ع تھا آتگ ات تہ اے روچاں لنگر خان بلوچ
ع ملتان ع تیوگیں ملک ع حاکی وتی دستاں آرت ع مستریں انتظام کار خواجہ شمس الدین
بخاری ع رادر کش ات ع شہر ع بے ایمن کنوک ع ناشران ع دزگیر ع زندانی گت۔ ملک ع
مردم شہ بلوچ حاکم ع شرکاری آں وش بوتنت ع آ ہی حاکی ع بالابندی اش گت۔ لنگر خان
ع وتی بالادستی ع حاکی ع مہتر کننگ ع بارہ ع گوں سردار چا کر خان ع صلاح گت تہ رند

سردارِ صلاح دات کہ گوں تو ملکِ بادشاہی تاں دیرِ دارنگ نہ بیت۔ تو بادشاہیِ منی
دستاں بدئے غے تو ملکِ وزیرِ بزرگ ادا یک بلوچی حکومت یے اڈکناں۔ چوش نہ
کنئے گڑا ملکِ رابا بر بادشاہِ دستاں بدئے۔ لنگر خانِ ہمے صلاح من ات غے ملتانِ
رابا برِ دات غوت غے راشہ حاکمی غے دزودا کت۔

بادشاہِ بابر شہِ بلوچ حاکمِ اے گامبجِ سک و ش بوت غے لنگر خانِ راکابلِ
صوبیداری دات۔ غے ملتانِ ر امرزا کا مرانِ دست غے دات۔ واجہ مولانا نور احمد خان
فریدی بشتہ کنت کہ وہدے کہ لنگر خان شہِ ملتانِ دزودا بوت تہ بادشاہِ ایشی غے ر امرزا
کا مرانِ رادات۔ کابل غے پنجاب پیرا گوں مرزا کا مران غے اتنت۔ مرزا کا مران غے
کابل غے صوبیداری لنگر خانِ بلوچ غے رادات۔ بادشاہِ بابر غے پہ ہنکین کنگ غے لنگر خانِ بلوچ
غے رالا ہور غے ملک دات تنکہ آہمودا کوٹ غے کلات پہ بندیت غے جہی پہ بیت۔ لنگر خان غے ہمے
ملک غے تہاوتی کہول غے سیال آن غے جاگہ دات کہ آہمودا جہی غے ہنکینی بوت انت۔ ہمے
نوکیں ہنکین پداپہ ”گزر لنگر خان“ غے نام غے زانگ بوت۔

”تاریخ لاہور“ غے تہا ایشی غے نیسوک لطفی بشتہ کنت کہ وہدے کہ سکھ آنی حاکمی
بوت تہ آہاں شہِ قلات غے خان نصیر خان نوری غے کرتگیں اُرش غے گت غے لنگر خانِ اے
بلوچ شہرِ راڈیرینت غے پہ چیریں دنیا غے درگب جنگ غے جو پہ اے ہند غے بن شتان غے پٹ
ات غے کلانی گت غے اے آبادیں ہنکین غے رابر غے ڈن گت یلہ دات کہ انگریزی نوبت غے
اے ہند غے سراسر کاری بان غے ماڑی بندگ بوتنت۔

گوڈی سنگ

اے یک بیڈ لیس ڈوک یے کہ کڈ او برزیں بچپ یے بیت انت۔ اے ڈوک
 خضدار ۽ باغبانہ ۽ کڑی کوہستگ ۽ گوندیں ڈنک یے ۽ سرائنت۔ ایشی ۽ راگوڈی سنگ
 ہمیشا کشت کہ یک نوبت یے ۽ شہ کیچ ۽ دمگ ۽ گوڈی رئیس آنی یک لڈے آتہ ۽ ہے
 سنگ ۽ بن ۽ بوحتہ ۽ مزینیں و ہدے ۽ تاں ہے ہند ۽ ہنکین گتہ۔ اے زانگ نہ بیت کہ
 اے ہند ۽ گوڈی رئیس پدا گجاشتنت۔ چے آہے دمگ ۽ گوں آدگہ ذات آں ہور
 تور بوتنت یالڈت ۽ دگہ نیمگ یے ۽ شتنت چوناء باغبانہ، مولا ۽ زہری ۽ کوہستگ آں
 رئیس ۽ پھلی بازیں ذات آنی تہا ہست انت بلتے پہ گوڈی رئیس ۽ نام ۽ گندگ نہ بنت۔
 مری بلوچانی کوہستگ ۽ ”گوڈی“ نامیں کہنیں ہنکین یے ہست انت کہ زانگ بیت کیچ ۽
 اے گوڈی رئیس تاں اودا سر بوتگ انت۔

گھوڑا ڈھنڈ

بُرزے نام مری قوم ۽ دمگ ۽ یک مزینیں ”گمب“ یے ۽ نام انت۔ ایشی ۽ را
گھوڑا ڈھنڈ ۽ نام پمیشا بر انت کہ دمگ ۽ مردمانی گپت ۽ اے گمب ۽ تہا ترک لشکرے ۽
اپس کچنگ ۽ بڈتنگ انت۔ اے نام ۽ پشت ۽ پیرا ”دوستین ۽ شیرین“ ۽ مہرانی پیرا
انت۔

دوستین یک ورنائیں ۽ دلا وریں رندے ات۔ آہی سانگ گول لال خان نامی
مردے یے جنک ۽ بوتگ ات کہ نام یے شیرین ات۔ سانگ ۽ رائے چار روج گوتنگ
ات کہ اکبر بادشاہ ۽ لشکرے ۽ دوستین زئی ۽ میتگ یے ۽ سرا اُرش آرت ۽ لوگ آن ۽ پل
ات ۽ بازیں مردے دزگیر گت گول وت ۽ بُرت۔ اے بندی آنی تہا شیرین ۽ دستار
دوستین ہم گون ات۔ کہ اے بندی آن ۽ ہزند ۽ برگ ۽ کبیز کنگ بوت۔ بادشاہ ۽
را حال ۽ گپت کہ دوستین نائیں ورناسپ پالیس مردے ۽ بورانی چینگ ۽ رو دینگ ۽ زبر
انت۔ بادشاہ ۽ حکم ۽ پر مات ۽ سرا دوستین ۽ راشہ بندی جاہ ۽ در کنگ ۽ آہر دار ۽ منصب
دیگ بوت۔ کہ اودا آہی کار اسپ آنی گنورگ ۽ چینگ ۽ خدمت کنگ ات۔

تاں مزینیں وہدے دوستین ہے کارِ سرائت۔ دومی نیمگ آہی دستار شیرین
 پہ وتی بوؤ کیس جو دے راہ چار ات کہ کدی کثیت غ شیرین مہران مہراز کنت غ آہی دنیا غ
 آباد کنت۔ سال گوزان اتنت بلئے دوستین غ ہج حال نیست ات۔ نیٹ لال خان شہ
 دوستین غ دل غ شودیت غ شیرین غ گرے غ گوں ساگ دنت۔ قدرت حدائی کہ شیرین غ
 نوکیں دستار غ نام ہم دوستین بیت۔ چیزے روچاں پد شیرین غ سور غ چن غ لانچ بیت۔
 عید غ روج نزیک بنت۔ دوستین شہ بندی جاہ غ پہ شیرین کلہہ کنت کہ آزوت کثیت غ
 سر بیت انت۔

آپو کیس عید غ درگت غ بادشاہ مزینیں مراگا ہے کنت غ دوستین غ کشیت کہ
 آبادشاہ غ چیٹگیں اسپ غ مراگاہ غ تہا بہ تاچیت تنکہ بادشاہ بکندیت کہ آہی بہان غ
 راچے پیارو دینگ۔ ساری تر آبادشاہ دوستین غ شہ قول گیرت کہ آنہ تجیت نہ زوت انت
 تنکہ بادشاہ آہی غ راموکل مہ دنت۔ مراگاہ غ بندات غ دوستین بادشاہ غ اسپ غ سوار بیت
 غ بادشاہ غ را سوج کنت کہ اسپ غ بہ تاچینین؟ موکل انت۔ بادشاہ ہو کنت یے۔ گڑا
 دوستین رہادگ بیت غ بادشاہ غ را کشیت۔ تو من غ موکل دات۔ من شت اوں۔ غ اسپ غ
 را دوچا بک جنت غ تجیت پہ وتی ڈیہہ غ۔ بادشاہ لہتیں سواران غ پہ دزگیر کنگ غ پشت غ
 اش دنت۔ اے سوار دوستین غ پشت غ کپنت غ یک سیاہ کب یے غ تہا کپنت۔ ہے سیاہ
 کب پہ ”گھوڑا ڈھنڈ“ غ نام غ نامدار بیت۔ ڈھنڈ جملگی زبان غ کب غ را کشنت۔

گوکل ۽ ڏوک

اے نام شاہ نورانی کلنگ ۽ تها یک بلاه ۽ بیڏ لیس ڏوک یے ۽ رابر انت۔ شاہ ۽ زیارت ۽ خلیفہ ۽ دمگ ۽ کھوسگ بلوچانی کشنگ انت کہ گوکل یک بقال دیہہ یا بلاه بوته کہ اے درہا ہیں دمگ ۽ سرا آہی بیم نشہ۔ اگاں کتے ۽ لوگ ۽ سیری شادہ یے بوته، یا سانگ بندی یے بوته، یا شکاری پہ شکاراں اے کلنگ ۽ کوہستگ ۽ آتنگ انت تہ ائی بوته کہ ساریا آ گوکل ۽ را حونی حیرات یے بدے اُنت ۽ پداوتی کار ۽ گوں گلانش بہ بنت۔ آہی حونی حیرات مزُن جونیں پاچن یے یاں کہ دو بڑ یا نوک ورنائیں گوک یے بوته۔ اگاں کتے ۽ حونی حیرات مہ داتیں تہ گوکل دیہہ ۽ آ لوگ ۽ یک نہ یک کتے ۽ را کفگیر کرتنگ ۽ کشنگ ات۔ گوکل وت وتی ملک ۽ مستر بوته ۽ کسان کسانیں دیہہ آہی پر مات ۽ بوتگ انت۔ گوکل دیہہ روغان بادشاہ ۽ جنیک ۽ سرا عاشق بوته۔ ہر کسے ۽ پہ شاہ ۽ جنیک ۽ کہ نام یے بدیع الجمال بوته، سانگ بلوٹ اتیں گوکل ۽ دیہہ آں آ را کشنگ ات۔ شہ ہے ترس ۽ بادشاہ ۽ جنیک بے جو دات ۽ روج پہ روج ۽ آہی جان ۽ گوشت ایرچان ات۔ اللہ ۽ کنگ ات کہ مصر ۽ بادشاہ ۽ ورنائیں ۽ شر رنگیں پنج شاہزادہ سیف

الملوک کشمیر ء سواد ء ر ہادگ ات پھ دور وچ ء روغان ء بادشاہ ء مہمان ات۔ بادشاہ ء
 شاہزادہ سیف الملوک ء راوتی جدیک ء سانگ ء سور ء نہ دشمن قصہ گشت انت۔ شاہزادہ
 ء دل سکت پدرد بوت ء جنیک ء براہ ء زیب ء آ ہی دل ء راہم بُرنگ ات۔ بادشاہ ء
 راگت یے کہ وتی فوج ء منی دست ء بدئے من بزائین ء گوکل دیہہ بزانت۔ روغان ء
 بادشاہ ء سلاہ ء فوج دات۔ سیف الملوک گوں فوج ء گوکل ء شہر (شاہ نورانی کلنگ) ء
 شت ء سوری شادہ آنی منکیرے اڈکت ء گل ء شادہ بندات گت۔ گوکل گوں وتی لشکر ء پھ
 حونی حیرات آنی ورنگ ء سر بوت بلئے بچے نہ دیست تہ گوں سیف الملوک ء جنگ بنا
 گرت۔ شاہی فوج ء شریں زخم جنی پیشداشت بلئے جنگ ء کلنگ ء وڑانہ ات۔ شاہزادہ
 سیف الملوک ء پر مات کہ پس بیارت ء بکش ات ء خون ء گوشت آن ء زہرمان کن
 ات ء کوہ ء کروداں جونان ء ایر پکن ات۔ ہنچو کلنگ بوت گوکل ء لشکر حون ء جون واری ء
 گت بوت۔ ساتے ء پد کہ گوکل ء لشکر ء رازہراں کچنگ ات ء جنگی نہ بوتنت، شاہی لشکر ء
 آہانی سران ء گڈ ان گت ء گوکل ء جند ء رازخم آنی دپ ء دات ء گشت ء آ ہی بلا ہیں تمی
 جون ء راہے بیدلتیں ڈوک ء بن ء باردات۔

روغان ء بادشاہ سک وش بوتگ ات ء شہ زوراکیں گوکل ء آ ہی جدیک ء بیم
 در آنگ ات۔ بادشاہ ء جدیک ء دست ء را شاہزادہ سیف الملوک ء دست ء دات ء
 شادہانی منکیر ان گت۔ پداسیف الملوک گوں وتی لوگبانگ ء کشمیر ء سواد ء شت انت
 (1) (بنکپ ”شہروغان“ ء ہم بچارت)۔

ڈس:

1۔ سیف الملوک بدیع الجمال ء پیڑا یک راجد پتری پیڑا یے کہ بازیں تاریخ آنی تھا
ایشی بارہ ء نبشتا نک ہست انت۔ ہنچیں یک راجد پتری قصہ یے کتاب ”سندھ کی تاریخی
کہانیاں“ ء تھا ہم نبشتہ انت۔ اے کتاب نامی میں پولکار مولانا اعجاز الحق قدوسی ء نبیستہ۔
قصہ چوش انت:

”سندھ ء سراراجہ دلورائے حاکم ات، آہی حاکی
بجاہ الورات۔ اے ظالم یے ات۔ ہرکس شبہ آہی
ملک ء تھا بہ گوہتین ایشی آئی مال ء ٹڈی پل ات انت
ء شررنگیں جنین آن ء بندی گت۔

یک گشتاں شاہزادہ یے سیف الملوک گوں وتی
لوگ بانک بدیع الجمال ء پہ حج کنگ ء شہ راجہ ء ملک
ء گوزگات کہ دلورائے سئی بوت۔ آہی ء بدیع الجمال
ء راپلنگ لوٹ ات۔ شاہزادہ ء مزینیں لیلیا یے گت
کہ تاں سے روچ ء آہی ء راوتی لوگی ء دارگ ء
موکل ء بہ دنت پدا بہ بارت یے۔ حاکم ء من ات،
اے سے روچانی تھا شاہزادہ ء مزینیں زڑے خرچ
گت ء دریا ء بندے ء رائنگ کناکینت ء بوجی یے ء

تہاوت ء زال سوار بوت ء جست انت۔ روگ ء
 وہداں آہی ء راجا ء بد نیتی ء سزا چوش دات کہ الور ء
 نیمگ ء کور ء دپ ء رامز نہیں بندے بندائنت ء
 آپ ء رابندگت چوش کنگ ء کور دومی نیمگ ء
 تچان بوت۔ دلورائے ء سیف الملوک ء رادزگیر
 کنگ ء وس گت بلئے آ دور در کپنگ ات۔ شہ کور ء
 دیم ء گردنگ ء کتر ء گور ء ڈگار شک ء ہینار بوتنت۔
 شہ راجا ء ناروائی آں باپاری آنی رو آ بند بوت الور بڑ
 ء بیران بوت، نیٹ دلورائے شہ الور ء درشت ء برہمن
 آباد ء لڈت۔“

لاش بختی

اے نام و تاریخی گیراری ہند پنجاب و تحصیل بھکر و تہانت۔ ”بختی“ یک بلوچ سردار و دمگ منگیرہ و حاکم میر بلوچ خان رند و بچ میر رند خان بچ سپہ دار خان بچ سردار میر چا کر خان رند و جمازی اس ڈاچی و نام بوتہ کہ آہی و شوق و اولاک بوتہ۔ ہماہند و کہ اے ڈاچی کپتہ مرتہ پہ ”لاش بختی“ و نام و نام یے در آرتہ۔ اے نام و پشدر و یک یک راجد پتری پیرایے نامداریں قلمکار و نپسندہ مولانا نور احمد خان فریدی و وتی کتاب ”بلوچ قوم اور اس کی تاریخ“ و تہا اے پیم و نپس ایتہ:

”شاہجانی دور میں میر داؤد خان کے نامور بھتیجے
میر بلوچ خان نے غیر معمولی شہرت حاصل کر لی اور ہر
طرف اس کے چرچے ہونے لگے۔ اتفاق سے ان
یام میں ایرانی لشکر ملتان فتح کرنے کے ارادے سے
دریائے سندھ کے غربی کنارے پر آ کر خیمہ زن ہوا۔
ادھر سے مغل شاہزادے نے اپنے لشکر کو مشرقی
کنارے پر جمادیا۔ ابھی مقابلے کی نوبت نہ آئی تھی

کہ ایرانی سپہ سالار نے کہلا بھیجا کہ ایک ایرانی اور ایک
 ہندی سردار دریا کے وسط میں آ کر جنگ لڑیں۔ اگر
 مغل سوار غالب آئے تو ایرانی لشکر واپس جائے گا اور
 اگر ایرانی سوار کامیاب ہو تو سندھ کے مشرقی ملک پر
 ہمارا قبضہ تسلیم کیا جائے۔ یہ صورت چونکہ خاصی مشکل
 تھی اس لئے مغل شہزادہ سوچ میں پڑ گیا۔ اسی اثنا میں
 دفعتاً ایک نوجوان نے کھڑے ہو کر کہا کہ میں ایرانی
 سردار سے دریا میں جنگ کروں گا۔ یہ نوجوان میر بلوچ
 خان تھا۔ مغل شہزادے کا چہرہ خوشی سے جگمگا اٹھا۔ اُس
 نے بلوچ خان کی اس جرات و جسارت پر تحسین
 و آفرین کی اور ایرانی سردار سے جنگ لڑنے کی
 اجازت دے دی۔ بلوچ خان نے اپنا گھوڑا منگوا لیا اور
 اس پر سوار ہو کر دریا کی طرف لپکا۔ گھوڑا تیر کی طرح
 دریا کو چیرتا ہوا ایرانی سردار کے قریب پہنچا اور لڑائی
 شروع ہو گئی۔ ایرانی سردار نے خاصے وزنی وار کئے مگر
 وہ بلوچ خان کا بال بیکانہ کر سکا۔ جب بلوچ خان نے
 پوری قوت سے حملہ کیا تو ایرانی سردار بوکھلا گیا اور پسپا

ہو کر بھاگ نکلا۔ ایرانی سردار کے بھاگتے ہی مغل لشکر میں فتح و نصرت کے شادیاں بچنے لگے۔ بلوچ خان فاتحانہ انداز سے گھوڑے کو دوڑاتا شہزادے کی خدمت میں حاضر ہوا۔ امراء لشکر نے بڑھ کر تحسین و آفرین کے ڈونگرے برسائے۔ شہزادے نے لپک کر بلوچ خان کو گلے لگایا اور کہا۔ ”بلوچ خان کارے کردہ و مرداں چنیں کنند، بگوچہ مے خواہی۔“

بلوچ نے دست بستہ عرض کیا کہ کچھ اراضی عطا فرمائی جائے جس میں بال بچوں کیلئے جھونپڑے بنا سکوں۔ مغل شہزادے نے کہا ایسا کرو اپنی اونٹنی پر سوار ہو جاؤ اور دن بھر میں جس قدر اراضی اپنے قبضے میں لے سکتے ہو لے لو۔ یہ سنتے ہی بلوچ خان اپنی اونٹنی پر سوار ہوا اور اس نے شمالاً جنوباً جال والا تالیہ اور شرقاً غرباً موضع کھولی تادریائے سندھ ایک وسیع رقبہ اپنے قبضے میں لیا۔ جو اب بکھر تحصیل پر مشتمل ہے۔ کہتے ہیں کہ جب بلوچ خان موضع کھولی پہنچا تو اس کی اونٹنی گر کر مر گئی۔ چنانچہ یہ مقام لاش بختی سے موسوم ہے۔“

لکھنوتی

اے یک راجپوت براہداریں جدیک یے ات کہ ایشی رنگ ء دروشم ء زیبائی وتی
 من و ات۔ حیدر آباد سندھ ء ہستو مندیں ء نامی ایں لوگ یے ء کاڑے ات کہ
 بازیں میرزادہ ء سردارزادہ ایشی ء راوتی لوگ بانک کٹنگ ء وس ء اتنت۔ بلئے سوب
 ایش نہ بوت۔

۲۸- ۱۳۴۲ء ء نوبت ء سلطان محمد تغلق ء لشکرے پہ سومرہ قوم ء سزادگیگ ء
 ٹھٹھہ ء راہ دات۔ اے نوبت ء سندھ ء بازیں بلوچ گوں سومرہ آں تزیکیں سنگتی ء سیالی ء
 اتنت۔ آہاں شہ لاشاری بلوچانی سردار میر بیگ ء کمنک لوٹ ات۔ میر بیگ ء وتی
 لائقیں بیچ دودالاشاری ء کمانداری ء لشکرے سومرہ آنی کمنک ء دیم دات۔ وہدے کہ
 اے لشکر حیدر آباد ء سر بوت تہ دودالاشاری ء لکھنوتی ء شررنگی ء براہداری ء حال رس
 ات۔ آہی لشکر ء را دیم راہ دات ء وت لکھنوتی ء مہر ء ہمودا جمی بوت۔ لہتیں روچانی تہا
 در ہاتیں سندھ ء دودالاشاری ء لکھنوتی ء مہرانی حبر تالان بوت۔ اے مہری قصہ تنے
 وہدی سندھ ء ناکمش ء نامدار انت۔ دودائی بلوچان ء ہے ”دودا“ ء اوبادگ کشگ بیت ء
 گورسچانی (گورشانی) ذات ہم چہ ہمیشی پستگان انت۔

لوڑی آنی جنگجاء

”لوڑی آنی جنگ جاء“ کچی دشت ء ”ٹوہانی کلات“ نامیں ہند ء کرا انت ء
 ایسی سیالی ہم گوں ہماٹھہ آن بوتنگ کہ ہپت براٹ بوتنگ انت ء وتی یکیں گہار کسو ء
 سراپادا آتگیں جیردھ ء سبب ء بازیں جنگ ء مرداں پدشہ روبرکتی بلوچستان ء لڈتنگ انت
 ء دشت ء ہنکنی بوتنگ انت۔

چیزے و ہداں پد دژمنیں لوڑی آنی لہتیں دور سیالیں لوگ اتک انت ء شہ
 ٹوہانی کلات ء کموگستا لوگ ء ہندگت ء نشت انت۔ ہمساگی رو ء آ ء اندیم ء لوڑی آنی
 بچکے ء کسو ء راوتی کشک ء آرت ء تاجینت برت۔

پہتیں براٹ ء آہانی نژیکیں مردماں کسو ء تنگداری ء سرا بلا ہیں جنگ یے دات
 کہ اے جنگ ء تہا شہ دوہیں پلو اں گردے مردم کشنگ بوتنت۔ لوڑی پدا چہ اے
 ہندا جست انت ء کمو دوزرتا ہیں کلات یے بست اش ء کلات بند بوتنت۔ لوڑی آنی
 بچک ء کسور اذرت ء ناصر آ باد ء ہیل ء شت ء نشت ء کسور ا سورا کت۔ لہتیں روچاں پد
 لوڑی آں شہ ناصر آ باد ء کسور ادر گہت ء آرت لوگ ء نادینت۔

کتو ء دل چوننا ہا گوں دژ مناں بستگ ات۔ یک روچے وتی مرد ء را پر گت
یے کہ ایران ء فلان میگ ء مے برات آنی دژ من نشگ انت۔ آہان ء منی برات آنی
ہنکین ء حال ء سر پکن تنکہ یہ وتی بیرانی گرگ ء بیا انت ء اے ہم بگش اش کہ گوں منی
برات آں نوں تیر نیست انت۔ سلاہ اش بے تیر ء ایران ت۔ گوں اے حال ء سر بوگ ء
دژ من کا بیت ء ٹوہانی کلات ء سر ارش کنگ ء چن ولا نچ ء کشت۔ برات آن ء حال
ریت۔ آگوں وتی کم او کدر یں سلاہ آں شہ کلات ء در کپنت ء ڈتے ء سراج بنت کہ
دژ من آنی لشکر سر بیت ء مژگ بناہ بیت۔ شہ برات آنی لشکر ء پتہیں برات کشتگ بنت۔
دگہ کردے ہم مریت ء بازین یے پتی بیت۔ سوب کنوکیں لوژی کتو ء گوں وت ء برنت
گوں۔ جنگ ء ہے پڑپہ ”لوژی آنی جنگجاہ“ ء نام ء نام کشتیت انت کہ انکتہ داں ہے نام
یے بر انت۔

ماہ گل ء گنبد

نوشکی دمگ ء جمالدینی آنی شہر ء گھن ء ڈرتگیں گنبدے درابیت کہ شہ بے
دوار چاری ء نادلگوشی ء وتی گڈسری روچانی تہا انت۔ اے راجد پتری گنبد پری دروشم
ہیں ماہ گل ء دل سٹیں شیر جان نامین ء نمیر انیس مہر ء مرمر انکیں ڈیوایے کہ اگاں نوشکی ء
زندہ زرداں ایشی مرمر انکی ء پرواہ نہ داشت تہ اے مہر ء سر ڈگاری چیدگ تہنا پیرین آنی
قصہ آنی تہا پشت کپیت ء آہم باریں تاں کدین ء۔

ماہ گل گوں آزمانی نوردر پشانیں دروشم یے ء نوشکی ء مردے ء لوگ ء ودی
بوت تہ آہی ماٹ ء پٹ ء آہی نام ء ماہ پری ء چیزے وہداں پد ماہ گل ایرکت۔ ماہ گل ء
کہ سرچست کت تہ شہر ء تہا آہی براہ ء ڈوڈلداری ء گپ تالان ات۔ وہدے آپس آنی
آپ دینگ ء لوگ ء آپ کشی ء چات ء سرا آحت تہ بازار ء بچک ء جنیک پر آہی
چارنگ ء چات ء کز ء گوزراں چرنگا اتنت۔ ماہ گل ء یک ہمسریں ورنایے شیر جان
پشیں وہداں ماہ گل ء کز آحت ء شہ چات ء آپے کش ات ء وتی ء ماہ گل ء پسان ء
سیر آپ کت ء ماہ گل ء لوگی درپ آن ء پُرکت ء ماہ گل ء مشک ء راتاں ماہ گل ء لوگ ء

رینت۔

وہدے کہ ماہ گل ء شیر جان سرپدی وہی ء رست انت تہ آیکے دومی ء مہرانی
 بندیک انتت۔ نون شیر جان ء آراپری جان ء نام پر کتنگ ات کہ چوناء آپری دروشم
 یے ات۔ شہر ء یک میریں لوگ یے ء ورنایے ء ہم وتی دل ء تہا ماہ گل ء راجا گہ داتنگ
 ات ء باز رنداں شیر جان ء راہم چم سہرے پیش داتنگ ات ء کلہہ کرتگ ات یے کہ
 اگاں وتی ساہ ات دوست انت تہ ماہ گل ء رند ء یلہ دئے۔ اے میریں گس ء ورناء نام
 نبی بخش بیت۔ کہ آہی ماٹ ء پٹ ء پہ ماہ گل ء ساگ ء رسال دیم داتگ ات۔

شیر جان ء ہا و ہداں گنوکی ء گور جتنگ ات کہ ماہ گل ء ساگ گوں نبی بخش ء
 بوت۔ کشے آ زمان ء سر ڈگار پہ شیر جان ء تین بوت انت۔ آ اد ء او د چوں گنوک ء سر سر
 جنان ات۔ دومی نیمگ ء ماہ گل ء چات ء سرا ء ڈن ء در آئیگ ہم بند بوتگ ات تاں کہ
 آ سور ء سر براں بوت ء نبی بخش ء لوگ ء شرف بوت۔ ماہ گل ء زند آسرات ات بلئے دل
 یے بر ء برباد ات۔ دو، سے چکانی مات ات ء جو دے ء زال بلئے تہا پز شنگ ات ء شیر
 جان ء مہرانی بندیک ات کہ مہرانی لاہڑاں آہی ء راشنگ ء شائگیں جون یے کرتگ
 ات۔ نبی بخش ء ہم دل ء شک ات کہ ماہ گل ء دل ء تہا اکتہ پر آہی ہندودی نہ بوتہ۔
 دومی نیمگ ء شیر جان ء رکتگیں زند ء بے ایمین شپ ء روج آن ء ہم آ گندنگات۔
 اے دو نیمگی مارشت آں آہی ء راگوں ماہ گل ء ہم چیریں گست یے داتگ ات کہ اے
 چیریں گست نون کساں کسانیں گپ آنی سرا ہند کپتگ ات ء مرد ء جن ء نیا مجین ء ہر

روح کٹوٹا نگ بوٹگات۔

ماہ گل ۽ غمیکیں ۽ نکا نسرین زندگی ۽ راہر کس گندنگات۔ اے درگت ۽ آہی ۽
دزگہارے ۽ ماہ گل ۽ دلی حال درکش ات انت ۽ پہ چیر وکائی ماہ گل ۽ شیر جان ۽ راہرے
برے ہمدیاد کنایت۔ بلے سز آ پے ۽ اے گند ۽ نندانی حال اشکت انت ۽ نبی بخش ۽ سئی
گت کہ شیر جان و ماہ گل پہ چیر اندری ہمدیادی گت ۽ دلی زہراں رتچکت۔

یک روچے نبی بخش ۽ ماہ گل ۽ راہر آہیں جنین ۽ داتگیں حالان ۽ یک یک ۽
پہ بکت ۽ نشان لیکھینت انت ۽ ماہ گل ۽ راہر دے لٹھ دات۔ نوں ماہ گل مزار بوت ۽ گت
یے ہو آہی مہرانی و اجہ شیر جان انت۔ من گوں تو زند گوازینت نہ کنین، منی سین آں
بدے۔ میگ ۽ تہا اے حال پزشت ۽ مزنیں بتامی یے پاداحت۔ نبی بخش ۽ ماہ گل لوگ
۽ تہا بندکت ۽ ہر روح سزادات پد امیر ۽ معتبر نیام ۽ کپت انت ۽ نبی بخش ۽ جت ۽ جہلا
کت ۽ گت کہ تئی اشکتگیں سراپی حال دروگ انت ۽ گوں ماہ گل ۽ کستی انت ۽ پخشیں
حالاں ترا سر کت۔ نبی بخش ۽ ماہ گل ۽ منگی گت آں ۽ گوں کس ۽ در آ نہ گت ۽ دل ۽
داشت یے کہ آوت چاری بیت ۽ گوں سز آپ ۽ ہمکاری ۽ شیر جان ۽ رو ۽ آ چاریگری
۽ کت۔

وہدے کہ جاو رسارت بوت ۽ ہر کہ وتی وتی امبروز ۽ گلانش بوت تہ نبی بخش ۽
وتی سز آپ ۽ را اے بارہ ۽ جاڑی گت ۽ وتی ٹپنگ ۽ تازی یے زرت انت ۽ نیون شکار
۽ گت ۽ گت یے کہ آہت ۽ ہشت روچاں پد کتیت انت۔ ۽ شہ لوگ ۽ در آ تک۔ تاں

سے، چار روج میٹگ ء کر ء گور اں کس ء نہ دیست۔ سر آپیں جنین کئے ات ء چے
کنگ ء ات ء چے نہ کنگ ء ات، اے بارہ ء کس سئی نہ ات۔ شیر جان ء ماہ گل ء ہم
دل ایکیم کرتگ ات کہ نبی بخش حالینی اینگر نہ انت ء وتی پتگی ء تمام کنت ء کنیت۔
آہاں وتی نیادان ء سبزینت ء دلان ء شات گت۔ نبی بخش ء سر آپ یک پیا چاری
گری ء ات۔ یک گور بامے کہ ہلک ء مردم و ابانی شادہان اتنت شیر جان ء ماہ گل گدان
ء مہرانی نیادان شہ ہر شے ء بے سما اتنت کہ سر آپ ء ہمندی ء مجلس ء حال نبی بخش ء
سرگت، نبی بخش گوں پنگ ء پترت ء شیر جان یے گونڈ لان دات ء زحم یے کش ات ء
ماہ گل یے تل تل گت ء دوردات۔ کشت کہ گنبد ء تہادو میں مہر یگانی قبر ات۔ ماہ گل ء
مہر ء قصہ یک کتابک یے ء تہا کہ نام یے ”چا گئے“ انت ء عاصم فرید جمالدینی ء نویستہ
کتود کہ پیم گشگ بوتہ بلئے پیر ماہ گل ء شیر جان یگ انت۔

مزارِ چیدگ

اے یک مزنیں چیدگ یے کہ ضلع ڈیرہ غازی خان ء گور پچانی بلوچ آنی
ڈیہہ ء کلچات ء انت۔ اے چیدگ شانزدہمی سدی عیسوی ء یک عاشقیں مرد حمل رند ء
آہی سرادور کنوکیں مزار ء زور چکاسی ء گر ء چیل ء گیر آری چیدگ انت کہ ہے جاگہ ء
نیٹ حمل ء مزارشہ درکاں پرینتہ ء حمل ء رندی گوسنڈلاں مزار ء گور پچک درتہ ء حمل ء
سوب گتہ۔

قصہ چوش انت کہ حمل رندوتی مہلنج ء گندگ ء شہ کلچات ء دیم پہ شوران ء رانی
پیتہ۔ شپ تہار ء دمگ کوہتگ انت۔ کتو دیماشتہ تنکہ دیمایے ساہگ یے رستہ۔ آہے
گرتتی ء پیتہ کہ باریں چے یے۔ ہمینکر ء مزار ء پہ حمل دورگتہ ء پنجگان یے حمل ء ڈڈر ء
سک داتگ انت کہ حمل ء وتی دست آہی گٹ ء داتگ انت۔ ء دوہیں سر ء چیر بو آنا
مزاری مڑتگ انت۔ ہے زور چکاسی ء درگت ء حمل ء کارچے ماں مزار ء گردن ء جتہ ء
پداکارچ ء جنانا ء کشا ناشتہ تنکہ مزارشہ مزاری ہائی آں کپتہ نیٹ گوسنڈلانی آماچے گتہ۔
حمل ء جند بے کساس ٹپی ء خون چکر بوتہ۔ شریں ساتھے ء دم آرگ ء پد مزار ء یک
دستے بُر اتہ وتی مادن زوار پیشہ شتہ۔ پدا آلم ء ہما جنگلی پڑ ء چیدگ یے بُر زکتہ پہ دیم ء
آؤک آں یاتگیری یے اشتہ کہ پہ مزار ء چیدگ ء نامدار انت۔

مریم توپ

اے یکہ زورانہ میں توپ یے نام بوتہ کہ سندھ ۽ خیر پور ریاست ۽ بلوچی
 کلات ”کوٹ ڈیجی“ ۽ ایر بوتہ۔ اے توپ پرتگال ۽ بادشاہ ۽ سندھ ۽ آرتنگ ات ۽
 روہڑی ۽ گور اسندھ دریا ۽ لمب ۽ ایر کتنگ ات۔ کہ پرتگیزی کلات یے ۽ راراه دیگ بہ
 بیت۔ وھدے خیر پور ۽ بلوچ حاکم میر سہراب خان ٹالپر ۽ احمد آباد ۽ میتنگ ۽ کوہ ۽ سرا
 وتی کلات بست تہ اے توپ ۽ رادوپیل آنی چکت ۽ گر ۽ گوں برگ ۽ کوٹ ڈیجی ۽ ایر
 کتنگ بوت۔

مزار نکودر

”مزار نکودر“ بزاں نکودر ء قبر۔ فارسی ء مزار ہما قبر ء را کشتت کہ گمبد کفت
یے۔ نکودر ء گمبد حاران ء گلو کہ ء انت۔ اے نام یک چکانیں نائل یے سرادر چنگ بوتہ
کہ شہ ہما گمبد ء در گیجنگ بوتہ کہ پہ نوشیروان ء گمبد ء نام ء نامدار انت۔ نوشیروان،
حاران ء کہنیں حاکمیں قوم نوشیروانی بلوچ آنی بن پیرک انت۔ چیا کہ نوشیروان شہ
نکودر قوم ء نکودر قوم ء سردار بوتہ پیشا گمبد ء شکت ء سرا ”مزار نکودر“ نمشتہ کنگ بوتہ۔
پشندگ ء مردم وتی نام ء بدل ء گیشتر پہ قوم ء نام ء توار کنگ بوتگ انت۔ ہے سوب
انت کہ گمبد، کلات ء ہنکین قوم ء ذات آنی نام آنی سرا انت۔

اے قوم ء مردم شہ نیامی ایشیا ء گوں منگول آں یکجادر آحتہ ء مالداری ء لٹ ء
پل کنانا تاں سیتان ء سر بوتگ انت۔ جی۔ پی۔ ٹیٹ ء گمان انت کہ بلکنہ اے شہ
پہکیں ء ذکر یں ترک آں بوتگ انت کہ پدا گوں دگہ قوم آں ہور ہوار بوتگ انت۔
آکشتیت کہ اے سری گشتاں 99-1298 ء ء خراسان ء پدھر بوتگ انت کہ تاں
چار دہمی صدی عیسوی ء سیتان ء رستگ انت ء ہر نیمگ ء ناشری ء لٹ ء پل اش کتہ ء

پرے بابت ءسک بنام بوتگ انت۔ سیتان ءمظفری حاکم مدام گوں ایشاں مڑنگ انت
 ءدہوایشان ءلث اش داتہ۔ گڈسری گشتاں تیمورنگ تاتاری ءایشانی سرائش آرٹ ء
 ایشانی بازیں مردم ءسرداران ءگشتہ۔ بازینے پہ پنجورجست انت۔ ایشانی نامداریں
 امیر نوشیروان نکودر کشگ بوت کہ ہمیشانی یک گمبدے ءتہا ایرکنگ بوت ہے گمبد،
 گمبد نوشیروان ءمزار نکودر کشگ بیت۔

نکودری آنی بارہ ءکشگ بوتہ کہ اے چنگیز خان ءنماسگ احمد نکودر ءپھید
 انت۔ احمد نکودر مسلمان بوت نہ آہی درہاپیں منگول قوم گونائی کستی بوت ءآہی ءآہی
 مردمانی لوگانی سرائش آرگ بوتنت کہ بازین نکودری کشگ بوتنت ءآہانی سداں لوگ
 آن بن دیمگ بوت ءشہ بنی ہنکین ءکشگ بوتنت۔ نکودری شہ اوداتک ءسیتان ءشہ
 انت کہ تیموری لشکر ءوداں آہان بخت انت۔ اے ارش ءنکودری آنی سرین پردشت کہ
 تیموری حکم ءسراسلطان مظفر ءکرتگ ات۔ ہے ارش ءتہا نکودر امیر نوشیروان ٹپی بوت پدا
 مُرت۔ ۱۳۸۴ء ءاے ارش حاران ءماشکیل ءلدگشت ءکر ءگلوگہ ءڈن ءسرا بوتگ
 ات۔ ہموداں کہ نون نوشیروان نکودری ءگمبد انت کہ پہ مزار نکودر ءنام ءزانگ بیت
 انت۔

مست توکلی ءِ آپ

مست توکلی ءِ آپ، کوہلو ءِ کوہ دیم یے ءِ انت۔ کشت کہ اے جاگہ ءِ کر ءِ
 گوراں ہج آپ نہ گوہتہ۔ شہ بے آپی ءِ اے ہیل ءِ ہج کس نہشتہ۔ زالبول آن ہشتر ءِ
 حرانی سراشہ دوردور ءِ آپ شوہاز ایتہ ءِ آرتہ ءِ نیٹ شزار بوتنگ انت ءِ ہلک ایش لذینگ
 انت۔

یک روچے ابدالیں مست توکلی، سمو سمو کنانا چرانا ہے تزیک ءِ آحتہ تہ مشکلی
 زالبول آں آہی ءِ را کپتہ ءِ کشنگ ایش۔ مست ترا سمو بلی ءِ سوگند انت دعا بکن کہ مارا
 اے حشکس کوہتگ ءِ اللہ آ پے بدنت۔ مست وتی جلالی مستی ءِ آحتہ ءِ وتی زحم ءِ راتلار ءِ
 سراچک داتگئے۔ ساحتہ ءِ پدہ ہے نک نمبگ ءِ کپتہ ءِ تاں دوئی آؤ کیں روج ءِ ہما ہند ءِ
 ہچنگ یے در کپتہ۔ مست ءِ دست اووت ہمودا حاک در رپنگ انت ءِ کافی یے اڈگتہ کہ
 اے کافی تاں روج مروچی ہست انت ءِ کر ءِ گور ءِ مردم شہ ہے آپ ءِ ہر سند انت۔

پاکستان ءِ صدر ایوب خان ءِ فوجی آپریشن ءِ درگت ءِ فوجی آں آپ ءِ سرا موٹر
 جت ءِ آپ ءِ راڈن ءِ کش ات تنکہ ہچنگ بہ ہشیت ءِ پراری آپ گت مہ کت۔ بلئے

ہمگ ء آپ نہ ہش ات۔ کشت کہ پداکانی ء را گچل مان کنگ بوتہ۔ پراری آں کانی
الکاپ ء ز پتہ ء شہ ہمو داں آپ گتہ۔

مست تو کلی شہ مری آنی دُر کانی شیرانی ذات ء بوتہ۔ کشت کہ تو کلی آہی نام
بوتہ بلئے ”تو کلی“ گرد ذات ء یک پھلی یے ء دی نام انت۔ آہی ء 1893 ء ء امبروز
یلہ داتہ۔ مست ء ادیرہ کو بلو ء ”میدان گری“ ء انت۔

مغل گھٹ

اے جاگہ خاران ء پنجگور ء نیام ء کوہی گھٹ یے ء نام انت۔ شہ اے گھٹ ء
 راہ ء دوہیں شہر پہ یکے دومی ء تڑیک کپنت۔ پشندگ ء اے گھٹ دوہیں شہرانی سیم سرغ
 حد بوتہ۔ نوشیروانی حاکماں ہے گھٹ ء دپ ء وتی سپاہی آن ء نادیدتہ ء برغ آری مال ء
 ازباب آنی سرائنگ کہتہ۔

اے گھٹ پنجگور ء گور پچانی کوہی بند ء نیام ء خاران ء پنجگور ء کشک ء
 سرائکتیت۔ ایشی ء را مغل گھٹ ہمیشا کشت کہ 23-1222 ء منگول لشکر ء خاران ء
 سرائش کت ء گپتہ ء پدادیم یے پہ پنجگور ء دات ء ہے گھٹ ء سرائشت ء شہ ہمدان دگہ
 لشکرے دژک ء سرائپہ اُرش ء راہ دات ء اودا مزنیں کشت ء کشارے کرتے۔

اے چنگیزی لشکر ء شہ دژک ء کز ء گور ء لپاشگ ء پد گھٹ ء رانچ کت ء دیم ء
 راگوں پنجگور ء دات ء شہر ء بازاراں ماں رپت۔ ادا ہم مزنیں پیے ء کشت ء کشارے
 کت۔ سدانیں مردماں پہ وتی تنگداری ء وتی جنین چک ء زالبولان ء وتی دستاں زحمانی
 دپ ء دات ء پداوت ہم کشک بوت انت۔ اءء حاکم سالار خان نامیں مردے ات کہ

آہی ء گوں چنگیزی لشکر ء کمنک کت ء پر آہاں وردن ء الکا پیں تو آری کت۔ ہے
 درگت ء ولجہ خد اے ظالم ء قہر وار آنی سرابلا ہیں ہوپے دوردات کہ شہ حساب ء گیش
 چنگیزی مغل ہے ہوپ ء وڈالی بوتنت۔ شہ ادا در کپنگ ء درگت ء ایشاں گوں وت ء
 آرتکین ء شہ پنجگور ء دزگیریں درہا پیں بندی ء وتی لشکر ء نادراہ ء نزوران ء کشت ء دور
 دات۔

اے لٹ ء پل ء حال حاران ء، پنجگور ء حاران ء پیر ء مرشد ولجہ پیر عمر ء
 سر بوتگ ات۔ آہی ء شہ اودا لشکرے زرنگ ات ء پنجگور ء سر بوتگ ات۔ چہ ادا دگہ
 دو ہزار ء لشکرے گونائی گون بوت ء مغل آنی پشت ء کپت انت۔ گرنا میں ہند ء دو بیس
 لشکرانی نیام ء جنگ بوت۔ بازیں مردے کشنگ ء تھی بوتنت۔ مغل لشکر تاحت ء شت
 پنجگور ء سرا آہاں ء حاکی کنگ ء وار نہ رست۔ پنجگور ء حاران ء سے سد ء کساس ء
 مردم شہید بوتنت۔

مقدمتہ الجیش

اے ایرانِ بادشاہ یزدگرد و پیش دستانِ اُردات کہ ایسی تہا بازیں ایرانی قوم
 آنی لشکرمان اتنت۔ بلوچانی سواریں لشکرے ہم اے اُرد و تہا ہست ات کہ پہ ”سیاہ
 سواران“ نام و نامدارات۔ (بجارات ”سیاہ سواران“)

ملک آساء گمبد

اے نام و کسانیں گمبدے پنجگور و شہر تسپ و انت۔ گمبد و تی ساری میں جاور
 و نہ انت و نہ کہ کا پرے ہست انت۔ دیوال یے ہم ریز تنگ و بارگ بوتگ انت۔
 کہنیں چکدنگ یے و ساہگ و گمبد و کتی میں دیوال او گاری و گڈ سری روچاں لیکھڑگا
 انت۔

ملک آساء کہول شہ سیدتان و صفقاری ملک آنی تک و بوتہ کہ پیرک و کمکاش
 اش دنگی حاکم و نایب آنی منصب آنی سر ابوتنگ انت کہ پشد اش بلوچستان و پشت
 کچنگ انت۔

ملک آساہد ہی صدی عیسوی و نیاجینی نوبت و پنجگور و ملک حاکمانی دنگی
 نایب یے بوتہ کہ سکلیں الس دوست و مزار دل یے بوتہ۔ آہی و راتسپ و حد ابادان و
 کوچنگی دنگ و نایب گون بوتہ۔ آوتی منصب و سراپہ ستک دلی و ایمانداری کار بند بوتہ
 ہے سبب و ملک و کیشتریں حاکم شہ آہی ووش بوتگ انت۔

۱۶۶۰ء و ہدے کہ رو برکتی مکران و یک و دونایب آں پنجگور و کچج و حاکم ملک

میرزا گوں بادشاہ و زنگ جت و ملک میرزا و حاکی کرمان و شاہ و چچ گپت نے ملک
 آس و ناسی ہم چرائی چچ گرگ بوت۔ تاں سال یے و کچ و ملک بے حاکم بوت۔ نے
 سردار و زوراک آں سرچست کت و ملک و تہا پیشکاری و دُزی و لٹ و پل بوںگا اتنت۔
 مردم شاہ اے بے سری و شزار بوتنت نے ملک آس و گور او تی ارداس اش بُرت کہ ملک
 برباد بوںگا انت، ہرنیمگ و ترس و نیم انت۔ کہن کہنیں دژمنی آں درانگا زکتہ و ہرنیمگ و
 کشت و کشار انت۔ تو اے جاور و گر و دار پکن۔ ماگوں تو گوناں۔ گڑا ملک آس و میر و
 معتبرانی دیوان کت و شہ آ نہاں سلاہ بندیں سان لوٹ ات و قتی لشکرے اڈکت و ملک
 میرزا و کلات یے گپت و حاکی یے دست آں گپت۔ و پدا و نجکور و حکومتی بنجاہ شہ خرم آباد
 و ٹسپ و بُرت کہ آ ہی و تی ہنکین و شہرات۔

اے گپت و جنگ و ماشموشتہ کہ ملک آس و خانوادہ شہ و نجکور لالئی آن و پیشندگی
 حاکماں بوتہ کہ لالئی آن و تباہی و پد زور و ایر دست بوتنگ اتنت و نوں شہ چہ یے
 سالاں آ ہی و شہ کرمان و بادشاہ و تسپ و کز و گوری دمگ و ناسی و سند کچنگ ات و
 ہے جہد و ات کہ ملک و حاکی و بکپت۔ بلئے گوں ملک میرزا و حاکی و ہور آ ہی ناسی ہم
 زنگ بوت۔

۱۶۶۱ء و دومی نیم و بادشاہ و ملک میرزا و را آ ہی حاکی و سرا بر جاہی و سند دات
 و نجکور و رادات۔ ملک میرزا کہ خرم آباد و سر بوت نے دیستہ کہ ملک و سرا ملک آسا حاکم
 انت و آ ہی لشکر و تیوگیں بنجاہ بیڑتہ۔ بلئے ملک و جند خرم آباد و ساڑی نہ انت و تسپ

کلات نوکیں حکومتی بنجاہ جوڑ بوتہ۔ گڑا ملک میرزاع و تی حاکی برجاہی ء سفند گوں پیر آں
 تپ کلات ء راہ دات۔ ملک آساء آہی سفند ء رامن ات۔ ء شہ خرم آباد ء و تی لشکر
 چست کناینت ء ملک میرزاع را حاکی ء برجاہی ء موار کی دات ء پتہ ء ہما ساری ء
 ناہی یے لوٹ ات۔ کہ ملک میرزاع آہی ناہی ء لوٹ ء رامن ات ء ملک ء تہا گشت ء
 کشاری تیم یے ایر مادگت۔ ملک آسا، ملک میرزاع حاکی نوبت ء تہا چار سال ناہی ء
 منصب ء سرا کارگت ء پنجی سال ء بندات ء شہ امبروز ء شت۔ آہی ء راہا نہی لوگ ء
 باگ ء کرے ء کوٹم کنگ بوت ء ادیرہ ء سرا گمبدے بندگ بوت۔ ہے گمبد ملک
 آسا ء گمبد کشنگ بیت انت۔ ملک آسا ء سروہن چوش انت۔ ملک آسا، پنج ملک
 مصطفیٰ، پنج ملک فرخ شاہ، پنج شاہ صفی، پنج شاہ نعمت اللہ۔

ملکی چیدگ

اے کوہ (سنگ) آنی مزنیں چیدہ یے کہ شہ دُور ءِ ٹوپیں جُھپ یے ءِ وڑا
گندگ بیت کہ بلوچستان ءِ گڈسری روشتی دنگ ءِ نشانی انت کہ بلوچ ملک ءِ راشہ کہنیں
ایران ءِ ہگ ءِ جتا کنت ءِ کیشیت۔ اے شہ زرع تیا ب ءِ لہتیں کلومیٹر ءِ سرائنت ءِ باز دُور
نہ انت۔ ایشی ءِ را ”ملکی چیدگ“ کشت۔ ”دی کنٹری آف بلوچستان“ ءِ تھا اے۔
ڈبلیو۔ ہیوز بشتہ کنت کہ ”اے بادشاہ ءِ یاتگج انت کہ باز کہنیں نوبت بیگ انت۔ اصل ءِ
اے بلوچ ملک مکران ءِ چٹ گڈسری ونڈ انت کہ چد و پد دگی کشک یا لیک سیم سری
دَرگ سیف الدین ءِ گنڈاروت انت کہ ”دگ فرہاد“ نامیں ”مین“ ءِ گور انت ءِ بن ءِ
بمپور ءِ نیامی دگ ءِ سرائنت۔“

مندو تھل

مندو تھل، ماں مری آنی ڈیہہ عہما جا کہ عہ نام انت کہ میر مندو خان رند شہ
 کلات عہما کی عہ دزدو دابوگ عہ پد گوں وتی ہلک عہ کاردار عہ لشکری آں لذات عہ مری دمگ
 عہ تھل عہ بودنی بوت کہ پد گوں وتی کردے سلاہ بندیں لشکری آں سردار چا کر خان
 رند عہ گوانک عہ پد ایم پہ پنجاب عہ شہت۔ اے کوہی تھل پد اہما ہی نام عہ پد "مندو تھل" نام
 پت۔

مندہ نی پڑنگ

مندہ نی پڑنگ آواران ء جھاؤ ء دمنگ ء کوہی سُنٹ یے ء مندہ، جھاؤ ء عومرانی
 آنی سردار لوگ ء میرے ات۔ کہ مندہ زئی عومرانی آنی بُن پیرک بوت۔ اے سردار لوگ
 ء گوں قلات ء خان یے ء جیڑھ یے ہست ات۔ پہ ہے جیڑھ ء کیش ء گیوار ء تو جیل یے
 ء مندہ گوں دو برات آں بہ خضدار ء شت انت کہ خان ہم ہمو دات ء فیصلہ یے ہمو دایر
 کر جنگ ات۔ فیصلہ ء مکودم ء درگت ء مڑے پاد آحت، جیگ ماں جگی بوت انت، پدا
 سلاہ در آحت انت ء کشت ء کشار بوت شہ عومرانی آنی سردار لوگ ء میرے کشتک
 بوت۔

میر مندہ عومرانی لگور بوت ء وتی برات یے یلہ گرت انت ء درؤ در جاہو ء
 سر بوت ء لڈ او ہلک بوت ء کوہستگ ء شت ء کوہے ء پڑنگ ء ہنکین یے گرت نشت۔
 قوم ء مردم آں آرا پرے لگوری ء خون ء پیکور ء شکانی کت ء کلمہ دیم دات کہ ترا کوہی
 پڑنگ مبارک بات۔ دلاوراں پہ سر چاری وتی سردات۔ نوں حمر اسات او پسات انت،

خان و تی بہر گیت، ترا کس نہ کشیت بی اوتی ہنکین و بہ نند۔ مندہ و راقومی شگان و
 پیکوراں دیم پیو دارگی نہ گت و ہمودا کوہ پرگی بوت۔ کوہ و ہاسٹٹ یا پرگ تنے و ہدی پہ
 مندہ ہی پرگ و نام و نامدار انت۔ نوں ہم کپ کپ و تہا مندہ ہی او بادگان و مردم پہ
 شگان ”مندہ ہی پرگ“ و یات و گی جنت و نا کور اش کت۔ مندہ ہی او بادگ ”مندہ
 زئی“ و مورانی انت۔

موتی گوہرام

”موتی گوہرام“ جھل مگسی ء کڑا کوٹوا ء میتنگ ء یک کہنیں ڈوڈاریں
گمبڈے کہ ایشی چیرا یک مزین تہبان یے ہست انت۔ اے تہبان ء دپ شہ چیرا دگہ
ہیلی یے ء تہا چ بوتہ کہ نوں جو درے ء وڑا انت ء کیشتری ونڈے بار کپتہ۔ کشنگ ہمیش
انت کہ ڈگار ء راہز اتنگ ء جو در کرتہ تاں تہبان ء برتہ ء سر کرتنگ۔ جھل ء مردمانی کشنگ
انت کہ بندات ء تہبان ء چار دگہ بان بوتنگ انت کہ حاکم ء گنج، سلاہ ء سہت کہ دست ء
دپ ء نہ بوتنگ انت ہے جہبان ء ہمار کنگ بوتنگ انت تہبان مزن ء شاییت انت ء شہ
پاشینگلیں حشت ء بندگ بوتہ۔ مگسی آنی کشنگ انت کہ اے گمبڈ آہانی قومی سردار میر
گوہرام لاشاری ء وتی سخی لوگی ء کہ نام یے موتی بوتہ، مہر ء بستہ۔ دگہ یک لاشاری شیر
محمد کنگھانی ء کشنگ انت کہ موتی سردار ء راستگانی سک دوست بوتہ۔ رند ء لاشاری جنگ
ء تہانہی بوتنگ ات کہ پد امرت۔ سردار گوہرام ء آہی ء را یک جا گے امانتی کوٹم کرت
وہدیکہ گمبڈ جریدگ بوت گڑا سردار ء موتی ء جون ء را کشارینت ء ہے گمبڈ ء تہا قبر
کناییت۔ پد اے جا کہ ”موتی گوہرام“ کشنگ بوتہ بزاں گوہرام ء موتی ء گمبڈ۔ کبھی

لہتیں جگدال ء جٹ مگسی ء لاشاری آنی گپت ء گوں تفاق نہ کشت ء کشت کہ اے
لاشاری آنی گواہرام نہ انت۔ دگہ گواہرام۔ بے کہ آہی باروا کس نہ زانت کہ کئے بوتہ ء
گوں گمبد ء لچنگیں نام ء ہم کس سرپد نہ بیت۔ بلئے ”گواہرام“ نام در بلوچی نام بے نہ
انت۔ گوں اے گمبد ء لہتیں دگہ قصہ ہم بندوک انت۔ یک گشتن بے ایش انت کہ اکبر
بادشاہ دیم پہ ایران ء روگ ء درگت ء ڈرنگیں دروشم بے ء اے گمبد ء رادیت تہ ایشی ء
راڈوار ٹاپنت ء وتی یک نشانی ”زہم“ بے ہم تہبان ء تہا ایرکت۔ اے ہم کشت کہ
بادشاہ ء شہ وتی زر ء سہری گنج ء مزنیں بہرے ہے تہبان ء پہ چیر کائی کل کنائینگ ات ء
پہ نشانی ء یک زہم بے گنج ء کل ء جاگہ ء ایر کرتگ ات۔ مگسی ہم گنج ء مڈی ء قصہ ء
کشت۔ آہانی کشتگ انت کہ اے تہبان سردار گواہرام لاشاری ء قومی بینک بے ء جہت
ء بوتہ۔ اے گمبد ء تہہ ء رابا زرنداں گنج پٹوک آں پٹنگ ء جہد گتہ بلئے مگسی سردار ء کس ء
راپٹنگ ء نمیشہ۔

اے گمبد ء برزی ء گردی ء براہ وتی مت و انت۔ کشت کہ سردار گواہرام
لاشاری ء پہ ایشی بندگ ء شہ ہندوستان ء مستری بے آرتہ ء گمبد ء جریدگی ء گنج ء
چیردیگ ء پدمستری ء گنج ء بارہ ء زانوکیں کاری آن ء کوشارینگ تنکہ آمستری دگہ
جاہے ء ایشی درور ء مہ ٹاپنت ء گنج ء مڈی ء حال ہم ڈن ء درمہ بیت انت۔

مگسی اے ہم کشت کہ گمبد ء گبہ ء سرا یک سہر ء کرہ بے ماں گچنگ بوتگ کہ
پدا مگسی سردار آں پہ توپک جتہ دور داتہ ء دستی کرنگ۔ مرچاں اے تاریخی ملک نیم

ببادی ء سر بوتہ ء ناد لگوشی ء آماج انت۔

اے تاریخی چیدگ ء باروا تاریخ سندھ ء تھا میر معصوم ء نمشتہ کہ گنجاہ
(گنداوہ) ء کوہے ء لٹ ء یک بارہ دری یے دراکنت کہ یک آسنی ڈب یے لونجان
انت کہ آہی تھا گنج ء دنیا یے چیر دیگ بوتہ بلئے کسی دست تنو داسر نہ بیت۔ اگاں شہ بُرزا
پریشی نیمگ ء آئیگ ء جہدے کنگ بہ بیت نہ کسے ء را کوہ ء ٹل ء دیم دیگ ء شہ اودا
سادے دُور دیگ بہ بیت نہ پدا ہم اے شہ دسر ء دور گندگ بیت۔ کوہ ء وتی سر بر
ہمسون انت وہدے کہ شہ ڈگار ء آہند باز بُرزا بیت انت۔ دگہ یک یورپی قلمکارے
”ایلیٹ“ وتی کتاب ء اولی تا کبند ء ۲۳۸ تا کدیم ء سرانیسیٹ۔

”گنجاوہ ء کوہانی تھا یک بُرز ء مکیں کوہے کہ پہناد
ء یے آسنی ڈبے لڑونج انت کہ مہلوک ء گپت ء ایشی
تھا قیمتی ہیں شے یے مان انت بلئے تنائی کسی دست سر
نہ بیت۔ اگاں شہ بُرزادی کتے جہل ء پہ سادے ء
بیت انت نہ اے دُور تر ء گستا تر بیت ء اگاں شہ جہل
ء ایشی نیمگ ء سر بوگ ء جہدے کنگ بہ بیت نہ
بُرز تر چست بوان بیت ء ڈگار جہل تر روان بیت۔“

میرپور خاص

ہنچو کہ جاگہ نام ”خاص“ کشنگ بیت ہماپیم اے خاصیں ہندے لیکھنگ
 بوٹے۔ ایسی خاصی سو ب ہے بوٹے کہ اے بندات مالکانی ٹالبرانی حاکمی بنجاہ بوٹے۔ اے
 شہر پادکنوک میرٹارہ خان پنج میر علی مراد خان ٹالبر بوٹے کہ آہی ۱۸۰۶ء اے کہنیں
 جاگہ ”میری“ ”کلاتانی“ شہرے ٹاپنت۔ وتی کتاب ”جنت السندھ“ تہارحیم داد
 مولائی شیدائی نیشہ کنت کہ مانکانی حاکمی نوبت اے میرپور اے سہ کچا دوکان بوتنگ
 انت کہ وہ ہزار اے کس اس ایسی نندوک بوتنگ انت۔ اتوں تے اے شہر باز من انت اے وت
 ضلع بنجاہ انت۔

میرانی قبرستان

اے نامِ قبرستانِ روبرکتی مکرانِ شاہیماں میں کوہِ سنگی بندِ کرغِ گورِ انت۔
 ایشی تہاڈمنِ کرغِ بیلِ چارده بلوچ ذاتانی سرِ گانیں سدغِ سئے گیسٹ میرِ سرداریں
 سرِ قبرانت۔ اے میرانِ بلوچ ڈیہہِ دژمن گشگ بیت۔

بلوچ راجدپتری پیر انت کہ وہدے نادر شاہِ کُٹِ پکی لشکرے پہ بمپورِ
 کلاتِ رِہادگ بیت نہ روبرکتی مکرانِ وہدِ حاکمِ شیردل خانِ بچِ ملکِ اُردشیر
 ہندی لشکرے جریدگِ سلاہ بند کنتِ روتِ بمپور کلاتِ تہا کلات بند بیت نندیت
 تنکہ گوں نادر شاہی لشکرِ بہ مڑیت۔ نادری لشکر کنت کلاتِ چاگرد کنتِ تہا سئے
 روج نندیتِ کلاتِ راپر و شگِ وس کنتِ بلتے نامراد بنت۔ نادری لشکرِ کمان دار
 کرغِ گورِ بلوچ نکِ آنی درہا میں سردارِ میرانِ لوٹا نہیتِ گوں وتِ امبراہِ اش
 کنتِ چانپ، لاشار، قصر قند، گہہِ دومی کسانِ مزینیں میتنگِ بازارانِ پللیت
 انت۔ گڑا گہہِ کرغِ گورِ مردمِ لشکر کنتِ پہ اُردشیرِ کلہہ کنت کہ بلوچ میرِ سردار دزہا
 گوں نادری لشکرِ بتگ انتِ مالانک بستہ پہ مڑائیِ سا جو آں۔ اگاں گیگ گندے تہ

وت ۽ برسين۔ نون نادري لشکر پداويم په بمپور نه بيت۔ ملک اردو شہر بمپور رکھات ۽ راوہ بمپانی
 اردو دستاں دنت ۽ وت گوں دوسد ۽ پتا دسلاہ بنداں شالیمار بند ۽ گت ۽ گراں تندیت
 انت۔ شپ ۽ دیما نادری لشکر سر بیت نہ بلوچ شہ سگراں تیراں شلمین انت۔ دودوی زحم
 آنی مز بیت۔ نادری لشکر گوں وت ۽ زرنگیں بلوچ تک آنی میراں ۽ گوں بلوچ لشکر ۽ دیم
 په دیم کنت ۽ میٹرنیت۔ تاں سہب ۽ سدانی مردم کشگ بنت۔ راج ۽ چپ بوگمیں میر ۽
 سردارانی کیشتری بلوچ لشکر ۽ زحم آنی آماج بنت۔ نادری لشکر ۽ یک سد ۽ بیت ۽ سے
 مردم کشگ بنت کہ ایشانی تہا راج دژمنیں بلوچ میر ۽ سردار ہشاد ۽ چار بنت۔ دوی
 نیمگ ۽ شہ بلوچ لشکر ۽ یک سد ۽ پنجاہ ۽ شش سر مچار شہید بنت۔ نادری لشکر شہ جنگ ۽
 پڑاجیت ۽ روت انت۔ بلوچ وتی راجی دژمنیں بلوچ میراں ۽ ڈنک یے ۽ سراقبر کنت
 بلے وتی شہیدان ۽ جالک ۽ برنت ۽ کوٹم کنت۔ ہے ڈنک ۽ سراقبریں میرانی قدیمی
 ہند پداپہ ”میرانی قبرستان“ ۽ نام ۽ نامدار بیت انت۔

میر کاریز

کونڈہ ۽ روبرکتی نیمگ ۽ سمنگلی ۽ ہما دیم نوحصار ۽ دمگ ۽ کہنیں میگ اغمرگ
 انت کہ چلتن کوہ ۽ ح ۽ نیام ۽ انت شہ مستونگ ۽ دولئی ۽ کساس پست کلومیٹر ۽ سرانت۔
 اے یک کشار کاری دمگ یے کہ چلتن بند ۽ روبرکتی کش ۽ انت ادا یک کہنیں مزینیں کہن
 یے انت کہ شہ صداں سال آں اے دمگ ۽ راسیر آپ ۽ آباد کنگا انت۔ اے کہن ۽ را
 اودا مہلوک ”میر کاریز“ کشیت انت۔ آدمگ ۽ مردم کہن ۽ را کاریز گشت۔ اود ۽
 مردمانی کشگ انت کہ اے کہن ۽ رارند سردار میر چا کر خان رند ۽ پہ اے دمگ ۽ کشار
 کاری ۽ کشاریتہ۔ آیانی اے ہم کشگ انت کہ ایشی دکہ نام یے بیگاری کاریز ہم بوتہ۔
 اے نام یے پمیشا بر بوتہ کہ سردار چا کر ۽ پریشی کشگ ۽ مردم بیگار پنگ انت ۽ اے کار
 سرجم گتہ۔ بازی آنی یک نامی میں مردے ٹھیکدار شفیق احمد بازی ۽ کشگ ۽ ایشی تھا
 چار رند لوگ آنی دنڈ ہم بوتہ کہ آہاں مداں مدان ۽ بہا کرتگ انت۔ گیر بیارات کہ ہے
 اغمرگ ۽ سرمنشے غنڈی ۽ بازار ۽ کہنیں ہنکین سردار چا کر خان رند ۽ آباد کرتگیں بوتہ کہ پہ
 ”گہنہ شہ میر چا کر“ ۽ نام ۽ نامدار بوتہ۔ ہے نام بندات ۽ کہن ۽ سرا ہم ایر بوتہ کہ ”میر
 چا کر خان کاریز“ کشگ بوتہ۔ شہ انگریزی نوبت ۽ اے نام ایو کا ”میر کاریز“ گرگ
 بیت انت۔

میرواہ

اے یک نوان یے کہ سندھ و ریاست خیر پور و حاکم میر سہراب خان ٹالپر و تہ
 حاکمی نوبت و تہا پہ خیر پور و آ زمان گندیں ڈگاریں آبادی و کشار جنگ ات کہ تاں اے
 و ہدی تجرگا و آبادی کنگا انت۔ اے نوان و کشگ شہ ٹالپر حاکم آنی شرتیں کاراں
 لیکھنگ بیت انت۔

نادِ علی

ملک سیستان و تاریخی بجاہ زرنج و ڈرنگیں دمب آنی بزرگ و سراپتگیں
 کہنیں کلات و نام بوتہ اے نام انکتہ ہست انت بلئے کلات نیست انت۔ اے زانگ
 بیت کہ تاں دور دور و تالانیں خاک و بزرگ و دمب وتی و ہد و نوبت و بے درویریں
 کلاتے بوتہ۔ اے تاریخی نامداریں کلات و واہند و حدابند سخرانی بلوچ ذات و میر علی
 خان سخرانی بوتہ۔ زرنج وتی نوبت و ستان بوتہ و تاں دہمی صدی عیسوی و سیستان و بجاہ
 بوتہ۔ زرنج و بارہ و تاریخی نہیں نبشتہ کنت کہ ایشی نبشتہ کخسرو و بادشاہی نوبت و ایر
 کنگ بوتہ۔ بلوچ آں اے نام و را ”درنگ“ و عرب آں زرنج گشتہ۔

جی۔ پی۔ ٹیٹ و ایشی دمب و را 1703ء و چارتہ۔ آنبشتہ کنت کہ ایشی

مستریں بہر و راہو روہرنگاں و ہلمند و حاکی پتاراں تاوان داتہ و تاں نیستی و رسینتہ۔ پدا
 ہم زند و پتہیں دیوال آنی یک لڑے مکت گندگ بیت کہ ایشانی نیام و کپتگیں کلات و
 کوہیں خاک انت کہ پرتگیں رزان و کلندی و حشت آں سر باد انت۔ نوں ایشی سرا
 افغان اورد و ڈلے و چوکی یے۔ ایشی ایوکا یک ماڑے سراحتہ و مکت انت۔“

نیل پادنگ

اے نام حاران لہتیں جاگہ آں کہنیں نوبت آں بستگیاں لہتیں بُرزیں ڈیکی
 آنی انت۔ اے ڈیکی گوہزی غنیلان نامیں کہنیں ہنکین آں بندنگ بوتگ انت کہ شہ
 حاگیں حشت آں مکت کنگ بوتگ انت۔ مردم گشت کہ اے بستگیاں تاریخی چیدنگ
 نوشیروانی آنی بن پیرک سردار نوشیروان نکودرغ حاکمی نوبت بیگ انت۔ گشت آہی
 حاکمی نوبت غ سیاہ کاران غ سنگ سارکنگ بوتگ۔ مزین غ نامی میں مردمانی سیاہ بوتگیاں
 جنین آن غ ہما جاگہ غ کہ سنگارکتہ گڑا اوداہ بُرزیں ڈیکی آں جاگہ چیدہ کنگ بوتہ۔
 ایسی مراد ہے بوتہ کہ عالم بہ زانت کہ اے چیدنگ مزین لوگ غ سیاہکارے غ کوش جاہ
 انت۔ راج غ چونامیں سیاہ کارانی سنگاری کوش جاہ چیدنگ کنگ نہ بوتگنت۔
 گالوار نیل پادنگ غ بارہ غ گشت کہ سیاہ بوتگیاں زالبولان غ سیاہ بوتگیاں مردین
 آں جتا جتا بندی دارنگ بوتگ انت بلئے مزین کسانیاں سیاہ کرتگیاں مردین غ جنین آنی
 پادنگ آں نیلیں رنگ جننگ بوتگ غ نشانی کنگ بوتگ انت غ کوش غ پدا یوکا پر آہانی
 پتھاروکی غ ڈیکی بندنگ بوتگ انت۔ تاکہ آہانی بنامی شری غ تالان بہ بیت۔ آہانی گی غ

بلکنا چوش مزنیں گسانی تہا بوؤ کیں گندہ کاری گرؤ دار بہ بیت۔ کتاب ”آئینہ خاران“ ء تہا
 نیسوک اشیر عبدالقادر شاہوانی ء نیس ایتہ کہ اے وڑیں چارڈیکی ماں گوہری ء ء سے ماں
 نیلان ء انت کہ نوں ڈرتہ ء کپتگ انت۔ چیزے مردم آنی کشنگ انت کہ چشمیں نیل
 پادنگ شہ سی ء گیش بوتگ انت کہ گیشتری آن ء میرعباس اولی ء ڈیرینگ انت تنکہ
 حاران اے بابت ء بنام مہ بیت۔

نصیر خان مسیت

اے نامِ مسیت نوشکی ءِ بلو نامیں ہند ءِ انت۔ اے بستگیں مسیت یے نہ
 انت۔ سِنگ ءِ ڈوک آنی چیدگ یے ءِ کش ءِ رُپتگیں نمازی ہندے۔ گشت کہ
 بلوچستان ءِ خان میر نصیر خان نوری شہ مشہد ءِ گوں افغان بادشاہ احمد شاہ ابدالی ءِ کند کی ءِ
 پدشہ نوشکی ءِ کشک ءِ پیداک ات ءِ دیم یے پہ قلات ات۔ نوشکی ءِ بلو ءِ ہند ءِ نوشکی جو ءِ
 کش ءِ آ ہی بنگ گت۔ پہ وتی ءِ وتی سنگتیں نمازی آں اے جاگہ روپنگ ءِ نماز جا ہے
 جوڑ کنگ بوت۔ میر نصیر خان اے ہند ءِ تاں پنج روج ءِ نشت۔ اداں بزاں نوشکی ءِ بلوچ
 سردار عبدل خان رخشانی ءِ خان ءِ راوتی مہمان داشت۔ اے مسیت پداپہ ”نصیر خان
 مسیت“ ءِ نام ءِ نامدار بوت۔

نمرو دکلات

پہ ”نمرو دکلات“ ۽ بچارات بنکپ ”سنگلیں ڈھور“ ۽۔

نیلا ء چکر

اے نام بگٹی دمگ ء زین کوہ (1) ء یک ہندے ء نام انت۔ اودا مزینیں
 دزنگ یے ء چیرا آپ ء گوڑم یے۔ اگاں مردم اے آپ ء گوڑم ء تہا سر بر ء درنگ ء بہ
 چاریت تے دزنگ ء چیرا یک مردی نکش یے درابیت۔ گشت کہ اے نکش بدھ دین ء
 پیشوک ”مہا تما بدھ“ نیگ انت کہ ساہگ یے آپ ء تہا کپیت ء نکش پدھر بیت۔ بلے
 اگاں اے نکش ء رادزنگ ء جند ء سرا شوہاز کنگ بہ بیت تے اودا ہچی پدھر نہ بیت انت۔
 اے ہندے نام نیلا ء چکر انت۔

ڈس:

1۔ اے کوہ ء را ”زین“ کوہ پمیشا گشت کہ شہ دُور ء اے کوہ اسپ ء زین ء دروشم ء
 گندگ بیت انت۔

ہفت ولی

اے یک مانشان یے ء نام انت کہ بولان ء ضلع ء شہ شوران ء کساس ہفت
ہشت میل ء سرا بھٹاری نامیں میگ ء انت۔ نام وت حال دنت کہ ادا ہفت ولی بزاں
بزرگ آنی ادیرہ انت۔ بلے دو ولی آنی اصلیں ادیرہ ادا نہ انت۔ ہفتیں ولی آنی نام
چوش انت:

1- شاہ عمر۔ 2- نیامت اللہ شاہ پنج شاہ عمر۔

3- محمود شاہ پنج شاہ عمر۔ 4- شاہ یوسف پنج شاہ عمر۔

5- شاہ وان پنج شاہ امین الدین۔ 6- شاہ امین الدین پنج محمود شاہ۔ 7- شاہ یوسف۔

شہ اے ولی آل شاہ عمر ء بارہ ء گشت کہ آہی ادیرہ شہ چون ء اڈ کنگیں
ڈولداریں گنبدوڑ انت کہ کوہے ء سرا برزیں کہترانی نیام ء انت۔ کچھی چھتر ء کہیری وت
ء را اولی شاہ عمر ء اوبادگ گشت کہ پہ شاہ عمر قتال ء نام ء نامدار انت۔ گشت کہ آہی
صلعم ء نوبت ء بوتگ۔ کہیری بندات ء ایرانی بلوچستان ء تندوک بوتگ انت۔
اودا آہانی ہنگین ”کہیر“ نامیں ہند بوتہ۔ آگول رنداں اوار نیامت اللہ ء سروکی ء کچھی ء
آحتگ انت۔ ہما کہنیں ہنگین ”کہیر“ ء سیالی ء کہیری کشگ بنت انت۔ آذات ء،
وت ء راتید گشت انت۔

ہوت شہید

اے نام یک ادیرہ یے ءشکت ءسرا نمشتہ انت۔ اے ادیرہ کچھی دشت ءجان
 مجد بازار ءشہ دیمشاہ یوسفی نامیں ہند ءسادو کلات ءکرا انت۔ سادو کلات ءقبرستان
 شہ ٹوہیں قبراں پُر انت۔ قبرانی بے کساس دراجی حال دنت کہ ایشانی تہہ ءمردم مزُن
 بالادیں مردم بوتگ انت۔ درہائیں قبرانی سرا دراجیں ڈوک آنی شک مکت انت۔
 ہر یک شک یے شہ پنج فٹ ءدراجی ءتاں ہپت فٹ ءدراجی ءانت۔ درہائیں شک آنی
 سراچی یے نبشتہ درچنگ بوتگ انت کہ واناک نہ انت۔ قبرانی سرا مزینیں شک آں شہ
 گمان بیت کہ اے وڑیں قبر کیشتر شہیدانی انت۔ یک قبرے ءسر ءشک ءنمشتہ واناک
 انت۔ ایسی سرا نمشتہ انت:

”شہید میر خداداد ولد ہوت دلوش ہجری ۶۳۳ بروز آدینہ۔“

چوش اے شہید ءقبر دنگ ءکہن تریں قبر زانگ بیت۔ ءچہ لشی اے ہم شہوتی
 رسیت کہ ہوت ذات مکران ءشہ رندانی آمیگ ءپیر ساژی بوتہ۔ ہوت آنی اے کشک
 ہم راست گندگ بیت کہ آکران ءکہن ترین حاکمیں ذات انت۔

ہیزانی چیدہ

اے تاریخی چیدنگ سوراب ۽ دمنگ ۽ شہ نغاڑ ۽ دیم پہ زربار ۽ ڈن ۽ سرا
 انت۔ اے چیدنگ میروانی سردار ۽ سوراب دمنگ ۽ میروانی حاکم میر و براہو ۽ کوش جاہ
 انت۔ کہ وڈھ ۽ شاہی زئی مینگل آنی سردار میر شاہی ۽ خون ۽ بیر ۽ آہان محمد رئیس توک ۽
 دست آں کوشار ینت۔

ہیزا چوش انت کہ وڈھ دمنگ ۽ ڈگار ۽ کچرانی سرا میروانی ۽ مینگل آنی نیام ۽
 مزائی یے ۽ تہا مینگل سردار شاہی رند کشنگ بوت۔ شاہی زئی آں سوراب ۽ کز ۽ گوڑاں
 جارجت کہ ہر کس میر و براہو ۽ راہ کشیت ۽ پہ ثبوت ۽ سرنگ ۽ یے بہ بریت بیاریت نہ
 آہی ۽ راوڈھ ۽ سیک دینگ بیت ۽ پہ دیمپانی ۽ دو سلاہ بندیں ٹک ہم دینگ بیت انت۔
 محمد مادہ ۽ مندو کیس تنکو رئیس توک ۽ سے بچ آں کہ نام اش محمد، زرننگ ۽ شاہو
 ات، وت ماں وت ۽ صلاح کت کہ اے کار ۽ ہوری ۽ کھت ملے پدازرننگ ۽ شاہو ۽ وتی
 دست کش اتنت لمگوں محمد ہم صلاح لمگوں شور نہ بوتنت۔ محمد رئیس توک ۽ شاہی زئی آن ۽
 کلہہ دات کہ آے کار ۽ کت لمگوں ثبوت ۽ وڈھ ۽ کھیت انت۔ آگوں وتی ہم شوراں

میر و براہوئے چاری بوت تنکہ جاگہ نا جاگے گیگ بہ گندیت۔

یک روچے کہ میر و براہوگوں چیزے گلام ء سپاہی آں شہ شکاراں و اتر ات ء
 پیداک ات، محمد ء آہی راہ بستنگ ات۔ ہنچو کہ میر و ء سنگت دژمن ء گیگ ء آحت
 انت۔ آنہانی سرا اُرش کت ء میر و گوں سنگتاں کشنگ بوت۔ محمد ء آہی سرنگ بُرات،
 حاکی مہر ء مندری شہ دست ء کش ات ء دُر و درشت و ڈھ ء سر بوت۔ ء میر و براہوئے
 سرنگ ء حاکی ٹپہ شاہی زئی آن ء دات انت۔ گڑا شاہی زئی آں وتی زبان ء پدا محمد ء
 باڈری ء دمنگ دات ء پہ آہانی دیمپانی ء وتی دوگوشی میں نک رمدان زئی ء میراجی شیخ
 دانت۔ محمد رئیس توک ہے میراث ء پدالڈ اوہلک بوت ء باڈری ء نشت (1)۔

اسپ آنی ہیزنگ آنی نیام ء بوگیس آ مڑائی ء ہند پداپہ یا تکیری ء چیدہ کنگ
 بوتہ کہ تاں 1988 ء چیدہ ء ڈوک نزیک نزیک ء تالان اتنت۔

ڈس:

1۔ میر و براہوئے کوش ء پد شہ میروانی آنی بیرگیری ء خرس ء تنکو ء لوگ پرشت ء آہی زرنک
 نامیں بچ کہ مروچانیں زرنک زئی آنی بُن پیرک انت، جست ء مستونگ ء زرخیل آنی
 باہوٹ بوت ء دومی بچ شاہو، ملخوڑ ء خدرانی آنی باہوٹ بوت۔ محمد و اباڈری کت ات۔
 زانگ لوٹیت کہ محمد رئیس توک ء پد محمد زئی انت کہ وڈھ ء مینگل ء کماشی ء سرداری ء تہا
 بوگ ء سوب ء محمد زئی مینگل کشنگ بوتنت۔ زرنک رئیس توک ء پد ”زرنک زئی“ انت
 ء شاہور رئیس توک ء پد شاہوزئی انت کہ پدا خدرانی قوم ء شلوارے جوڑ بوت انت۔

- 16- تاریخ ایران، شہ سید اصغر علی شاہ جعفری۔
- 17- تاریخ خیر پور، شہ رئیس امر وہوی۔
- 18- تاریخ سیستان، شہ ملک الشعر ابہار۔
- 19- تاریخ معصومی (سندھی) شہ میر معصوم بکھری۔
- 20- تاریخ لاہور، شہ لطفی۔
- 21- تاتاریوں کی یلغار شہ ہیر لڈیم۔
- 22- ترکی، شہ رائے شکیل اختر۔
- 23- ٹریولز ان سندھ اینڈ بلوچستان 1861ء، شہ ہنری پونگر۔
- 24- جنت السندھ (سندھی)، شہ مولائی شیدائی۔
- 25- چاکر اعظم، شہ سردار خان کشکوری۔
- 26- چاگئے، شہ عاصم فرید جمالدینی۔
- 27- دی کنٹری آف بلوچستان، شہ اے۔ ڈبلیو۔ ہیوگنز۔
- 28- سیستان، شہ جی۔ پی۔ ٹیٹ۔
- 29- سرزمین بلوچ، شہ مولائی شیدائی۔
- 30- سندھ کے تالپور حکمران، شہ مولانا نور احمد خان فریدی۔
- 31- سندھ کی تاریخی کہانیاں، شہ مولانا اعجاز الحق قدوسی۔
- 32- شاہنامہ فردوسی، شہ ابوالقاسم فردوسی۔

- 33- طبقات ناصری، شہ مہناج السراج۔
- 34- قدیم تاریخ سندھ، شہ وی۔ اے سمٹھ۔
- 35- کوچ و بلوچ، شہ میر گل خان نصیر۔
- 36- لب تاریخ سندھ، شہ خداداد خان۔
- 37- لٹری، ہسٹری آف دی بلوچ، شہ سردار خان کشکوری۔
- 38- لیجنڈ آف دی پنجاب۔
- 39- معجم البلدان، بدل ڈاکٹر غلام جیلانی برق۔
- 40- مجموعہ بلوچ تاریخ خاران، شہ میر عبدالقادر بلوچ خاران۔
- 41- ملیروادی کے قدیم آثار، شہ سید حاکم علی شاہ بخاری۔
- 42- ملیروادی، شہ حمید ناصر۔
- 43- مختصر تاریخ قوم بلوچ و خوانین بلوچ، شہ خان احمد یار خان بلوچ۔
- 44- عرب گنڈمز آف المنصورہ ان سندھ۔
- 45- دی گریڈ اینڈ ڈیر کنٹری، شہ شیخ عبدالوحید۔
- 46- انسائیکلو پیڈیا برٹانیکا۔

الفت نسیم بلوچ تاریخی ۽ دود ۽ ریدگ ۽ باروا جوانیں سرپدی نین
 نبشته کارے کہ آئی ۽ اے سر حالانی سرا باز میں کتاب ۽ نبشته ننگ
 چھاپ بوتگ ۽ دیم ۽ اتلگاں۔ ”راجہ پتری چیدگ“ بلوچ راج ۽
 گاریں ۽ کوئینیں مڈیانی (آثار قدیمہ) باروا یک جوانیں ۽ ارزشت
 داریں کتابے کہ ایشی ۽ تہا باز میں ہلگ ۽ دمگانی باروا الفت نسیم ۽
 پٹ ۽ پول کنگ ۽ آہانی بابت ۽ سرپدی دیم ۽ آورتگ کہ ایشاں بلوچی
 اکیڈمی چھاپ ۽ تنگ کنگ ۽ انت۔

ISBN: 978-969-9768-69-9

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

